הצופה

ב"ה, יום ראשון, א' ניסן תשל"ד (24.3.1974)
שנה ל"ו — גליון 11631 — המחיר 60 אגורה

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר-אילן ז"ל

המצרים הפרו הסכם דילול הכוחות בהציבם תותחים באיזור פורט פואד

רמטכ"ל הישראלי נפגש עם מפקד כוח החירום של האו"ם תבע ממנו לפעול אצל המצרים להוצאת התותחים מהאיזור

מאת סופרנו הצבאי

דבר האו"ם ציין כי הפגישה נמשכה 35 דקות. "אני מניח ש־גדונה התלונה הישראלית", אמר הדובר בפגישה עם כתבים.

בפגישה הוזכרה זו הפעם הרא־שונה בפרוטוקול התלונה הישראלית

בתגובה לידיעה בעיתון המצרי „אכבר אל יום"

ממשלת ישראל לא דנה מעולם בתכנית לסגת מכל שטח סיני

מאת סופרנו בירושלים

חוגים מדיניים בירושלים אמרו אמש כי ממשלת ישראל לא דנה מעולם בתוכנית לפינוי ישראלי מכל סיני.

מה אומר העתון המצרי?

סאדאת מבטיח לפלשתינאים שלא יבגוד בזכויותיהם

קאהיר, 23 (יו.פי.) — נשיא מצרים, אנואר סאדאת, הב־טיח לפלשתינאים כי מצרים וסוריה כוכבות „לערוך מאה מלחמות נוספות נגד ישראל", ובלבד שלא לבגוד בזכויותי־הם של הפלשתינאים.

עתון לבנוני מפרסם „תכנית אמריקאית" לפתרון המשבר המזרח תיכוני

שגריר ארה"ב בקהיר הגיש את כתב האמנתו

קיסינג'ר יוצא היום ל„שיחות גורליות" במוסקבה

בין הנושאים שידון בהם עם מנהיגי הקרמלין: הכנת ביקורו של ניקסון בבריה"מ ביוני; צמצום הנשק הגרעיני האסטראטגי והסדר לסכסוך המזרח התיכון

וואשינגטון, 23 (יופי"א, ע"ר ע"צ) — הנשיא ניקסון קיים ביום ו' שיחה שנמשכה 45 דקות עם שר החוץ הנרי קי־סינג'ר, היוצא ביום א' (היום) בשעה 6 בבוקר למוסקבה — לשיחות גורליות עם מנהיגי בריה"מ.

יכין את ביקורו של ניקסון בבריה"מ

לוקח את ילדיו אותו לביקור

בריה"מ צמצמה העליה כדי „להעניש" את תומכי הסנאטור הנרי ג'קסון

א. אתרטון נתמנה עוזרו של קיסינג'ר לענייני המזה"ת במקומו של סיסקו

גרצ'קו בבגדד

אגרות ישראליות לאו"ם:

סוריה אחראית להפרות הבלתי פוסקות של הפסקת האש

3 חיילי צה"ל נפצעו ביומיים האחרונים באש ארטילרית סורית בצפון

מאת סופרנו הצבאי

קצינים רוסיים בין משקיפי או"ם בסוריה

תנאי הפלשתינאים להליכה לג'נווה

ראש המודיעין הצבאי הסורי — יעמוד בראש המשלחת הסודית לשיחות וואשינגטון

ביהמ"ש העליון ביוון דחה את ערעורם של המחבלים שערכו את הטבח בנמל התעופה של אתונה

תחזית מזג האוויר

יצא זה עתה מחדש
אוצר קטן
20 מונוגרפיות קצרות על הראשונים משמעון הצדיק עד רבי יהודה הנשיא באותיות מאירות עיניים ובכמה ציורים יפים
להשיג:
א. ב. ספרים
אלנבי 17, ת"א
המחיר עד סוף אדר תשל"ד רק 4.50 ל"י

בצער עמוק אנו מודיעים על פטירתו של

דוד אלוני

מותיקי המחנכים וראשי הסתדרות המורים בישראל

ארונו יוצב בבית הסתדרות המורים, רח' בן־סרוק 8 תל־אביב, היום בשעה 12.30

הלויה תצא היום בשעה 13.30 לבית העלמין בקרית שאול.

מרכז הסתדרות המורים

קופת חולים

הועידה התשיעית-תשל"ד-1974

הועידה התשיעית של קופת־חולים

תתקיים בימים 26, 27, 28 במרץ 1974 (ג', ד', ה' בניסן תשל"ד) בבית־ההבראה „מבטחים" בזכרון־יעקב

ישיבת הפתיחה תיערך ביום שלישי 26 במרץ (ג' בניסן תשל"ד). בשעה 11.00 לפנה"צ, בבית־ההבראה „מבטחים"

הועדה המכינה מתכנסת ביום שני, 25 במרץ 1974 (ב' בניסן תשל"ד). בשעה 4.00 אחה"צ, באולם הישיבות במרכז קופת־חולים

סיעת המערך
ציר סיעת המערך לועידה מתכנסים ביום ראשון 24 במרץ. בשעה 4.00 אחה"צ, באולם הישיבות במרכז קופת-חולים (רח' ארלוזורוב 101, תל-אביב).

סיעת „הליכוד"
צירי סיעת הליכוד לועידה מתכנסים ביום פתיחת הועידה 26 במרץ 1974, בשעה 2.00 אחה"צ, בבית-ההבראה „מבטחים", בזכרון-יעקב.
פגישת הסיעה תכלת-לבן וסיעת הליכוד תיערך ביום חמישי, 21 במרץ, בשעה 5.30 אחה"צ, בבית ז'בוטינסקי (קומה א').

סיעת „מוקד"
צירי סיעת מוקד לועידה מתכנסים ביום שני 25 במרץ 1974, בשעה 7.30 בערב, במשרדי מוקד (רח' בוגרשוב 60, תל-אביב).

סיעת „העובד־הדתי"
צירי סיעת העובד הדתי לועידה מתכנסים ביום שלישי, 26 במרץ 1974 (ג' בניסן תשל"ד), בשעה 2.50 אחה"צ, בבית-ההבראה „מבטחים" בזכרון-יעקב.

סיעת רק"ח
צירי סיעת רק"ח מתכנסים ביום ראשון, 24 במרץ 1974; בשעה 5.00 אחה"צ במרכז רק"ח, רח' מזא"ה 61, תל-אביב.

ישראל גרנית
יו"ר הועדה המכינה

המפלגה הדתית לאומית והסתדרות הפועל המזרחי
סניף ירושלים

מברכים את

החבר דוד גלס

להתמנותו במנהל כללי של משרד הדתות

ולהחבר ישראל ליפל

להתמנותו כסגן המנהל הכללי

יהי רצון שתצליחו במעשי ידיכם
תתפעלו להרמת קרן התורה והמדינה

לידידנו דוד גלס
ברכה למינוי הרם

מידידיך
נחמה וזלמן סג"ל

המועצה הדתית יקנעם

למכובדנו

ד"ר יצחק רפאל

בהיבחרו לשר הדתות

מיטב הברכות ואיחולי הצלחה

ינון כהן — ראש המועצה

לחברי „בני־דרום"!
ליובל הכ"ה לעלייתכם על הקרקע
שאו ברכה
פנחס ומרים שפילמן

שרה קליין
ירושלים
...עקב שפיצר
ירושלים
מאורשים

הרבנות הראשית לישראל

מסע התעוררות

בשיתוף הרבנות והמועצה הדתית קרית קריון

עצרת התעוררות בשבת הגדול בבית כנסת מגן דוד בשעה 8.00

הרה"ג עובדיה יעבץ שליט"א
על אמונה ומלחמה

• פרקי חזנות •

הרבנות הראשית לישראל

מסע התעוררות

בשיתוף הרבנות והמועצה הדתית מזכרת בתיה

עצרת התעוררות היום, יום ראשון ניסן תשל"ד בבית הכנסת המרכזי מזכרת בתיה בשעה 5.30 אחה"צ.

הרה"ג אפרים זלמנוביץ שליט"א, הרב המקומי
על אמונה ומלחמה

(מיל.) יצחק חלמיש
על אמונת לוחמים

• תכנית אמנותית •

...ד"ר יהושע רוטנשטרייך ורעיתו
(היועץ המשפטי של ועדת העורכים)
איחולים לבביים
לנשואי בתכם
עירית עם בחיל גיורא
ועדת העורכים של העתונות היומית בישראל

חופשת חורף מקסימה - במזג אוויר קיצי
מלון פאן אמריקן ים-המלח
טלפון 057-97821, טלקס 05-84, מברקים: פאנאמהוטס
שירות גבוהה ביותר - במקום הנמוך ביותר בעולם

مكنز من الاصل

של המצפה

הפרת הסכם דילול כוחות

הצבת סוללות תותחים באיזור פורט־פואד, בצפון הגדה המזרחית של התעלה, על־ידי המצרים, היא הפרה חמורה של הסכם הפרדת הכוחות. לפי ההסכם חייבים המצרים לדלל כוחותיהם בגדה המזרחית ולהסתפק בכלי־נשק שאין בהם איום על כוחות צה"ל, בעוד טווח תותחים אלה מגיע לפתות כדי עשרים ק"מ מהתעלה, עד הקו החדש של ישראל.

לפני שבועות מיספר הזיזו המצרים סוללת־טילים וחזרו בהם. עתה ניסו להציב סוללת תותחים. בשעתו ברצע ההסכם לפי סעיפיו. כוח־החירום של או"ם אחראי לקיומו על־ידי שני הצדדים.

האם זיזת הסוללות קדימה היא התחלה להפרת ההסכם על דילול הכוחות, או יש בה נסיון לבחון תגובת ישראל ואו"ם ולחזור בהם? מכל מקום הרמטכ"ל פנה אל ראש חיל־החירום של או"ם, גנראל סילאסוו, לברר את העניין בשיחתו עם הרמטכ"ל המצרי. עד כה טרם נתקבלה תשובה.

יש לעקוב אחר תנועה זו בקווים המצריים. שהרי קיום הסכם הפסקת האש על ידי מצרים הוא בסיס למאמצי השלום של שר־החוץ האמריקני. עתה הוא מגשש בביקורו במוסקווה באיזו מדה אפשר לבצע הפרדת הכוחות גם בחזית הסורית.

הדרישה לדילול כוחות מצריים בגדה המזרחית באה לבצע את מגמתה של הפרדת הכוחות מגמה של הפסקת פעולות־איבה. אם המצרים מתכוונים להפר את ההסכם ולהחזיר נשק כבד לגדה המזרחית, שעלול לפגוע בכוחות צה"ל, הרי להפרה זו יהיו תוצאות בטחוניות ומדיניות חמורות.

ישראל מחכה לתשובתו של ראש כוח החירום של או"ם.

בית הנשיא בדוגמה

תביעת האוצר מתושבי הארץ להורדת רמת־החיים, בכורח המשק לאחר המלחמה ובמצב־חירום מתמיד, סיכוייה להתקבל כאשר לפני התושבים דוגמה של חיסכון במוסדות המימשל לכל דרגיו. החל מבית־הנשיא, דרג הממשלה ומשרדיה ועד למנגנונים ציבוריים שונים.

אין כדוגמה הממשית להוכיח, שהכל נושאים במידה שווה בנטל המלחמה וכולם מקיימים צוו הידוק־החגורה.

בית הנשיא שימש כל השנים מופת של צנע לתושבי הארץ. בנוסף לסגולותיו של האזרח הראשון בתוקף משרתו הרמה צויינה מידת ההסתפקות במועט בשירותים הכרוכים בבית.

לכן התמיה סכום רב מעבר לתקציב הקבוע של בית הנשיא בהצעת־התקציב לשנת־הכספים הבאה. כולנו חייבים בכבוד הנשיא ולא מן הדין לבדוק בפומבי הוצאות הבית לצרכי ביגוד, מזון וכיוצא בהם. אך כאזרחים המבקשים לראות בבית הנשיא סמל של אורחות־חיים, הרי כבודו מחייב להמשיך במסורת הצנע של הנשיאים הקודמים, גם כשנתרחבה הפעילות בתקופת כהונתו של הנשיא בימינו.

הבית הראשון כדוגמה לכל בתי ישראל.

אויבים במדי או"ם

מגמת הסובייטים להציב בישראל חיילי או"ם גם ממדינות שאינן מקיימות יחסים דיפלומטיים עם מדינתנו, מוסברת ברצונם לקבל דוחים חד־צדדיים על ישראל מאויביה במדי או"ם. אך הסירוב המחולט להרשות כניסתם לשטחנו, סביר ביותר, לאחר שחיל־או"ם מוכרח להיות ניטראלי לגבי שני הצדדים. לא ייתכן שחיילי ארצות עויינות יהיו מופקדים לשמירת הסכמים בין ישראל לארצות ערב.

כוח־החירום של או"ם, האחראי לביצוע הסכם הפרדת הכוחות על כל סעיפיו, אמינותו היא ביחסים התקינים בין ארצות מוצאם לבין שני הצדדים באיזור. ארצות אלה ערבות לכך, שחייליהן המתגייסים לחיל או"ם יהיו נאמנים לתפקידם.

לא כן יחידות של ארצות הגוש הסובייטי, או „בלתי מזדהות", שניתקו קשריהן עם ישראל, שאין להן זכות כלשהי להיות חיל־שלום של או"ם באיזור. ברית־המועצות משתתפת בסכומים מסויימים בתקציב החזקת חיל־החירום של או"ם, ולדבריה, התנגדות ישראל „גורמת הוצאות מיותרות". ייתכן. אבל יחידות צבאיות של ארצות המתייחסות בעויינות לישראל לא יכרתו בחיל־החירום בשטחה.

ציר דמוקראטי בביה"נ האמריקאני:

ב„סטייטדפרטמנט" מצויה אינפורמציה מסווגת על אספקת נשק אמריקאני למדינות ערב

ואשינגטון, 23 (ע"ר) — בידי מיניסטריון החוץ האמריקאני מצויה אינפורמציה מסווגת הכוללת פרטים נוספים על משלוחי נשק אמריקאניים לארצות ערב, לרבות אספקת טילים אנטי־אוויריים לסעודיה — גילה ביום ו' חבר בית הנבחרים האמריקאני, הציר קלרנס לונג, דמוקראט ממדינת מרילנד.

הוסיף, כי הנתונים הללו מאשרים רשמית, כי לסעודיה נמכרו טילי קרקע־אוויר אמריקאניים מסוג „הוק" כמו כן נמכרו מטוסי תובלה אמריקאניים מסוג „סי־130" לסעודיה וללוב.

מר לונג פרסם בפרוטוקול של הקונגרס מכתב מאת מיניסטריון החוץ האמריקאני, המדבר על 291 טילי הוק שנשלחו לסעודיה ב־1968. כמו כן מסופר בו על 6 מטוסי סי־130 שנמכרו ללוב ב־1970 ושני מטוסים מאותו סוג שנמכרו לסעודיה באותה השנה.

בקשר לגילויים הללו טוען מר לונג, כי הדבר ממחיש פעם נוספת את העובדה שהמדיניות האמריקנית במזה"ת היתה בדיוק ההיפך ממה שהתיימרה להיות, היינו — היא מגדדת לאמיתו של דבר במדינות ערב, ולא בישראל.

מר לונג, חבר ועדת הכספים להקצבות לארצות חוץ, פרסם בחודש שעבר מספרים המעידים, כי בין השנים 1967 ו־1973 הסתכם כלל הסיוע הכלכלי הצבאי של ארה"ב לערבים בסכום של 8,952 מיליון דולאר, בהשוואה לסיוע בסך 3,807 מיליון דולאר בלבד שניתן לישראל. הדגיש, כי הסיוע לישראל כלל את הצורה הכלכלית והצבאית מצד ממשלת ארה"ב וכן את הסיוע ממקורות פרטיים אמריקאניים.

כלב שוטט סיכל גניבת ציורים

אבלינו, 23 (יופ"ע) — בביתה המפושכת של כלב משוטט סיכלה ניסיון לגנוב שני ציורים יקרי ערך מתקופת המאה ה־15, מכנסייה בעיר האיטלקית אבלינו. המשטרה מסרה, כי שני גנבים שפרצו לכנסיה והסירו את התמונות נבהלו כפי הנראה לשמע נביחתו של הכלב. לכן נטשו את אותה התמונה לפני הכנסיה ואת השניה השליכו בכיכר שלפני הכנסיה — ומיהרו להימלט על נפשם.

קצין בריטי נהרג בצפון אירלנד

בלפסט, 23 (יופ"ע) — טירוריסטים ירו היום ממארב ברב סרן בריטי בדימוס בהצטלבות דרכים באיזור הקלאי במרחק של כ־95 ק"מ מערבה לבלפסט.

האיש נפגע בראשו בחמישה כדורים ונהרג — הודיעה המשטרה.

מבלפסט נמסר כי מחבלים של הצבא פוצצו אמש מכונית תופת שנועדה להתפוצץ בבלפסט. המכונית עם הפצצה בתוכה הוחנתה ברחוב בבלפסט, אולם הועברה על ידי שוטרים אל שדה פתוח, שם פוצצה.

צוות אמריקאני הגיע למצרים למבצע ניקוי תעלת סואץ

קאהיר, 23 (ע"ר ויופ"ע) — אדמירל אמריקני אשר פיקד אשתקד על מבצע ניקוי המוקשים ממימי נמל היפונג בצפון וייטנאם, הגיע היום למצרים כדי לנהל מבצע דומה במימי תעלת סואץ.

האיש הוא תת אדמירל בריאן מק קולי, אשר נתמנה לעמוד בראש הצוות האמריקני שיסייע בטיהור התעלה ממוקשים. יחד עמו הגיעו 4 מומחים לקראת פתיחת המבצע, אשר ייעשה במשותף על ידי אנשי צי של שלוש מדינות: בצוות ישתתפו מומחים אמריקניים ובריטיים ויפעלו תחת פיקוד מצרי.

מומחים זרים בקאהיר מצפים, כי יידרשו כשישה חדשים כדי להשלים את מלאכת טיהור התעלה לכל 160 הקילומטרים של אורכה.

צוותים של ציי ארה"ב ובריטניה כבר ערכו סקרים חטופים בכמה קטעי התעלה, כדי לקבל מושג על הבעיות העומדות בפניהם ועל אופן הטיפול הדרוש.

שלשת אנשי הצוות הבריטי סקרו את התעלה מן הקצה הצפוני בפורט־סעיד ועד דוור־סואר, הנקודה שבה צלחו כוחות ישראל את התעלה באוקטובר שעבר. שניים מן הקצינים הבריטיים לבשו חליפות צלילה וירדו למים בפורט סעיד, כדי לבדוק את מימי הנמל ולוודא שאין סכנה להביא לשם שולות מוקשים. פקידים בריטיים מסרו, כי אכן מצאו שטח מספיק של מים נקיים ממוקשים, אך עם זאת יש לצפות שמבצע הטיהור יצטרך להתחיל ממבואותיה הדרומיים של פורט סעיד.

רק לאחר שיטוהרו כל המוקשים הפגזים ושאר חומרי הנפץ מקרקעית התעלה, ממימיה ומגדותיה — אפשר יהיה להתחיל בהכשרת התעלה לשיט הבינלאומי.

מאחר שהתעלה היתה שש שנים ללא שימוש, יהיה צורך בעבודת חפירה רבה כדי להוציא את החול שהצטבר בה ולאפשר מעבר חפשי לשיט כמו כן יהיה צורך להרחיק את האניות התקועות באגם המר הגדול מאז מלחמת ששת הימים.

העתון היומי המצרי „אל גומהוריה" מסר היום, כי החלק הראשון של מבצע טיהור המוקשים יתחיל בעוד כשבועיים, כאשר יגיעו כ־500 מומחים אמריקניים כדי לערוך סקר באמצעות מסוקים לשם איתור כל חפצי המתכת המונחים בתחתית התעלה.

העיתון הרלד טריביון יודע לספר שהאלוף י. טל סירב למלא פקודה של דיין

מאת שאול שיף, סופר „הצופה"

העיתון „הראלד טריביון", מיום ה־21.3, המופיע בפאריס מציין את הסיבה מדוע האלוף ישראל טל פרש מצה"ל.

בידיעה שנמסרה על ידי כתב סוכנות ידיעות, נאמר: „אחת הסיבות להתפטרות האלוף ישראל טל היא סירוב לציית לפקודה של שר הבטחון משה דיין להחזיק רק את הגבול המצרי בצד המערבי של התעלה לפני הפרדת הכוחות. טל, שסבר כי מבחינה טאקטית אין לעשות זאת, ביקש את הפקודה בכתב אך לא קיבלה. ובכלל נתעוררה שאלה מדוע הרמטכ"ל לא היה באמצע".

הידיעה מתפרסמת בעתון בהבלטה והיא חלק מדיווח על הנעשה בגבול הסורי השלחה ממורעה בית ב־און בחלק הישראלי.

אמו של האסיר בוקובסקי פונה אל פודגורני

מוסקבה, 23 (ע"ר) — נינה בוקובסקיה פנתה במברק אל נשיא ברית המועצות, ניקולאי פודגורני, והבהירה כי היא מוכנה לתפוס את מקום בנה במחנה העבודה, אם אמנם דרוש קרבן אדם.

אמו של ולדימיר בוקובסקי שהוא מתנגדי המשטר הסובייטי, העלתה את ההאשמה במברקה אל המנהיג הסובייטי, שבנה החולה נכלא בתא ענישה, וכי לא הורשה לראות את עורך דינו.

במברקה כותבת האם „אני דורשת ממך להראות לי את בני, חי או מת".

דאגלס יום פורש מהזירה המדינית

לונדון, 23 (יופ"ע) — סר אלק דאגלס יום, שכיהן כראש ממשלת בריטניה ב־1963–4 וכשר החוץ בממשלה השמרנית האחרונה בין השנים 1970–74 הודיע ביום ו' כי הוא פורש מהזירה המדינית.

דאגלס יום, שמלאו לו 70 ביולי 1973, הודיע לסניף המפלגה השמרנית בחבל קינרוס שבסקוטלנד, שאותו ייצג בבית הנבחרים במשך 11 שנים, כי לא יציג את מועמדותו בבחירות הכלליות הבאות.

תגובת לשכת הנשיא לפרסומים על הוצאות מוגדלות בתקציב הלשכה

בתגובה על פרסומים שונים בקשר לתקציב לשכת נשיא המדינה, נמסרה על ידי לשכת הנשיא הודעה זו:

במרוצת השנה האחרונה, וביחוד לאחר מלחמת יום הכיפורים, גדלה בהרבה הפעילות במשכן הנשיא. מספר המשלחות והאורחים, מהארץ ומחוץ לארץ, הפוקדים את הבית, עלה כמה מונים. כמו כן רבו הופעות הנשיא, ובמשכן הנשיא הוקמו מסגרות פעולה חדשות, שלא היו קיימות קודם לכן. הפעילות המוגברת חייבה את התאמת הבית וצוות עובדיו למכלול התפקידים, אשר הפרופסור קציר ראה לנכון להכלילם בתחום פעולתו כנשיא המדינה.

ההתקריות שחלו בתקופה זו, וכן כניסתו של נשיא חדש לתפקידו היו כרוכים בהוצאות נוספות, שחלקן היו חד־פעמיות. ההוספות לתקציב לשכת הנשיא אושרו על ידי הרשויות המוסמכות על פי הנוהלים המקובלים.

עם סיום השלב הראשון בהתאמת המשכן לתפקידו, ועם הפעלתו במתכונתו החדשה, נמצאה האפשרות לצמצם סעיפי הוצאה מסויימים לעומת ההוצאה בשנה החולפת. צמצום זה משתקף בהצעת התקציב של לשכת הנשיא לשנת 1974, שהונחה עתה על שולחן הכנסת.

עם זאת, לאחר שהובאו לידיעת הנשיא הפרסומים הנוגעים לתקציב לשכתו, פנה הפרופסור קציר ליו"ר ועדת הכספים של הכנסת, חה"כ ישראל קרגמן, וביקשו, בנוסף לצמצום האמור, לשוב ולבחון את מבנה התקציב של לשכת הנשיא לשנת 1974, ולהציע דרכים למיצויו היעיל, זאת לאור המשימות והתפקידים המוטלים על נשיא המדינה.

ההוצאות הגדולות

סופרנו בכלכלי בירושלים מוסר: מתברר כי בשנת התקציב 1973 ישנה חריגה בתקציב לשכת הנשיא בכ־700 אלף ל"י בעוד שהתקציב המאושר היה 1.3 מליון ל"י.

באוצר נמסר בתשובה לשאלת סופרנו כי תקציב הנשיא הוא אחד משלושת התקציבים שמטבעם מוגבל האוצר ביכולתו להתדיין על קביעת גודלו ובפיקוחו עליו. האחרים הם: תקציבי הכנסת ומבקר המדינה. כמו כן ציינו שעדיין אין דו"ח רשמי ומסוכם על ביצוע תקציב הנשיא בשנת 1973 ולכן לא ניתן לקבוע את החריגות.

בין ההוצאות החורגות בשנת 1973 היו: רכישת ציוד וריהוט חדש לבית הנשיא, בתוכם: מערכת סטריאו, מגבנים ותמונות יקרות. היו הוצאות מוגדלות באירוח. בלשכת הנשיא ישנם עתה 4 נהגים בעוד שהתקן הוא 2 נהגים בלבד. דבר זה מוסבר בכך שהנשיא ורעיתו הביאו עימהם נהגים משלהם אך אחד מהם עומד לצאת לפנסיה והאחד לעבור למשרה ממשלתית אחרת. בין השאר נמסר כי ההוצאה לפרחים בבית הנשיא מגיעה ל־3000 ל"י לחודש.

ההסברים שנמצאו להופעות שצויינו הם כי עם כניסת נשיא חדש לתפקידו ישנן הוצאות הנובעות מעצם המעבר. כמו כן מסבירים העובדה שזהו נשיא צעיר יותר ופעיל יותר כרוכה אף היא בתוספת הוצאות. כאמור צדיין מחכים להודעה רשמית מטעם הנשיא לכל הנושא.

המדינות הבלתי מזדהות קוראות לפעולה לגירוש ישראל מהאו"ם

אלג'יר, 23 (יופ"ע, צ'ר ע"צ) — בהודעה שפורסמה כאן ביום ו' עם תום דיוני הוועדה המתאמת של המדינות הבלתי מזדהות נתבקשו 75 המדינות הבלתי מזדהות להפסיק את קשרי האוויר והים עם ישראל, נוסף לניתוק הקשרים הדיפלומטיים, הכלכליים והתרבותיים עמה.

ההודעה קוראת למדינות הבלתי מזדהות לבדוק צעדים כדי להביא לגירוש ישראל מהאו"ם ומהסוכנויות המיוחדות של הארגון הבינלאומי וכן מוועידות בינלאומיות. כל עוד מחזיקה ישראל בשטחים ערביים.

ההודעה קראה למדינות המגישות סיוע לישראל, להשעות סיוע זה ולהכיר בארגון לשחרור פלשתינה כ„נציג הלגיטימי היחיד של העם הפלשתינאי".

ועדת התיאום, המורכבת מנציגי 17 מדינות, קראה למדינות הערביות המפיקות נפט להמשיך בחרם הנפט נגד דרום אפריקה, פורטוגל ורודזיה.

המחבלים „הופתעו" מההחלטה לבטל את חרם הנפט

ביירות, 25 (יופ"ע) — הנהגת המחבלים הפלשתינאים הביעה בשבת את „השתוממותה" נוכח החלטת שבע המדינות ערביות להסיר את חרם הנפט נגד ארה"ב.

בהודעה שנתפרסמה מטעם הוועד הפועל של „ארגון השחרור הפלשתינאי", נאמר „הוועד משתומם ברכה ההחלטה, מאחר שארה"ב הציוני עדיין ממשיך בעמדתה העויינת, וארה"ב עדיין מספקת לישראל את כל כלי התוקפנות ואמצעי הקיום".

פרשנים מורחים ציינו את הנימה המתונה בהודעת הוועד, אשר לא גינה במפורש את החלטת שרי הנפט, בעוד שבממשלת לוב אף הרחיקה לכת והקיעה החלטה זו כ„בגידה".

לדברי הפרשנים נובעת מתינות ההצהרה מרצונם של המחבלים שלא לעורר את רוגזן של מצרים וסעודיה, אשר צעדו בראש המערכה למען ביטול החרם.

עתון לבנוני: הערבים עלולים לחדש את חרם הנפט

ביירות, 23 (ע"ר) — העתון הלבנוני „אל נהאר" הזהיר ביום ו' שהערבים עלולים להטיל שוב חרם נפט על ארה"ב. אם לא תבוצע בזמן הקרוב הפרדת הכוחות הסורים והישראלים בחזית רמת הגולן.

העתון כביע את הדעה ששר החוץ האמריקאני ד"ר הנרי קיסינג'ר יצא למוסקבה בקשר עם הענה הסכם חדש בשאלת המזרח התיכון, ובמיוחד בקשר עם סוריה.

לדברי העתון אפשר לצאת מן המבוי הסתום בקשר עם רמת הגולן, רק אם ארה"ב תשכנע את ישראל שעליה לסגת מהרמה, כתנאי חיוני להשכנת שלום באיזור.

בהקשר זה מציין העתון כי אל לו לד"ר קיסינג'ר לסמוך על כך שהערבים לא יוכלו לחזור ולהגיע להסכמה כללית להפעלת חרם הנפט מחדש, אם הם יגלו בהחילה יותר שדבר לא השג למען סוריה.

מכון התקנים מתלבט בבעיית המלחת הבשר

(חס"ן) המחלקה לכשרות שליד הרבנות הראשית, שלחה אל מכון התקנים כמויות של בשר, וביקשה מהם לבדוק, אם וכיצד אפשר להבחין בבשר שהומלח או שלא הומלח. היא עשתה זאת בעקבות הטענות שהעלה הרב ח"כ מ. הכהן, לגבי בשר כשר שנשלח למוסדות ההסתדרות כאילו הוא ללא המלחה הדרושה.

תצפית

מסתבר, כי אנשי „המכון" מתקשים במציאת ההבדל בין בשר מומלח לשאינו מומלח, מה גם שהבשר שנשלח למוסדות היה קפוא. צויין שגם בבשר טרי, „קשה להבחין מבחינה מראה הבשר".

כזכור טען טבח מעון הזקנים של „משען" בת"א כי הבחין בכמויות בשר, שלא הומלחו. בהמלכה של מסיבת העתונאים, טען הטבח כי ניתן גם ל„מעוס" את הבשר אך אנשי מכון התקנים דוחים אפשרות זו.

מכאן, צריכה הקפדה יתר ואימון רב יותר בהסדר זה של רכישת כמויות בשר מבולה, ואילו הרבנות בתל אביב תהרת ומדגישה, כי אין היא אחראית על ההסדרים הפרטיים של הספקים בעניין המלחת הבשר ו„על קוני הבשר מוטלת האחריות לכך".

*

מחירי המלחמה

(י. עזרי) ששים ותשעה סטודנטים ואחד־עשר מבין המורים והעובדים בטכניון, נפלו במלחמת יום הכיפורים. ביניהם אנשי מדע בכירים, פרופסורים ומרצים, ששירתו בחילות קרבים חי"ר טנקיסטים ותותחנים; אנשי־שדה בעיתות קרב, שנטשו את הקתדרה המכובדת, לבשו מדים ויצאו למסור את נפשם, להגנה העם.

ביטוי מוחשי ומרטיט נתן לכך נשיא הטכניון אלוף (מיל.) עמוס חורב, בעצרת זכרון, שנערכה במעמד המשפחות השכולות ומאות חברי סגל המוסד: ידענו שהם יצאו ואינם, כבר ימים רבים. אבל, בכדנא, באולם ההרצאות, הידיעה היא כיום מוחשית באכזריותה. בפיו של ע. חורב, כאיש מדע ומפקד צבא שבע מלחמות, נשמעים הדברים משמעותיים הרבה יותר כאשר אמר כי דור לדור תשיה האמין בלב תמים ומלא תקוה שזו היתה המלחמה האחרונה. הישוב האמין בעולם של צדק ושלום, שיאפשר לעם היהודי לבנות את ביתו בשלוה. אלא שהמלחמות באו בזו אחר זו, בכולן עמדנו ובכולן האמנו שזו המלחמה האחרונה.

מלחמת יום הכיפורים היתה מלחמת הבנים, שהאבות הצטרפו אליהם, כדי לבלום את נחשולי האוייב ולהכריע במערכה הצבאית. לדעתו, המיוחד במלחמה האחרונה, שגרמה לנו שלא נהיה כתמול שלשום. אנחנו מפוכחים. ולקחנו נבכית, כי שניה לא נשנה באשליות והגפנשה לא תערים עליהם: להצטבר חייבים אנו לבנות ישראל חזקה ועצמאית ישראל צדק חברתי, עצות תורת ה' שיהיה בן בכבד לזיכרם של הנופלים; אלה ששילמו בנפש מחיר המלחמה.

*

משהו על המשגיח

(אפרים סכס) הכרנו אותו ראשונה בשנת תרצ"ד, הינו כ־40 שנה. קבוצת בחורים במקיבצת „אהל תורה" של הרב אלחנן וסרמן זצ"ל, להמשיך במוד התורה בישיבת מיר, שמה יצא לתהילה בכל ישראל.

ראשי הישיבה היו אז, הרב אברהם קמאי, רבה של מיר, וכן גיסו הרב ר' אליעזר יהודה פינקל זצ"ל. שניהם אומרים שיעורים בישיבה. גיחה הרוחני של הישיבה הינו ירוחם לבוביץ זצ"ל, אשר שיחותיו המוסריות היו לשם דבר בעולם הישיבות. בין בני הישיבה הראו לנו גם עליו, של הצ'קל, מיהו, שאלנו, היות התגלם בזקנו ופאותיו בין בני ישיבות ליטא שבבחורים לא מגדלים זקנים ופאות. אתה לא יודע מי הוא? באה התשובה — הלא הוא תלמידו מובהק של ר' ירוחם, מבוחרי קלם. ר' ירוחם, רואה בו את שו להפקיד המשגיח בישיבה מיר.

זכורני את ר' חצקל אחרי שיחה מוסרית אשר שמעה ביותר מידים מפיו של ר' ירוחם. זו שיחה מיוחדת, שר' ירוחם אמר באיזו יום שלישי של ה[...] אחרי הסדר של חצי היום בשו[...] הבוקר, לפני תפילת מנחה, הוא עמד באמצע אולם הישיבה סימן שר' ירוחם ישא דברי מוסר.

התקבצו במעגל כל תלמידי הישיבה ור' ירוחם בשיחתו [...] על הפסוק: „ויענך וירעיבך ו[...] כלך את המן ארבעים שנה, למ[...] הודיעך כי לא על הלחם לבדו [...] יה האדם כי על מוצא פי ה' יח[...] האדם".

אחרי דברי עיון בפסוקים עיר ר' ירוחם כתוך התלהבות על העדרם של מספר ניכר [...] תלמידי הישיבה משיחתו של [...] גאון ר' אליעזר יהודה פי[נקל] זצ"ל — ראש הישיבה. נענה אמר — כי כלכם באזנים, כל[...] יודעים את התורה, ואינכם [...] קים להידושי תורה של אותו [...] כי חזקה עליכם שביכולתכם ל[...] דכם לחדש חידושי תורה א[...] הלא על תורתנו אמרו חז"ל [...] כל צבא לכו למים" — ואין [...] תורה, ונמשלה תורתנו למים [...] הנכם כדגים האלו החיים ב[...] הכים של התורה, ובכן, עוד [...] דוש תורה, פירושה עוד [...] מים חיים...

אחרי שיחתו זו של ר' ירוח[ם] הטפנו כבם על ר' חצקל ש[...] כל כולו תפוס בהרהורים א[...] דברי המשגיח. והוא ר' חצ[קל] אף פעם לא נעדר מאף שי[...] של ר' אליעזר יהודה.

כיום 40 שנה אחרי. אתנו [...] שה שהיה, תפסנו את גדלותו [...] את מסריותו של האיש, בחו[...] אין אדם עומד על תורת רבו א[...] אחרי ארבעים שנה...

בכנס החוג הרעיוני של מפלגת העבוד[ה]

הח"כים בן אהרן ואליאב קוראים להמשיך במאבק לשינוי דרכה והנהגתה של מפלגתם

בקריאה להמשיך במאבק לשינוי דרכה ההנהגה של מפלגת העבודה, יצאו אמש ח"כ יצחק בן אהרון ואריה אליאב, בכנס שנערך מטעם „החוג לליבון בעיות חברה ומדינה" במפלגת העבודה.

הכנס התקיים בבית „בני ברית" בתל אביב, בהשתתפות מאות אנשים, בעיקר צעירים וצעירות.

ח"כ בן אהרון בירך על תנועת ההתחדשות ההולכת וגואה בציבור ובתנועה, והביע בטחונו בתמורה הגדולה שתחול בהרכב ההנהגה ובדרכו המדינית של המערך — אם הציבור הזה לא יתעייף ולא יוותר על אחד לפיתנו. בשנת 1974, אמר הנואם, יפלו הכרעות פוליטיות גורליות למדינה ותוך שנה זו יש להכין הנהגה חדשה וצעירה שתעלה מתוך התנועה ותפעל לשינוי פני הדברים, פתיחת המסגרות הפרת הלחץ השלטוני" — אמר.

ח"כ לויבה אליאב אמר, כי על המאבק לשינוי המסגרות, שיטת הבחירות, רוטציה בכ[...] כפתת וכו', יש למלא את הת[...] בתכנים. „יש לי אמון מעט מ[...] בממשלה הזו שקמה", אמר. „אבל אחד אני מאמין לה: שהיא לא [...] בה עדיין כה יהיה השלב הבא [...] לאחר הסכם הפרדת הכוחות. יש למיניה בממשלה מחשבות ב[...] אולם לא חשבו ביותר". כן אמר לצה"ל דרושה תורת־לחימה ח[...] רה חדשה ו„גיום כבד".

בדיון שהתנהל בהמשך הכנס, ד"ר אהוד שפרינציק, „בשם ה[...] חבריה", הודה הוקרה לליובה ו[...] אהרן, המבטאים בצפון טוהר ו[...] גרהנים. הוא קרא להיות נבונ[...] במאבק לקראת הכנס הקריטי ה[...] וקרב — עם פרסום דוח הבינ[...] ועדת אגרנט.

החוויה הבולאית של השנה
תערוכת בולים בין־לאומית

ישראל 73

בנייני האומה, ירושלים, 25.3.74–2.4.74

התערוכה תפתח מחר בשעה 13.00

בתערוכה יוצגו יותר מחצי מליון בולים באלפי מסגרות תצוגה, אוספים נדירים בנושאים רבגוניים, אוספי נוער, תצוגות רשמיות של משרדי דואר מכל רחבי העולם, ועוד ועוד.

אירועי התערוכה

יום ד', 27.3.74 — „חפירות מצדה", הרצאתו של פרופ' יגאל ידין, בלווי שקופיות, בשעה 8.00 באולם הקטן. הכניסה לכל.

יום ה', 28.3.74 — „יום הנוער". ביום זה כניסה חינם לבני נוער ולקבוצות תלמידים.

רכבת מיוחדת תצא לתערוכה מתחנת ת"א—דרום, בשעה 10.04. ברכבת יפעל סניף דואר להחתמת חומר בולאי בחותמת דואר מיוחדת.

יום א', 31.3.74 — „יום צעירי הבולים" בתערוכה. צעירי בולים נודעים יחתמו לאספני אוטוגרפים ולחובבי בולים.

יום ב', 1.4.74 — „יום דואר אויר", לאספני בולי דואר אויר הזהב.

יום ג', 2.4.74 — „יום האספן" — מפגש אספנים מכל העולם להחלפת בולים, חוויות ומידע, ליצירת קשרים ולקירוב לבבות.

שעות הפתיחה: בימי חול 10.00—22.00, ביום שישי 10.00—13.00 ובמוצ"ש 18.00—23.00.

כרטיסים: במחיר 2 ל"י למבוגרים, 1 ל"י לחיילים ולנוער — יהיו בקופות התערוכה.

במקום יפעל סניף דואר ובו חותמת דואר מיוחדת לכל אחד מימי התערוכה.

ירושלים 73 תערוכת הבולים הבין־לאומית שאסור להחמיץ!

שינויים במשרד החוץ המצרי כדי להתאימו למדיניות החדשה

קאהיר, 23 (ע"ר) — מיניסטריון החוץ המצרי עומד בפני שינויים מפליגים, שנועדו להתאימו למדיניות החדשה של הפשרת המתיחות עם כמה מן המעצמות העולמיות — מוסר היום השבועון המצרי „אחבאר אל יום".

בעל הטור איברהים סעדה כותב, כי שר החוץ המצרי, איסמעיל פאהמי, מעיין מעתה בטיוטות תכנית לשינוי פני המיניסטריון, בצורה שהיא חסרת תקדים מזה 20 שנה.

מר סעדה כותב, כי בעבר היה מיניסטריון החוץ המצרי, בדומה לכשרידים אחרים של המימסד, כעין של מרכזי הכוח, אשר ניהלו את הפעילות הדיפלומטית ללא כל ניסיון אך ורק כתוך מסרה לשרת את מטרותיהם־הם.

הכינוי „מרכזי הכוח" הוא ביטוי מקובל, המשמש לציין כמה מעוזריו של הנשיא נאצר, אשר האשמו אחרי כן בניצול לרעה של סמכויותיהם.

סעדה כותב, כי מיניסטריון החוץ המצרי שורץ אנשי אימונים של „מרכזי הכוח", ללא כל התחשבות בדמותה הדיפלומטית של המדינה. הוא טוען, כי דיפלומטים מסויימים נתמנו בעבר רק כדי לשמש כסוכנים לגורמים אלה. „יש ביניהם כאלה שאפילו אינם יודעים אף שפה זרה אחת", כותב סעדה.

בסיכום דבריו כותב בעל הטור, כי מבצע דרסטי של התארגנות מחדש יחזיר למצרים את שירותיה של דיפלומטיה מכובדת ומנוסה.

גנראל פסון הגיע לירדן

רבת עמון, 23 (יופ"ע) — מייגר גנראל פסה, מן הפיקוד האירופי של כוחות ארה"ב באירופה, הגיע היום לביקור בירדן. על כך הודיעו מקורות במשלחיים.

הביקור הוגדר כ„ביקור התמצאות".

זמן קצר לאחר הגיעו נועד הגנראל עם פילדמרשאל האפו כאבאלי, הרמטכ"ל של צבא ירדן, וביקר בעמדות צבאיות בגבול.

סין מחתה בפני בריה"מ על שיגורה של מסוק ריגול לתחומה

פקינג, 23 (ע"ר) סין הגישה בשבת מחאה חריפה לברית המועצות, בטענה כי שלחה לפני תשעה ימים מסוק חמוש לתחומי סין, בשליחות של ריגול.

סוכנות הידיעות הסובייטית הרשמית „טאס" מסרה לפני שלושה ימים, כי המסוק תעה בדרכו במזג אוויר גרוע ועבר את הגבול הסיני, בשעה שהיה בשליחות רפואית. המסוק נאלץ לנחות בשטח סין לאחר שאזל הדלק במיכליו.

בניגוד להודעה סובייטית זו מופיעה גרסה אחרת לחלוטין באיגרת מחאה סינית שהוגשה לשגרירות הסובייטית בפקינג. באיגרת נאמר, כי המסוק הצפית חמוש חדר לתחומי סין, בחבל סינקיאנג האוטונומי שבצפון־מערב המדינה. לדברי האיגרת בתת המסוק כמה וכמה פעמים ועסק בפעילות ריגול.

בהמשך האיגרת נאמר: „המסוק ר' שלשה אנשי צבא שהיו בו נלכדו במקום על ידי שומרי הגבול הסיניים ואנשי המיליציה של סין".

איגרת המחאה הסינית אינה אומרת מה צפוי לאנשי הצבא השבויים ולמסוק.

לדברי סוכנות „טאס" היה המסוק בדרכו לאסוף פצוע. הסינים מכחישים את הטענה הזאת ואומרים כי במסוק לא היה כל צוות רפואי וכן לא נמצאו בו תרופות או ציוד רפואי מכל סוג שהוא. „תחת זאת היו בו כלי נשק, תחמושת וציוד תצפית" נאמר באיגרת המחאה.

„אל אהרם": נפתח דף חדש ביחסי מצרים–בריה"מ

קאהיר, 23 (ע"ר) — דף חדש נפתח ביחסי מצרים־בריה"מ „לאחר שמנהיגי הקרמלין השתכנעו כי יש לרכז את המאמצים להידוק היחסים הסובייטיים־ערביים בקאהיר", כותב ביום ו' העתון „אל אהראם".

העורך החדש של העתון עלי אמין, אשר כתב דברי פרשנות אלה, תקף בעתונו „אפסים, אשר תיארו לעצמם, לאחר שתמכו במצרים, שהם הפכו לאישים בעלי חשיבות". הערה זו מכוונת כפי הנראה על פי הכתובת של מנהיג לוב מועמר קדאפי.

אנשים אלה גילו, לאחר שנטשו את מצרים, „שהם הפכו שוב לאפסים", כותב אמין. „בקרוב נשמע שאפסים מנסים לשוב להתיצב לימינה של מצרים כדי להחזיר לעצמם את מעמדם הבינלאומי", מציר עורך העתון הרשמי למחצה.

עוד כותב אמין ש„מדינה מסויימת" הציעה, על פי השמועה, לנשיא סוריה חאפז אלאסד מיליארד לירות שטרלינג, בתנאי שהמשך הנטוש את עמדותיה הפרו־מצריות. גם הערה זו מכוונת כפי הנראה ללוב.

פרשת שוחד באיטליה

רומא, 23 (יופ"ע) — קאראבינרים איטלקים עצרו היום את המזכיר הכללי של איחוד הצרכנים של איטליה, באשמת קבלת שוחד, כדי לסייע למכירת שמן זית בעל איכות בלולה.

בכתב האישום נאמר כי ויטצנזו דינה יצא בהתקפה נגד שמן הזית המקובל בשוק, כגורם סרטן, בעוד שניסה להשיג מסחר מפיקות המחירים לשמן זית יקר יותר המכונה „זך ביותר". הוא מואשם בשחיתות ובהסתה.

השלטונות פתחו בחקירה בדבר קשריו של דינה עם יצרני שמן זית. לא נמסר מה סכום השוחד.

עיר ואזור
רבעון למינהל מקומי, לתכנון ולאיכות הסביבה
חוברת מס' 1 (5)
הופיעה ונמצאת למכירה

מן התוכן:

בחינה גיאוגרפית־פוליטית של הסכסוך הישראלי־ערבי	ד"ר שלום רייכמן
ריפורמה מוניציפלית בגוש דן	פרופ' חיים בן־שחר
„נקודת המראה" של עיר בישראל	פרופ' אלכסנדר ברלר
ערד — עיר חדשה במדבר	פרופ' אלישע אפרת
התארגנות הממשלה לטיפול באיכות הסביבה	ד"ר אורי מרינוב
פרויקט הביוב הארצי — האספקט הכספי	ישעיהו ברזל
משק לשעת חרום של הרשות המקומית במבחן מלחמת יום הכיפורים	יעקב מרקוביץ

ברבעון ארבעה מדורי קבע הכוללים דיון בנושאים אקטואליים, ידיעות קצרות על אירועים, חידושים והתפתחויות בארץ ובעולם, הערכת מחקרים וסקירת ספרים.

הרבעון יוצא לאור ע"י משרד הפנים, בעריכת משה ויס.

מחיר החוברת 5 ל"י — דמי תחימה שנתית 20 ל"י

ניתן להשיג החוברת באמצעות התלוש שבמודעה זו

תלוש חתימה שנתית

לכבוד מערכת רבעון „עיר ואזור"
ת.ד. 8360, ירושלים

הריני חותם בזה על „עיר ואזור". דמי החתימה השנתית בסך 20 ל"י מצ"ב בהמחאה מס' ______
בנק ______ השם ______
הכתובת ______ ת.ז. ______
תאריך ______ חתימה ______

משרד העבודה — משרד החנוך והתרבות

המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

המזכירות האקדמאית

מודיעה על הרשמה לשנת הלימודים תשל"ה

מגמות הלימוד:

- פיזיקה ואלקטרו־אופטיקה
- מדעי המחשב
- אלקטרוניקה ומכ"ם
- ראיית חשבון

בית־הספר מיועד לתלמידים בעלי תעודות בגרות ובעלי רקע ישיבתי (לאחר שירות צבאי).

לאחר שלוש שנות לימוד יקבלו התלמידים תואר הנדסאי (להוציא הלימודים בראיית חשבון).

תלמידים שיצטיינו בדרישות הלימודים של בית הספר יהיו זכאים, לאחר שנת לימודים נוספת, לקבל תואר במדעי הטבע הטכנולוגיה B. SC

אפשרות מגורים במעונות לתלמידים שאינם גרים בירושלים.

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למזכירות האקדמאית של בית הספר, ת. ד. 16031, ירושלים, טל. 531181—02, 534127—02.

ההרשמה לחיילים: בלשכה להכוונת החיילים המשוחררים, רח' אבן גבירול 10, תל־אביב.

בית ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים

קאדים המוסלמים מעיינים בתיקונים בחוקי המעמד האישי

קאדים המוסלמים בישראל [דנים] עתה בחוק המשפחה ... התוקף, חוק זה החליף חוק המשפחה העותומני ; 1917.
...ים מעלים הצעות לחוק מתוך להתקין תקנות חדשות יותר תואמו להמורות שחלו בחברה המוסלמית, דברים אלו התפרסמו ב־ ירחון המוסלמי האחרון (חוברת א—ב שנה 16) היוצא לאור על ידי משרד הדתות.

כזכור קבלו בתי הדין השרעיים בישראל את תקנות המחוקק הישראלי האוסרות ריבוי נשים, גירוש אשה בעל כרחה והמגבילות את גיל הנשו־ אין. חוק המשפחה הסורי שהתקבל לפני עשרים שנה לא הניח את דעתם של ארגוני הנשים והן הביעו את אי־שביעות רצונן מכמה סעיפים ה־ נכללים בחוק זה. מר יעקב יהושע, עורך הירחון המוסלמי מציין, ש־ חוק המעמד האישי המוסלמי נמצא כיום בכל ארצות המזרח בתהליך של תיקונים והתאמה לתנאי החברה המודרנית, אם על ידי ביטולו לגמרי (טורקיה בשנת 1927), על ידי ביטול בתי הדין השרעיים (מצרים 1956), ואם בדרך תיקונים כפי שהדבר קו־ רה כיום ברוב ארצות ערב. תיקונים שבאו לבטל מנהגים קיימים לא נת־ קלו בהתנגדות המורה, כיון שבאפים הם מתאימים למצבה של החברה ה־ מוסלמית הנמצאת בתהליך של התי־ קדמות.

בין הארצות שביצעו תיקונים ר־ שמיים בחוק המעמד האישי המוסלמי יש לציין את ממלכת ירדן, הריפוב־ ליקה הסורית, מרוקו, טוניס והריפוב־ ליקה התימנית הדמוקרטית העממית.

...יות מש. הפיתוח ועברו למשרד המסחר והתעשייה

מאת סופרנו הכלכלי
...ממשלה עומדת לאשר ...ית ביום א' הקרוב את ...ה במכוניות משרד ה־ שהתבטל למשרד ה־ והתעשייה.
...זר יתבטא בהתן סמכויות ...מסחר והתעשייה לגבי מספר ...שקודם לכן היה אחראי להם ...יתוח.
...ד המסחר והתעשייה הועברו ...יחידות של משרד הפיתוח, ...מרחב שלמה, האחראי על ... הפיתוח במרחב שלמה, ...ז תועבר למשרד החקלאות.

סמסטר מיוחד לשוחררי מילואים באוניברסיטת ת"א

ל־1000 סטודנטים שהשתח־ ...רות מלואים חוזרים היום ...ים באוניברסיטת תל־אביב ...ת הסמסטר המיוחד לחיי־ ...ררים הסמסטר השני ל־ ...סטודנטים.
...ר למגוייסים יפתחים ב־14 לאחר שבועיים של תופשה ...מסטר השני למגויסים, ש־ ב־13 בספטמבר.
...זת מלחמת יום הכיפורים ...בפני האוניברסיטה אתגרים ... חדשות. קורסים חוגים ...ה מספר רב של מגויסים ...שוב בסמסטר זה במתכונת ...ת לימודים חדשה.
ממספר רב של קורסים הוע־ ...רשים האחרונים אל המגוי־ ...י האוניברסיטה קיימו שעות ...דרוחות על מנת להקל על ...זים ולהדריכם בצורה אישית. ...קוזים יישלח לסטודנטים ...ם ימשיך להשלח לחיילים ...ם שעדיין לא שוחררו או ...חדש.
...ברסיטה מינתה נציב תלונות ...הפלולות להתעורר בביצוע ...למגויסים.

...ת גנבי ברזל נעצרה

...ת חיפה בסיוע תחנות משט־ ...זת באיזור הגליל והמערבי ה־ ...משיפת כנופיית גנבי ברזל. המשטרה תולה לאחר ששני ...צאיות־בבחות שהובילו מטען ...נמל אשדוד לכוון עכו הת־ ...משטרה כי רכבם העמוס בר־ ...שותה ליד בתיהם, האחר ...אוא הואשר בחיפה. המשטרה ...אחסומים בדרכים לגילוי מט־ ...ול ששווי כרבע מליון לי־

...ז המשטרה במבואות כרמיאל ...עצר שני המשאיות הנמבנות ...נצאו מצבות בידי אחרים. ב־ ...פקירה נעצר קבלן תושב ה־ ...אל אסאד וכן שני הנהגים ...רכב.

...רץ נעצר בחיפה

החשוד בביצוע ההתפרצויות ...מפעלים באיזור מפרץ חיפה ...כ־31 אלף לירות מכספת ...ר ליום ו' בפעולה בזק שער־ ...ות זבולת. המשטרה פתחה ...בעקבות תלונות של מפעלים ...כי ביום ה' בשעות הערב ...שוריהם והנגנב כספים ר־ ...קירה של משטרות זבולות ...מעצרו של צעיר תושב קרית ...חשוד בביצוע ההתפרצויות. ...של החשוד נמצאו הכספים ...הצ'קים.

נהרסו 2 בתים בשכם בעקבות רצח אלי לופר

כוחות הבטחון בשכם הרסו ביום ה' וביום ו' בית ואטמו שני בתים אחרים השייכים למשפחת דרדו משכם.

בני המשפחה נאשמים ברציחתו של הצנחן סמל ראשון אלי לופר לפני שלושה חודשים.

הבית שנהרס הוא של אבי הנאשם, ג'מאל חסאן דרדו, בן 17.

בית נוסף של משפחת דרדו, ש־ נהרס, שייך לעדאל איברהים דרדו, שבנו באסם, בן ה־21, המואשם ברציחתו של החייל.

כמו־כן נאטמה מאפיה בקומת ה־ קרקע של הבנין ואשר שימש למבר־ התולים מקום מחבוא להסתרת נשקו האישי של החייל וכן נעצים שהוב־ רחו דרך הגשרים.

הבית והמאפיה שנאטמו נמצאים מול בית המושל הצבאי בשכם.

גזבר ק. מלאכי חשוד בהעלמת כרטיסי קולנוע

פקודת מעצר ל־10 ימים הוצאה ביום ו' בבית משפט השלום באשק־ לון נגד גזבר המועצה המקומית בקרית מלאכי, מר יוסף בן יעיש, החשוד בהעלמת כרטיסי קולנוע ש־ היו נתונים לשמירתו ושערכם נאמד ב־200 אלף לירות.

בא־כוח משטרת אשקלון טען בפני השופט צבי גזיב, שהחקירה תהיה מסועפת וצפויים כנראה מעצרים נו־ ספים.

לכתב עתיים נודע, כי מבקר מ־ טעם האוצר, הנוהג מידי פעם לב־ דוק את ספרי הרשויות המקומיות בכל הקשור לכרטיסי קולנוע, גילה אי־סדרים בספרי גזברות המועצה המקומית בקרית מלאכי. כשמסר על כך לראש המועצה מר דוד עבודי, הוא התלונן במשטרה.

כמו־כן נודע לכתב עתיים שפר־ שת העלמת הכרטיסים נמשכה כשנ־ תה וכן רב. פרטים נוספים על מהלך החקירה טרם ניתנו לפרסום.

מר יוסף בן יעיש מכהן בתפקיד גזבר המועצה כשנתיים בלבד.

חשוד בדריסת ילד שוחרר בערבות

בערבות של 3500 לירות שוחרר ביום ו' נהג המשאית משה קסמת מתל־אביב, אשר נעצר על ידי משט־ רת עזה לאחר שדרס ילד למוות בכביש רפיח — חאן יונס.

בא כוח המשטרה לא התנגד ל־ שחרור.

מדברים בבמות סוף־השבוע:

זנבר: המצב הכלכלי במדינה מחמיר והולך

נגיד בנק ישראל, מר משה זנבר, הזהיר כי המצב הכל־ כלי במדינה מכוכן והוא הולך ומחמיר בבעיה המרכזית של מצב הרזרבות במטבע חוץ.

לדברי הנגיד, הכרחי קודם כל לקצץ בתקציב המדינה המוצע ב־1.5 מיליארד ל"י לפחות, וכן לנקוט בצעדים נוספים, כדי למנוע הידר־ דרות נוספת העלולה להביא למצב מסוכן מאד בשנת 1975.

מר זנבר דיבר ב„יומן השבוע" של הטלוויזיה.

בתשובה לשאלה — אמר — כי תקציב המדינה המוצע החטיא את מטרתו בנקודה הרגישה ביותר, כיון שהוא יותר מאשר בזמן שהכינו את התקציב לפני כחודשיים, צריך לשים את הדגש על המלחמה באינפלציה, הקטנת היבוא ודאגה מירבית לבע־ יות מאזן התשלומים והרזרבות ול־ הקטנת החוב הלאומי לגבי העתיד. בתקציב כפי שהוא בנוי היום, יש הוצאה של כ־1.5 מיליארד ל"י יותר מן ההכנסה, ופירוש הדבר תוספת אינפלציה.

יתירה מזו, אמר, ידוע לו שבדעת ראש הממשלה לחזק את סמכויות המשרד, כדי לאפשר פיקוח תקין ויעיל יותר בעלים וכדי למנוע סירבול והתרבצויות בין רשויות שונות.

ד"ר דינשטיין: מחירי הנפט לא יירדו

לביטול חרם הנפט לא תהיה השפעה בכיוון של ירידה ב־ מחירי הדלק, ורמת המחירים תישאר גבוהה כל עוד לא ימצאו מקורות אנרגיה בר־תחליפה לנפט — הערכה זו הביע ד"ר צבי דינשטיין, יועץ הממשלה לענייני אנרגיה, בראיון ב„יומן גלי־צה"ל".

ד"ר דינשטיין ציין עם זאת, כי ביטול חרם הנפט עשוי להביא לפי־ שום בעיסקות הבינלאומיות הנעשות כיום ולאפשרויות אספקה קלה יותר, לאו דווקא ביחס לישראל אלא בעולם כולו.

אשר למחירי הנפט, אמר, הרי הוא גורמים אחרים אשר הביאו לעליית המחירים פי 5־4 מאשר לפני שנה. החברות המפיקות מאורגנות בצורת קרטל מובהק, ועם גידול הביקוש לדלק בעולם לא נראה כסביר שה־ מחירים של היום ירדו.

ד"ר דינשטיין מסר, כי בכוונת הממשלה להגביר את חיפושי הנפט, ביבשה ובים, וכן יוגברו מאמצי ה־ מחקר הפיתוח בשטח זה.

מנהל בל"ל: הפעילות המשקית מתאוששת

„האינפלציה מעידה את תיאבון הציבור ללוות ולהיות חייבים — אמר מנכ"ל בנק לאומי לישראל, מר א. י. יפה, בהרצאתו ביום ו' במועדון המסחרי והתעשייתי בת"א.

הדובר עמד על אספקטים פיננ־ סיים ומשקיים האופייניים לתקופה זו וקבע בין היתר: הפעילות במשק מתאוששת והולכת מתקופת החירום. יחד עם זאת, האינפלציה בארץ וב־ חו"ל מעלה את הוצאות היצור ופו־ עלים החששות מפני שינויים בשע־ רי־החליפין. כתוצאה מכל אלה — הדרישה לאשראים גבוהה ביותר.

שר הקליטה: הפיגור בבנייה מחייב שכירת דירות לעולים

שר הקליטה, מר שלמה רוזן, אמר כי הפיגור הרב בבניית דירות לעולים חייב את איכ־ לוסן של למעלה מ־5000 די־ רות שכורות בעולים, נוסף למלונות ומרכזי הקליטה, ה־ עמוסים מעבר ליכולת.

השאלה המרכזית עתה היא, להב־ טיח את החשת השלמת הדירות שכבר הוחל בבנייתן וכן התחלות חדשות שיספקו את צרכי העליה הצפויה בעוד שנתיים.

מר רוזן רואיין בגלי־צה"ל. השר ציין בתשובה לשאלה, כי עם מינוי שר־הקליטה בממשלה החדשה — הוכרע למעשה הוויכוח בעניין המ־ שך קיומו של המשרד לקליטה עליה.

ישישה נהרגה בתאונה בבני ברק

אסתר וידיסלבסקי, בת 80, מרחוב ברסלר 6, בבני־ברק, נדרסה למוות ביום ה' בצהריים ע"י משאית.

התאונה אירעה ברחוב מבצע קדש בפרדס־כץ, בשעה שהאשה חצתה את הכביש. היא נפגעה קשה ומתה בבית החולים בילינסון.

נפצעו בתאונות

הידרדרותו של קטנוע גרמה ל־ פציעתו של ילד בן 6, מנחם כהן, מקרית יוסף בגבעתיים ביום ה' ב־ ערב, ברחוב מודיעין. הרכב הקל החל לפתע להדרדר אחורנית ופגע בילד שעמד בקרבת מקום.

בתאונה אחרת נפצע מהתנגשות בין אופנוע למכונית בדרך לוד רוכב האופנוע משה קראוזה. הוא אושפז בבית החולים ע"ש שיבא.

ילד בן 4, שלמה עמוס, מרחוב בספור בבת־ים, נפגע ע"י מכונית בשעה ששיחק בקרבת ביתו. הפצוע אושפז בבית החולים וולפסון.

נפצע קל מנפץ

נער בן 11 נפצע קל באצבעות ידיו בעת ששיחק בנפץ שמצא ב־ ערימת זבל.

המקרה אירע אור ליום ו' ברחוב ההסתדרות בגבעתיים.

הוזלו מחירי מצרכים לפסח בחנויות „שקם"

מהנהלת „שקם" נמסר על הוזלות של מצרכים שונים לק־ ראת פסח. ההוזלות הן בשי־ עור ממוצע של 10 אחוז ויחו־ לו על שורה ארוכה של מוצ־ רים המבוקשים במיוחד בחג זה.

בין מוצרי המזון הוזלו סוגי מרקים וגביעות, סוכריות, סוגי נקניקים ו־ בשר, תה ופודינגים, וכן משקאות חריפים מסוגים שונים. ההוזלות חלו על דברי טקסטיל ולבנים, חולצות ל־ ילדים ולגברים, מגבות מטבח ומפות שולחן מפלסטיק.

כמו כן הוזלו מחיריהם של כלי־ בית, כוסות, כוסיות וסכו"ם, חומרי ניקוי ומוצרי קוסמטיקה, דברי מתי־ קה ומתנות.

צוין. — שלנוחות הלקוחות הונה־ גו שירותים מיוחדים, כגון: „פינת מתנות" נפרדת ובה מוצרים המבו־ קשים כמתנות וחומרי אריזה מיוח־ דים; מבחר של „סלי תשורות" במחי־ רים שונים; מלאי של כרטיסי ברכה ש־הולקו לפי דרישת הקונים. כמו־ כן יישלחו לחנויות לתקופת החג קו־ פות נוספות וייעשו סידורים מיוחדים למשלוחי־בית. כל החנויות יצוידו במלאי חבילות מוכנות לחיילים, מיו־ חדות לפסח.

נהרג מפגיעת מכבש דרכים

מפקח במשרד העבודה, פסח ציון, בן 57, נהרג ביום ו' מפגיעת מכבש דרכים בשכם.

נהג המכבש, תושב בקה אל גר־ ביה, כבן 22 נעצר לחקירה.

המקרה אירע בשעה 2 אחה"צ, בשעה שעובדי מע"צ זיפתו את כביש הכניסה לשכם, ליד מחנה הפליטים עין בית אלמא.

המפקח נפגע מאחור על־ידי המכ־ בש והרג במקום. המשטרה פתחה בחקירה.

קבלנים פרטיים יקבלו עבודה ממע"ץ בתנאים נוחים

מנהל מחוז הדרום במ.ע.צ. מר דב אייזנברג מסר כי במידה ומחירי ע־ בודות עפר וכבישים לא יהיו גבוהים היא לא ישלול עבודה מקבלנים פר־ טיים.

מר אייזנברג הגיב על דרישתם של מרכז הקבלנים וחטיבת הכבישים ו־ העפר ב„סולל בונה" לקיים פגישה עם שר העבודה ולהרתיע בפניו על „נישולם מעבודות ממשלתיות". כ־ זכור, טענו הקבלנים, כי מ. ע. צ. נוטל לידיו את העבודה ומקפחם ב־ ביצוע עבודות עפר וכבישים. דובר מע"צ הגיב השבוע כי מדובר בעבודה ממשלתית הנעשית בכספי הממשלה ומכוחה של הממשלה בההאם לשיקול דעתה לבצע עבודה בעצמה ולמסור ישירות עבודות לקבלני משנה. יצוין כי המדובר בעיקר בעבודות בסיני שהחלו בקנה מידה גדול לאחר המל־ חמה. מר אייזנברג ציין כי רק 20 מתוך 136 קילומטרים כבישים בהם בוצעו בשנה האחרונה עבודות רי־ בוד שיקום הרחבה כמסם מ. ע. צ. באזור הדרום הועסקו קבלנים פרטיים וכי השאר בוצע ע"י פועלי מע"צ שהשתמשו בכלים ספורים. הדובר הוסיף כי במקרים רבים גורמים ה־ קבלנים הפרטיים לעיכוב עבודה מ־ אחר והם נהגים לגנות עבודות סבי־ שליתיות אשר הם זוכים במחירים טובים יותר.

הקמת מתקני טעינה ופריקה לפוספטים בנמל אשדוד

מנכ"ל „מפעלי פוספטים אורון", פנחס כרמי, מסר, כי מפעלו ישקיע 30 מיליון ל"י בהקמת מתקני פרי־ קה טעינה ואיכסון פוספט בנמל אש־ דוד.

לדבריו הבעיה העיקרית העומדת בפני מפעלו היא שינוע התוצרת. רק השבוע החלו בנמל אשדוד להטעין פוספט ליצוא במשמרת שלישית, מאז המלחמה הפעיל נמל אשדוד שתי משמרות טעינה בלבד והפחית מיכו־ לת היצוא של המפעל ב־10 אלף טון לחודש שהם הכנסה של כ־400 אלף דולר.

מר כרמי ציין כי הנהלת מפעלו שוקלת אפשרות לייצא 20 אלף טון פוספט לחודש דרך נמל חיפה, שעד כה לא שינע פוספט. בנמל אשדוד נעשים כעת ניסויים להטענת פוספט במתקן לחץ אויר שהורכב לא מזמן בנמל לשם פריקת מטעני מלט מהאר־ גיזה ישר למחסנים. בבדיקה ונסיון זה יעלה יפה הוא יפתור בעיות רבות בשינוע הפוספט ליצוא.

[ו]עדת העתונאים בתל־אביב

בשבת, 30.3.74 בשעה 11 לפנה"צ ביד אליהו (רח' ארון 9) בית־אשכול

במת עתונאים

[ב]עם אגודת העתונאים והמח' לתרבות במ.פ. ת"א)

[ב]השתתפות העתונאים:

לוי יצחק הירושלמי (מעריב)
יהדות בישראל ובארה"ב (רשמי מסע) ;
ישראל נוימן (דבר) —
הפרדת הכוחות עם סוריה.

הפותח: פנחס אקרלינג

הכניסה חופשית

משרד החינוך והתרבות
מינהל החינוך
היחידה לטיפול בתלמיד

הודעה להורים
תיקון

משרד החינוך והתרבות מודיע כי מועד הרישום וההעברות של תלמידים למוסדות החינוך על־יסודיים נדחה.

הרישום יתקיים במועדים הבאים: —

[מי]ום א' ח' ניסן תשל"ד (31.3.74) — יום א' כ"ב ניסן תשל"ד (14.4.74).

עקרת בית שימי לב!

[...]כלי פסח, תפריטים מזינים, זולים ויפים, תוכלי לראות [בת]ערוכה שתתקיים בימים שני, 25.3.74 ושלישי 26.3.74,

[בין] השעות 10 לפני הצהרים עד 7 בערב, במרכזיות להדרכה מבוגרים שע"י [...]ת המדרש הממלכתי לתזונה ולכלכלת הבית.

חיפה — רח' לוחמי הגטאות 16
באר־שבע — רח' שלמה המלך 9

אגודת האינג'ינרים תקים מרכז לתעשייה ולמחקר

מרכז לתעשייה, שיואגד ב־ תוכו את כל הגופים הקשורים לתעשייה ואשר מתפקידו יהיה לרכז ולתאם את המחקר בתחומי התעשייה השונים, יו־ קם על ידי אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים — על כך הוח־ לט בועידת האגודה בכנס ה־ ציב שהתקיימה בבית המהנדסים בתל אביב.

יו"ר האגודה, אינג' אלחנן פלס, שהיתווה את תכנית פעולתו של ה־ מרכז, מסר כי הוא ישמש מוסד מר־ כזי לייזום, הכוונה והתאם של פעי־ לות המחקר התעשייתי בכל ענפי התע־ שייה ובמסגרתו יגובשו במשותף כל הבעיות והנגעות לקידומה ופיתוחה של התעשייה. בהקמת המרכז ובפעו־ לתו ישתתפו משרד המסחר והתע־ שייה, התאחדות התעשיינים, כור ו־ התעשייה הקיבוצית. המרכז לתע־ שייה, שירכז את מיטב הכוחות ההנ־ דסיים והמינהליים בשיתוף עם המוס־ דות להשכלה גבוהה ועם המועצה הלאומית למחקר ופיתוח — יפעל ל־ הקמת קרן ציבורית למימון מחקר תעשייתי —שימושי וכן יעקוב אחר יישומם של המחקרים.

אינג' א. פלס אמר, כי המרכז ה־ חדש יכוון את המחקר בנושאי ה־ תעשייה על ידי קביעת סדר עדי־ פויות בתחומי המחקר השימושיים. הקמת מוסד כזה תמנע מחד גיסא את הכפילות המסתמנת לא פעם בתח־ חומי מחקר מסויימים, כאשר מוס־ דות שונים עוסקים במחקרים זהים בעת ובעונה אחת, ומאידך גיסא תת־ אפשר הקצאת אמצעים לתחומי תע־ שייה שעד כה כמעט ולא נערכו בהם מחקרים.

מפעל המלט בהרטוב ישולם ביוני

מאת סופרנו הכלכלי

מפעל המלט החדש בהר־ טוב ישלם ויתחיל לפעול ב־ יוני ובכך תגדל אספ־ קת המלט שתבטיח את ה־ המשך הסדיר של הבנייה ה־ מוגברת.

בינתיים נמשכות ההכנות להקמת מפעל „דביקי למלט, ע"י „החברה לישראל" ו„סולל בונה", עתה מ־ אתרים את האיזור שבו יוקם ה־ מפעל, לפי סקרים גיאולוגיים ש־ יקבעו את הבירבדים של חומר גלם האזורים הבאים בחשבון הם בית קמה, מצפה רמון ומישור רותם. הנטייה של מקימי המפעל היא ל־ הקימו בבית קמה.

תצוגת נעליים לאביב ולקיץ נערכה ע"י המשביר המרכזי

כ־500 דגמים חדשים של נעלים וסנדלים לעונת האביב הקיץ, הוצגו בפני נציגי ההתישבות העובדת בכנס מיוחד שנערך בסוף השבוע, ע"י ה־ משביר המרכזי.

הדגמים שהוצגו הם ממיטב תוצרת הארץ וכן מיבוא עצמי של המשביר המרכזי. תצוגות וכנסים עונתיים היו באחרונה למסורת, כך שניתנת הזדמ־ נות למציגי ההתיישבות להוות דעתם לגבי סוגי ההנעלה הדרושים להם לעונה הקרובה.

י. אדלר, מנהל האגף הצרכני במשביר המרכזי, סקר את התפתחות המחלקה לנעליים, שמחזורה הגיע בשנת 1973 לסך של 9.3 מיליון ל"י לעומת 6.2 מיליון בשנת 1972 — המהווה גידול של 51 אחוז. כן אמר כי המשביר הצליח במידה מסוימת לבלום עליות מחירים מופרזות.

בדיון שנטלו בו חלק חברות וחב־ רים מהמשקים, צוינו השיפורים ש־ חלו באחרונה במחלקה לנעליים — הן מבחינת השירות והן מבחינת מיג־ וון המוצרים וטיבם.

התצוגה צולמה בסרט, שיוקרן ב־ משקים הקיבוציים.

תל־אביב

בחוג הרמב"ם
(יהושע בן נון 48)

הערב ב"ד ימשיך מר צבי זרום „בשמונה פרקים להרמב"ם". אורחים רצויים. הכניסה חפשית.

היום חנוכת המקוה בשכונת רמת החייל

היום יוחנך מקוה טהרה ובית מר־ חץ משוכלל בשכונת רמת החייל בתל־אביב.

טקס הפתיחה ייערך ב־4.30 אחר הצהרים, ברחוב סיון 8, ליד גן שר־ שני וישתתפו בו הרבנים הראשיים לתל־אביב־יפו הרב י.י. פרנקל והרב ח.ד. הלוי, ראש המועצה הדתית וסגן יו"ר הכנסת מר פינחס שינמן, סגן ראש עירית תל־אביב־יפו עו"ד ת.מ. בסוק, סגני ראש המועצה ה־ דתית הרב ש. שצדרוביצקי, ומר שלמה בוקאי, רב מנהל המחלקה לטהרת המשפחה הרב ה. זילברשטיין ומנהל אדמיניסטרטיבי של המחל־ קה מר נחום ולרשטיין ורבני הסבי־ בה.

תערוכת ציונה תג'ר בבית חיים נחמן ביאליק

מחר ב־6 בערב, תפתח התערוכה רישומים של הציירת ציונה תג'ר בבית חיים נחמן ביאליק, רחוב ביאליק 22. שעות הביקור: בימים א' עד ה' משעה 10 עד 7 בערב; ביום ו' משעה 10 עד 1 בצהרים.

חיפה

שיח לוחמים על אמונה במלחמה

בהשתתפות: חנן צרות, יואל בן־ גון, שמואל בלזם (אבירם המאירי), מראיין העתונאי יהודה עוריאלי. ב־ מרכז לתרבות על־שם פבזנר רחוב פבזנר 54, הערב ב־8.00.

תורנות בתי מרקחת

ירושלים: אברמוביץ, המלך ג'ורג' 21, טל. 224972; סיאם, רח' שער שכם, טל. 284512.
תל אביב: בוגרשוב, רח' בוגרשוב 60, טל. 223889; יאני, רח' יהודה הלוי 67, טל. 612474.
פתח תקוה: מרכז השרון: רח' חו־ בבי ציון 40, טל. 911078.
בת ים: הופמן, רח' דניאל 4.
חולון: דרור, רח' ההסתדרות 80.
רמת גן: המגן, רח' ביאליק 30, טל. 723674.
בני ברק: הנשיא דיסקינסקי 111, פרדס כץ.
הרצליה: קרמר, רח' סוקולוב 18.
נתניה: הנשיא, ויצמן 36, טל. 23639.
רמלה לוד: ביתמיר לוד: הרצל 23 לוד.
באר שבע: אסותא.

בבית המשפט המחוזי בתל אביב — יפו

תיק עזבונות 1327/74

בעניין: עזבון המנוח ג'בלי שלום ז"ל, ת. ז. 6552789 שכתובתו האח־ רונה היתה בעין יעקב שליד אבן יהודה.

המבקש: הראל רחמים, ע"י ב"כ עוה"ד יעקב רוזנצוויג, ו/או אבינועם אונגר, שניהם מרחוב הרצל 32, נת־ ניה.

הזמנה

להוי ידוע כי המבקש הגיש לבית המשפט בקשה למתן צו ירושה של המנוח ג'בלי שלום ז"ל.

הריני מזמין בזה לכל אדם להתי־ צב בבית המשפט תוך חמשה עשר יום מיום פרסום הזמנה זו וליתן טעם מדוע לא יינתן צו ירושה למבוקש, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 1399/74

בעניין: צוואת המנוחה ברניקר מי־ כלה ז"ל מהרצליה, רחוב השחר 34 שנפטרה ביום 6 במרץ 1974.

המבקש: יעקב ברניקר.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המש־ פט בקשה לכהן צו המכריז על קיום צוואת המנוחה הנ"ל ועל מינוי יע־ קב ברניקר כמנהל העזבון.

הריני מזמין בזה כל אדם הרוצה בכך, להתייצב בבית המשפט תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו וליתן טעם מדוע לא ינתנו הצווים כמבוקש ש־ אם לא כן יתן בית המשפט צו כ־ טוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
עוזר ראשי למזכיר ראשי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות מס. 1338/74

בעניין צוואת המנוחה פנינה מאירי ז"ל שנפטרה בבית חולים „הדסה" בתל אביב ביום 15 אוקטובר 1973, ת. ז. מס. 0717621 המבקש אברהם מאי־ רי, מרחוב מרחביה 2 תל אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המש־ פט בקשה ליתן צו קיום הצוואה מיום 4 ביולי 1973 של המנוחה הנ"ל ו־ למנות את המבקש כמוציא לפועל של צוואתה.

הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון והרוצה להתנגד לקיום או למינוי הנ"ל, ל־ הגיש תוך חמשה עשר יום מיום פר־ סום הזמנה זו, התנגדות לקיום או למינוי אברהם מאירי למוציא לפו־ על של צוואת המנוחה. שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 1301/74

בעניין עזבון המנוח נחמן בן יחיל ברודצקי שנפטר בתל אביב ביום כ"ה בתשרי תשל"א (25.10.1970);

ובעניין המבקשת אלקה ברודצקה מרח' ההסתדרות 165, חולון.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה בקשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב — יפו ל־ תן צו עזבון של המנוח והנני מזמין בזה כל אדם הטוען כי יש לו טובת הנאה בעזבון ורוצה להתנגד למתן ה־ צו הנ"ל, להגיש, תוך 15 יום מיום הפרסום של הזמנה זו, התנגדות לצו המבוקש, שאם לא כן יתן בית המש־ פט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 1331/74

בעניין: עזבון המנוח יוסף יהוד, שנפטר ביום 22.1.74.

המבקש: נפתלי הוד ת. ז. 0777125 מרחוב עין יעקב 10 תל אביב ע"י ב"כ עו"ד אורי רון בשדי רוטשילד 123, תל אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב — יפו, בקשה לי־ תן צו המכריז על ירושת המנוח ה־ נ"ל.

והנני מזמין כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח ה־ רוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, התנ־ גדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כ־ טוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל אביב — יפו

תיק עזבונות 1380/74

בעניין: עזבון המנוח חיים בן דוד, מרח' רמה 10/3 נוה שרת. שנפטר ביום י"ד אדר תשל"ד 8.3.74.

המבקשת: יוכבד בן דוד מרח' בית אל 39/10 נוה שרת, ע"י ב"כ א. מנע עו"ד מרח' מקוה ישראל 3 תל אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המכריז על ירו־ שת המנוח הנ"ל, והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח הרוצה להתנגד ל־ הכרזה, להגיש תוך 15 יום מיום פר־ סום הזמנה זו התנגדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 1328/74

בעניין: עזבון המנוחה ורטיקה מזוס לבית דוצ'ה ת. ז. מס. 6576939 בר־ חוב מבצע קדש מס' 26, תל אביב.

והמבקש: מרטין כחוס מרחוב מבצע קדש מס' 26, תל אביב, ע"י ב"כ עו"ד קפוני גרשון מרח' שטריקר 13, תל אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוחה הנ"ל והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחה הרוצה להתנגד ל־ הכרזה, להגיש, תוך 15 יום מיום פר־ סום הזמנה זו התנגדות להכרזה ה־ מבוקשת שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל אביב — יפו

תיק עזבונות 1340/74

בעניין: עזבון המנוח סלה סלח ז"ל. ת. ז. 4966041. שנפטר ביום 13.10.73 ברמת גן.

המבקשת: סלה גוליס מרח' יהו־ שפט 4 שלכה ג' רמת גן, ע"י ב"כ יעקב בקבל, עו"ד אשר כתובתו למ־ סירת מסמכים בשפטים היא: רח' ז'בוטינסקי 91 בני ברק.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המש־ פט בתיק זה בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוח הנ"ל.

כל אדם הטוען שיש לו טובת ה־ נאה בעזבון, ורוצה להתנגד לו, יגיש התנגדות להכרזה תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

נרשמו לנשואין

לשכת הרבנות כפר־סבא

מרדכי משה בן אליעזר אלחנן (רוק) ישראל—כפר־סבא; אברבוביץ יהודית בת שמואל (רוקה) ישראל—עפולה.
סלומון אבנור דוד (רוק) ישראל־רמת־גן גבריל ודרה בת אבא (רוקה) ישראל־כפר־סבא
אברהמי יעקב בן משה (רוק), ישראל— ק. מרדכי־אליעזר; קורק חיה בת יצחק (רוקה) ישראל—רכולה.
מיאני יחיאל בן סלימן (רוק) תימן— כפר־סבא; סמפורי אילנה בת אברהם (רוקה) ישראל—ראשון־לציון.
חזור ראובן בן ליאור צרית (רוק) ישראל—כפר־סבא; מוסקוביץ פורי בת זכריה (רוקה) ישראל—כפר־סבא.
זנד־פולק אריה בן פסח (רוק) רוסיה— קבוץ אייל; נידבהולץ אביבה בת יהודה (רוקה) ישראל—כפר־סבא.
נגר צדוק בן סעדיה (גרוש) תימן— כפר־סבא; נגר פרנק בת מרסל מכלוף (גרושה) צרפת—כפר־סבא.
קליבן אליה בן שלומון (רוק) בריה־ המועצות—כפר־סבא; גרוס ליובה בת משולם זלמן (רוקה) בריה"מ—אורח"ב.
ויסמן יחזקאל בן מרקוס (רוק) ארגנ־ טינה—כפר־סבא; רמון גיבה בת אורי (רוקה) ישראל—קרית
כהלית מרקו בן מנשה (גרוש) ישראל— ת"א; זיו אביבית בת לייב (אלמנה) — רומניה—כפר־סבא.
בן דוד גד בן מנחם (רוק) ישראל—כ"ס ברי צפורה בת יעקב (רוקה) ישראל— נוה־ימין.
שלומיאן מנשה בן אברהם (רוק) פרס— כפר־סבא; שם טוב אסתר בת בשי (רוקה) פרס—כפר־סבא.

לשכת הרבנות ראשון־לציון

טיסלבוים יחזקאל (רוק) ישראל—ראל"צ אביקזר קולט (רוקה) מרוקו—ראל"צ.
יצחק כנשה (רוק) עיראק־יפה אפרון דסבה (רוקה) ישראל—ראשון־לציון.
יעקו לאון (רוק) מרוקו—ראשון־לציון יעקובי יונה (רוקה) ישראל—ראשון־לציון
יעקב אליהו (רוק) ישראל—ראשון־לציון חסר ציונה (רוקה) ישראל—נחלת־יהודה
יחזקאל אברהם (רוק) עיראק—ראל"צ יעקב רות (רוקה) ישראל—רמת־השרון.
לוי הרי חיים (רוק) ישראל—ראל"צ יעקב בכל (רוקה) ישראל—ראל"צ.
לצבן לאופולד לוי (רוק) בריה"מ— ראל"צ; גרשוני סניה (רוקה) בריה"מ— נתניה—אזורים.
לונסר אברהם (רוק) מרוקו—עפולה עבר תבור (רוקה) מרוקו—ראשון־לציון.
לב ביורא (רוק) ישראל—ראל"צ אזרק כרמלה (רוקה) ישראל—נס־ציונה.
לוי עובדיה (רוק) ישראל—ראשון־לציון אזאבנה מנינה (רוקה) מרוקו—ראל"צ.

רבנות ראשית — חיפה

מינשטוק אפרים בן ישעי' (רוק) רעננה חיפה; צמרין גניה בת צמח־משה (רוקה) טבריה—חיפה.
הובן יצחק בן ראובן (רוק) חיפה מור־חיים עליזה בת יעקב (רוקה) "
שרף אהוד בן שלום (רוק) חדרה־חיפה מוכהבלר רות בת אברהם (רוקה) "
הירש כנחם זאב בן יעקב (רוק) רומניה חיפה; ברגר מרים בת משה (רוקה) חיפה קרית־אתא.
קרן יאיר בן משה (רוק) חיפה גרוסבן מיכל יפה בת שמעון (רוקה) חיפה
רוס מרדכי מרקו בן גרוסבן כרצל משה (גרוס) רומניה—חיפה; נאכון מלכה בת זינגר מרגרט (גרושה) גרמניה—חיפה.
לוי רוברט בן מרטין (גרוש) רומניה— חיפה; קוטראי אורלי־ביבי בת הנרי — (רוקה) רומניה—חדרה.
ברוקמן דן בן משה (רוק) חיפה רוכטר רבקה בת יעקב (רוקה) "
עזרי שלמה סבתי בן מאיר (רוק) "
גולדברג ברכה בת מרדכי (רוקה) "
יעקובי ספר־אריה בן צ'א (רוק) רומניה חיפה; וייס נורית בת יצחק (רוקה) חיפה
דיוקמן עודד בן זאב (רוק) חיפה דוד בתיה בת יעקב (רוקה) "
בנימין שלמה בן עזרא (רוק) עיראק— זכרון־יעקב; אחיון שולמית בת שלום (רוקה) חדרה—זכרון־יעקב.
הרבניץ מרקו בן יצחק (רוק) רומניה— חיפה; נקרמן שרה בת איליה (רוקה) ברית"מ—קרית־ים.
בן כימון ישאל בן משה (רוק) חיפה דהן הבר בת שלוהן (רוקה) מרוקו
כרף יוסף בן יעקב (רוק) גרמניה "
כהן ברים בת יצחק (רוקה) "
גרבוביץ אליעזר בן מנשה (רוק) "
בבמרטני עדה בת דוב (רוקה) "
אלכסנדר ארנון יהושע בן חיים (רוק) עפולה—חיפה; אנית מיכל גימה בת הבל אלפרד (רוקה) חיפה.
דורנסקי יצחק בן אלימלך (רוק) חיפה סריקי יהודית בת בן דוד (רוקה) מרוקו— באר־שבע.
בנרחי דניאל אבא בן מאיר (רוק) חיפה פרידי אילנה בת נסים (רוקה) "
מיכאל שמעון בן יצחק (רוק) חיפה־צבא יונגר זהבה שרנה בת יצחק (רוקה) בבריה—חיפה.
בכן אביתר־יעקב בן דניאל (רוק) ש־כ־ חיפה; כהן רונית־כרים בת פריד סמואל (רוקה) חיפה.
לבון יעקב בן עזרא (רוק) חיפה; גמליאל אביבה בת יחיאל (רוקה) אחיהוד־ מושב ישי
אהרונסון רן בן אהרן (רוק) חיפה— הדסים; פילהרד יפה בת צבי (רוקה) חיפה
כהן אברהם בן זאב (רוק) חיפה; סואד רחל בת חיים (רוקה) סוריה־חיפה־ק.חיים
לזר טל נפתלי בן בותו (רוק) אוסטריה־ נתניה; מדלבורים אביבה בת משה (רוקה) חיפה.
יועב אריה בן וינקיעסר הגריך (רוק) פולניה—חיפה; פורסן בריס ביולנס בת ינקינס אידיים (אלמנה) אנגליה—נהריה.
בן חיים יוסף בן מרדכי (רוק) מרוקו— חיפה; אלפסי דניאלה בת רפאל (רוקה) מרוקו—חיפה.
כלוב מרדכי בן כנדיל (רוק) חיפה יוסף נורית בת משה (רוקה) הודו— אור־עקיבא—צבא.
ויינברג שמואל בן גרשון (רוק) ת"א אבלס דורית בת חנן (רוקה) עפולה—חיפה
וייס יצחק בן ויקטור (רוק) פולין— ק.מבעון; צור עליזה בת שמואל (רוקה) רומניה—חיפה.
כהלון יעקב בן אהרן (רוק) חיפה—צבא קריבוב ז'אנה בת מיכאל (רוקה) רוסיה— חיפה.
אריכמן שלמה בן מקס (רוק) גרמניה— חיפה; בוכרי עבליה בת גרשון (רוקה) חיפה
פרץ יצחק בן אברהם (אלמן) מרוקו— חיפה; יעקובי מרים בת אברהם אבינו (גיורת) רומניה—חיפה.
שבו עזרא בן משה (רוק) עיראק— ק.אתא; נביה פרחה בת ראובן (רוקה) חיפה—חצור־הגלילית.
כהן מיכאל בן ליפוס (רוק) הונגריה— חיפה; קרינר רבקה בת מרדכי (אלמנה) פולניה—חיפה.
ככפלר מרגא בן שלמה (רוק) חיפה קניאל אורנה בת דוד (רוקה) עפולה.
וינטל ישראל יצחק בן אפרים (רוק) חיפה; לוי רבקה בת זכריה (רוקה) חיפה.

הרבנות הראשית קרית שמונה

קרונו פליק בן אבשל (גרוש) דרום־ אפריקה—עין־זיון; סמרייט שולמית בת דב (רוקה) ישראל—עין־זיון.
כהן יעקב בן ישראל (רוק) מרוקו— קרית־שמונה; חיון חנה בת דוד (רוקה) מרוקו—קרית־שמונה.

לשכת הרבנות ירוחם

יעקב אחיון (רוק) מרוקו—ירוחם ריואן חיון (רוקה) טוניס—ירוחם.
יצחק בן שמעון (גרוש) מרוקו—ירוחם צירה כהן (גרושה) מרוקו—ראשון־לציון.
יהודה אלפסי (רוק) מרוקו—ירוחם סימי בן נעים (רוקה) מרוקו—ירוחם

לשכת הרבנות אשדוד

קקון יצחק בן מכלוף (אלמן) מרוקו— אשדוד; פלוס בלנש בת סעיד (אלמנה) אלג'יר—אשדוד.
ציציאשוילי תמרז בן מרדכי (רוק) בריה"מ—אשדוד; חיהיטאשוילי נרגיזה בת יצחק (רוקה) בריה"מ—אשדוד.

הרב עובדיה יעבץ קריה־עקרון

קסס רפאל בן אברהם (גרוש) ישראל— קריה־עקרון; בן־חכו שושנה בת דוד (גרושה) ישראל—לוד.

המועצה הדתית באר־יעקב

קסברו אליהו בן קלמנט (רוק) מצרים— באר־יעקב; כהאיא הנה אסתר בת ויקטור נסים (רוקה) ארגנטינה—בני־ברק.
זאב וילי רהנר בן מוס מקס (רוק) אוסטריה—באר־יעקב; קסטל אורה בת כלב ישראל (רוקה) באר־יעקב.

הרבנות המקומית — נצרת עלית

יוז בן פסי מלוהכן (רוק) רומניה— נצרת עליה; לריסה בת לאוניד פרימן (רוקה) רוסיה—נצרת־עלית.
ראובן בן רפאל גאגולאשוילי (רוק) גרוזיה־רגנה; סימה בת שלוה קוזאשוילי (רוקה) גרוזיה—נצרת־עלית.
אברהם בן ראובן כיפואסולי (רוק) גרוזיה—נצרת־עלית; צבעיה בת ידידיה קריחלי (רוקה) גרוזיה—נצרת־עלית.
דינו בן ליאון קולוקרו (רוק) רומניה— נצרת־עלית; אלברטה בת ישראל אברמר בין (גרושה) רומניה—נצרת־עלית.
סיפית בן לייב מרוביץ (גרוש) רוסיה— נצרת־עלית; לובה בת ראובן דבוסיס (רוקה) רוסיה—נצרת־עלית.
הנריך בן מברוך ברוס (רוק) רומניה— נצרת־עלית; זנה בת לופו ברכן (גרושה) רומניה—חדרה.

לשכת הרבנות בת ים

קטלאסי גבאי גבי בן מהרים (רוק) מרוקו—בת־ים; חזן רות בת נסים (רוקה) ישראל—בת־ים.
כבבה רפאל בן צבוה (רוק) לוב־בת־ים מוכיכי גבריאלה בת אברהם אבינו (רוקה) איטליה—בת־ים.
עזביק ידידיה בן ישראל (רוק) פולין— בת־ים; דונקלבן ודבה בת ברוך (רוקה) רוסיה—בת־ים.
הבית חבבי יהודה בן נחי (רוק) סוריה בת־ים; בוכרי לאה בת יצחק (רוקה) ישראל—בת־ים.
אבנו יהודה בן יצחק (רוק) ישראל— בת־ים; עזמרי יהודה בת שלום (רוקה) ישראל—רמת־אליהו.

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 1120/74

בעניין: הצוואה של המנוח יצחק רז, שנפטר ביום כ"ז טבת תשל"ד 20.1.1974 רח' רלב"ג 36 ת. א.

ובעניין: המבקש: מרדכי רז ת. ז. 0252653 שכון נוה צהל רח' בן חייל 9 ת. א. ע"י ב"כ עו"ד יוסף בטאט ורדי בטאט רח' אצ"ל 4 ת. א.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המש־ פט בקשה למתן צו לקיום הצוואה ומנוי מוציא לפועל לצוואתו של ה־ מנוח הנ"ל.

הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח והרוצה להתנגד לצו קיום הצוואה והמנוי עליו להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו התנגדות לצו ה־ מבוקש שאם לא כן יתן בית המש־ פט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 1365/74

בעניין צוואתה של המנוחה: חיה זגר, מרח' נגבה 35 ר"ג שנפטרה ביום 30.1.74.

המבקש: אשר זגר, ע"י ב"כ עו"ד י. פירסט, מרח' הרצל 59 רמת־גן.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה בקשה ליתן צו קיום צוואת המנוחה הנ"ל והנני מזמין כל אדם שטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחה הרוצה להת־ נגד לבקשה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות לצו ה־ מבוקש, שאם לא כן יתן בית המש־ פט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 1165/74

בעניין: עזבון המנוח יוסף איינ־ ברג ת. ז. 431405 מרח' שילר 19, קרית שלום, תל אביב, שנפטר ביום 23.1.74.

המבקשת: רות רוזן ת. ז. 431407 מרח' ישעיהו 4, תל אביב, ע"י ב"כ טוביה לידן — עו"ד, מרח' מוהליבר 5, ראשון לציון.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוח הנ"ל והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח הרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו התנגדות להכ־ רזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל אביב — יפו

ה. ע. 1188/74

בעניין ירושת המנוחה אהרוני רחל ז"ל, בעלת ת. ז. מס. 0719769, מרח' אפקים 15, אפקה ת"א. שנפטרה ביום כ"ח בתשרי תשל"ד 24 באוק־ טובר 1973.

המבקש: אהרוני שלום, בעל ת. ז. מס. 290642, מרח' אפקים 15, אפקה, ת"א. ע"י ב"כ עו"ד פרץ נהר מרח' הצבירה 14 הרצליה.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה בבית ה־ משפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוחה הנ"ל והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחה והרוצה להת־ נגד להכרזה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו התנגדות להכ־ רזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

מכשירים מיוחדים ימדדו רעש מטוסים

מכשירי מדידה מיוחדים שיוצבו בחולון, ימדדו את עוצמת הרעש ה־ נגרם על ידי מטוסים מעל מרכז העיר. המדידות ייערכו בשבועות ה־ קרובים.

קריאה העמותות של נמל התעופה, מסרה כי מנהל הנמל הודיע כי צע־ דים יינקטו נגד טייסים וחברות ה־ תעופה, שיפרו את ההוראות הקיימות למניעת רעש מיותר.

בתי קולנוע ירושלים

ארנון — אורות הכרך (2)
הבירה — בחזרה למערב (2)

בתי קולנוע תל־אביב

אסתר — הרי הזוהם חוזר (3)
גורדון — הבלונדיני עם הנעל השחורה (44)
גת — פיט וטילי (27)
פאר — אהבת החיים (3)
סינרמה — איש הצות (2)
דרייב אין — לוחמי שוורים — ב־7.00
ללא מעצורים — ב־9.30
פליטר — חצות

בתי קולנוע חיפה

אורה — המתיק
אמפיתיאטרון — הרי הזוהם חוזר (3)
ארמון — נשיא על הכוונת
מירון — ארורה הקרקה
עצמון — רבי יעקב (2)
רון — זר בגמנסיה
חן — לידר קרולין למב (4)
אורלי — הלידי שרה בלין (5)
פאר — סקורפיו (2)

האופרה הישראלית

רחוב אלנבי 1, תל־אביב
טל. 57227

נסיכת הקרקס תל־אביב 24.3 בשעה 6
נסיכת הקרקס תל־אביב 26.3 בשעה 6
מדם בטרפליי תל־אביב 27.3 בשעה 6
נסיכת הקרקס תל־אביב 30.3 בשעה 8.30
מדם בטרפליי תל־אביב 31.3 בשעה 6

היום

יום ראשון א' ניסן תשל"ד 24.3.74

פר' ויקרא

הפרק: יחזקאל מ"ו—מ"ח; המשנה: חולין ח, א־ב; הדף: מנחות נו; ההלכה: אורח חיים שכא, ד"ס.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א, ב, צ — כל שעה.
09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
5.55 (א) חדשות באנגלית
6.50 (א) חדשות בצרפתית

שידורי תכניות לעולים (ב)
עברית — 19.00; יידיש — 19.30; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א'

08.05 „קונצרט בוקר" 11.00 עברית לעם 11.15 סידורים לתלמידים בבתיהם היסודיים 12.05 שיר ומזמור 12.15 בקומץ אל קומץ — גיאוגרפיה לכתות ד' ה' 12.35 „קונצרט צהריים" 14.10 לאם ולילד ולילדים הגדולים 15.05 „רדיודע" — משדרים להרחבת הדעת 15.30 ספרות למורי ולתלמיד בבית־הספר העל־יסודיים 15.50 כפר חדש — סקירה 16.06 „שידור בכור יהי" 16.30 מוזיקה ויוחד 17.05 „מוסיקה ליום ראשון" 18.05 „על אבנים ובספרים" 18.25 בשבילי הספרות 18.55 לחקלאי 19.00 חדשות ו„היום הזה" 19.40 נעימות קלות 19.50 פרקי היום בתנ"ך: יחזקאל, פרקים כ"ו, מ"ה — קריאה כפי משה הובב וזיונה כאת עזרה אלון 20.05 „מבד אל בדי" — סקירה כרמים 22.05 „פנים אחר רות" — בישדור מיוחד על פרופ' קורצוויל ז"ל, 23.00 „הלילה הזה" 23.25 „רסיכלי" 00.05 רגע של שיר.

רשת ב'

06.55 „בעקבות החדשות" 08.05 „בוקר טוב" 10.05 „כאן בבית" 11.50 לאן הערב 12.05 „בבקבוק יוצר" 12.30 „תן חיוך" — כערכוניים וקטעי הזמר 13.25 שירים משלנו 14.10 „כאן אהוד מנור" 15.05 „לי ולך" — עיר וברכה 15.53 „הדרך" 16.05 רגע של עברית 16.06 „ראשון ראשון חביבי" — בצעד הפזמונים הלתמים ד' „פינת הזמזון החדשי" 16.30 „בתקוה לתבין את הרגד" 17.55 „תמרורי" 18.45 היום בספרות 19.05 נעימה וזמר 21.05 „אתגולים" 21.50 נעימות קלות 22.05 „כודרון המוסיקה" 23.00 „הלילה הזה" 23.25 „ביננו לבין עצמנו" 02.05 „עד אור הבוקר".

גלי צה"ל

05.58 ברכת השחר 06.05 צלילי בוקר 08.05 יומן הבוקר 08.30 ר"ש עם שיר 09.55 למגויסים ולמשפחותיהם 10.55 מלה במלע 11.05 חבים ותפים 11.55 שבא בב 12.05 יומן הצהריים 13.30 לעולם לא אשכח 13.40 הודעות לחיילים 14.05 קינות קל 14.30 זה חולק 16.30 שאלה לרבע 17.05 יומן הערב 17.40 מוכסבים ללכולכם 18.05 רדיוספורט 20.05 משלנו — מסופי הפזר 22.05 הלילה — עם אורי סלע 23.55 שיחתו של יצחק מאזר 00.05 בין בודש לבבכבוק 00.30 שידורי לילה.

טלוויזיה כללית

17.30 חדשות 17.32 חברות בריית „בריחה לסם נשואים" 18.00 אות־אות אות 18.30 קיצור חדשות (ערבית) 18.32 סופרי יוצר: „האגם המורבלי" 19.00 סרט דוקומנטרי: „עיר כתות לקרוזי" 19.30 חדשות ויומן השבוע (ערבית) 20.00 משפחה סכנאות: „רוצים להיות היפר" 20.30 מבט להודיעות 21.00 כשייה בלחני אמנשרית 21.50 „בה נשכבי" — מתל־אביב 22.40 „הבוליה" — באת איציק מאנגר (שדור שני) 23.30 פסוקו של יום (מבדבי תורה על מוכשיים) — חדשות.

טלוויזיה לימודית

07.50 טכנולוגיה ט' 8.15 גיאומטריה ט' 09.05 אנגלית ט' 10.20 טבע ד' 10.45 שיעור בצרפתית 11.05 אלגברה ט' 11.25 החשבון ה' 12.00 אנגלית י' 1.00 סרפוש ה' 1.20 תמדור לשון דהי' 4.00 כלכאת יד 4.17 „מסנה בשלושה צחוים" 4.28 סכום של אה"ב 4.55 שיעור בצרפתית 5.10 בקום ללכור בו — על בה"ס חקלאים.

לוח הצופה

● פיליפ הקונה רהיטים, אנטיקות, פריזידרים, ריהוט משרדי וכל חפצי בית אחרים. טלפון 864938, 874245, בערב 876852.

● קונים רהיטים משומשים ועתי־ קים, טלויזיות, מקררים, ירושות ו־ חיסולים 874765, בערב 865404.

תיאטרוני ישראל

24.3.74 הערב

הבימה:
דלתות דופקות: תל־אביב, האולם הגדול ב־7.30
כך אוהבים האחרים: תל־אביב האולם הקטן ב־7.30
הו, הן, יוליה: ירושלים

הקאמרי:
נעזרי ורדה'זר: תל־אביב
מעון פלזות: צה"ל

התיאטרון העירוני

חיפה:
מבקר המדינה: בית־אליעזר
מה אני חושבת על מלחמה?: צה"ל

הצפה
עתון יומי
HATZOFE DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ. עורך ש. דוניביץ. מערכת ומנהלה תל־אביב, רח' המסגר 66, טל. 35421, ת"ד: 2045, חשבון בנק הדואר 41144 ✱ סניף ירושלים: רח' בן יהודה 3, ת"ד 1148, טל. 234910, בערב טל. 528344, 35609 ✱ סניף חיפה רח' ארלוזורוב 3, טל. 663628, דפוס הצופה בע"מ, ת"א, רח' המסגר 66, טל. 81554.

●

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולמבנכן

مكرر من الاصل

ההעלאות בתעריפי הטלפון והדואר אושרו בוועדה

המחירים החדשים לתקפם מיום ה־1 באפריל

ועדת הכספים של הכנסת סיימה ביום ו' את דיוניה בהצעת שר התקשורת להעלאות בתעריפי שירותי טלפון והדואר.

הוועדה החליטה להקטין את ההעלאה המוצעת לגבי שיחות טלפון מכ־25 אחוז לכ־20 אחוז. לפיכך תעלה שיחת טלפון 26 אג'. כן החליטה הוועדה להגביל את התעריף למשלוח חבילות לחיילים ל־1.50 ל״י (במקום 2 ל״י כפי שהוצע).

יתר ההעלאות העיקריות יהיו כדלקמן: דמי התקנת טלפון — 900 ל״י (במקום 650 ל״י כיום). מי שכבר שילם את דמי ההתקנה לא יחוייב לשלם את ההפרש. דמי שימוש בירושלים, תל־אביב וחיפה — 25 ל״י (במקום 18). דמי שימוש בקו־משותף בשלוש הערים הגדולות — 23 ל״י (במקום 16). דמי שימוש למנויים באזורי הארץ האחרים — 18 ל״י (במקום 15) ובקו משותף 16 ל״י (במקום 13).

מכתב ארצי רגיל — 25 אג' (במקום 20), גלויה — 20 אג' (במקום 15) חבילה 3 ק״ג — 4 ל״י (במקום 2.40), ספרים ותקליטים עד חצי ק״ג 60 אג' (במקום 50), מכתב לחו״ל בדרך ים ויבשה — 70 אג' (במקום 55), גלויה לחו״ל — 50 אג' (במקום 35), אגרת אויר לאירופה — 70 אג' (במקום 55), איגרת אוויר לארה״ב — 80 אג' (במקום 65). בישיבה השתתף מנכ״ל משרד התקשורת, מר ש. סרוקר, שהשיב לשאלות חברי הוועדה.

הוועדה הסביר כי הוצאות המשרד להפעלת השירותים עלו בשלוש השנים האחרונות בכ־90 אחוז, והתעריפים החדשים ידביקו רק חלקית את העליות במחירי הציוד והחומרים. כמו־כן הסביר, כי בתעריפים החדשים נעשה צעד להקל על תושבי ערי השדה והישובים הכפריים ביחס לתושבי שלוש הערים הגדולות.

ועדת הכספים דחתה את הצעת ח״כ ש. ארליך וג. פה לדחות את כל ההעלאה לחצי שנה, ואת ההצעה האלטרנאטיבית של ח״כ י. פלומין להגביל את ההעלאות ל־30 אחוז (כשיעור ההתייקרות המכוצעת). כמו־כן דחתה הוועדה את הצעת הח״כ י. בן־מאיר להגביל את ההעלאה של דמי התקנת טלפון ל־750 ל״י.

ההעלאות לתקפן מה־1 באפריל

דובר משרד התקשורת מסר אמש כי התעריפים החדשים בדואר, בטלפון ובטלקס יכנסו לתוקפם באחד באפריל.

בנוסף לתעריפים החדשים אישרה ועדת הכספים את הארכת התקופה של תעריף מוזל בחיוג הבין־עירוני בסופי השבוע. חיוג בין־עירוני מוזל ב־50 אחוז יתחיל ביום ששי בשעה 13.00 ויימשך עד יום ראשון בשעה 07.00 ברציפות. כן הוזל המחיר האפקטיבי לשיחות טלפון בין שני אזורי חיוג סמוכים במגמה להקל על תושבי ערי השדה והישובים הכפריים.

תיבור ציבור מיוחד הנבקו את העורלים הזרמים מן מידקן לבאספ הביוב של אגוד ערי דן הנתיים ביום ששי.

„הביטוח הלאומי" דאג לקיום משפחות המגוייסים במלחמה

במלחמת יום הכיפורים ד־לאחריה נטל המוסד לבטוח לאומי על שכמו את הדאגה לקיום משפחות המגוייסים גם בתחומים שמחוץ לחוק הבטוח הלאומי. — מסר ראובן ולקוב, מנכ״ל המוסד לבטוח לאומי, בעתון העתונאים שהתקיים בליל שבת ב„בית העם" בירושלים.

מר ולקוב אמר, כי לא היו סידורים מתאימים להבטחת קיומן של אלפי משפחות המגוייסים לתקופה גיוס ממושכת. לכן נטל על עצמו המוסד את התפקיד לסייע למשפחות שנפגעו מבחינה כלכלית עקב גיוסם.

המתאומי והממושך של המפרנסים. המוסד שילם כבר בחודש אוקטובר מקדמות לאלפי משפחות, כדי שיהיו בידיהן מזומנים עד אשר יופעלו אמצעים אחרים.

כמו כן הקים המוסד קרן הלוואות למגוייסים עצמאים, שמתוכה ניתנו יותר מ־80 מיליון לירות הלוואות, כדי לסייע לעצמאים בהחזקת עסקיהם גם בתקופת היותם מגוייסים.

מר וולקוב אמר, כי ב־1 באפריל יחוג המוסד לבטוח לאומי 20 שנה לקיומו ובתאריך זה הוא יפעיל 7 ענפי ביטוח במסגרת ממלכתית.

עורך העתון, מר דב יבון, פרשן לענייני ערבים ברשות השידור סקר את סיורו של המלך חוסיין בארה״ב ומר ברוך דובדבני דיבר על פרשת השבוע.

התעשיינים מאשימים את ראש עיריית פ"ת בסגירת מפעלים

התעשיינים מאשימים את ראש־העיר בפתח־תקוה באחריות לסגירת מפעלים באיזור שיפוטו, עקב הזנחת שרותי הביוב, התעול, הכבישים ועוד. האשמה זו כלולה במכתב, ששיגר מנכ״ל התעשיינים מר פלג תמיר.

מר תמיר הדגיש שכבר לפני שנה דרשו נציגי תעשייני פתח־תקוה מראש העיר מר י. פיינברג פעולה לשפור המצב, אולם, כאמור לא נעשה.

כתוצאה מהמצב נסגרו כאמור, מפעלים באיזור, נגרם נזק רב הן לעובדים הסובלים מהתמוטטה הן לתעשייה, למשק ולמדינה.

מר תמיר דרש לקבוע פגישה דחופה בהשתתפות נציגי המפעלים שנפגעו ונציגי התעשיינים.

התנגדות להקמת תחנת כוח גרעינית בניצנים

מועצת פועלי אשדוד, החליטה בישיבתה האחרונה ליזום פעולות ציבוריות למניעת הקמת תחנת כח גרעינית באזור ניצנים.

ההחלטה נתקבלה לאחר שמזכיר המועצה, מר רפי כהן, זימן את מר דוד סיון מהנהלת כלו״ן להרצות על ההשלכה לאיכות הסביבה כתוצאה מהקמת תחנת כח גרעינית.

מר כהן עומד לפנות בימים אלה לכל ראשי הרשויות המקומיות והמועצות האזוריות שבסבת אשקלון וכן אנשי ציבור, כדי ליזום פעולות משותפות לשמירת איכות הסביבה.

מנכ״ל „פאן לוך" לשעבר לא הגיע

אנשי משטרה חוקרים של המכס התאכזבו אור ליום ו' כאשר המתינו בנמל בן גוריון לשובו של מר אפרים אברון לשעבר מנכ״ל „פאן־לוך" שהיה צריך לפי הידיעות להגיע בטיסה אל על מיוהנסבורג. לפני יומיים ערכו אנשי המכס והמשטרה הפועלים ביחד על מר אברון לשם החקירה בסכסכים שונים. מר אברון נחשד לפני כשנה בהתחמקות מתשלום מכס ומס קניה בסכום של כמיליון לירות.

בינתיים התברר כי מר אברון שוהה כעת בדרום אפריקה ואנשי משטרה חוקרי המכס ביקשו לפגשו בנמל התעופה עם בואו, ולהזמינו לחקירה בקשר למסמכים שנתגלו.

ביקור אצל אסירים

נציגי הצלב האדום ביקרו באחד השבוע אצל אסירים בחתרנים בכלא שכם הכברים להיפגש עם בני משפחותיהם מזה חודשיים — נודע לכתב עתונו.

לפני עשרה ימים ביקרה אצלם משלחת של מועצת עיריה שכם ולשכת המסחר ששמעה מהם על מניעיהם. בין היתר התלוננו או על המזון וביקשו טיפול רפואי לנזקקים.

דרישה ממש' המסחר להתקין סימון מחירים על אריזות המצרכים

במשרד מסחר והתעשיה ומהמשרד החקלאות נדרש להתקין תקנה, כי היצרנים יסמנו את המחיר על האריזות לגבי כל המוצרים. פרט למצרכים שגמישות הבקש שלהם היא גבוהה — החלטה על כך נתקבלה במועצה הישראלית לצרכנות.

כמו כן יבקשו נציגי המועצה פגישה עם שר המסחר והתעשיה, כדי לפרט לפניו את הבעיות שנוצרו בקשר להוזלות הגז, כדי להביא לפתרון המצב שנוצר כיום בשוק.

המועצה החליטה לדרוש מהממשלה להאריך את תוקפי התקנות בשלושה חודשים לפחות. התקנות לפיקוח על המחירים הוקפם יפוג ב־15 באפריל.

הוצת אוטובוס פועלים מהגדה

אוטובוס השייך לתושב העיירה עזבא והמוביל פועלים מהשטחים לעבודה בישראל, הוצת בליל שבת ע״י אלמונים.

האש כילתה את האוטובוס שערכו נאמד בכ־60 אלף לירות. שומרים מהכפר הבחינו בשעות הבוקר המוקדמות באש העולה מן האוטובוס, בעת שחנה ליד ביתו של בעליו, מר סולימן דאוד אל עומרי. הם הזעיקו את בעלי האוטובוס ואת מכבי האש והמשטרה.

לכתב עתונו נודע, כי תושב המקום כבן 37 נעצר ע״י המשטרה.

ברוך דיין אמת

אנו כואבים ואבלים על מותו של עובדנו המסור

ר' יצחק בלזר ז״ל

הנהלת „אולפנה סגולה"
חבר המורים
העובדים
והתלמידות

תנחומים מקרב לב

להברנו המסור

אברהם רענן ומשפחתו

על פטירת האם

הרבנית רייצל רענן ע״ה

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

האגודה להתנדבות בעם
ההנהלה וצוות העובדים

עיריית חולון

העיר חולון - על תושביה ונבחריה מתאבלת על בניה־חייליה

שמסרו נפשם על הגנת המולדת
במלחמת יום הכיפורים

ומשתתפת בצערן של המשפחות השכולות

פנחס אילון
ראש העיר

נסיון ל„צינון" המחלוקת בין נאוי לסניף „העבודה" בב"ש

בתום ישיבה שנערכה ביום ו' במרכז מפלגת „העבודה" בתל־אביב, בהשתתפות ראשי סיעת „המערך" בעיריית באר שבע וראש המחלקה המוניציפלית במפלגה, מר שרגא נצר, הוחלט על „צינון המחלוקת" על הרכבת הקואליציה בעיריית באר שבע.

הצדדים הסכימו לשוב ולדון בנושא לאחר חג הפסח.

בישיבה חזר ראש העיריה, מר אליהו נאוי, על טענותיו, כי אינו מוכן לקבל את תכתיבי המפלגה בענייני העיריה. הוא מתנגד למינוי חבר מסיעתו כיו״ר ועדת התברואה והוא בעד הקמת קואליציה מקיר אל קיר בעיריה, בניגוד לדעת מפלגתו.

מר נאוי שב ביום ו' לעבודתו, בתום חופשה בת שבוע שנטל לעצמו.

מזכיר מפלגת ה„עבודה" בבאר שבע מר דב תאהרוס מסר, כי המפלגה עומדת על כך שהחלטתה תבוצע וכי היא שתכריע בנושאים מתוחים בענייני העיריה.

בסוף השבוע שעבר, הודיע ראש סיעת מפ״ם במערך, סגן ראש העיריה מר דב נוריאל, כי הוא שוקל התפטרות מתפקידו, אם תימשך המחלוקת.

הוכשל נסיון שוד בנתיבות

נסיון לשוד מזויין הוכשל בנתיבות. עובד תחנת דלק בנתיבות, שנסע על אופניו מעבודתו למקום מגוריו במושב יושביה, נעצר ע״י אלמוני שאיים עליו באקדח ודרש את הכסף שהיה באמתחתו. ברשותו של עובד התחנה היו 700 ל״י. באותו רגע הגיחה מכונית פרטית ועובד התחנה אותת למכונית לעצור. התוקף נמלט וכך ניצל עובד תחנת הדלק משוד מזויין. משטרת נתיבות פתחה בחקירה.

סלקטון — אביזר חדש של המועצה לארץ ישראל יפה

המועצה לארץ ישראל יפה הוזלה בהפצת אביזר רכב חדש — סלקטון — המיועד לאיסוף הפסולת במכונית.

הסלקטון המוכן, עוצב ויוצר על ידי המועצה, והוא יופץ מהיום במשך כל השבוע על ידי חברי תנועת „נוער לנוער" בחניונים ובתחנות תדלוק, במחיר הקרן שהוא 3 ל״י בלבד.

הסלקטון מיוצר מפלסטיק רך במבחר צבעים, והוא מיועד לתלייה במכונית.

בתום המבצע להפצת הסלקטון שיערך השבוע, אפשר יהיה להשיג סלקטונים במשרדי המועצה לארץ ישראל יפה ובשקים.

אישים ומוסדות

— ראש עיריית חיפה יוסף אלמוגי, קיבל בלשכתו ביום שישי משלחה של 14 מנהיגי „בני ברית" בארה״ב שסיירו גם ברחבי העיר וביקרו במוזיאון הארכיאולוגי ב„דגון".

— ברק פושביץ, נשיא התאחדות התעשיינים, ארח את מר לארי טיש — יו״ר הוועדה האזורית בארה״ב של הועידה הכלכלית. בארוחה השתתפו מנכ״ל ההתאחדות — מר פלג תמיר ותעשיינים אחרים.

הוענק פרס פישמן בבר־אילן

הפרס השנתי ע״ש שמואל ולאה פישמן הוענק בסוף השבוע באוניברסיטה בר־אילן למר ריפמן כשר בן ההלקה להגיך באוניברסיטה, בנוכחות בני־משפחת פישמן ונציגי האוניברסיטה.

מר כשר קבל את הפרס על עבודת מחקר שכתב על הנושא: „התוספתא התרגומית לנביאים".

מר פישמן המנוח היה ממיסדי אוניברסיטה בר־אילן והיה הגזבר הראשון של האוניברסיטה.

תערוכת אונסקיו בהרצליה

תערוכה על פעולות אונסקיו נפתחה בסוף השבוע בבית הספר התיכון העירוני בהרצליה, לציון עשר שנות פעילות אונסקיו, בבתי הספר בעולם.

בתערוכה מוצגים מכתבים, אלבומים, המוטות וכן סלילי רשם קול עם שירי־עם, שנשלחו על ידי תלמידי בית הספר לתלמידים בעשרות מדינות באירופה אסיה ואפריקה.

כתיבה במכונה

תלמדו היטב ב־12 שעות

בבית הספר למכונות

רימון

ת״א, דיזנגוף 85, טל. 281985

שיטה עיוורת, פיקוח ממשלתי

שיפורים בשירותי קופת־חולים בנתניה

בעקבות קליטת רופאים עולים הורחב ושופר השירות במרפאה המחוזית של קופת חולים בנתניה — מסר הרופא המחוזי ד״ר א. אבידור, בישיבת הוועד המפקח המחוזי שהתקיים בסוף השבוע.

הוא מסר, כי הגיעו קלט 10 רופאים מומחים שוצבו במחלקות ה־בית־החולים. כן מסר, כי עם קבלת כירורג נוסף יוחל שירות רפואי רצוף מ־8 בבוקר עד 7 בערב במחלקה הכירורגית.

כמו כן מסר שבחודש הקרוב יתחיל רופא ואחות בביקורים בביתם של חולים כרוניים.

מנהל המחוז, מר ר. צליגלר מסר, כי אושרה הבנית לבנות קומה נוספת עם 14 חדרים במרפאה המחוזית ופתיחת מרפאה עירונית נוספה ברחוב ברלינסקי.

ברח משוטרים והשאיר מקלטי רדיו גנובים

חשוד שברח משוטרים ברחוב פינסקר בתל אביב, בשבת, בשעה 2 לפנות בוקר, השאיר את מפלו רהבילה ובה 5 מקלטי רדיו גנובים ממכוניות שנפרצו.

בהרך הכיל נמצאו תעודות הברה, והוהו ידועה למשטרה ומעצרו צפוי.

חשוד אחר שהסתובב בצורה מעוררת חשד בין כלי רכב ברחוב דניאל בבת ים נעצר בשבת בשעה 5 בבוקר. השוטרים שחיפשו בכליו של החשוד מצאו אצלו שתי שרשרות זהב של אשה שנגנבו מתוך מכונית וכן אצבע של השיס.

החשוד נכלא לחקירה.

קנס על תקיפת בעל סטקיה

שלום חדד, בן 29, מנתניה שתקף בעל סטקיה, נידון לתשלום קנס של 750 ל״י ו־4 חדשי מאסר על תנאי.

הוא הורשע בתקיפה והתפרעות והעלבת שוטר.

השודים בגניבת שקי קמח

שלושה שקי קמח שנגנבו ממאפיה ביפו נמצאו על ידי שוטרי המחוז המרכזי על גבי טנדר שעודר את השוד ברחוב עולי ציון.

שלושה אנשים שנפשו בטנדר, שניים מיפו ואחד מאם אל פחם נעצרו לחקירה.

„רק 4 בתי קולנוע הציגו בליל שבת בתל אביב"

מאת סופרנו בתל אביב

התערבותו האישית של ראש עיריית תל־אביב מר ש. להט, מנעה מחלק ניכר של בעלי בתי הקולנוע בת״א, שהחלו להקרין סרטים בלילות שבת, מלעשות זאת בליל השבת האחרון.

צויין כי מתוך 11 בתי הקולנוע, שפתחו שעריהם בליל־שבת לפני שבוע, עשו זאת בליל השבת האחרון „רק ארבעה בלבד". עם זאת נמסר, כי אף על בעלי בתי־קולנוע אלה מופעל לחץ כבד מצד ראשי העיר, ומהנהל מוים קרתני להבטיח את אי הקרנת הסרטים בלילות שבת.

„אם הללו ימשיכו בכך, הרי שלא תהיה ברירה כי אם להפעיל כנגדם את המשטרה, כמפירים באורח רצוף את חוקי העזר של עיריית ת״א" — נמסר לסופרנו מהעיריה.

ארגון הנכים מוחה על תמיכה זעומה לרכב

ארגון הנכים מחה ביום ו' על החלטת הועדה הבין־משרדית לטיפול בהוצאות רכב רפואי, לנכים, להעניק תמיכה בת 68 לירות לחודש לרכבם, של נכים במאה אחוז.

בישיבה דחופה שקיים ביום ו' ועד ארגון הנכים הוחלט לפנות במברקים לשר האוצר, ח״כ חייקה גרוסמן ועדי אמוראי, מנכ״ל הביטוח הלאומי והממונה על התקציבים במשרד האוצר ולמחות על הסכום הזעום, לדעתם, שאינו עונה על צרכיהם.

עיריית חיפה החליטה על הקמת בניין למועצה הדתית

מאת סופרנו בחיפה

הנהלת עיריית חיפה החליטה בישיבתה בשבוע שעבר על הקמת בניין חדש לרבנות והמועצה הדתית בעיר.

הוטל על המחלקה לנכסי העיריה להתאים מגרש בהדר הכרמל לביצוע תוכנית להקמת לשכת רבנות ראשית על מחלקותיה, ומשרדים מתאימים למועצה הדתית.

הבניין הקיים ברחוב ארלוזורוב 16, אינו מתאים כיום לייעודו עם גידול השירותים מאז קום המדינה והפניות הרבות בקרב התושבים למחלקות הרבנות כמו מחלקת הנישואין, מחלקת הכשרות ומשרדים אחרים סובלים מהצפיפות הרבה במקום. למרות המאמצים של אנשי המועצה הדתית נפגמים השרותים לתושבים.

48 יחידות דיור לזוגות צעירים

הנהלת העיריה החליטה להתחיל בימים אלה באיכלוס 48 יחידות דיור לזוגות צעירים בנווה־שאנן. זהו השלב הראשון במסגרת בניה של 246 דירות הנבנות כולן על ידי עיריית חיפה. השווי של דירות אלו אינו צמוד למדד יוקר הבניה ומחירן נקבע בשעתו בסכום של 57 אלף ל״י — כמחצית, ממשכנתא. גודל הדירה הוא 70 מ״ר.

האגודה להתנדבות בעם

ר״ג ת״א חיפה

מודיעה

לכל הבנות הדתיות בוגרות י״ב שטרם החזירו את השאלונים לשנת ההתנדבות תשל״ה — לעשות זאת ללא דיחוי.

מועד שיבוץ לתפקידים ומקומות יסתיים בסוף חודש ניסן.

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות לפי הכתובות:

ר״ג ת. ד. 7370 טל. 62754
ת״א ת. ד. 22230 טל. 440290
חיפה ת. ד. 2108 טל. 224256 (בשעות הערב)

ב״ה, ז״ך אדר התשל״ד

לכבוד
ראשי התנועה
שרי המפד״ל הי״ו,
שלום וברכה!

א. נ.,

צר לנו שהפאניקה שנוצרה (על ידי גורמי חוץ או גורמי פנים), גרמה להצטרפותכם התפוזה לממשלה, לפני שבאה על תיקונה התקלה התמוהה של גיור שלא־כהלכה.

הפרצות שבחוק השבות, רבה סכנתן לעם בארץ והן כבר גורמות לפרצה בקהילות ישראל בחו״ל, ואין להמשיך במצב־לא־מצב הקיים.

השמירה על גבולות עם ישראל עם ד', היו בשבילנו ערך עליון מאז ומתמיד, וגבולות הקדש של העם היהודי והגדרת יהודי, הם חיוניים ביותר בשעה של מבחנים נפשיים־רוחניים קשים, בשעה של הכרח למסירות־נפש יום־יום למען קיומה של מדינת ישראל ולמען שלמות גבולות ארץ־ישראל.

ההצטרפות לממשלה תוך הפרת אמונים לבוחרים (הודעה והתחייבות שניתנה בשעתה בשם התנועה מדוכן הכנסת ופורסמה במודעות בעתונות), והפרה של פי הרבנים בישראל, של חכמי־תורה האדיר אמונה בארץ ובחו״ל, אשר לאורם אנו הולכים — הביאה נזק חמור לדמותה של התנועה, והשגים כמשיים אין בכוחם למנוע את המפולת הקשה, את אבדן אמון הצבור, ובמיוחד אמונו של הנוער הדתי הבונה, הלומד והלוחם, שנעקע ואוכזב קשות.

אם גם לא ניתן לתקן את כל המעוות, הרי „מעוות לעולם תחרת", ועל ידי שתחזרו בתשובתכם, שתהיו מודים ועוזבים (את שולחן הממשלה), תחזירו את האמון לתנועה, והיא תתאושש ותתחזק בבנייה ותוכל למלא שליחותה־יעודה בחיי המדינה ותקומתה.

חובה קדושה היא לעשות הכל למען החזרת האחדות למפד״ל, למען נוסחה המלא למלחמתה על שלמות האומה ועל אחדות הנהגתה הציונית, בעצת־תורה שלא היתה כמותה.

התרוממו והקימו את תנועתנו רבה הזכיות ורבוה המעשים, ואלקי ציון יהיה בעזרנו.

„שלח אורך ואמתך המה ינחוני".

ברוב כבוד והוקר,
משה צבי נריה

הם לא צריכים חוקה

ד. [illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. חבר יוכל להיות מוצא [illegible] בגין הסיבות דלקמן:
א. חלול דת.
[illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]

(מתוך חוקת הסתדרות הפועל המזרחי)

אל חברי המפד"ל - הפועל המזרחי

אנו מביעים בזה את מחאתנו החריפה על שמנהיגי המפד״ל הדגימו לעיני כל ישראל את להיטותם לשבת בממשלה למרות שעברו בכך על הסעיף החמור שבחוקה לפיו יש להוציא מהתנועה חבר בגין „חילול דת" — לפיכך החלטנו להחזיר את דף החוקה (עמ. דים 3—4) מתוך פנקס החבר של הסתדרות הפועל המזרחי, אשר איבד את משמעותו וקוראים לכל החברים לעשות כמונו. לצערנו, נשארה התנועה בשלב זה במסגרת ארגונית בלבד, ללא תכנים רוחניים ואין יותר צורך בדף החוקה.

תנועת הציונות הדתית נוסדה על בסיס של תכנים וערכים, וללא אלה אין לה זכות קיום.

הצטרף אלינו למאבק על החזרת כבודה של היהדות הדתית לאומית.

חנה איידס — קרית ארבע, חברון
צבי איידלס — קרית ארבע, חברון
יעל אהרונסון — קרית ארבע, חברון
שלום אהרונסון — קרית ארבע, חברון
יאיר אוריאל — קרית ארבע, חברון
רבקה בלנך — קרית ארבע, חברון
מיכה בלנך — קרית ארבע, חברון
יוסף גרבי — קרית ארבע, חברון
רות גרבי — קרית ארבע, חברון
חיה מירום — רמת מגשימים
יצחק מירום — רמת מגשימים
בן ציון היינמן — נוב, רמת הגולן
עדנה היינמן — נוב, רמת הגולן
יעקב היינמן — נוב, רמת הגולן
אליעזר ולדמן — קרית ארבע, חברון
מנחם ליבמן — קרית ארבע, חברון
רחל ליבמן — קרית ארבע, חברון
ליונר מרים — קרית ארבע, חברון
ליונר משה — קרית ארבע, חברון
פרלוב יצחק — פתח תקוה
מעוז פנחס — תל־אביב
יצחק ערמוני — קרית ארבע, חברון
זהבה ערמוני — קרית ארבע, חברון
נחמה פורת — קרית ארבע, חברון
יוסף פורת — קרית ארבע, חברון
משה טוביה פישר — ירושלים
טובה פליקס — קרית ארבע, חברון
מנחם פליקס — קרית ארבע, חברון
שושנה פרץ — קרית ארבע, חברון
מאיר פרץ — קרית ארבע, חברון
בינה קצובר — קרית ארבע, חברון
בני קצובר — קרית ארבע, חברון
צבי קצובר — קרית ארבע, חברון
בנימין שפיינר — רמת גן
יצחק שמעון — קרית ארבע, חברון
יונה תור — קרית ארבע, חברון

בברכת חברים

לתורה ועבודה

רשימה ראשונה

התאחדות הרבנים הספרדים בישראל

בנשיאות מרן הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ברכת מזל־טוב נאמנה ולבבית

לידידנו הדגול רב הפעלים לתורה ולתעודה העומד בפרץ לכל דבר שבקדושה מראשי ההתאחדות

הרה״ג יוסף בוסקילה שליט״א

מרא דאתרא בית שמש

לנשואי הבן ר' ציון ישעיהו נ״י

יהי רצון שתזכו לראות מהזוג הצעיר דור ישרים יבורך הרבה

ההנהלה והמו...

התאחדות הרבנים הספרדים בישראל

בנשיאות מרן הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ברכת מזל־טוב לבבית

לידידנו הדגול

הרה״ג מסעוד דיוח שליט״א

מרא דאתרא שלומי

לנשואי הבן יוסף נ״י

ברכה נאה ושלוה ותזכו לראות מהזוג הצעיר דור ישרים יב...

ההנהלה והמו...

למר ישעיהו רוזנפל

סגן ראש המחלקה למועצות הדתיות

ברכת מזל־טוב לנשואי הבת אסתר

ולמר דוד גלס

ברכות להתמנותך כמנכ״ל משרד הדתות

המועצה הדתית ...
שלמה קליין — ...
משה פרוכטר — ...

המועצה הדתית יקנעם

למר דוד גלס

מיטב הברכות והצלחה מלאה

בתפקידו כמנכ״ל משרד הדתות

ינון כהן — ראש המו...

מרכז ההסברה

איחוד בתי הכנסת בישראל — המועצה הדתית באר יעקב

במת החודש

היום יום ראשון, ר״ח ניסן (24.3.74) בשעה 5.00 אחה״צ תתקיים בבית הכנסת דמביס בשכ' רבב״ם מסיבת ראש חודש בהשתתפות:

הרבנים המקומיים:

הרב משה מנ... ייקובסון שליט״א

הרב יאיר חפוטא שליט״א

יו״ר המועצה הדתית: הרב זאב סירוטה

שירצו על הנושא: חודש ניסן בהלכה ובאגדה

על הנושא: מערכתנו המדינית בשעה זו.

ירצה: מר פנחס אליאב —

מנהל המחלקה לעניני האו״ם במשרד החו...

הציבור מוזמן

דרושה בחור

לעבודה במחסן

של ביחזר לבגדי ילדים

טל. 612769

דירה בת 3 חדרים

למכירה

ברמת אהרון

נא להתקשר בטלפון 785015

בשעה 3.— אחה״צ

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה פתח־תקוה

הודעה

על פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ״ה—1965

ניתנת בזה הודעה, כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה פ״ת בקשה למתן הקלת בניה על חלקה 265 בגוש 6361 בר' אורלוב 102.

לפי תכנית המתאר החלקה הנ״ל נמצאת באזור מגורי [illegible] לבנות בנין של 4 קומות בצורה אחורי מינימלי של 6.0 מ׳.

בקשת בעלי החלקה היא להתיר להם לבנות אותו מבנה במרווח אחורי מינימלי של 5.3 עד 6.0 מ״ר.

כל מי שיש לו התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ״ל יוכל להגישה לועדה תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.

י. פינברג
יו״ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה פ״ת

עיריית פתח־תקוה

מכרז מס' 21/74

עיריית פתח־תקוה מבקשת בזה על קבלת הצעות לביצוע הרחבה ושיפורים בקונסרבטוריון ע״ש י. אהרן „ברסל".

טפסים למילוי ההצעות, הכניות, הכבב צבודה לדוגמה של המסמכים ופרטים נוספים, אפשר לקבל. המחיר השלום של 200 שלא יוחזרו, במחלקת ההנדסה.

המעונין להשתתף במכרז זה יגיש הצעה מחירים, בשני עותקים למזכיר העיר לא יאוחר מיום שני 15.4.74 שעה 12.00.

על מגישי ההצעות לצרף ערבות במזומנים או ערבות בנקאית בשיעור של 5% מהיקף ההצעה לתקופה של 3 חדשים, אחרת ההצעה תפסל.

כל מציע שלא ישלים את כל טופסי המכרז, או יכניס שינוי במכרז, הצעתו תפסל.

רשאים להשתתף במכרז זה רק קבלנים רשומים לעבודות [illegible] לפי חוק רשום הקבלנים לעבודות בניה הנדסיה משנת תשכ״ט 1969.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

י. פינברג — ראש העיר

„הפרדה" שלא בקו ההפשרה?

מאת יעקב אדלשטיין

שאלת הפרדת הכוחות עם סוריה, קיבלה מימדים של מבחן ארה"ב לבין ברית המועצות, במסגרת הסכם ההפשרה. ההת־קפות של „פראוודה" על קיסינג'ר ומדיניותו המזרח תיכונית, אותנו כי ברית המועצות הולכת ונסוגה מהמטלת הסכם אנטי על המזרח התיכון, מתוך חשש שכל הסכם שלום ת ארה"ב, עלול להוציאה מתחום ההשפעה הערבי.

מסעו של גרומיקו במצרים ובסוריה, בא להזהיר ארצות אלה הידוקים יתירים עם קיסינג'ר. חימום לגבול הסורי בא בתיאום יזמת גרומיקו, במקום ההתקפה המתוכננת שעליה נודע ל־ בעוד מועד ובשל כך היא נדחתה, או נתבטלה.

מבולוגים שמנסים לפתור את שבמדיניות הקרמלין, ניסו את המידה של הסכמת ברית ה להשתתף בשיחות ג'נבה. הסבירו זאת בהיענו של עצם מעבד לברית המועצות היכון, כמעצמה, לצד ויש שהסבירו זאת בר־ ל ברית המועצות לשכור את דהאמרבד ... ארה"ב, ולמניעת במזרח התיכון שהיא חלק זה. בכל זאת היתה נשארה ידה. בימים אלה באו כמה ויות פובביות של סירתי ה־ בציה הסובייטיים הוסיפו חי־ חידה. כן ההתבטאויות הללו דים שמשהו השתנה במדיניות ג. הצלחותיו של קיסינג'ר ב־ הכוחות בין ישראל למצרים, זה. מצרים לארה"ב, הוציקו זבי הקרמלין, לבדוק מחדש יותם. לשם כך נשלח גרומיקו התיכון. יש להניח שהמשׂ־ מוסקווה הולה לפעול בכיוון שדת קיסינג'ר. הנה נפתחו ג'נבה, ברית המועצה היתה אך במהרה החל קיסינג'ר דיפלומטים במזרח התיכון הסכם הפרדה, וברית המועצות את עצמה מחוץ לתמונה. ב־ יש להבין שמוסקווה סר־ קיסינג'ר ינצל את ועידת ג'נ־ רכישת השפעה אמריקאית התיכון, והותיר את ברית לבדה בג'נבה מבלי לשת־ עם הסכם ההפרדה עם מצרים זה בשלטוך מכבבים לגרר הסכם השיג בזירה אמרי־ — שינוי היחסים הכוקפאים ה"ב ומצרים וחידוש היחסים ים.

ת קיבל את הגירסה של קי־ שרק ארה"ב יכולה להחזיר ים ואילו ברית המועצות יכו־ יר לו למלחמות בלבד שכבר ת הן לא תמיד יזומות בראש. המדיניות הסובייטית במזרח הולכת ומתבהרת, אם כי היא להנועה מסותלת. לפעמים היכות הכרזות שלום, ולפ־ ים מאיימת ואיומי מלחמה. זה בין שתי העמדות הפנים, באות בהתאם למצב ולאנ־ ם ההולם. שיחות בג'נבה, לה להעמיד פנים מתיכונות, ים יש צורך בפנים מאיימות. כמה שהמשלכונים המדיניים כים במזרח התיכון יצרו הא־ ם סוריה הפתה בהתקפה בגד־ יה גם יורדו להסוכבן, בהת־ קעת הירדן, זאת כדי לכפות אל הפרדה הכוחות גם ב־ ין. למרות שירדן נתבנה ל־ אמריקאית, אבל בנקודה זו, א תקבל את ההשפעה ה־ ית. התנוה שהמלך חוסיין שיצא למלחמה ב־1967, אך גידה במשבר שלא יצא ל־ ום הכיפורים היא כנראה את המצב. יש איפוא לחשוש הגבול עם ירדן, במקרה של סוריה, והמצב זה כמובן, גים היכן העמוד מצרים, הסכם ההפרדה. כך שמצב ה־ גבול הסורי, אינו מוגבל לגב־ שכן כסוריה יוצאת הרצה למות.

[תמ]הרות במוסקווה

קיסינג'ר במוסקווה צריכות היכן עומדות בריהים כ־ ם תהיה מוכנה להשפיע על ותקים לקראת הסכם, או יא תעצור את סוריה מכל כך שהסכם ההפרדה קשור ההפשרה. הרושם הוא ש־ חזרה אל העמדה המקורית הוקה המזרח התיכון במצב שלום ולא מלחמה, שכן, רק היא יכולה לתרגל זירה שלה במזרח התיכון, ברור של שלום למוצה, או ממש, פירושו, הריסת ה־ השפעה מכרעת במצרים וב־ נסיבות כאלה אין לרוסים בשוק הפוליטי. התגובה עמוזרה לדברי דיין, כי לד־ מנעה את המלחמה במזרח למרות שידעה בראש על מוכיחה לנו כי דיין פגע נאב. פריצת מלחמת יום והיתה בניגוד להסכם ה־ עם ארה"ב, ברית המועצות את ההסכם לפיו על שתי להזהיר זו את זו מפני המצב הפוליטי עד לידי מלחמת יום הכיפורים להביא להתנגשות בין מות הצל. בכל זאת רוסיה על כך לארה"ב ולא מנעה הפעילות הרוסית הולה רק חיל הצה את התעלה מע־ על קאהיר. אז נקרא קי־ מוסקווה ושם הצמידו אותו של התערבות רוסית. שרק באשר זה היה נוח הקשות, דבקה מחדש בהת־ שלום, קיסינג'ר מתעלם.

שעדיין מתוחכמים הקרמנר־ הרציגות באיומים הרוסיים סיני בשנת 1956 כאשר ל־ה לשלוח מתנדבים למזרח פים הרוסי שהושמע במלי־ הכיפורים, להתערב במזרח לא היטסק השם. כאן כל־ השנית, התערבה רוסיה הבו'כית והיכתה את ה־ ארצות אלה. אך אלה מגורדות בכוונתה ודות של־ מוסקווה. מאידך רוסיה בגוצה רחוקות הגמר־ לאישור התפשטה שלה, גם בביתול מלחמות, הן לעדי־ חרד במלחמה גבר שקט־ לבירת הפרעתם, ש־ פרץ לאיזור והשפעה ה־ המוכבת, הוא עניין העמד

העלול להביא למלחמת עולם שלי־שית על כל המשתמע מכגה. לכן היא הולכת תמיד עד הסף, ומשתדלת לא לעבור אותו. כדבר הזה גם קרה בקובה, לאחר הכנסת הטילים הסו־בייטים. כאשר חרושצ'וב נוכח כי ה־נשיא קנדי מתכוון ברצינות למה שהוא אומר, נסוג, והסכים להוציא את הטילים. זהו המשחק שבין שתי המעצמות לאיים ולא לעבור המוקד שממנו אין חזרה עוד.

על סף מלחמה חדשה

חימום הגבול עם סוריה שנערך בעידוד רוסי, טומן בחובו מלחמה חדשה. משום שמצרים לא תוכל ל־המשיך בלי להתערב, הן משום ש־ישראל לא תוכל לאורך ימים להשׁ־לים עם המצב. וזו המטרה שרוסיה חותרת אליה — למנוע היווצרות גוש פרו אמריקאי שמצרים תהיה כלולה בו. על ידי יצירת קו מאוחד חדש בין סוריה ומצרים, שממנו לא תוכלנה להפריד.

קיסינג'ר בביקורו במוסקווה יצטרך לברר להיכן חותרים הרוסים במער־רבות בגבול הסורי. לאחר שיברר זאת, ידע להתגרן בכל הנוגע לשי־חות ההפרדה עם סוריה. בשלב הנו־כחי תואמות המטרות הרוסיות והסו־ריות. סוריה רוצה לחמם את הגבול כדי להשיג הסכם הפרדה נוח לה. רוסיה מעוניינת בחימום הגבול כדי למנוע הרחבת ההשפעה האמריקאית, לא רק על מצרים אלא גם על סוריה. אבל במקרה של שיחות שיחות הפ־רדה פקרוניות, והיינה אלה שיחות מסובכות, כפי שהתבטא קיסינג'ר, משום שכל הסכם יכול להתבסס של כדאיות לשני הצדדים. בהפרדה עם מצרים, נמצא בסיס הכדאיות ההדדית בהפרדה עם סוריה קשה למצוא את הבסיס הזה. הגבול הסורי הוא סמוך למרכז הארץ וישראל אינה יכולה להרשות לעצמה תזוזות רציניות בו. סוריה גם אין לה ענין לקשור קשרי ידידות עם ארה"ב, לכן קיימת הפ־רדה בין סוריה ומצרים מבחינת ה־מטרות המדיניות של שתיהן. אבל־חינת המטרות של ישראל. אך אם יתברר לקיסינג'ר כי רוסיה מעוניינת בכל זאת, בשאלת ההפשרה על הג־בול הזה, עשוי הוא להורות על ישראל להרחיק לכת בוויתורים. מטרותיה של ישראל ושל ארה"ב עשויות להתנגש כאן. ארה"ב מעוניינת להמשיך את הרומן שלה עם מצרים ולשם כך היא זקוקה גם לשקט ב־גבול הסורי, והיא מוכנה שישראל תשלם את המחיר עבור התמרון הזה. אך ישראל עומדת במצב שהמחיר הבדיש כמבה הוא גבול פרוץ. במקום ההפרדה עם סוריה קשה אף למצוא את הנקודה של הכדאיות, וישראל צריכה רק לתת ולא לקבל את ה־תמורה. גם אם ישראל תסכים לסגת מקונייטרה כדי לספק את הגאוות ה־סורית, עדיין אין התמורה עבור נסי־גה זו ראוית כלל. סוריה לא תשלים עם ישראל ולא תסכים לחתום על חו־זה כלשהוא. יתירה מזו במצב ה־פנימי המעורער בסוריה אין כל ודאות שתכבד הסכמים. סוריה נש־ארה הקשוחה בין כל מדינות ערב בכל הנוגע ליחסים עם ישראל. ל־ארה"ב אין השפעה עליה, בניגוד ל־מצרים. גם לרוסיה אין השפעה גדו־לה עליה, אלא אם המטרות של שתיהן תואמות את הקו המדיני.

לפני מבחן כוח בגולן

סוריה מאלצת את ישראל לעמוד שוב במבחן כוח ברמת הגולן, לאחר מלחמת יום הכיפורים. היא איננה מוכנה לשום הסכם של „קח ותן" בכל הנוגע לסידורי בטחון ושלום.

הסגת רשימת השבויים מסוריה על ידי קיסינג'ר הוא הישג בעולם בריבוי זה, אבל ההישג הזה, גרם כיד לחימום הגבול, שכן אסאד, נתון היה להתקפה של הקיצוניים על שמסר את רשימת השבויים, ונאלץ לנקוט בקו של החרפת המצב בגבול, הן לצורך חיצוני והן לצורך פנימי. כדי להחזיק את חלקי הכבוש השונים, במצב של אחדות בשעת מלחמה. חימום הגבול הוא לכן תוצאה של ויתור כביכול בהשגת רשימות ה־שבויים והתרת ביקורי הצלב האדום. יש לחשוש שכל היתר נוסף לביקור הצלב האדום, יתקל בדרישה של הי־הודים מדיניים. סוריה ראתה בשבויים קלף מדיני. למרות זאת רתמה שבויים, הרמטכ"ל הסורי הודה ב־ראיון עיתונאי ברצח של 18 שבויים, שמתו לדבריו, מפצעיהם.

בשיחות ההפרדה עם סוריה תעמוד ישראל לכן במבחן מול הקשיחות הסורית והשנאה התהומית ומול ה־איומים הסובייטיים. זה יהיה מסובך הרבה יותר מאשר הפריס עם מצרים שעם עמדה ברית המו־עצות בצד. סמנות היא אשר העמיד אותה בצד ולא רק קיסינג'ר. אך בסוריה יש לה נתבנים אחרים כדי להתערב. לכן יתכן כאשר שקיסינג'ר יצטרך להסכים לשתף את הרוסים ב־מו"מ אם זה בוואשינגטון ואם בג'נ־בה, והמצב זה לא ברור, אם ההשפעה הסובייטית תהיה שלילית או חיובית. כך שמבחנה של יש־ראל לא יהיה רק בהתמודדות עם סוריה אלא גם בהתמודדות עם קי־סינג'ר אשר מטרתו הזרה, שקט ב־גבול הסורי בכל מחיר.

המצב האסטרטגי בגולן שונה ל־גמרי מאשר בסיני. הנתונים הם אחרים שבמסגרתם קשה להגמיש עמדות. לכן השאלה היא, האם כשו־גל קיסינג'ר בביקורו במוסקווה, ל־הרתיע את הסובייטים מללכת בקו הנוקשה, כשם שהרוסים הרתיעו אר־ה"ב מפני המשך ההתקפה של צה"ל במערב התעלה.

יומן ניו־יורק

„נומרוס קלאוזוס" בארצות־הברית

מאת ד"ר הלל ויידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

ה„נומרוס קלאוזוס", שפגע ביהודי פולין בין שתי מלחמות עולם, קם להחיה באמריקה החפשית. אולם בהבדל גדול ומהר. בעוד שבפולין להמו נגד הגזירה כל היהודים במאוחד, נתווספו באמריקה חוגים יהודיים מסויימים לתומכי ה„נומרוס קלאוזוס". מוזר אבל בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות גם זה אפשרי. בפולין משמעותה של הגזירה היתה הגבלת סטודנטים יהודיים בפקולטה לרפואה, ל־11 אחוזים מכלל הסטודנטים בהתאם לאחוז היהודים באוכלוסיה הכללית. במחלקות אחרות, כמו במשפטים, במדעי רוח (הומאניים) לא הופעלה ההגבלה, וכידוע שבשנות למודי במחלקות אלה התקרב מספר הסטודנטים בהן לרבע ואף שליש.

עקב הגזירה היו סטודנטים יהו־דים נאלצים לנדוד ללמוד רפואה, וזה היה עומס קשה מבשוא נוכח המצב הכלכלי של היהודים

— והנה נתחדשה הגזירה באמ־ריקה. להלכה זה ענין „שולי", ל־מעשה זה נוגע לאלפי צעירים יהו־דיים. כי אין לשכוח שבעוד שבפו־לין הסטודנטים הוו חלק ושום של הנוער היהודי. כאן כשמונים אחו־זים של צעירים יהודיים לומדים במוסדות השכלה גבוהה.

הקפוח במרמה ובמסווה

ההתקפה האנטי־יהודית נעשתה במסווה ובמרמה. כיצד? באוהדנה נעשו ראשי המוסדות להשכלה גבוהה לדרישותיהם של מיעוטים אתניים (קרי: כושים, פורטוריקאנים) לה־קל עליהם למודים במוסדות אלה. הקלה זו מתבטאת בזה שלגביהם דרישות כלליות במבחנים אינן חלות במלואן. מטיבים עמם ומקבלים אר־תם לקולג' אף כשאינם עומדים ב־בחינות, והול כלפי כל אחרים. הם כמוצאים עצמם מועדפים באשר לכני־סה לאוניברסיטאות, מול לבנים, מול יהודים, שרובם מצטיינים בלימודי־הם.

כתוצאה מכך — סטודנטים יהו־דים מצטיינים — והם עולים בדרך כלל על עמיתיהם, — אינם מתקב־לים למוסדות אלה, משום שאחרים תופסים את רוב המקומות, חרף נחיתותם ברמה ולמודים, בהשוואה ליהודים.

מוסדות רבים שמים למטרה ל־עצמם קבלת אחוז מסויים, של כו־שים אתניים, ובכילא אין מקום למספר יהודים. אמנם אינם קו־ראים לזה „נומרוס קלאוזוס", ולא הגבלה, — כי אינם „מגבילים" יהודים אלא מעדיפים מיעוטים אח־רים — אבל למעשה זוהי המציאות, כמנה סובלים יהודים.

ועוד הבדל בין המצב בפולין ל־מצב כאן. שם הענין לא פגע ב־צעירים דתיים, שרק יהודים בין אלה למדו באוניברסיטאות. פה אל־פי בני ישיבות לומדים גם בקולג'־ים ומספרם הולך וגדל. בידול זה הוא תוצאה של מצב שנתהווה בשדה החנוך היהודי. רבני מסיימי ישיבות גורם להתחרות על משרות כמורים וראשי ישיבות. שהן מעטות בערך. וגם אינן משתלמות כהוגן.

כתוצאה מזה רבים כלומדים מופ־נים מתפנים להוראה בבי"הס הכל־ליים, כלליים, עירוניים, אינם יהו־דיים. גם באי־אלה ישיבה עם לימו־די חול. מכיר אני לפחות תריסר אברכים גדולים בתורה שמלמדים מתימטיקה, כלכלה, היסטוריה וכדו־מה, בקולג'ים. הנה למשל הרב ישר־אל מאיר קירזנר, בקי נפלא ולמדן מעמיק, הוא ראש המחלקה לכלכ־לה באוניברסיטת ניו־יורק, אחת האוניברסיטאות הגדולות ביותר ב־ארה"ב. אחד בשם ר' אברהם יצחק קורץ, בקי בש"ס ופוסקים ובחכמת ישראל ש„כל רז לא אניס ליה", מ־גדולי התורה ומאומני הפיוט והס־ברה, — מקצועו מורה למטמטיקה.

יש הנפש היפה סולדת מ„פולי־טיקה" שבישיבות מסויימות מכבבר כים ותכסיסים אישיים, שאינם הול־מים את תחושת יושרים; לכן אמנם ממשיכים בלימוד התורה, ותורה ל־שמה, אבל לפרנסתם במורים במש־רה הוראה בביה"ס כלליים.

גם אלה נפגעים ב„נומרוס קלא־וזוס" מוסווה, הן בהתקבלם ללימו־דים, והן כאשר מצליחים להכנס ול־סיים את חוב למודיהם במוסדות הש־כלה גבוהה, — נתקלים בקשיים בהשגת משרות בהוראה בביה"ס כל־ליים.

הבעיה עלתה על הפרק עקב מקרה אחד באוניברסיטה של מדינה וא־שינגטון. סטודנט יהודי מרקו דה פוניס לא נתקבל למחלקה משפטים של האוניברסיטה למרות שגמר קו־לג' בהצטיינות. „סומא קם לאחוד" לעומתו נתקבלו סטודנטים ממיעוטים אתניים שרמתם בלימודים נופלת ב־הרבה מזו של הסטודנט היהודי. הנימוק של האוניברסיטה: יש ל־עודד למודים אצל סטודנטים שחו־רים ופורטוריקאנים.

כאשר הענין הובא לפני בית־המשפט זה דחה תלונתו של דה פוניס וקבל טענות של האוניבר־סיטה ומדיניותה.

פסק־דין זה עורר מחאה מצדם של ארגונים יהודיים, כמו הוועד היהודי האמריקאי, איגוד הקהילות התורתיות, איגוד בתי־כנסת שמרניים, איגוד משמבסים יהודים „קולמאי" ר־עה. אלה פנו לבית המשפט העלי־ון בטענה שמדיניותה של אוני־ברסיטה וושינגטון (המדינה, במע־רב, בהבדל מוואשינגטון עיר הבי־רה) פוגעת בשוויון אזרחים ובמובט־חת ע"י הקונסטיטוציה, האוסרת קי־פוח בגלל דת או גזע.

ריפורמים תומכים בקפוח יהודים

והנה קרה דבר לא־יאומן, כי לא יסופר — וכדאי לספר. ארגון בתי־כנסת ריפורמיים ו„אגוד ארצי של נשים יהודיות" הצטרפו לגורמים בלתי־יהודיים התומכים בקפוחם של סטודנטים יהודים. נמוקם: יש ל־השלים עם האפליה הזאת ולקבל באהבה את הסבל שהוא נורמה ל־יהודים, בכדי להרבות מספר סטו־דנטים שחורים האחרים.. זה קרבן, הם טוענים שיש להביאו על מזבח התקדמותם של הכושים.

מובן, שפעולה זו של ליבראלים יהודים בהתהדרותם עוררה תדה־מה ומחאה אצל יהודים מכל החו־גים, כולל אנשי הקונגרס היהודי, הזרם היהודי האמריקאי. הגיעו ב־עצמכם, הליבראלים היהודים להמו נגד כל צורה של אפליה הנה מגי־נים על אפליה סטודנטים יהודים, מצדיקים „נומרוס קלאוזוס" מוסווה, ולא כל כך מוסווה.

מעניין שבין המוחים נגד עמדה זו ישנם גם חברי אותם ארגונים, במ־יוחד של ההיכלים הריפורמיים, וגם ראבאיים ריפורמיים. יש טוענים ש־עסקנים אחדים נקטו עמדה מזיקה זו ופרסמה בלי לשאול פי הציבור וללא החלטה של מוסדות הארגון הריפורמי. מנהיג אחד של הריפור־מיים ראבאי דוד י. סליגסון הוקיע את העסקנים של ארגונו שהרשו לעצמם פעולה אנטי־יהודית כזו, שהיא גם תמיכה בהפליה גזעית של יהודים על דעת עצמם.

יהודים שמים עצמם דוברים לצבור

ממקרה זה יש ללמוד גם על הצ־הרות אחרות של עסקנים מסויימים בלי שהוסמכו לזה אף ע"י תנועתם. הנה החדרו רבאיים ריפורמיים מסו־יימים וכבה שמרניים לשלוח מברקים לגבי גולדה מאיר נגד גיור כהלכה „בשם מיליונים של חבריהם", — בעוד שהיה מעשה של יהודים בל־בד, ללא דיון אף במוסדותיהם, ד־בלי משאל בין חבריהם.

כמו כן שלח מברקים להיים ראב־באי ארתור הרצברג, נשיא הקונגרס האמריקאי היהודי, בלי שאף מוסד אחד דן בענין, — כפי שהוכיח זאת, והוקיע הרב מנחם רקמן, ש־התפטר מ„קונגרס" בגלל שימוש ל־רעה בו ע"י הנשיא, שפעל ללא סמכות כלשהי.

תופעה זו מוכיחה שעסקנים מסוי־מים ומשרדיהם שמכריזים השכם והערב על נאמנותם לדימוקראטיה עושים בארגוניהם כבתוך שלהם בלי להתחשב בעקרונות הדימוקראטיה.

צ'ירלס אנגוף ומפעלו לספרותי

התופעה של תמיכתם של ליברא־לים יהודיים באפליה נגד יהודים מגלה גם צדדים אופייניים באלה: רגש נחיתות, הכנעה לאיים, העדר כבוד עצמי, לפעמים משטימה עצ־מית, הפרזה בלהיטה למען זרים עד כדי קפוח בני עמם, נטיה לפגוע באינטרסים יהודיים בשם איזה עק־רונות של ליבראליזם מבולבל.

כל אלה מובלטים בספריו של ה־סופר האמריקאי הגדול צ'ירלס אנ־גוף, אולי היהודי בין סופרים יהו־דיים בארץ זו. הבגלה את האור הגנוז של יהדות אף ביהודים פשו־טים, המגונה ע"י תיאור נאמן, את הפרצופים של „ליבראלים" יהודים המתנכרים לדתם ולעמם.

בספרו האחרון „בחצות המאה" „מיד מבציוורי", המהווה חלק ששי של שורת רומנים הגדולה של דור ההגרים היהודים באמריקה במאה העשרים, אנו מוצאים דיוקנם של „ליבראלים יהודיים", על כל מבו־כותיהם העהורותיהם יהפלולותיהם.

יצור מוזר זה מופיע בסיפור אומ־נתי זה ממדרגה ראשונה על כל גווניו. צ'ירלס אנגוף, סופר, איש הרוח, מבקר ופרופסור לספרות אנג־לית באוניברסיטאות, הוא מן הגדו־לים בספרות מודרנית אמריקאנית, ויחד עם זאת נאמן לעמו, לדתו, ל־מקור מחצבתו. הוא היהודי בסוגו המצטיין לא רק באהבת ישראל כ־כלל, אלא באהבה של כל יהודי, ובהבנה למהותו ומהלך מחשבתו, לסבלו ולשמחתו, למאבקו ולהתע־לותו.

חרף המחקרים והנתוחים הרבים על היהודי האמריקאי, שהושקע בהם הון תועפות מכספי הקהל, היהודי האמריקאני עדיין נשאר חידה.

צ'ירלס אנגוף הצליח מאין כמוהו לחדור לפנימיות נשמתו של היהודי האמריקאני ולהעמידו כמות שהוא. מובן, שאין דבר כזה כ„יהודי אמ־ריקאי", כי קיימים סוגים רבים, ושונים אלה מאלה בתכלית השנוי. אנגוף מייצג לפנינו גלריה רב־גוו־נית של יהודים אלה, תוך הצבעה נבונה וקולעת על המאחד ועל ה־מיוחד כל סוג וסוג.

רצוי שישראלים הרוצים לעמוד על טיבה של יהדות ארץ זו יקדישו שימת לב מיוחדת ליצירותיו של אנגוף.

הדי משפטו של הרב מאיר כהנא

המשפט נגד הרב מאיר כהנא עורר כאן תדהמה אף אצל מתנגדיו, והם רבים. כי חופש הדבור מהווה עק־רון מקודש פה, ודרישתו של הקט־גור גבריאל בך לאסור עליו את הדיבור מתמיה חוגים משפטיים. בבתי־משפט אמריקאנים כאשר אין לפרקליט המדינה הוכחות שאפשר להביאם בפומבי השופט מבטל את המשפט. הנימוק הבטחוני נחלש פה בהרבה בעקבות ווטרגייט, הווה ש־השערוריה אמתלא זו נוצלה שלא כדין וללא יסוד סביר.

בעוד שרוחשים כאן אמון לשופט ד"ר יעקב בזק, המוכר פה בכשרו־נותיו וגם בבקיאותו ומחקר (גם מהרצאותיו פה) מבינים תמיהה ואם עתה הוא הזמן המתאים למשפטים מעין אלה, ובעוד שמתנגדים, וכמה בחריפות ובחולתם, לצעדיו של מ. כהנא, אינם חושבים שיש להושיבו בכלא. „אמנם כמה ממעשיו אינם רצויים" — אמר הגאון רבי משה פיינשטיין, לקונסול ישראל, שלמה לוין, — „אבל כוונותיו רצויות".

גם הגאון הרב יוסף דוב סולו־בייצ'יק, שליט"א, הביע מורת רוחו מאסרו של הרב כהנא. הרב שמתנגד גם הוא לכמה ממעשיו ודעותיו, מכיר שיש לו גם זכויות, שאין לקפחן.

חברי הקונגרס אחדים פנו גם הם לשגרירות ישראלית במחאה נגד משפטים פוליטים נגד כהנא. ביחוד התבטא בחריפות חבר הקונגרס מניו יורק מריו ביאג'י, בלהט־יהודי מבכ־חבר לשגריר שמזה דינץ בנידון זה.

מר הרולד גייקובס, נשיא איגוד הקהלות התורתיות, הפרקליט הידוע מר ראובן ע. גרוס, גם הוא ממנהיגי איגוד זה, ראשי הסתדרות הרבנים ואחרים. הביעו גם הם התנגדות להושבה בכלא של הרב כהנא.

מי שמכיר את הניתוגים ומהלך מחשבתם של אמריקאנים, כולל מע־רכת המשפט, יבין את היחס השו־לי השלילי למשפט מעין זה. ביחוד נגד דכוי פוליטית בולטה אף אם הוא שנויה במחלוקת.

האם ניתן להוריד את רמת החיים?

מאת נעמי גוטקינד

האתגר שנזרק לאחרונה בפניו של הישראלי הממוצע מפי שר האוצר מר פנחס ספיר היה חד וחלק: יש להוריד את רמת החיים ש־היתה מקובלת עלינו בשנת 73' — ולחזור לפחות שנ־תיים לאחור.

אלא שמשיחות עם אח־דים מאותו ציבור אנונימי של ה„ישראלי הממוצע" התברר לנו השבוע, ללא שמץ של ספק, שאין כמעט מי שמוכן „להרים" את האתגר הזה מרצונו החופשי.

אלה שגילו כי במשכורתם, או רווחיהם הם קונים פחות — אמרו לנו: מילא, נקנה פחות. אחרים, המתורגלים לעמוד בגלל ההתייק־רויות אמרו בגלוי: לא נאכל פחות, לא נבלה פחות, נוציא כמה כסף שיהיה בידינו על כל מה שנרצה...

התייקרות במאה אחוז

מאידך, רבים משוכנעים לחלוטין, שאין ממה לחסוך, ואין ממה להו־ריד רמה — ההתייקרויות השוטפות, „דואגות" כבר לכך...

מסתבר שגם הנתונים הסטטיסטים מחזקים דעה זו. מר משה צוזי מן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מג־לה כי מאז שנת 1969 ועד פברואר 74' עלה מדד יוקר המחיה ב־100.2 אחוזים. כלומר (בממוצע), כל מצרך מזון או צריכה עולה היום פי שניים מאשר מחירו לפני חמש שנים.

ואילו משכורתו של הישראלי, כידוע, לא הוכפלה בתקופה המקבי־לה. אם המשפחה הממוצעת הוציאה בשנת 1969 כאלף לירות למחיה בסיסית, בחודש, עליה איפא להו־ציא עכשיו 2000 ל"י כדי לשמור על רמתה כלפני חמש שנים!

עד היכן אם כן יהיו מוכנים מן הישר־אלי לרדת, ברמת חייו, עד ימי הצנע של שנות החמישים? „אני אולי רוצה הממשלה שאתחיל ללכת לעבודה עם סנדלים, כולה בשמן ובצל, כמו שאמי היתה שול־חת אותי לביה"ס בשנות הארבעים?" — שאל אותנו באירוניה השבע יוסף אלטשולר. אגרונום במקצועו, העובד בהפקה במשרד החינוך. מר אלטשולר ואשתו, שהיא מורה, מש־תכרים יחדיו משכורות יפה, במוש־גים שלנו. יש להם דירה משלהם, ללא חובות, ולפני כעשרה ימים נולדה להם הבכורה. „לכאורה — אנשים שבידם צריך להיות כסף לחסכון חודשי. למעשה, טוען אלט־שולר: „אין לי ממה להוריד ולאן להוריד. אני מוכן לעבור על כל הצאוותי סעיף, סעיף, כדי להוכיח את טענתי. ניקח לדוגמא בידור. לכאורה, כאן יכולים הרבה אנשים להוציא פחות. ובכן, בכל השנה ורבע של נישואי, לא הלכתי ל־קולנוע יותר מפעם אחת. מה עוד? בינגו? אם אוסוף יותר ממה שכבר חוסכים — נסתובב עירומים... חש־בתי לקנות לעצמי חליפה במכירות „סוף העונה". וגם על כך ויתרתי. אוכל? אנחנו אוכלים מזון ישראלי ממוצע. הרוב עושים בבית — כולל עוגות, רק לשבת, בגלל שאשתי עובדת גם כן, קונים חלק מן האו־כל מוכן. במסעדות איננו אוכלים. מעדנים תוצרת הארץ או תוצרת חו"ל — מעולם לא קנינו. את כל הריהוט והאביזרים בבית־קיבלנו ב־ירושה או כמתנות, ואין לנו תוכ־ניות להוסיף עליהם. מה רוצים אם כן? בימי ראשית המאה היתה אמי מבשלת ביצה אחת בשבוע לשש נפשות, ואבי, שהיה מורה, לא הש־תכר יותר מאשר לספק לנו סנדוויצ'ים של לחם ובצל. מישהו רוצה להחזיר אותנו עד אותם ימים? אגב", מרכך אלטשולר את ניסוח דבורו: „אני מדבר עכשיו כשכיר ובשם שכירים. חברי, העצמאים, „מקופחים" גם הם, אבל כשאני רו־אה את רמת־החיים, ברור לי שמצ־בם קל בהרבה. אולי מהם אפשר לדרוש צמצום — לא מן השכירים".

בין עצמאי לעצמאי

אלא שיש עצמאים — ויש עצמ־איים. לדוגמא, חיים רסלר, חייט ותיק מרחוב הפליה בתל־אביב. עצ־מאי, בעל בית מלאכה. וגם הוא משוכנע שלא יוכל להוריד את רמת חייו.

„הכל התייקר כל כך" אומר מר רסלר „שממילא קונים פחות — ד מציאים יותר... מאז המלחמה ה־אחרונה, וחזרתנו כבר על די הר־בה. למשל — במתנות לחתונות ובר מצוות הקטנו את גודל הצ'קים, בגלל פחות נותנים מתנות, פחות מוציאים כסף על אורחים, וגם קצת מעדנים שפעם הרשינו לעצמנו — כבר אנחנו לא קונים. אבל דברים בסיסיים — צריך. בגילנו — אנשים לא מבזבזים על בילוים או סתם קישקושים. נכון שאני לא חי על משכורת, אבל אני בשקט אומר, שאני מוכרח להוציא אותו כסף ר אולי יותר לחודש, כדי להגיע אפילו לרמה נמוכה מעט מזו שבשנה ש־עברה..."

גברת שטרוזמן, אשתו של שלמה שטרוזמן הסייד, אומרת בצורה בו־טה: מה לי לספר? וזאת החסך? הנא מוריד רמה? אני תמיד קונה ואמשיך לקנות מה שבית בה וכה אני צריכה. אני לא מסתכלת על המחירים — כשצריך משהו. וככה אמשיך גם להבא. כשיש כסף — קונים, כשאין — מצמצמים. ככה זה".

בשהימים, ימי ערב פסח, והסי־דים בביקוש גובר והולך, — אין לתמוה על תשובה זו. רק אדם אחד, סיטונאי טקסטיל, המגורים מזה ששה חודשים, יהודה ילין, ענה ב־החלטיות — „אני בעד הורדת רמת החיים ויש בארץ שיכבה גדולה, ביניהם סוחרים כמוני, קבלנים ד־תעשיינים, שיכולים להוריד... אבל מה? אני אצמצם — רק אם כולם יעשו כך. אם זה יהפוך לסגנון הורים חודש. בעצמי. לבד, לא אתחיל..."

מתברר, שהחלוקה בין שכירים לעצמאים, שהיתה חריפה למדי גם בשנים הקודמות, נעשית עתה גלויה ובולטת יותר. אמרה לנו שולמית גלבוע, מורה אקדמאית, אם לשר־בים: „אל השכירים קל להגיע, ממשכורתם קל להוריד מסים והם גם הנפגעים ביותר מעליות המחי־רים".

האם נשאר עודף?

שולמית ובעלה, שניהם אקדמאים המשתכרים היטב, אינם סבורים ש־יוכלו להוריד את רמת חייהם: „ה־עודף מן המשכורת צריך לכסות חובות על הדירה, והלוואות על המכונית. ממילא איננו מוציאים על אירוח, או בידור. לסרט הולכים פעם בשבועיים — וגם זה לא תמיד. במה אצטמצם — באוכל? אני לא מוכנה לתת מזון פחות טוב לילדי. אקנה תפוח גם אם יעלה של ל"י לקי"ג, ובשר — גם אם מחירו 24 ל"י. בגדים — לעצמי כמעט איני קונה. לילדים — רק מה שהכרחי. אף פעם לא קישטתי אותם ביצירות אופנה. רהיטים מינימליים קנינו עוד... אין לנו תכניות של החלפת דירה — ואנחנו עדיין משל־מים משכנתא על הדירה הנוכחית בשיכון לזוגות צעירים".

כל הדיבורים על חסכון הם בעיני סתם מילים, סתם ציונות. באה גברת פאיאמהים — מי שיש לו, קונה ומבלה ואוכל. מי שאין לו — קונה פחות. אני לא מאמינה שהמצב הזה ישתנה. אני, למשל, לומדת בעת נהיגה. השעורים, כידוע, יקרים מאד. האם ידרשו ממני לוותר על הלימוד הזה בשם הורדת רמת חיים? אנחנו קונים די הרבה ספרים — אבל חלקם ספרות מקצועית, וגם על כך לא ארצה לוותר. דוגמא אחרת: מעולם לא נסענו לחו"ל. החלטנו לנסות הקיץ לקחת אפילו הלוואה למען הנסיעה — האם בכך שאכנס לחובות כדי לנסוע לחו"ל אני היה ברמה גבוהה? האם אוותר על הנסי־עה זו יחשב כהורדת רמה זו?

לעומת משפחת האקדמאים הצעי־רים — משפחת כהן. הבעל — פקיד, מנהל מחלקת והריטים במפעל גדול. האשה — עקרת בית. גם ללא „בק־שות מבשלתיות" היא נוהגת בחס־כונה ציונית. ללא כל אפשרות ל־הוריד עוד יותר.

„המותרות היחידים, אם זה נקרא מותרות, מתבטאים בכך שאני קונה בסופרמרקט במקום לנסוע עד השוק. הטלטול בשני אוטובוסים עם סלים כבדים — קשה בשבילי. תולתמי שאולי בשר עוף בכל זאת, אעיפה מאמץ, ואקנה בשוק. אבל פירות, וירקות, קשה לי לשאת מרחקים הביתה. האמת היא שאנחנו לא חוס־כים. אבל כל המשכורת יוצאת על דברים שנראים לי הכרחיים. לפני שנה סידרנו ושיפצנו את הדירה ד החלפנו רהיטים. אבל שוב — אלה היו רהיטים פחותים אבל נגר ידיד שנתן מחיר טוב. והוצאות על בילוי — אפסיות.

אין אפשרות

כאשת הפקיד הוותיק — כן גם אשת הנדסאי מכונות צעיר, הצלי־חה להוכיח לנו שאין לה שום אפ־שרות להוריד רמה. „ימתה מצומצמת ממילא. „אנחנו חיים ממשכורת אחת וממילא נוהגים בחסכנות אומרת דיצה גונן. „עוגות אני אופה בבית ורק קונה בחנות עוגיות. הבשר ש־אנחנו אוכלים הוא בשר עוף, ל־קולנוע יוצאים פעם בחודש. לא מוציאים על בידור — ורק מבקרים חברים. בגדים אני קונה רק כשה־קודמים התבלו. למשל — כשה־סנדל נקרע בקיץ אני קונה סנדלים חדשים. גרביים אני מתקנת כל עוד רק אפשר... אני אוהבת ציורים מקו־ריים, אבל יכולה רק לחלום עלי־הם... במקום לקשט את הבית באורי גינליב — קניתי גובלן ואני רוקמת לי תמונה... כמעט הכל בדירה עשינו באמצעים מינימאליים. הרהיטים ש־קנינו — אינם חדשים. את המנורה הרכבנו לבד מבקבוקים. ובחדר ה־שינה עשיתי אהיל מחוטים. את ארון הבובות הרכיב בעלי בעצמו מלו־חות עץ ועמודים. יש לנו מכונית — מכונית שבעלי מקבל את הוצאות האחזקה בעבודה. במצפון שקט אני יכולה לומר שאילו דרשו ממני ש־אוריד רמת חיים — לא היה לי עוד לאן לרדת."

וזאת, כשהדובר במשכורתו הי־גבוהה למדי של הנדסאי מכונות — לא קשה להקיש מכאן על אפשרויות החסכון בקרב פועלי העשיה, פקי־דים נמוכים ואפילו בעלי מלאכה זעירים.

מי נשאר איפא במעמד להתמודד הגה עם אתגר הורדת רמת החיים?

מסכת קיסינג'ר / בין פליטון למעשה שהיה

מאת א. שבתאי

האורחים, כל כולם אקדמאים מכובדים, כבר כילו את כל הכיבוד המכובד. אך לא הצ־ליחו לכלות את כל הנושאים המכובדים, העומ־דים על פרקם. לאחר שכל אחד נשאר בדעתו בנושאי הממשלה החדשה, הטובה היא אם רעה, ובשארו בדעתם בנושאים אחרים, ומלאו כרסם בנושא המפד"ל ושולה־ילה, גלשו ממילא, לנושא הנושאים, שבהתהדרותם דחו אותו עד לסוף השיחה: ד"ר קיסינג'ר. מה טיבו של מכיר מדינה זה? ומה טיב המדיניות שלו? לאן הוא מוביל אותנו? את אמריקה? את כל העולם כולו?

*

פתח מר יעקב ניבינסקי, צילה חדש כ־פולין, שהגיע הנה רק לפני 4 שנים והוא נושא אתו עבר עשיר בדיפלומטיה, ואמר: קיסינג'ר זה יכתב דייתעם בדברי הימים של הדיפלומא־טיה כתופעה שלא היתה דוגמתה עד ימינו. הוא פותח עידן חדש — עידן הדיפלומאטיה הסי־לונית. הקץ לסחבת, להזכירים, לדיבורים סביב־סביב. הוא הביטוי לדור שלנו. הדור שאין לו סבלנות, הרוצה הכל „כאן ומיד". ומצד היותו ביטוי לדור יש לו ממילא נצחונות המבוססים על רוח הדור. דור זה אבד לו כל אמון במנה־יגים שלו. אותו דבר אתה רואה במוסקווה, כשם שאתה רואה אותו בוואשינגטון. הדור הזה רואה אותם את המנהיגים כממוסים, כבנים לדור ה־קודם. הערך נעשתה הפקר. באדיס־אבבה או בפאריס, במוסקווה כמו בטוקיו, כהירושימה כמו באתונה. מן ההפקר הזה זכה קיסינג'ר. כולם מצפים לגיבור שיחזיר להם את הדבר שאין הם יכולים בלעדיו: את האמון במנהיגים. או, אם תרצה לומר: את אמונתם. היא כאילו מתגוללת בראש חוצות. עד שבא קיסינג'ר והרימה מאשׂ־פתות ועשה אותה כתר לראשו. לא רק הקונגרס והסנט, משבחים, מהללים ומפארים אותו, אלא סאדאת הוא ידידו, וגולדה, ודיין ואבן אומרים כבודו. כי כבודו מלא עולם. וכבוד זה עשוי לחולל נפלאות. הוא ערך וגורם לעצמו. מכאן שאנו נמצאים רק בראשית דרכו של אותו בחור יהודי בפיגורדא המכונה לנירנברגר. עוד גבוהה לו דרך ארוכה. ואני בטוח, כי יפעם צדק פנחס ספיר. שאמר, כי ההיסטוריון הבא של הנרי יקבע, כי הוא היה לא רק דיפלומאט בעולה אלא גם יהודי טוב.

*

מר משה סיר, פדגוג וסופר הבליג ב־קושי על עצמו כל אותו זמן שניבינסקי הטביע את דבריו. עכשיו אמר אני פוזל־צצירניק בזבהק וזוהיו. יפעם פוזל־צצירניק — כל החיים פוזל־צצירניק. אבי מאמין רק בבני השלוה ההולכים לאש. על אורי גלר שבכל העולם לא ישכנעו אותי שיש ממש בלהטוטים שלהם. כל שריה להטוטים נורך בהנו דינו כדין להטוטים. ו„כל אין אך ההההר". הפולקלור של הפיינים יודע, כי כל האזן מכוחו של השטן הוא אך. אי אתה יכול ליצור ילד אלא בתכניה חדשים. מה שלמסה מכך הוא נפל. ואם ביצירת ילד כבה, ובכל המעשים האחרים אשר תחת השמש. כך. בפוליטיקה עד אזה כמה וכמה. אין מגשרים על פני התהומות שבין עמים בכיסות כילון אחדות. אם אתה מבנים את הריצה־האצה־הטיסה לתוך תחום הדורש כחיבות חומן, אתה נכנס לתחומו של השטן, והוא מרגיש את עצמו כדג במים. ממילא את נפש העולם אתה קובע. במי־וחד כאומרים הדברים בנושא דגן: פוליטיקה קומוניסטית—ערבית, שהיא בחינת אבי־אבות הטומאה. לכן רואה אני את דברי פרופ' האנס מורגנטאו, שכינה את תלמידו הנרי קיסינג'ר: „האדם מאסטר־אוזיה ביותר שראיתי בבכך כל חיי".

*

קפץ פרופ' שפריץ תוסיף קטרוגו של קודמו. אמר: באו ואספר לכם מעשה מן הפולקלור שלהם — של מוסקווה. מעשה באחד בשלהם, חבר איבנוב, קומוניסט להם, שעשו אותו מנהל בית חרושת — ולו לא היה מושג כלשהוא בניהול העבודה. לא עברה אלא שנה עד שנתברר כי החבר איבנוב החריב את בית החרושת. מיד קרא לאסיפה גדולה של כל החברים. התחילו לדון בו. בבהל: מה סיבו? איש המרכז, היינו: סוכן הנ.ק.וו.ד. כי יודע, שבא לא עשה איבנוב זה כשה אלא מתוך היותו איש חיצוני, קונטררבולוציונר, שונא בעמד הפועלים? קפץ חבר הצמר: יודעני את איבנוב מימי ילדותו. הצטרף למפלגה בהיותו בן תשע. וכאז הוא נאמן לה. התליינו ...וינו של המנהל הכושל ניהולו של מפעל עי־עיוהי אחר.

כאשר לאחר שנה הכשיל גם את המפעל החדש. קאל איש הנ.ק.וו.ד.: שמא אין יהוה־שי איבנוב כשר להנהלין, שבא במשפחת בורז־גנים הוא בא. הוהי הוא נובל מליה. יבנן? קפצו חברים בכפרו של איבנוב העידו: אבא של החבר איבנוב היה אכנם רק שוהה לשיכרה, אך סיכוי לא היה אלא עני מדיכא. לבית המרזח הביא את הכספים שאמו של איבנוב השתכרה בעשותה את מלאכת הכביסה. בזה אתו־של איש הנ.ק.וו.ד. והבירו לו לאיבנוב בית חרו־שת שלישי לניהול, שגם אותו הביא עד לחורבן. כאשר נזעק חבר העובדים לאסיפה גדולה ואיש הנ.ק.וו.ד. התחיל להוהו אם אין לו להעבר איבנוב קרובים בחו"ל, וזאת הסיבה לכך שהוא מכשיל מפעל אחרי מפעל, קם אחד החברים ושאל: שמא הוא פשוט טיפש?

מיד נזעקו כל האסיפים. למחשבה כזאת לא היה אף אחד מוכן, אפילו לא בר בשה ביד.

מי יעיז לומר על חכם הרזים כי הוא טיפש? ענה להם פרופ' שפריץ: גם אני איני מעלה על דעתי מחשבה כזאת... אולם אני נבהל עם עצמי. איני יודע מה שם ניתן לקרוא לאדם, המאמין כיום, ב־1974, כי ניתן לעשות עסקות עם מוסקווה? אל תחכם הרבה אמר החכם מכל אדם. שכן החכמה המרובה קצה האחד גובל בטיפשות מירבית. אלוהים משיב חכמים אחור דעתם יסכל. האם הנרי אינו יודע מה עלה לו לרוזבלט, שסבר כי הוא יכול להסתדר עם „הדוד ג'ו" בבסך דקות מספר? הוא לא הסתדר אתו, שכן סטאלין „סידר" אותו. מה שאמריקה מבצה מהיטלר — את כל מזרח אירופה ודרומה, — היא הגישה לסטאלין על מגש של טיפשות. מי יודע מה יגיש הנרי לברז'נייב?

*

פתח ד"ר רין ואמר: אמנם גם לי יש ספקות באשר לגרי בפירדא, אלא אם נאמר כי הוא רק עשה להטים, לא יהיה בידינו אלא חצי המבשה. אם אנו אומרים כי האויב ממפר אליה היא מוסקווה, הרי עלינו להודות, כי אף־על־פי שהשלום ברוסגאם איננו עומד על שתי רגליים בריאות, הרי קיסינג'ר הפך את כל הקערה הדיפלומאטית על פיה. בשתי מלחמות העולם לחמה רוסיה על צדם של החזקים. האויב היה שנמצא במצב בחית של מלחמה בשתי חזיתות. קיסינג'ר צבה כה שעשה „הקערה יצאה מהפכת. הוא הביא לכך, כי אם בוא תבוא מלחמה יהיה על מוסקווה ללחום בשתי חזיתות. כך לכל הפחות נראים הדברים בשעה זו. אלא שאיני יודע, מה יהיו פני הדברים אז. בבוא המלחמה, חס ושלום, כאשר איני יודע מה יהיו פני הדברים כאשר סאדאת יתחיל להסיר את מסווה „דודי־השלום... אספר לכם מעשה שהיה בימי נעורי עד מפיו של כרמגד, שהיה יוצא ונכנס בבית אבא החסיד ולא נמנע אף פעם להציק לאבא בדברי התנגדות.

מעשה ברבי של חסידים. שערך את שולחנו בסעודה השלישית, ואחר יאבי — הוא נרדם. קהל החסידים צפים ל„תהדי מפיו". והוא ישן, וישן. איש לא העיז להעירו. אך כאשר התעורר מעצמו וראה כי מסביב, בכל הבתים כבר הועלו האורות. נאנח אנחה־רותחה ואמר:

— ברוך השם...

הטו החסידים אזניהם להמשך הדברים ר שבפי את דברי הרבי:

— ברוך השם זכיתי בדין תורה... תהר אני סיבס... היוהי למעלה. הבעתי שוד על עצו ליידין תורה, דרשתי שיפסיקו להציק ליהודים. וברוך השם — זכיתי בדין־התורה...

נתפלאו החסידים תקיות סיבוי. ושאלו:

— אם כן, האם באמת יפסיקו להציק לנו?

נאנח הרבי אנחה נוספת, הפעם אנחת־דאגה ואמר:

האם יודע אני אם הוא יקבל על עצמו את דין־התורה...?

כולם נאנחו. קיסינג'ר זכה בזכיה הגדולה. לא הוא, ועל אחת כמה שלא סאדאת לא ציפו לזכיה כזאת. בסך הכל התאוננו המצרים כי קיסינג'ר לא יוכל אפילו להביא את ישראל לידי כך שתיסוג לקווי ה־22 לאוקטובר, והנה הגישה להם ישראל נסיגה שלא חלמו עליה. וקיסינג'ר עצמו אין לו כל בטחון — וכך עמו השומעים בפיו — כי סאדאת אכן יקיים את דין התורה...

*

פתח מר יעקב נתנזון ואמר: מכיוון שאנו עומדים בסיפורים מתחום הפולקלור, הבה ואספר לכם גם אני סיפור מעין זה. מאז ראיתי את סאדאת מתנשק עם הנרי ומאז שמעתי, כי גדוליו ממלאים פיהם שבחים שלו, אין שאלה אחת מפסיקה להדריך את מנוחתי. מה יהיה כאשר תגיע שעתו של הנרי קיסינג'ר „לנסוע ל־לודז'"? עד שהמארחים הספיקו לשאול לפשרה של שאלה זו המשיך מר נתנזון וסיפר: דיבור זה לקוח מן הפולקלור המשפחתי שלי. סבא, שהיה סוחר, עסקו היה מבוסס על זכותו הבלע־בלעדית לקבל סחורה מבית החרושת הגדול ב־עיירתנו. הצבק היה בנוי על המחזור שיהיה גדול ככל האפשר. כי לפום המחזור־הגראנד־פיקציה אחרי שנת־מסחר: אחוז מסויים מן המחזור השנתי הקודם. בראשית כל שנה היתה סבתא נוסעת ללודז', ששם ישבה ההנהלה ה־מרכזית של בית־החרושת בראשה עמד קרוב משפחה שלה, להתדיין עמו, על גודל הגראנ־טיפיקציה. היצר היה לסתום סמבו עוד הצי אותו, עד אתנו, שהיה מסתכם בסכום כסף מכובד למדי. סבא וסבתא הצמיחו אחד עשר ילדים. כמוב „ילדים" וקרי „שדים". הללו, כך היה דרכם ל„הפוך עולמות". מצאה להם הסבתא עצה. כאשר „באו מים עד נפש" היתה לוקחת את גדול־השדים. מסתגרת אתו בסאלון ועושה אותו „פיסקהי": הוא היה ילד טוב ובזכות זו הוא־והוא אשר תיקח אותה אותו כאשר תסע ללודז'. למחרת נהגה אותו מנהג ב„שד" אחר, וכך עד הסוף. לכל אחד הבטיחה ביציה אתה ללודז'. ראה סבא את מה שנעשה וטען כלפי אשתו: — מה את עושה לי... את תבטי ותקחי אתך אחד אחד מהם ואת כל היתר תשאירי לי כאן לאנחותי... הלוא הם ישגעו אותי עד כלות...

הקל לתאר לעצמנו מה זה היה גורלו של סבא המסכן לאחר אותו „סוף"... ואני איני פוסק לשאול את עצמי: מה יהיה גורל המדי־ניות של קיסינג'ר וגורל מצבנו אנו כאשר תגיע שעתו של קיסינג'ר „לנסוע ללודז'".

האורחים השתתקו כל כולם. כל אחד שיקע את עצמו בתוך עצמו. ומלב כולם פרצה אנחת.

هكذا من الاحل

مكذا من الاجل

עיטורי סופרים וספרים

תחומים וחותם

מאת ש. קורא

אברהם בלאס באסופת מאמריו ורשימותיו „תחומים וחותם" (הוצאת סיגלית, תשל"ד) כינס את דבריו, שרובם נתפרסמו במדור זה, בשלושה חלקים: מבפנים, דיונים על סופרים ישראלים; קרוב ורחוק, סופרי־אידיש ואנשי־ספרות עולמיים; מן החוץ, דברי־הגות בענייני יצירה. בלמעלה מארבעים נושאים דן המחבר, מהם בהרחבה ומהם בקצרה, שמצטרפים להיקף מגוון. הנה מסות המפרשות שירת זלדה וסיפורי אהרן מגד, מפעלו הביקורתי של ב. קורצווייל ושירת־חייו של א. שלונסקי, סיפורי עמוס עוז ושירי נתן אלתרמן ועוד שורה ארוכה של הבולטים בספרות הישראלית החדשה.

בספרו החדש הוא ממשיך את הקו של ספרו הקודם, „בנתיב סופרים", בחינת מעשי־יצירה לפי הישגיהם האמנותיים ולאור ערכיהם האידאיים. במאמרו על ברוך קורצווייל הוא מזדהה עם דרכו של מבקר הספרות הנודע, שבהן גילויים מובהקים בספרות העברית בקנה־מידה יהודי־ערכי. קורצווייל המעמיק ב„מסכת הרומאן" של גדולי ספרות העולם ומגלה תהומות בספורי עגנון, במחקריו המקוריים בספרות העברית מייחד מקום מרכזי למורשת־אבות כאבן־פינה ליצירה יהודית. כאן בהכרח אמונה ואמנות באות כאחת, שכל המפריד ביניהן מתכחש לאמיתו של הייחוד היהודי במסילת יצירתו ההיסטורית.

בהסבריו לכל אחד מספרי קורצווייל החדשים, הריהו מסכם את דעותיו לגבי המהלכים החילוניים בספרות העברית:

„כחות חוץ ותורות זרות, כגון המהפכה הצרפתית על רעיונותיה, ההשכלה האירופית והאידיאות ההומאניסטיות, הן שקסמו לראשוני ההשכלה. וכשם שההשכלה שללה את היהדות כערך מוחלט וגרמה לטמיעה ולשמד, כן גם הספרות העברית, שקיבלה את החילוניות, רוקנה את עולמה מאמונה בד', קבעה גישה חילונית לתנ"ך, הולידה את הכנעניות על סלידתה מיהדות. הגילויים האחרונים בספרות העברית מורים על אדישות וגם על קשיחות לגבי העולם היהודי. בחברה הישראלית כבר מתהלכים אלה הכבריזים שאין להם חלק ונחלה ברציפות היהודית באלפיים שנות גולה. שבט חדש, כבודד באי הישראלי, הוא שאיפתם".

ברשימתו „משבר הזהות" מבקר המחבר את הרומאן המודרני, שבו אין גיבור מזוהה ובו גם החברה מפוררת. עיקרו חיפושים במעמקים טרום־תודעתיים של האדם. זו ספרות ללא סימני־היכר מסורתיים, ללא נוף ואקלים שלפיהם אפשר להכיר טיב המקום. הכול חסר זיקה והעדר משמעות. מכאן הוא בא לביקורת כלפי פנים:

„השירה העברית במירבה אין בה אף גרעין־זהות ישראלי אחד. זו שירה שיכולה להכתב בכל מקום שבעולם, בזאנזיבאר, צרפת ואלסקה, נטולת היכר זמן ומקום, וחסרת זהות ישראלית ומציאות לאומית. זה ועוד, השירה הצעירה מופקעת מתחום הרבים, כלואה בתא צר של סמל ואימאג', ושואלת את המוטיבים שלה בעולמות־נכר, ללא קשר מהותי לארץ בה היא נוצרת. הוא הדין בפרוזה, אם כי במידה פחותה, שגם בה שולטת תלישות מהמקום והזמן. נעלם הציבור ובמקומו מופיע האנטי־ציבור. הפרוזה הצעירה נתפסה לניהיליזם".

שירתה של זלדה היא היפוכה המוחלט לקו השולט בשירה העברית החדשה. ברשימה „שירת הבית הישן", שבה נפתח הספר, הוא מגלה בה את האור השקט של האמונה, בחינת „ד' לי לא אירא". הבית שבו עולם האבות ובו ניצוצות נרות־השבת. השיר האישי של אלמנות גם הוא שיר בתחום האמונה. החקר בשירתה מסתייע במובאות המסבר, בגילוי האצור בשיטין ובין השיטין, ובהמתיתה הפנימית.

בזיקה זו כתובה הרשימה „תפילה בין אדם לקונו" על שירתו של חיים סמיאטיצקי, משורר דתי בלשון־אידיש, בשעתו, לפני ארבעים שנה, ספרו „ירדים מושטים" הרשים בנעימת תפילה זכה שבו. המחבר מביא מובאה אחר מובאה, מפרשה, ומסיק: המשורר המאמין רואה את השגחת העליונה בכול. ימים ורחובות רמוזים הם לעבר הכוח. ואילו האדם תועה במבוך של דלתות פתוחות ונעולות, מתחבט במבואותיו ובמוצאיו, ואין בידו אלא החלום בלבד. שירת סמיאטיצקי מגלה הבנה הדדית בין העולם שבו אנו חיים ומעבר לדי.

הוא מעמיק חקר בשירתו של אברהם שלונסקי, מספרו „כאבני תוהו" ועד „ספר הסולמות". בתוך עשרות שיריו ונכונה להגדיר את עיקר האמונתי ואת עולמו האידיאי. הנה מהגדרותיו: שירת שלונסקי לא הביאה עמה את ניצני המרד, לא מבחינת הסמל והדימוי, ולא מבחינת התוכן השירי. האימאג' השלונסקאי שאב כלוא חופניים מאוצרות הפולקלור, והוא עברי יותר מכל משורר אחר. כבישים נראים לו כרצועות־תפילין, בתים כטוטפות, העולם כסוכה והחמה כאתרוג. הוא זיהה את הרגשתו השירית עם סמל ומראה יהודיים. ההוויה השירית קשורה אצלו קשר אינטואיטיבי בכלים יהודיים מדור דור... שלונסקי לא מרד בעולם האבות. הוא התפלל בעבר העולם. אין מרידה בתוכן אבל יש שבירת צורות".

בגישה עיונית הוא דן בתכניהם וברמתם של ספורי עמוס עוז ושל סיפורי א. ב. יהושע, כן הבולטים בספרות העברית הצעירה; בשירתה של דליה רביקוביץ ובשיריו וסיפוריו של יהודה עמיחי. ברשימותיו הוא עוקב אחרי כל מה שהוא גרעיני בסיפורת ובשירה של השנים האחרונות.

יש עניין בדבריו על הספר „צמח אטלאס" לחיים גראדה ועל סיפורי יצחק באשביס. הוא גם דן ביצירות קאפקא, אלזה לאסקר שילר, אלכסנדר בלוק וטולסטוי. בתחום זה העיסוק בכמכמם בכוכבים היחודים שבספריהם.

הפרק „בילקוט הסיפורת הדתית" דן בשלושה מחברים הוא כצון ההרהבה. בדבריו על „זהות ללא ספרות" הוא שואל: היכן היא הספרות הדתית של ימינו? העלה בעיה ולא השיב תשובה. זו סוגיה הראויה לדיון כמצה.

ליד רשימות מקיפות ועיוניות באים בספר גם דברים שנכתבו מלכתחילה כרצנזיה בעתון. במאמריו הוא נוגע בבעיות הביקורת הרחבה והפסקה.

בתחום הביקורת הספרותית עניינו המיוחד של הספר, שבו דברים כתובים בידיעה ובהבנה, בהיקף ובציון, בעיקר על ספרות עברית מודרנית, ובהם טבעת חותם האידיאה.

בספר מתוודע הקורא לעשרות סופרים ויצירותיהם, מהם מראשי הספרות העברית, כשהם ניסקרים ומוסברים בכלי־ביטוי ספרותיים, לפי קנה־מידה אסתטי וערכי. ערכי עולם־האבות היהודי.

עולמו של משורר

(לדמותו הפיוטית של יעקב רימון, ז"ל, — שנה לפטירתו)

מאת אלעזר שרביט

דמותו הפיוטית של יעקב רימון, אפילו זו המשתקפת בתוך יצירתו השירית הבלעדית, עלינו להעריך ולבחון על רקע מכלול תכונותיו הרוחניות והנפשיות, כפי שהוא הצטיין בהן בהתנהגותו היומיומית בדברים שבינו לבין הזולת וההלכי־הרוח בדברים שבינו לבין קונו. כי כל זה מצא לו את ביטויו בשירתו לאורך כל תקופת יצירתו. יעקב רימון היה משורר דתי לאומי, שלם עם עצמו ושלם עם שאיפותיו. אך הוא היה גם משורר יהודי אנושי, יהודי באמונתו והאנושי בשאיפתו לגאולת האדם ולאשרו של האדם באשר הוא אדם.

הוא התייחד עם עצמו, עם בוראו, עם יסוריו הפרטיים־האישיים ועם צערו של עמו ושל עולמו. הוא חש בצרות הרבים, כאב אותן ולבו היה דווה עליהן. יעקב רימון נשא בלבו מטען גדול של אהבה ודאגה לביתו ולכלל ולפרט וכל זה בא לידי ביטוי בשירתו.

שירתו של יעקב רימון היא שירה פרסונאלית ולירית, אבל היא מצטיינת בריאליזם ובבהירות. היא אינה משתחררת מיסודות אידיאיים והיא אינה תלושה ומעורטלת מאידיאלים, שאמנם אין הוא מפליג בהם לא לרהוב ולא לצומק, אבל הם קיימים בשירתו קיום ניכר. קיום של ממש. כשהוא מתרפק על ירושלים, בסידרת שיריו בשם „משירי ירושלים", והוא מופעם מיופיה ומהוד־הפלאים שלה ומלילות־הנוגה שלה, אין הוא מתחמק, באותו השיר, מהערביה הקטנה שזופת השמש בלכתה יחפה אל המעין וכדה על ראשה, ויחד עם התפעלותו מדמותה, מעיניה וכדי הוא גם משמיע — ואפשר להגיד גם: מפתיע — בדברי שירה צדדיים מתחום הציוני־ההומני הכוללני. הדברים נשמעים, אגב, רלבנטיים מאד לחיינו פה היום ולבעיות זמננו כאן בארץ. תוך כדי התפעלות, כאשר הוא קורא:

מה יפיתך מרמית, מה צרתני,
שפי ילוך צילי ההודה, האיה.

ממשיך הוא מיד:

על הגודי, באמי הנה שלות,
נמזע ציץ רך בגן־הגולה
שרוה וב־דמע עמי, ומדמעותיו
תעל תפרח שלות־שלום־נוח...
(ארצי, יב)

התרפקותו הלירית באהבתו לעמו ולארצו, לתורתו ולכל הקודש לו ולכל האהוב לו, התרפקות זו מו־בילה ל„התפשטות הגשמיות" או למין בריחה או התערסלות מהחיים שלנו כאן ומבעיות חיינו כאן, בע־יות ההווה ובעיות העתיד. שכן שי־רת יעקב רמון היא, בדומה למשורר עצמו בחייו, מעורה בחיים הארציים שלנו הדבוקה במציאות היומיומית שלנו. אהבתו של המשורר אהבה כפולה היא ושתי פנים לה: אהבה לעמו ולארצו־מכורתו שהיא אהבה מלמטה למעלה, בחינת ילד להוריו והוי אהבה צרופה, טהורה ותמימה, תמימה מלשון תום, תום ילדות, ותמימה במובן תמות, שלימות, זהוי אהבה אחת. והאהבה השניה של יעקב רימון היא אהבה מסוג שכנגד, מלמעלה למטה, אהבת אמא־אבא לבנים, לילדים, וזוהי אהבה מלווה במעין פינוק ורחמים, במעין הר־גשה אחריות, בדאגה, דאגה לגורל התפתחותו של הילד־הבן, והקיצור — דאגה־אהבה שהיא נתונה גם להווה, לעכשיו, ובו־בזמן נתונה גם אהבה המעוגנת בתוך פנימיות הנפש והיא מתעוררת ומופעמת ומופנית אל קונקרטיות, אל משהו מסויים, ומאידך — דאגה־אהבה היונקת מה־אידיאה והאידיאל, מראייה־לרחוק וכהזון לעתיד.

בהופעה זו של פלורליות, בשי־רת יעקב רימון, שיש בה אולי אפי־לו מקצת מן הדואליזם במובן של שניות קוטבית, אנו נתקלנו מייד בראשית ההפעמותו השירית ובשני ספרי השירה הראשונים שלו. הכוו־נה לקובץ הראשון של שיריו שהו־פיע בשנת תרפ"ט, בשם „השתפ־כות", שירי לירית בפרוזה, ולשני שהופיע זמן לא רב אחרי זה, — שנתיים בערך, בשם „ארצי".

„דרך שירתו" של יעקב רימון היא בהההה וגם בצורתה תפילה או שיחה, עם עצמו או עם אלקים, — ואצל רימון מותר להמליץ כי אין שיחה אלא תפילה. יש לציין כי ניתן למצוא בהרבה מקומות בשי־רתו של יעקב רימון עקבות של מחשבה והגות המזכירים סגנון־מחשבה והלכי־רוח של הרב קוק זצ"ל. זה ענין בעל חשיבות מרובה לעצמו. על שני דברים, ידועים ותשובים

בהשקפת עולמו של הרב קוק ומאד בולטים תיכרים בשירת יעקב רימון אצביע עכשיו, בקווים כלליים. הדבר האחד הוא האופטימיות הגדולה, התקוה החזקה והרוח הטובה לגבי כל מה שנוגע להווית הארץ ולבניינה ואפילו לארץ עצמה ולכל אשר בה. בשיר אחד, שמתחתיו רשום „אייר תרפ"א" ולמעלה מצד שמאל כתוב „אחרי המאורעות ביפו", שר יעקב רימון בסיום השיר הזה — אני מצטט:

הלאה יאוש, תוגה ועצב
לא בנשפי דמעה, בבכות ופחד
נשקה, נחרשה ארצנו האצבה.

ומכאן רק צעד קטן לאותה החיות החיוניות ולאותו האור והזוהר שבכל דומם ובכל עצם, בכל אבן בירושלים ובכל סלע מסלעי הארץ. יעקב רימון עומד על אחד ההרים בירושלים והוא „נמוג בתכלת ובנהרה". הוא רואה לעיניו „הלי אורות, גוונים, שלל צבעים והזהר מנבכי כל רגב", ואפילו אל הר הזיתים הוא קורא: „לא בית־קברים הנך, גן אלוקים חיים / אתה... / כל מצבה לובן קרה אלפי נגהות לה / כל רגב חול בך, רבבות אורות לו" (שם יי). ולא שהוא רואה רק חי ולא מת, ולא רק גן־חיים ולא קברים, אלא שהוא רואה כל יש ונמצא גם להוט ומלהט, כל דומם — מדבר ומדובב, ועוד הרבה רמזים וברקים המזורים על פני שיריו הלקוחים מתורתו של הרב, אשר הוא ואחיו יוסף־צבי ז"ל כה הרבה וכה עמוק התרשמו והתבשמו ממנה, ואין ספק שגם הושפעו ממנה ביצירתם השירית.

הדבר השני שראוי להזכירו כאן בהשפעה מהרב קוק הוא אותה ה־תופעה הידועה, המאפיינת את דרך מחשבתו והגותו של הרב, והיא: ראיית החיוב בתוך השלילה בכל היקפו ובכל כוללנותו של המלים האלה, כלומר: ראיית האור בחושך, הקדושה בתוך החולין והאמונה — בכפירה ובמסיבותיה. בשירו „בלבי הצבתי", שהוא הצהרתו שהמשורר שם אותו בראש ספרו „בלקט שבלים", אנו קוראים:

בצלליך של יבוא אבקשך אלהי
בישימון העיר דרך אמונה לך
שירי
בבכבר הכפירה, יחייו, שירי
(בלקט שבלים, 14)

אצל הרב קוק אפופים הדברים כעטה דק של קבלה ומסתורין ואצל יעקב רימון הדברים גלויים ופתוחים, כי כתמימותם כך פשטותם, וכבנותם — כך גם בהירותם.

יש הנוטים למצוא אצל יעקב רימון השפעה מאחיו הגדול ה־משורר הגדול יוסף־צבי רימון ז"ל. ייתכן שאיבחון השוואתי מעמיק ורציני יעלה סימנים ועדויות להש־פעה כזאת. ואמנם בשירי יעקב רי־מון המתייחסים לראשית תקופת יצירתו מורגשת פה ושם נימה כזאת, אבל היא ניכרת רק בצדדיה החי־צוניים, מהבחינות הצורניות, בשטח המקצב המשקל, או בשטח החריזה או אי־החריזה. וגם זה היה, כפי שנאמר, רק בראשית הופעתו הפיו־טית של יעקב רימון.

אחר כך פורשים סימנים אלה. בהמשך הזמן ראינו אותם, את שני אחים־משוררים אלה, כל־אחד כתח־פלל ביחידותו וביהודו שלו, כל־אחד מהם ממלא שליחות מסויימת, מיוחדת לעצמה. יוסף־צבי נתון לחיי פרישות וסיגוף, להתבודדות ולמח־שבות קבלה ומיסתורין ולהסתגרות פנימית־נפשית. הוא מרוחק ביצירתו על פי המציאות הריאליסטית ואין לפניו לא מציאות פרטית שלו־עצמו וכל־שכן לא מציאות כללית אחרת. אבל יעקב רימון דבוק ומעורה ב־חיים ובמציאות, בחיי המשפחה וה־בית ובחיי היצירה והבנין והתחייה. יוסף־צבי נשרף באש היצירה שלו. הוא ראה את כל עולמו ואת כל חייו בשירתו־שלו, וכותב עליו יעקב אחיו: „בנפשו הצמאה לא־ל חי רק אחת יבקש: „הלך החיים ואושרם שירה תבחילני". היא, השירה, אשרו בחייו, היא מקור נהמתו בעיניו, בה יראה את הכף בתוך ים היסורים הגדול שכל כדור החיים מתנפצים אליו".

כך יעקב על יוסף־צבי אחיו. ואי־לו הוא, יעקב, בה הוא עצמו אומר על עצמו, על שירתו? אמרנו כי יוסף צבי חי את שירתו, הוא חי ל מ ע ן שירתו, אבל יעקב — להי־פך: הוא שר כשפניו אל החיים, אל חיי המציאות, השירה פועמת ומודדרת כשקולה כלפי החיים ר בשביל החיים, אצל יעקב רימון השיר הוא בפתח ואפילו מפתח זהב לשער החיים והמציאות.

משום כך מובן לנו גם כן ההבדל הבולט בין שני משוררים־אחים אלה בגישותיהם ליצירתם בכלל ובהתי־יחסותם לשיריהם, לפני התפרסמם ולאחר התפרסמם, בייחוד. אצל זאת יוסף־צבי שלטה אפטיה ואי־האיכ־פתיות לשירתו כמו לחייו. לא שמע־נו על מאבק כלשהו, על התלבטות כלשהי, לא לפני יצירתו ולא בשעת יצירתו ולא לאחר יצירתו. שיריו נתצרו תוך השראה פתאומית, ללא כל הכנה הכוהבה והתכוננות, חותם של הספונטאניות, של האימפרובי־זציה והתפעמות הפתאומית שבהן נולדה, נשאר עליהם, ואכן הם־הם הטובים בשיריו והקובעים את מקו־ריותם ואת יופים הראשוני, יחד עם כל סימני החריגה מהמסגרת ועם כל הסטיה מהמקובל אצל שירת בני דורו המשוררים. אחר לגמרי הוא מצב־הדברים אצל יעקב רימון, שנפשו ולבו היו נתונים לטיפוח פנימי חיצוני, ליופי האמנותי החי־צוני שלהם לפי מיטב כללי האמנות הפיוטית והאסתטיקה השירית, ותוך שמירה קפדנית על הקונבנציה, על הבהירות ההבנה ועל ההבנה המלאה וקולעת של המלים שלהם ושל התו־כן שלהם. בשיריו של יעקב רימון ניכרת היטב מידת הגיבוש והליכוד כלבד והיא עולה בהרבה על האינ־טנסיביות והמיצוי מלבות.

עוד שוני אחד אצל יעקב רימון מול אחיו יוסף־צבי ז"ל. הדבר אינו נוגע ישיר לדמותו הפיוטית הבלע־דית, אבל זה נוגע — לדמותו האי־שית. בהיות יעקב רימון המשורר גם איש ציבור האיש הגעתה, מפייס־די הגעתנו, ליבו היה נתון לדאגה עמוקה ומתבדלת לגורל הספרות ה־דתית, ולגורל יצירתם של סופרים החיים. הוא לא השלים עם כבבים מסויימים ועם נוהגים מסויימים ועם גישות ויחסים מסויימים. הוא הת־ריע על כך והוכיח על כך. הוא הבין וראה את הקיפוח שאנו מקפ־חים בזה את עצמנו ואת ההפסדים — הפסדי כל איש־אמונה וכל איש־רוח שאינו מצטרף למחננו. והוא אף לא היסס להביע זאת על אחד מעמודי העתון של תנועתנו („הצו־פה" 27.12.63). במלאות חמש שנים לפטירת אחיו יוסף־צבי. בביטוי על מאמר אחד עליו, כציון ומקיף, על אחיו מסיים יעקב את דבריו בשני משפטים: כותב יעקב על אחיו יוסף צבי: שיריו שהיו פזורים על שבעה ימים של העתונות באו לידי כינוס בספר שיריו „כהריב" שהופיע בהוצאת „עם עובד". כחור — במשיך רימון — שאת שירה היהדות הלאומיים בבחון האמונה בה' באלו החילוניים, ולא הייתה היהדות ה־מקדישה עצמה לגאולת הספרות ה־דתית הורות ותרם נהלצה לגאול גם את השירה הדתית.

אין כל ספק כי בדבריו אלה היה ביטוי פניה ובשאלה להתיקון המצווה הזה. ואין כל ספק כי בהיקון המצב מצדנו, בצד תנועתנו, יהיה גם תי־קון גדול להשרשת דמותו של יעקב רימון בנפשנו ולהנצחת זכרו הטבורי רך בלב כולנו.

ישראלים ויהודים*

מאת מיכאל ששר

מיהו יהודי, מהו יהודי — שאלות אלו אינן יורדות מעל סדר יומנו. הרבה דיו, אך גם הרבה דם, נשפכו ברצא זה וכל אלה גרמו לא־מעט לבלבול ולטשטוש הנושא. משום כך יש ענין מיוחד בספר שהופיע בארה"ב ושמו „ישראלים ויהודים — המשך הזהות".

מחברו של הספר הוא פרופסור שמעון הרמן, בן המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים, ובלא הגזמה ניתן לומר שלפנינו אחד הנסיונות הרציניים לתת לבעיה לבוש מדעי ומסגרה המבוססת, בין היתר, על מדגם מייצג של כל תלמידי השביעיות בישראל, שענו על שאלו־נים בדבר זהותם היהודית וה־ישראלית.

בישראל פופולרית לא־פעם ה־שאלה: האם אתה קודם כל ישראלי ואחר־כך יהודי, או להיפך? יש הנוטים להדגיש את ישראליותם של צעירי הארץ, על חשבון יהדותם, אך פרופ' הרמן הגיע בחקרו למסקנה, המבוססת על ממצאים, שלמעלה מ־שמונים אחוז של הנוער הישראלי ציינו שגורלם קשור בגורל העם ה־יהודי, במדינת ישראל, אבל גם ב־רחבי תבל. מסקנה זו כשלעצמה, אין ספק שהיא מעודדת, דוקא בימים אלה כאשר מתרבים הדיבורים על סימן השאלה שמציב לו הישראלי הצעיר בדבר זהותו.

המחבר עומד בספרו על נקודת מוצא המייחדת את יהודי ישראל מ־אחיהם ברחבי תבל, בכך שישראל היא המדינה היחידה בעולם בה מהווים היהודים חברת רוב ולא חב־רת מיעוט, ומשום כך הם חופשיים לפתח לעצמם „חיים יהודיים" עצמ־איים ועצמיים הרבה יותר מאחיהם בגולה. השאלה הגדולה הניצבת כ־מובן לפני כולנו היא: מה דמות ותוכן יינתנו לחיים אלה במדינת היהודים ועל כך, כידוע, חלוקות הדעות.

המחבר שואל: כמה חזקים הם הקשרים בין הישראלים לבין אחיהם בתפוצות? התשובה, לדעתו, תלויה, שוב, במידה לא־מבוטלת בעובדה שהזהות היהודית בישראל מוצאה מ־נקודת כח של חברת רוב, לעומת עבודה קשה הרבה יותר בנדון מצד יהודי הגולה, המהווים חברת מיעוט.

ארבעה דגמים

בנסותו „לעשות סדר" בנושא ה־מורכב, בונה המחבר ארבעה דגמים של הישראלי ובוחן את זהותם. דגמים אלה הם: הצעיר הדתי, הצעיר ה־מסורתי, הצעיר הלא־דתי והסטודנט הזמני. זה האחרון הוא אולי קצת יוצא־דופן, משום שניתן לשייכו מבחינות מסויימות — לכל אחת מ־שלוש הקטגוריות הקודמות, אך מ־אידך הוא מבטא — מבחינות אחרות — אחת הבעיות החריפות של החברה הישראלית, הלא היא שאלת הסתג־לותם התרבותית־רוחנית של עולי ארצות האיסלם, שהיו במסגרת ה־תרבות היהודית המסורתית בארצו־תיהם אך נטשו — ובעצם נאלצו לנ־טוש במידה רבה — מסגרת זו ולאמץ לעצמם את נורמות החברה הישראלית החילונית. השאלה היא כמובן אם שינוי ערכין זה עלה יפה, אם לאו.

התשובה מה על כך, שאינה דוקא חיובית, אפשר להסיק מממצאי ה־מחבר המגלים שמידת הזהות ה־יהודית של הצעיר הישראלי הולכת ופוחתת, ככל שדתיותו פוחתת — מסקנה שאינה כלל מפתיעה. עם זאת, כאמור, אין להאשים אף את הצעיר הישראלי הלא־דתי בהתנכרות לבני עמו ולבעיית הזהות היהודית־ישראלית, המטרידה אותו בכנות.

מאורעות קוטביים

דבר זה מתבטא בשני מאורעות קוטביים שאליהם מתבקשים הישרא־לים הצעירים להתייחס והם — משפט אייכמן מחד ומלחמת ששת־הימים מאידך. מתברר, שלמרות חוסר הבנת הקיום היהודי בגולה, שהוא נחלת ישראלים רבים (בשל העובדה ש־מעודם לא היו בחברת מיעוט יהודית בגולה) עולה תודעת השואה, או אולי נכון יותר לומר הרגשת השואה, אצל רבים מהם. יש להניח שהרגשה זו עוד גברה כתוצאה ממלחמת יום־הכיפורים.

הדגמים שבנה המחבר לצורך מח־קרו, יפים, לדעתו, גם לחקר קבוצות מיעוט אחרות. עם זאת עולה בדבריו התופעה המופלאה של המיוחדות ש־בקבוצת המיעוט היהודית ברחבי תבל. שוב ושוב עולה התופעה ש־למרות שלכאורה קשה למצוא נקו־דות שיתוף רבות בין, נאמר, יהודי תימני ליהודי אמריקאי וביניהם ל־בין הישראלי מתברר שהמשותף ביניהם עולה על המפריד והוא ש־עושה אותם לעם אחד.

הספר המחזיק למעלה מ־300 עמוד, הוא השני בסדרה על „הצוויליזציה היהודית המודרנית" שבדעת בית־ההוצאה רנדום לפרסם. ענינו רב ב־ודאי ליהודי אמריקה, אך עוד יותר לנו הישראלים ולכן מן הראוי היה לתרגמו ולפרסמו גם בלבוש עברי.

* Israelis and Jews - The Continuity of an Identity, Simon N. Herman, Random House, New-York. 331 p.p.

הרב יוסף קאפח: חתן פרס ביאליק לחכמת ישראל

ועדת־השיפוט לפרס ביאליק, סוג חכמת ישראל, שנת תשל"ג, בהרכב ישראל אפרת, הלל ברזל ואליעזר שביד, נימקה מתן פרס להרב קאפח בדברים הבאים:

ראש וראשון בכל תחומי היצירה היהודית בימי הביניים היה רב סעדיה גאון, בפרשנות, בבליצות, בליטור־גיה, בפילוסופיה ובהלכה — בכל הקטגוריות האלה ירה אבני פינה לבוני האומה שבאו אחריו, כמו רבי יהודה הלוי הרמב"ם ואחרים.

רובי תורתו הנחילנו בערבית, ר' נסיונות מועטים לתרגם ספריו נעשו עוד בימי הביניים מיד אחרי חייו. רצונה בה הרב יוסף קאפח הקדיש את עצמו לקיום ההבטחה „ושבו בנים לגבולם" ביחס לכל יצירתו של הגאון המופלא הזה, ובזה הריהו נותן דחיפה לעיונים חדשים בספרות מחקרית.

הרב קאפח כבר הוכיח שהוא אחד היחידים המסוגלים למשימה זו. ער־בית היא שפת אמו, וערבית יהודית ימי־ביניימית קיבל עוד בילדותו מפי סבו, וכבר הוציא כמה מספריו של רב סעדיה העבקיו פירסם והגיש לנו ספר איוב וספר יצירה בפירו־שיו של הגאון במקור הערבי וב־תרגום עברי ובהסברים. המהדורה הן על יסוד כתבי יד והתרגום הוא כעברית של ימינו.

אי לזאת החלטנו להעניק להרב יוסף קאפח את הפרס החשוב הזה על שני הספרים ועל ספריו הקודמים, בצירוף ברכה להמשך עבודתו ה־יקרה.

* יצא לאור *

— הרבנות הראשית לארץ־ישראל יסודה ואירגונה, מאת אריה מורגנ־שטרן, הוצאת שרשים, ירושלים—בהגיה, 204 עמ'.

— אגרות ב. כצנלסון (תרע"ה—תרע"ח, 1915—1918), כרך ב', כינס וליוה בהערות יהודה שרת, הוצאת עם־עובד, 597 עמ'.

— הפילוסופיה הדיאלוגית מקירק־גור עד בובר, מאת שמואל־הוגו ברגמן, מוסד ביאליק, ירושלים, 283 עמודים.

— אנציקלופדיה חינוכית, מפתח השמות והענינים, משרד החינוך והתרבות ומוסד ביאליק, תשל"ד.

מלב אל לב

לזכר חללי יום הדין

מאת א. ז. ורטהיים

הלכתי כמסונור. בעוד נפשי דואבת,
לרכוש על עיני . הקרועות לדלת,
לידך הרועדת המכונפת כילד.
עצו לוהט את ידי. כמכוות־אש צורבת.

הה! במה ראיתי ללבך. שלא חדל לרעוד,
תוך נפל הימים על כל יקודם.
על כל הבאב יקדמות. שבככול יסודם
על כל רגע רק קופן. לבאות.

הבאות? כי ידע מי ימוד את צפונם?
בה יאציל הגורל ויוליד לבמתו?
קורס־גיל. בדל־אוקר שבאו אך..לשם.
והקיצים? היעיבו. או יהלו גונם?

יצאתי כמסונור. בעוד נפשי דואבת.
את ידי — לוהט הצו. כמכוות־אש. צורבת.
בלבי דמבת־להט, ועיני לד' זועקת:
האזכה ואחיה. בדרך עוד לנצח? — —

לפרשת השבוע

פקודי

ובצלאל בן אורי בן חור ... עשה את כל אשר צוה ה' את משה

ותכל כל עבודת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ..כן עשו

ויברך אותם משה

ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן

כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהי' לילה לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם

ליקט שלמה יהלום

„באהלי יששכר": אוצר ערכי התורה

מאת א. אביגד

ספר זה הוא חלק שני *), המשך לחלק הראשון שיצא לפני שנה וערוך במתכונתו. בכרך, כשלוש מאות ערכים. „ערך", משמעו בספר זה כל שם עצם הנזכר בתנ"ך, שם של אדם, שם של בעל חי, או שם של מקום. ואפילו שמות של הקב"ה או של מלאכים.

לכל ערך „מבוא", בו נותן המחבר — אם זה אדם, את הרצית הביוגר־פית שלו, התקופה בה חי, פעליו לעצמו ולדורות. שמות אבותיו וצא־צאיו, ידיעת חז"ל עליו. אם זה שם של בעל חי — הגדרתו ותכונותיו, אם הוא כשר, במה השתמשו בו וכדומה. אם זה שם מקום — קורותיו ומקומו.

אחרי המבוא, מובאים כל פסוקי התורה נביאים וכתובים בהם נזכר ה„ערך" הנידון, אחרי פסוקי התנ"ך מובאים כל הקטעים בחז"ל, הנוגעים בערך הנ"ל, ומכונים בשם „דרשי" ועל כל דרש כותרת המבי־הירה את העניין. בערכים שהם ראשונים בעניינם, כמו בערך ה־שופט הראשון עתניאל בן קנז מוב־אים רשימת כל השופטים, תקופתם ופעלם, בערך רחבעם, כל מלכי יהו־דה ומעשיהם, בערך ירבעם כל מלכי ישראל תקופת מלכותם ופעליהם.

בהביאו בערך אליהו את הספר „תנא דבי אליהו" מביא לייב פנינים מתוך הספר שאיש עוד לא לקטן. לדוגמה: אדם יכול ללמוד עשר שנים ענין להבנתו, אך עלול לשכוח אותו בשנתיים, אם לא יחזור עליו. לכל קטע וקטע בספחים הערות כראי־מקום והידודים. כמו (במבוא אלי־עזר) דברי הרשב"א „דברי אגדה אין מהישבים עליהם" וכדומה.

הרי לדוגמה כמה גרגירים מחידו־שיו. בערך אליהו, במבוא, הוא עו־מד על כך שבמקום אחד אומרים „תורה לא בשמים היא" גם לגבי אליהו (שבת קח.) היתר ואיסור לא תלוי בו — ומצד שני מוצאים שלומדים ממנו הלכות, כמו ר' יוסי שנכנס לחורבה ולמד מאליהו ג' דברים (ברכות ג') וכדומה בעשרות מקומות, עד שלימד את ר' ענן שני סדרים „אליהו רבא וזוטא".

מבאר המחבר כשאליהו בא בתור מלאך לפסוק שאלה בדין או בתח־לוקת תנאים, אנו אומרים „לא ב־שמים היא" ואין בידי מלאך לפסוק הלכה. אך כשהוא בא כאדם — בהנהגות ובביצעים, אנו לומדים הימנו כי הוא הכשל במסורה וב־מעשים. וגם כשהוא בא להתיר ספק במציאות, בודאי שהוא היודע. וכך הוא מונה את כל המקומות בהם הוא הופיע ולמדו ממנו מה שלמדו.

בערך אלדד, דברי בתורה (במד־בר יא) מביא את סיפור הגמרא (סנהדרין יז), משה לקח שבעים ושנים פתקים, שכה לכל שבט ושבט עליהם זקן, חוץ משנים מהם שאותן השאיר חלק, ואמר לכל שבט לקחו פתקיכם מתוך קלפי. מי שעלה בידו זקן נתקדש, ומי שעלה בידו חלק א"ל: לא חפץ המקום בך. ועלו הפתקים „חלק", לאלדד ומידד. רש"י גורס אחרת מאשר במקור, בגמרא הנוהגה „המקום לא חפץ בך" מהו השינוי? מבאר הוא שרש"י כתכוון לומר חלילה שמשה רצה לבייש או־תם שהמקום לא חפץ בהם. אלא כך אמר: „לא, — לא בשבילך לפסוק בצרכי צבור — המקום חפץ בך" — שתעסוק בתורה.

עלה בידי המחבר לכלול בכל ערך וערך את כל המדרשים עד המאוחרים ביותר ואת הילקוטים, ולהספח להם בהערות עם מראי המקורות הברי המפרשים מהראשונים ועד האחרו־נים, פרי עבודה רבה, בהגשת החו־מר בצורה אסתטית יפה, בכותרות המתאימות לכל קטע ועיני הקורא לא תשבענה מראות.

*) ערכי התורה, נביאים וכתובים והגדרתם ופליהם כל מאמרי חז"ל כיסים בבלי וירושלמי, תוספתות ר' מדרשים. ערוכים לפי א"ב מאת אב־רהם יהושע השל ויגברג בן הרה"ק מרן ר' יששכר ליב זצ"ל אדמו"ר מסלוגיה.

פני לבנה

מאת אברהם ביק

להופעת הספר שאלות ותשובות „פני לבנה" מאת הגאון ר' יהושע השיל לבוב, — הוצאת בני תורה, ירושלים, תשל"ד.

טרייר, אשכנז, תקכ"ה,

טרייר, העיר העתיקה שבמערב גרמניה. יער. אמפיתיאטרון ומרחצאות. שרידים מימי רומי. כנסיה מהמאה הי"א. גנים וכרמים בבוסתנים ובמטעים. העיר ידועה ב„יין המוזל", ובעיר זו קהילה יהודית עתיקה מימי בעלי התוספות.

אחד מימי אדר האחרונים. ערב. בחוץ זוהרים הכוכבים ולבנה חיוורת. בבית הרב דולקת מנורה על השולחן, וכאילו מתבקשת להסיג את גבול המאור הקטן המושל בלילה.

הרב ר' יהושע השיל לבוב, גבוה־קומה עם זקן־כסף היורד על פי מדותיו, ועיניים שחורות, דולקות, יושב בכורסתו הגבוהה ומעיין באיגרת שקיבל מידידו ורעו, רבי יעקב יהושע מפראנקפורט על נהר מיין. יש בינו ובין חברו הקשיש חילופי־דברים בשאלות הלכה. ר' יהושע השיל זוקף ראשו הארי, ומפניו ניכר כי דברי חברו מפראנקפורט נוגעים אל לבו ומביאים אותו לידי מחשבות על גורלו של הגאון הנודע בענוותנותו וצדקתו.

— כן חריף ובקי גדול הוא, ישמרהו צורו. פניו כפני לבנה. אמנם מחמיר גדול הוא. לא יזוז מדין אף כקוצו של יוד. אבל ידוע הוא לא על כבודו נלחם ר' יעקב יהושע. הוא נלחם לעניים נגד כל רודף ואדיר... אכן אדם גדול הוא. תהמו אמת היושר נר לרגלו.

בברלין היה מעשה. ראש הקהל הנגיד ר' פייטל עמד לדין תורה עם פועלים עניים בבית חרושת לצמר־גפן. פסק ר' יעקב יהושע מה שפסק. נתמלא ראש הקהל עוז ושאלו:

— רבנו. אולי תמחול להראות לי מקור הפסק דין בראשונים ובאחרונים? מהיכן דן אתנו רבנו?

פתח הרב חומש קטן, שהיה מונח על שולחנו ובקול תקיף אמר:

— כאן כתוב מפורש „לא תעשוק שכר שכיר עני ואביון".

והעשיר המקפח נידש בין יממה אחת לשניה את הרב, וכמה נאבדה לו רבנותו בברלין. הוא הלך למיץ, לוורמייזא, לפראנקפורט. אכן למען האמת והיושר נר הוא מקרת לקריה.

ר' יהושע השיל, שמחשבתו תפוסה עתה בגורל חברו, מעיין שנית־מה באיגרתו ומקמט את מצחו, כדאי להתעמק בדבריו, ואולי יש מקום גם להאריך קצת מעיונותיו.

אולם פתע נפתחה הדלת מתוך נקישה קלה והבית נהפך לבית דין. בראש נכנסים שני יהודים: לייב איטינגא, בעל כרס ופני הקיפים, כורם אמיד, ויעקב לוצק, צנום ובעל פנים עצב ביב. הרב רוצה להם לשבת. לרגע מיכבה מבטו פניכה. הוא נתן עיניו ביעקב החיוור ואומר:

— תציע טענותיך. נזקקין לתובע תחילה, כבאמר 'מי בעל דברים יגש אליהם'. יעקב משתהל ומתחיל לגמגם:

— כרם יש לי סמוך לחורשה שעל שפת הנהר. כרמי סמוך לכרמו של ליב. ביום הכיפי העבר לקחתי מצעים מהחורשה כי עצבי הכרם זקוקים לסימוכה. והנה קם שכני וגירש אותי, איים עלי באגרופיו. רבי, דין צדק אני תובע!

— מי נתן לך רשות להסיג גבולי? — נכנס לייב לתוך דבריו.

— בסבותא, ר' לייב — מעביר הרב ידו על גבי זקנו השופע — מה שייך כאן הסגת גבול, לפי מצבך שייכה התורה?

— אף לאחד, הפקר! — משיב יעקב.

— ואם ילכוה כל העצים? — מתכתף לייב כתפו ונוהם בזעף בקול צרוד.

— כולה. סלקא דעתך? — שואל הרב בניגון גמרא.

לרגע שקט. מתוך מגדל הכנסיה יוצא קול צבצלים מהפוצץ ורבצי בספר עד בתובבלת הדממה שברהוב בבנות קול הפעמונים האחרונים. ר' יהושע השיל מקמט את מצחו ומשמיע דבריו דרך שפתותיו הקפוצות למוהבה.

— הלכה מפורשה היא, רבותי! תנאי התנה יהושע בן נון שיהיו מרעין בחורשין ומלקטין עצים... — הרב מסתכל בפני לייב איטינגא המסתכן אגרוף קפוץ על השולחן — וכבד לייב, כי הגדיל את הצער כאילו גזל את נפשו. ודבה המקבל אתה את דיני?

— כן רבי!

בפני לייב ניכר עתה שהתגבר על עצבו. יעקב מרגיש כלוה בכל גופו כאילו יצא מעבדות לחירות. הדלת האסורה, שבאמצעה לכלכלים עזור רים, נסגרה אחרי היוצאים. ר' יהושע השיל שב לעיין באיגרת של האב בית דין בפראנקפורט מיש בינו לבינו יותר משיתוף השם. פני בכתה כתמה פני יהושע כלבנה, אפי רברבי ואפי זוטרא.

*

טרייר תקע"ח

בחודש אייר נרשמו בפנקס הקהילה כל עכיב שני רשימות. האחת, פטירת רב הקהלה ר' מרדכי הלוי זצ"ל, חתנו של הגאון ר' יהושע השיל לביב בעל שאלות ותשובות „פני לבנה", והשניה הולדת בן לעורך דין העיר היינריך מארכס.

בבית העורך דין שברחוב שבראשה (רחוב הרומאים) התאספו כמה יהודים ובראשם רב הקהלה ר' שמואל הלוי, אחיו של האב, והדוד של הרך הנולד. על גבי השולחן נתר כלי הברית והמכוברת המוהל אהרן ר'דירך, הנודע בזריזות ידו וביראת־שמים היה מספרת סביבו. המוהל כרים את הכביכן ושואל:

— האב איהו?

האב יהושע השיל, הכבבה היינריך, רבי קומה דקים, מופיע בדלת.

— הסכמת?

— יהיה הנתה! — נענה האב במשיכת כתפיים של אדישות.

המוהל מסר את הילד לידי הרב. בעל קומה מגעה הרביעה וקנו שהירה. הוא איבוך את התינוק. אצבעותיו נכרעו ברוך על ההיהוידים כמו דיבור כהו באזני הילד. ר' שמואל עוקב בהתהורש ברים על אחיו. על הגויים שהיו לו לרעים, על ספרי הכינים הטובים לו מהיקר. וכה יהיה גורל בנו? כלום נפקה השלילות, ובעתה יהיה בנע כרות. מה על התכחות ואני זאת בריתי. שכבת היריה, של רבי הקהילה, מכאן ואילך ההירה כחורה על אכבניה שלה, אביר בגבנא, ועכשיו?

— אמור את ברכת האב — תורה המוהל לאבי הבן.

— לא אני!

— אבל חייב אתה!

— לא אני — והוי היינריך — מעולם לא הייתי באבבין ולא שמור מצוות.

— די, די! — הפסיקו הרב — אני אברכה. הוא סבב ידיו ליטול את התינוק מיד האב. אולם היינריך נתן בו עיניו בוזע:

— ילדי הוא. ראיתי אינה לומר תפילות בטה שהאמה אבל אני בהוזה.

— מה שם נתן לילד? — שאל המוהל.

— שמי על שם אבי האב — ר' מרדכי הלוי.

„ויקרא שמו בישראל מרדכי בן יהושע השיל" — פילפל אהרן שהרדיך בקולו. — —

*

שההורה לספר זה, שנכתב בלשון התלמוד, בחזירתו שלא ברצונו לילדותו בבית אביו הרב ואמו הרבנית.

בית הוריו היה כמין תיבה קלה דלה ונקב בגג ליציאת העשן. אולם לרוב לא היה יוצא העשן בגג ביתם. ואף על פי כן? אורחים רבים היו באים לבית. משולחים לגבות מעמדות לארץ ישראל, מחברי ספרים ותמם עניים. ואמו היתה טורחת עם האורחים. את שדרכו לאכול חלת חיטה ואבילותו חלה ואת שדרכו לאכול בשר האכילתו בשר. מתוך הכסף המעט ידעה להוציא הרבה והאבות עצמם עם הילדים די היה להם בפת קיבר ותפוחי אדמה. והוא? השיל היה מתהפך בכל יום ממצוה למצוה לשמור אותה ולעצור אותה מפני שהיא חבורה ולבסוף התחיל להכביר עצמו מלימוד התורה ונכנס לבית ספר המשפטים. עד עכשיו היה יהושע השיל מעכשיו הוא היינריך. האין ההשכלה פותחת פתח חדש אל החיים? בטוח היה כאשר ההשכלה תתפשט בעולם לא יהיו שוב יהודים ונוצרים אלא בני אדם. לא יהודים אנחנו אלא גרמנים בני דת משה, לא ציון — אלא אמבציה־ציון. זה היה לפני שנים. ואילו עכשיו? חבריו החדשים בלשכה המשפטית מביטים עליו מגבוה וכל שמוסיף לעלות על ידי כשרונותיו יותר מבקשים להורידו למטה...

היינריך קם מכסאו וניגש לחלון. מביט על המוזל שמימיו בראים כדיו כחולה. בנהר משחקים אילנות במהופך, ונזכר בבנו הצעיר הלומד עכשיו בקתדרת המשפטים בבון. הוא זוכר את ביקורו האחרון בבית הוריו ואת דבריו. הנה הוא ניצב לפניו ועיניו השחורות הלהוטות ברוח זיקים והוא מדבר ולקולו צליל מתכת:

— אדם גדול הוא מי שמקריב עצמו לטובת הכלל. וכלום אין העניות היא הגורמת עיקר העצב בעולם?

היינריך נזכר במאמר שכתב בן העשרים כתב ב„רהיינישע צייטונג" על הויכוח בבית הנבחרים, בנוגע להנהגת חוק להטלת קנסות על מלקטי עצים ביערות. ברי לו. לבנו. כי הממשלה מבקשת לשלול מן האיכרים את זכותם. ועצם כתיבתו? ביטוייו דקים ומפולפלים, כמעט כמו בשקלא־וטריא על ספר הסבא. הוא מוכיח כי יש להבחין בין גניבה רגילה — לקיטת עצים — לפגיעה בקניין שמהווה בריבוי נכסים.

היינריך סר מהחלון ישב ליד השולחן ופתח את הכתבית הגנוזה המכורך בסבלאות־עץ. ספרו של סבו, שאלות ותשובות „פני לבנה". הוא קרא לאט ובכבדות כאילו לשון הקודש לשון ילדותו היתה לו כבר לשפת נכר.

לילה. רוח נישא בין האילנות ששרשיהם אריכות וענפיהם הערומים מתפצלים לכאן ולכאן. ראשו צונח על גבי דפי הספר, שעולה מתוך ריח ישן של נויל. בבלויי הדפים נבלעה פה ושם הכתיבה השנייה בראשונה. נהר של לבנה נופל על פניו ובכביסם.

צוקתם של יהודי סוריה

מאת יהושע שמש

...שנה בדיוק, בסוף אדר ... נשמעה נקישה על דלת של זכי קצב, צעיר יהודי חלב שבסוריה. זכי יצא ולפתע קטע צרור יריות ... הלילה. הצעיר היהודי נכובם בדמו, לעיני רעוי... תורת היום, המכה הלוויה ... בחוצות העיר, כשברא־ ... שאת גופתו של הנרצח. ... שבראשם צעיר רב ה־ ואשתו של הנרצח ושלו־ ... קבלו ומחו נגד השל־ על היחס המשפיל וההת־ בבני המיעוט היהודי. זו הדוגמה מצביעות על ... של יהודי סוריה, מצד על מצבם הנואש, מצד שכן אם מרחיבים הם את בפומבי נגד השלטון ... הקיצוני, תוך הדרי־ התעללויות, הרי שהגיעו נפש.

...ת השבוע נערכה בבית ה־ מגן חוד"י של יוצאי סוריה, אזכרה לזכי קצב ז"ל. סמלי שאזכרה זו נערכה באותם בהם נערכות עצרות המג־ אה על הרצח הנפשע של צעירות היהודיות בדמשק. ... הגיעו לשיאם מעשי הרי־ תעללות נגד הקהילה היהו־ דית. דעת הקהל בארץ ובו־ חרה פעם נוספת לנוכח ברבריות של השלטונות ב־ נגד היהודים.

...שני בלילה, אור ל־4 במרץ, ... רובע הגיטו היהודי בדמשק ... של ארבע צעירות יהוד־ ...ה (בת 24) טוני (בת 23) ...ת 22) לבית זייבאק ונערה — אוה סעד, בת 18. ... היום התקיימה בחוצות דמ־ ...נה ובה השתתפו 400 איש, ...ים יהודיות, אליהן הצטרפו נוצריות ומוסלמיות. המפ־ ...ש שמשלחת מטעמם הת־ ... ידי הנשיא אסד לראיון. ...תשובה ריקם המשטרה פיז־ ...ההפגנה באכזריות ובאלימות ...מפגינות נפצעו קשה תוך ...ההפגנה. על חומרת מצבם ... סוריה תעיד העובדה, ש־ ...סלמיות ונוצריות יצאו לבכות ...ההפגנה, בדרישה להפסיק ...עללויות ביהודים.

כזבים

...ת סוריה נרתעו במידה מ־ מההודעות שאוזו בדעת ... הפשע האכזרי, וההלו... במסכת כזבים. בגירסה ... שהודלפה על ידם דרך ... ידיעות ערבית בביירות, הר־ ... צעירות נהרגו תוך כדי נ־ ... את הגבול ללבנון. בגיר־ ...ה, שפורסמה על ידי העתון ...ניגארו", נמסר שארבע ה־ נרצחו על ידי קיצונים יריבי ...אסד. משלא נתקבלה על ה־ ... הגירסה השניה, אימצו להם ...ית גירסה שלישית: הרצח בר־ ...די „רשת רוצחים", ובה שני ... ושני מוסלמים. שר הפנים ...הודיע, כי ארבעת האנשים ש־ ...יועמדו לפני בית הדין ה־ ...בטחון המדינה, בדמשק, „ל־ ...נשו כמגיע להם על המע־ ...ואים שביצעו". באותה הוד־ ...הוסיף, כי „השלטונות היש־ ...הציונות הבינלאומית ביצ־ ...תן המזוויע של ארבע הבחו־ לפתוח בתקפה ארסית על

אומר משה פרנק, מזכיר ועדת ה־ פעולה להצלת יהודי סוריה המשותפת למועצה הציבורית למען יהודי צרב, התאחדות יוצאי סוריה וההתאחדות הספרדית בישראל: „שר הפנים ה־ סורי, אשר ניסה לטשטש להצדקתו, שמדובר ברצח פלילי, זורה חול ב־ עיניים. זהו ניסיון ציני להתחמק מ־ אחריות, תוך כוונה להוסיף חטא על פשע ולטפול עלילת דם על שני יהו־ דים בסוריה — מעין עלילת הדם בדמשק, נוסח 1974. אם אמנם יועמדו הנאשמים לדין בבית הדין העליון לבטחון המדינה, כפי שהודיע שר ה־ פנים הסורי בדיון דמשק, מן הדין

משלושה קיים מהרובע, העונש של עבירה זו הוא מאסר חודשים ועד־ גויים". אחד העדים מסר, כי היו מק־ רים רבים של אי־שפיות ושיתוק ש־ נגרמו בעקבות העינויים, כאשר נמלט מהרובע בן לאחת המשפחות היהודיות, עוצרים את כל המשפחה, לרבות הילדים. ו„המשרד השני" ה־ סורי הנודע לשימצה חוקר אותם. את הנחקרים כולם מלקים בשוטים. הצד נקבר בשמועותיהם של המעונים.

וזהו רק קטע אחד מהתמונה ה־ עגומה של מצב יהודי סוריה, הנס־ ירות מעדויות ומקורות זרים שונים. הקהילה היהודית במדינה זו מונה

בעצרת מחאה על רצח ארבע הנשים בסוריה, שנערכה בירושלים מטעם המועצה הציונית, ונטלו בה חלק תלמידי בתי הספר בבירה.

שישתתפו בו משקיפים בינישראליים מארגונים הומאניטאריים, כגון „אמנ־ סטי", הצלב האדום, איגוד המשפ־ טנים הבינלאומי וכו'.

תמונה עגומה

מעשה הרצח המתועב מאיר באור עגום את מצבה הקודר של הקהילה היהודית הקטנה בסוריה. פרטים על המצב נגלו בשנים האחרונות בפר־ סומים בינלאומיים שונים. ביניהם בוועדת משפטנים בפאריס, שגבתה עדויות שונות. סיפרו בין היתר, בע־ דותם שני יהודים שנמלטו מהגטו של דמשק: „מצב היהודים בסוריה חמור בגלל חומת השתיקה שאיש לא הצליח עדיין לפורצה. היהודים בדמ־ שק חיים בתוך הרובע שלהם, אולם בבתים שהשאירו יהודים שהיגרו שוכנו פלשתינאים, ודבר זה גורם להסתה עלבונות ביהודים, לפגיעה ב־ הם ולמעשי תוקפנות בלתי פוסקים נגדם. אסור ליהודים להרחיק יותר

4.000 יהודים — כ־2,500 חיים בד־ משק, כ־1,000 בחלב וכ־400 בקאמי־ שלי, עיירה נידחת בצפון מזרח סו־ ריה, בגבול טורקיה. לסוריה „מסור־ רת" ארוכה של התנכלויות ליהודים היושבים בה. המשטרים הסוריים ה־ שונים דיכאו את היהודים והכבידו על חייהם בכל התחומים. היהודים נפגעו בחירותם ובזכויותיהם הדתיות והאזרחיות, ולא אחת סבלו מיחס אכ־ זרי ביותר. מדי פעם מתווספים תק־ נות וצוים חדשים, המחמירים את המצב. מאז מלחמת ששת הימים הגיע המצב לשיא חדש, המצב הכלכלי ה־ לך ומידרדר ויחס השלטונות הולך ומחמיר. קיימת ועדה מיוחדת לענייני היהודים, המורכבת מנציגי שירות ה־ ביטחון הכללי, משרד המשפטים, משרד האוצר ומועצת הפליטים ה־ פלשתינאים. ועדה זו אחראית להק־ נות שרירותיות, המדכאות ומגבילות את חיי הרות המסחר של היהודים והמתנכלות אף לחייהם.

ליהודי סוריה אין כל זכויות פולי־ טיות, כגון זכות הצבעה בבחירות, שנשללה מהם בשנת 1958. זכויותי־ היהם האזרחיות נרמסות, הם צפים כרודים, מרוכזים בגיטאות, שם הם חיים בחוסר ישע, חשופים להתעללות ולהשפלות. מאז מלחמת ששת הימים נאסרו יהודים רבים בדמשק ובחלב. רבים נתונים במאסר ללא משפט, מזה כמה שנים, בבית הסוהר הידוע לשימצה „אל מזה". ביניהם, ראש הקהילה הקשיש, אלברט אליה, ש־ נחטף לפני כמה שנים בביירות ו־ הובאו לסוריה, וכן יוסף סויד ונסים כתרי.

עוצר ממושך

פליטים פלשתינאים שוכנו במת־ כוון בתוך הרובע היהודי בדמשק והם מפילים את חיתתם על היהודים, מ־ יידים בהם אבנים ומבזים אותם ב־ פומבי. חמור מאד מצבם של יהודי העיירה קאמישלי שמטעמי ביטחון, כביכול, הטילו עליהם עוצר ממושך ושללו מהם להלוטין את חופש התנו־ עה. הם היו חייבים להופיע למיפ־ קדי התייצבות יומיים. בעיר חלב קיים עוצר ליהודים, מ־10 בלילה עד 5 לפנות בוקר. מעצר של יהודים, חקירות מלוות בעינויים וההתעללות ביהודים ברחוב, הפכו למעשים של יום יום.

יהודי סוריה חייבים לשאת תעודות זהות ובהן רשומה בדיו אדומה ה־ מלה „מוסאווי" (בן דת משה — יהודי). המסכת ההגבלות וההשפלות ארוכה. ליהודים אסור לעזוב את סו־ ריה, והדבר אמור גם לגבי בעלי דר־ כונים זרים. לפני כמה שנים, כאשר יכלו יהודים לצאת מסוריה, נאלצו לנטוש את כל רכושם ומיטלטליהם, פרט למאה דולר, שהורשה כל עוזב ליטול עמו. על היהודים נאסר לנוע באופן חופשי מעבר לתחום של חמי־ שה ק"מ ממקום מגוריהם. משמרות צבא ומשטרה מקפידים על קיום הוראה זו — וקל לפקח על כך, שכן, כאמור, מצוינת המלה „מוסאווי" ב־ דיו אדומה על גב תעודות הזהות שלהם.

בכלל, קיים פיקוח מתמיד אחרי היהודים. יש הסתה רשמית נגדם ברדיו ובמסגדים. כשיהודים מגישים תביעה משפטית או תלונה נגד מוסלמים ל־ עולם אינם זוכים להיענות. בתי ספר יהודים נסגרו ובניניהם הועברו לידי פליטים פלשתינאים. בית הקברות היהודי נהרס ונסלל עליו כביש ל־ שדה התעופה של דמשק. מועד הב־ חינות בבתי הספר נקבע ליום השבת, כדי למנוע מהתלמידים היהודים אפ־ שרות לגשת אליהן. קשיים רבים נע־ רמים בפני צעירים יהודים בוגרי תיכון הרוצים להמשיך באוניברסי־ טאות.

על יהודי סוריה מוטלות הגבלות כלכליות רבות. אסור להם למכור נכ־ סי־דלא־ניידי. יהודי העוזב או מגו־ רש — רכושו מוחרם. תקנה, ש־ הותקנה בשנת 1970, קובעת כי במות יהודי לא יירשו בניו את רכושו והוא יועבר לשלטונות. אסור להעסיק יהו־ דים בשירות המדינה ובבנקים. לאנ־ שי הצבא, המשטרה ושאר זרועות הביטחון ובני משפחותיהם אסור לק־ נות בחנויות של יהודים או לשאת ולתת עמהם. אין מתקינים יותר מכ־ שירי טלפון ליהודים ואין מעניקים להם רשיונות נהיגה חדשים. בוטלו רשיונות של רוכלים יהודים רבים, ופוטרו רוב היהודים שעבדו אצל סוחרים ערבים.

השראה מהשלטונות

היהודים בסוריה חיים איפוא, בת־ נאים מובהקים של גטו, מסוגרים ברובעיהם, מוגבלים באפשרויות קיו־ מם הכלכלי, לעתים עד כדי חרפת

(סוף בעמוד 11)

ראיון עם אריה ניר, ראש שירות בתי הסוהר

אין אפשרות לסגירה הרמטית של בתי סוהר

מאת ש. אהרוני

בריחתם של שני המחבלים מכלא רמלה, והופעתם במסי־ בת עתונאים בבירות — שבוע ימים לאחר מכן — הפנתה את הזרקורים אל הנעשה בבתי הסוהר בישראל שם מאוכלסים למעלה מ־ 4,500 אסירים — מחציתם אנשי פח"ע (פעילות חבלנית עוינת) ואסירים בטחוניים.

הבריחה הקודמת מכלא רמלה היתה לפני 12 שנה, כאשר שני האסירים בליץ ופרקש הצליחו להמוק מן ה־ בניין השמור ביותר בארץ. גם הבריחה הנוכחית של שני המחבלים נעשתה לאחר תיכ־ נון ועיקוב קפדני וניצול נקו־ דות תורפה במערכת הכללית של השמירה.

ישבנו עם גונדר אריה ניר, נציב בתי־הסוהר, הנחשב לאחד המומחים הגדולים בארץ בנושא בתי־הסוהר והטיפול באסיר, ושאלנו על המצב כיום בבתי הסוהר במדינה.

סיפור הבריחה

שאלה: איך נתאפשרה בריחתם של שני האסירים הבטחוניים מכלא רמלה?

תשובה: כל הענין נמצא עדיין בשלבי חקירה. בכל אופן, ממה ש־ אנו יודעים עד עתה, מצטיירת התמונה הבאה: האסירים מתגוררים בדרך כלל, בקומה השנייה של בית הסוהר, שם ישנו האגף הכללי, ושם גם היו שני הנמלטים. כדי להגיע למרפאה או לחדר־האוכל, על ה־ אסירים לרדת אל הקומה הראשונה, שם ישנם, בין היתר, כמה בתי־ מלאכה קטנים, בעיקר המגהצה וכדומה.

איפשרנו לשני אסירים להתגורר בחדר המגהצה. האחד, השפוט ל־ מאסר עולם, נשארה לו לשבת עוד שנה אחת, והשני אסיר בטחוני המרצה עונש של 14 שנה, ועד עתה סיים כבר שבע שנים.

כל ערב פתוחה המרפאה לקבלת תרופות. בליל הבריחה, ירדו אסי־ רים רבים, בתוכם שני הנמלטים, אל המרפאה. כשעוברים את המס־ דרון בדרך אל המרפאה, עוברים ליד חדר המגהצה. כשחזרו שני ה־ נמלטים מהמרפאה, לא עלו אל הקו־ מה השנייה יחד עם כל האסירים, אלא שבו למרפאה והתחבאו שם. יש לנו ספקות רציניים באם האסיר השפוט למאסר־עולם מעורב בהימ־ לטות הבריחה. אולם, אין ספק כי האסיר הבטחוני מעכו, שהתגורר במגהצה, שותף למעשה, ולפי הה־ ממצאים שבדקנו, הוא שהוא אשר ניסר, קודם לכן, את סורג החלון.

שני האסירים חיכו עד שהחשיך, ובשעה 7.30 בערב, הוציאו את הסו־ רג, קפצו מהחלון והסתתרו בעשב. המרחק בין הבניין לחומה החדשה הנבנית כעת הוא מאה מטרים, וב־ שטח זה בונים עתה שני ביתנים מוארכים, המיועדים לבתי מלאכה. שני האסירים חיכו עתה לאסיר מ־ עכו שיקפוץ אף הוא מהחלון. אולם, כאשר חצי גופו כבר היה מחוץ לחלון, הבחינו בו השומרים, וניתנה אזעקה. שני האסירים ששכבו בדשא קפצו והתחילו לרוץ לעבר החומה, עברו את הכביש הצר שבין הבניין הראשי לביתנים הנבנים, ונכנסו לתוך תעלת החפירה שלאורך הבינין בעוד השומרים יורים אחריהם. כיום מסתבר, כי הם הגיעו עד מהרה לחומה, עלו על הפיגומים של מגדל השמירה שעדיין אינו גמור והסת־ לקו. אולם אז היו הסוהרים בטו־ חים, כי הם נמצאים עדיין בשטח בית הסוהר.

כל המבצע של הבריחה נמשך שלוש דקות בלבד, וכשנתבררה לנו העובדה שהם הצליחו להתחמק מחוץ לשטח בית הסוהר, הם היו כבר רחוקים. לפי העקבות שגילינו, הם רצו לכביש רמלה־לוד ליד הרכבת ושם נעלמו עקבותיהם. הם נמצ־ אים כעת כנראה, בלבנון. בכל אופן תמונותיהם של השניים פורסמו ב־ עתונים כשהם מדברים בפני עתונ־ אים בביירות.

היש לכם השערות שהיתה כאן עזרה גם מבחוץ?

הוכחות אין לנו, אבל יש לחשוב, מאד ייתכן. איננו יודעים להיכן הל־ כו עד שהגיעו ללבנון, היכן הסתתרו וכמה זמן עבר עד שהגיעו ללבנון. הפרסומים על הימצאם שם החלו שבוע לאחר הבריחה.

איך הגיעו המסורים לידיהם של האסירים בחדר המגהצה?

איננו יודעים. אני מקווה שהווע־ דות הבודקות יגיעו למסקנות. ה־ משטרה בודקת את הענין מהאספקט הפלילי ואנחנו מהאספקט המינהלי. אולם, אין זה דבר בלתי נבצע להכ־ ניס מסורית או כלי אחר לבית־ הסוהר. איננו בנויים לסגירה הרמ־ טית של בתי הכלא. יש ביקורי משפחות, יש יציאות לבתי־המשפט ולבתי המלאכה, ישנן כל מיני אפ־ שרויות ואני מקווה שנגיע לתשובות הבדיקות.

היש חשש שגם סוהרים עזרו לשני האסירים במבצע הבריחה?

איננו חושדים. אנו בודקים. הכל יכול להיות.

כמה אסירים הצליחו להימלט מבתי הסוהר בארץ?

ב־12 השנים האחרונות, מאז ה־ בריחה הידועה של פרקש ובליץ, לא ברח אף אסיר מכלא רמלה. אם נעשו כמה בריחות, היה זה בבתי־ כלא של תל־מונד ומעשיהו, ובכלא דמון פעם או פעמיים. הבריחות ההולכות ונשנות הן של צעירים בכלא תל־מונד, מספר הבורחים בשנה מסתכם בין 20 ל־30 אסירים, בדרך כלל כולם נתפסים או חוזרים בעצמם. מכל הכל הבורחים עד עכ־ שיו לא נתפסו שניים, כמו אחד הנמצא בצרפת.

היש אפשרות לסגור בצורה מוחלטת את בתי הסוהר, למנוע כל בריחה?

כי הרוב שאפשר לסגור הרמ־ טית את בתי־הכלא מעלה את עצמו. קח לדוגמה את בתי הסוהר הגדולים בעולם — סינג־סינג ואי־השדים. גם משם ישנן בריחות! האסירים מנצ־ לים כל מיני אפשרויות. יש להבין, כי בכל מערכת יש נקודות תורפה. לסוהר ישנם עשרות דברים עליהם הוא חושב, במשך היום. לרשות האסיר 24 שעות. הוא מסתכל, בודק, מחפש נקודות תורפה, דרך הגג, מנהרה, ניסור, בין משמרות וכדי. באותו יחסי, אחוז הבורחים הוא עם כל זאת, אני חושב שאצלנו הקטן ביותר בעולם.

בבריחה זו ניצלו הנמלטים את החומה החדשה שהתחלנו להקים לפ־ ני שנה, לאחר שנוכחנו שהאוכלוסיה בבית הכלא נהיית יותר משוכללת ויותר קשוחה.

מיהי האוכלוסיה של בתי הכלא כיום?

יש כ־4,500 אסירים, כאשר מח־ ציתם הם אסירים בטחוניים של פח"ע, והאחרים אסירים ישראליים

אריה ניר

כולל הערבי ממזרח ירושלים. מתוך הישראליים, ישנם כ־200 אסירים בטחוניים. בשבילנו אסיר בטחוני הוא אסיר רגיל, אלא שיושב בבית סוהר יותר בטחוני. רוב השפוטים לחמש שנים ומעלה יושבים בכלא רמלה.

הבעיה האנושית תופסת מקום חשוב

לא פעם נשמעים דברי ביקורת על התנאים שבהם מוחזקים ה־ אסירים בישראל. האם דברי הביקורת נכונים?

לכל מדינה יש תקנות אחזקה משלה. ביקרתי בבתי סוהר רבים בחו"ל, ואין ספק שהמבנים שם יותר טובים ומתאימים ליעדם. איננו יכו־ לים להתחרות עמם. אולם, הבעיה האנושית של האסיר תופסת אצלנו מקום רב יותר מאשר בעולם. אצ־ לנו הוא אינו אסיר בלבד. אנו מש־ קיעים מחשבה ורצון לגבי אנשים הזקוקים לטיפול ומתייחסים לבעיו־ תיהם. הדברים מתבטאים במספר ה־ ביקורים של המשפחות, חופשות הבית ובמערכת הסוציאלית של ה־ אדם המתכונן לשחרור. יש להביא בחשבון שאלו המגיעים לבתי הסו־ הר, הם כאלו שלא הצליחו להחזר למוטב בנסיונות קודמים, מאחריהם כבר „מעגל" של תהליך פלילי. רק חמישה אחוזים מכלל העבריינים מגיעים לבית הכלא! זה כמובן נותן אותותיו באיש, ואנחנו צריכים לגל־ גל את הגלגל הלאה. אצלנו לא נפתח התהליך, אנחנו רק חלק קטן מהתהליך הזה. 40 אחוז מהאסירים הבוגרים חוזרים לפשע, ואצל הצעי־ רים מגיעה המועדות עד 48 אחוז.

באשר לתנאים החומריים, האסי־ רים אוכלים אותו האוכל שנותנים לחיילים, מקבלים טיפול רפואי מלא, כולל רפואת שיניים. כל אסיר עולה למדינה 8 אלפים ל"י לשנה. אצלנו גם הקריטריונים לחופשה שונים מאשר בארצות אחרות. בעולם נהוג, שמוציאים אסיר לחופשה, רק ששה חודשים לפני תום המאסר. אצלנו תקופת המאסר אינה חשובה במיו־ חד. תיאורטית יכול לצאת לחופשה גם אסיר השפוט ל־20 שנה. הקרי־ טריונים אצלנו הנם בראש וראשו־ נה: האם האסיר מסוכן לציבור, לעצמו, למשפחתו ולמדינה. אנחנו מוציאים לחופשה גם אסירים שנות־ רו להם עוד שש או שמונה שנות ישיבה בכלא. הדוגמה הטובה ביו־ תר: בין 2200 האסירים הישראליים הנמצאים כיום בבתי־הכלא בארץ היו 1800 חופשות. כמובן, אין זאת אומרת ש־1800 אסירים יצאו לחופ־ שה, היו כאלו שיצאו פעמיים או שלוש, ברם, הדבר יכול לומר משהו בנדון. עובדה חשובה היא, שמכלל היוצאים לחופשות רק עשרה־עשרים אסירים אינם חוזרים בזמן. חלק חוזר בעצמו, חלק נתפס או שבשלב מאוחר יותר מתמסר בעצמו.

מחסור בכוח אדם

האם כוח־האדם מצוי מספיק כדי להתמודד עם כל הבעיות הכרוכות בניהול בתי־הסוהר?

יש לנו מצבת כוח אדם מאושרת של 1700 איש. למכסה זו חסרים כיום 60־70 איש. אולם, גם אם נקבל אותם, מצבת כוח־האדם אינה מספיקה לעבודה טובה ומסודרת. הבעיה היא כיצד לתת טיפול טוב יותר, להפיק עבודה טובה יותר, מושלמת יותר. לזה צריך תקן כוח־ אדם גדול יותר. ובעיקר כשמתכננים בתי סוהר חדשים.

מעולם לא היתה לנו רווחה בבתי הסוהר. עתה, אנחנו מתכוננים לב־ נות בית סוהר נוסף לצעירים, שיו־ קם בעיירה אופקים. איתרנו את השטח ואף נתקבלו כבר כל האישו־ רים הדרושים לתחילת הבנייה. אנחנו גם ממשיכים לבנות בבית־ הסוהר בבאר־שבע, שם עובדים בעי־ קר בפנים, בהתקנת החדרים וב־ שירותים. הוא יהיה מיועד בסופו של דבר לקליטת 580 אסירים.

בשלב מדברים כיום על שיקום האסיר, על הכנתו לקראת השח־ רור, מהי ההכשרה המקצועית שמעניק בית הסוהר לאסיר?

(סוף בעמוד 6)

בשבילי הכנסת וועדותיה

מאת יונה כהן

י. פ. פלקסר הוא מזכיר ותיק של ועדות הכנסת, והוזירין לו היטב שבילי זהן של הוועדות, ובחוברת שפרסם מנסה הוא, ובהצלחה, להובילנו בשבילי הוועדות. אגב כך עומד הקו־ רא על היש וההחסר בעבודתן של הוועדות.

ראוי לזכור, שדווקא בוועדות נע־ שית עיקר עבודתה של הכנסת, בהן מודקק ומסתנן החומר התחוקתי וה־ ענייני בכל הנושאים והבעיות המו־ עברות אליהן מן המליאה.

הוועדות — לפיקוח על הממשלה

בעוד שהפרק הראשון, „צעדי בראשית של הכנסת", נראה מיותר, באשר הוא חוזר על חומר שפורסם בספרים שונים, הרי הפרק השני — שלשמו נכתבה החוברת — מעורר עניין. בפרק זה, „פיקוח פרלמנטרי באמצעות הוועדות", מזכיר לנו ה־ כותב את הדיון בראשית דרכה של הכנסת, אם להצמיד ועדות למשר־ דים ולקבוע גם את מספר הוועדות בכנסת כמספר המשרדים הממש־ לתיים, או לאו. הרוב בכנסת החליט בשלילה וקבע שאין להתערב בדרך עבודתם ובניהולם היומיומי של משרדי הממשלה. על כן אין משרד ממשלתי מסויים כפוף לוועדה מסו־ יימת. מכאן באה חלוקת התחומים והגדרת הסמכויות בין תשע ה־ ועדות הקבועות (למן הכנסת השמי־ נית נוספה ועדה עשירית: לביקורת המדינה). יש ומוקמות ועדות מישנה אם קבועות ואם לנושאים מסויימים, או ועדות משותפות להיכים משתי־ שלוש ועדות.

בפרק זה הערות נבונות למצוי ולרצוי לגבי עבודת הוועדות וקביעת הרכבן הסיעתי והאישי, מספר חב־ ריהן, סמכויות היו"ר, כינוס הווע־ דות גם מחוץ לירושלים, עד להח־ לטה העקרונית, מלפני שנים מספר, שאין לקיים ישיבות ועדות מחוץ לירושלים, אלא במקרים יוצאים מהכלל.

הזמנת גורמי־חוץ לוועדה

לא פחות מאלפות ההערות המבו־ הרות לגבי המשמעות הקואליציונית בוועדה; הצגת שאילתא; רישום פרוטוקול מדיוניה בה; הזמנת גורמים מן החוץ והקשיים המשפ־ טיים שבזה: היש „תוקף משפטי" לדבריו של מי שהוזמן להשמיע את דברו, והאם ניתן להגדיר דברים אלה כ„עדות" הניתן „לחקור" אותו; ומי שמוזמן להופיע בפני ועדה, האם ר ש א י הוא להופיע בפניה או ח י י ב; ישיבות הוועדות אינן פומביות (כך קובע התקנון, סעיף 75), אך עדיפות „ישיבות פתוחות" דווקא, כפי שנהגה פעמים מספר ועדת הכלכלה (בכנסת השביעית) כשדנה ב„שיבושים באספקת דברי דואר" או בדרכי הפיקוח על מצרכי המזון; אין המחבר פוסח גם על תיאור התוי בוועדה הנכנסת כיבוד וכדומה.

הטיפול בהצעת חוק

בפרקים אחרים מפרט מר פלקסר את דרך הטיפול במערכת החקיקה בשלב הביניים של הדיון בהצעת החוק, בין הקריאה הראשונה במלי־ אה לבין הקריאה השנייה, הוא ה־ שלב של ה כ נ ת החוק לקריאה השנייה (ורישום דעות המיעוט כ־ „הסתייגויות"), ערכה של „ההסתייגות" כנשקו של המיעוט האופוזיציוני, שבמקרים רבים וחשובים סמנה היא א י ש ו ר ה של הוועדה; הדיון ב־ „הצעות לסדר היום" שהובאו למלי־ אה והועברו לוועדה. כאן הוא מעלה את הבעייה שהוצגה ע"י חכ"ים וכת־ בים פעמים רבות: מה קורה למסק־ נות והמלצות הוועדות, באין אמצ־ עים מינהליים לקיום מעקב יעיל אחר ביצוען של המסקנות, והדבר הזה הונח גם בחוברת זו ב„צריך עיון". פרק זה מסתיים ב„הודעות לעתונות" מדיוני הוועדות, והוא מציין בכנות ש„הודעות אלה הן מקוטעות", ובלתי מספקות את ה־ עתונאים המעוניינים בדיווח אמת ורחב לציבור. אולם, נכון הדבר, שהעתונאים מחפשים ואף מוצאים את הדרך לקבלת „חומר מילואים" להודעה „הרשמית". מפיהם של חב־ רי הוועדה. מובן כאליו, שאינפור־ מציה כזו על דיוני הוועדה ניתנת בדרך כלל על בסיס של „עזרה הד־ דית" בין חבר הוועדה לבין העתו־ נאי, על הטוב והשלילה שבהסכם לא־כתוב כזה...

מי צריך לממן סיורים?

למזכיר הותיק שהיה עליו לטפל בארגון סיורים של ועדות, ושיתופם של כתבים בסיורים לימודיים כאלה, מגלה מר פלקסר בעייה „פרוזאית" מאוד: דרכי מימון הסיורים. עד כה המממנים היו משרד ממשלתי או חברה ממשלתית או ציבורית מסויימת. השאלה היא אם לא נכון יותר לקבוע באילו הוצאות נושאים המארחים (אש"ל בלבד) ואילו הוצ־ אות (נסיעה, למשל) יהיו מתקציבה של הכנסת.

מעמדו של היועץ המשפטי

בדברו על דרכים „לייעול עבודת הוועדות", השתתפותם של יועצים משפטיים, או מומחים אחרים, חול־ קם בעבודת הוועדה מציג המחבר את הבעיה — שעודנה שנויה במח־ לוקת — של מעמד היועץ המשפטי לממשלה, הנקרא לייעץ גם לוועדה בכנסת. לפעמים נקרא היועץ המש־ פטי לייעץ בנושא שהוועדה מתיי־ צבת מול הממשלה, ואז עומד היועץ הרשמי־ממשלתי כאדם שנפשו הצו־ ייה בין — הממשלה שבשירותה הוא פועל (עד כמה שלא יטען שהוא „עצמאי בשיקוליו"...) לבין הוועדה, המבקשת ממנו דרך וגישה שתחייב את הממשלה לסטות מדרכה לדרך, בה רוצה הוועדה...

„פכים קטנים" הם אלה? — ייתכן אך גם להם חשיבות לגיבוש עבודה שיטתית, יסודית ותקינה של הווע־ דות, שלא כמליאת הכנסת, אין עבו־ דתן ראוותנית ואין היא נעשית ל„יצירת רושם" בלבד.

„עת להרוס" בתל־אביב

מאת חיים פיקרש

...אלפי מבנים בלתי חוקיים ...קמו בתל־אביב, וכמה ...רות מאלה, נתגלו רק בת־ ...ה האחרונה על ידי הפי־ ...ח העירוני — ובכלל זה, ...ק מאגפו של מלון גדול, ...וקם שלא כחוק, והעניין ...ב בית משפט, נאמר הבשך ...ביה.

...מה נעשה במבנים הבלתי ...יים אלה? בשאלה זו מת־ ...טים כיום אנשי הוועדה ה־ ...ית לבניין ערים ואנשי ה־ ...יה, אשר החליטו, שלא ל־ ...יד עוד את הבניה הבלתי ...קית, ואף עזרו לאנשי הפי־ ... להיערך, לקראת פעולה ...דית של „ביעור הנגע" ו־ ...יסתם של מבנים אלה.

...ל באריקאדות"

...לנוכח היערכות זו, הזדרזו ...ר פעילי ארגון שכונות הצר־ ... ופיזרו אלפי כרוזים בשכו־ ...ן, הקוראים את התושבים „ל־ ...ים בריקאדות" ולמנוע את מה ...ם מכנים: „הבנוחיה של ה־ ...יה, לחיסול דירותינו". ...מה לעשות, בתל־אביב מת־ ...ם המבנים הבלתי חוקיים, ...נים אלה הם מסוכנים ובנו־ ... שלא לפי תכנית ולא לפי ...ים נדרשים, ולא פחות מכך ...הם מכערים את נופו של ה־ ... — כמו מתנצלים אנשי ה־ ...יה.

...מנם, בשבועות האחרונות, ...סר, אותרו עשרות מבנים נגד ... מבנים בלתי חוקיים כאלה, ...יצאו כבר צווי הריסה. בעניין ... אומרים לנו בעיריה, אין ...לנו כל אפליות, וההריסות ב־ ...ות בדרום העיר כבצפונה. ...רה מזו, בעקבות הפרסומים ... כוונותיה של העיריה, לבצע ... צווי ההריסה, נוצרה „דעת ...לי" חיובית, ורבים החוששים ...סתבך עם החוק, פונים אל ...חלקה המכנית בעיריה, ומבק־ ...ם את האישור של תכנית ה־ ...יה או השיפור וההשלמה ל־ ...ניה הקיימים.

...תכלות על מדרכות...

...כיצד מגלים את הבניה הבלתי ...קית? שאלנו. אנשי הפיקוח ...יבו, כי במקרה זה אין מס־ ...מים כל כך על „עדותם" של ...נים, שיבואו להתלונן, כי אם ...יקר, מטילים את חובת ההס־ ...תכלות על הפקחים הסובבים ב־ ...יה. ואלה, אמנם מבצעים את ...יור היומי, בשטח שליטתם, ...סים בשיטה בדוקה של הס־ ...תכלות על ה„מדרכות", וכל כך למה? אם, למשל, צצה לפתע ערימת זיפזיף או חצץ, הרי ש־ ברור לו, לפקח, כי „כאן עומ־ דים לבנות". בירור קצר יותר יוכיח אם הדבר נעשה ברשיון או לא. אך יש, ואלה רבים, ה־ מנסים להתחמק מאפשרות של „זיהוי חזותי" ואת כל חומרי הבניה (הם מאכסנים ב... דירות המגורים או בחצר הבית האחו־ רית.

גלוי המבנה הבלתי חוקי בא, איפוא, באיחור... במקרה זה, מנסה בעל הבית להאמין כי „החוק העותומני" שאסר בעבר היחוק את הריסת המבנים, אם כבר הוקמו עליהם הגגות, יעמוד להם גם הפעם. יתירה מזו, בעל בית זה מאמין בכל ליבו, כי אם יצליח להשלים את המבנה, ולוא גם בחלקו העיקרי, הרי שהוא כבר לא יתגלה לעיני ה־ פקחים. ייתכן, אומרים לנו אנ־ שי הפיקוח, שרבים אמנם הצ־ ליחו בכך, וייתכן כי רבים אחרים מנסים ללכת בדרך זו, אך בבתי המשפט העירוניים, עומדים ותלויים משפטים של אלפי עבריני הבניה הבלתי־חו־ קית, שכן בתל־אביב טחנות ה־ צדק טוחנות גם לאט, ומכאן, „האשליה הגדולה כי הכל אפ־ שרי ומותר"...

רצון לחסוך בזמן

בשל מה מעזים בעלי הבית לבצע עבודות בניה ושינויים ב־ דירותיהם, בלי לקבל את האי־ שור הנדרש? על כך משיבים לנו כי בעיקר נובע הדבר מ־ סירובם של התושבים לשלם את ההיטלים הנדרשים עבור שינוי או הוספה, אלו או אחרים. יש ה־ חוששים כי, התכנית שהוגשה על ידם לא תאושר, וייתכן גם כי הם עושים זאת מתוך רצון „לח־ סוך בזמן", ויותר מכך — לח־ סוך בהתרוצצויות אחר תהליך הסידור הביורוקראטי, המסובך בדרך כלל, ובהליכים לבנות ו„לצפצף" על כולם...

בעיריית תל־אביב אומרים, כי יותר מאשר הם מנסים להקפיד כי לא יקופח „האוצר העירוני", בכיסים, נתונה דאגתם של כל הגורמים המוסמכים לשלומו ו־ בטחונו של בונה המבנה הבלתי־ חוקי.

הנה כי כן, את אשר אירע בבניין היכן בשיכון בבלי, לפני מספר שבועות, שם התמוטטו המרפסות ובנס נמנע אסון כבד, בדקה ועדת החקירה העירונית, ובין ממצאיה, נמסר, כלול סעיף ביוחד לגבי ההיתר שניתן ב־ שעתו להוספת המרפסות, והדרך הבניה, שלא עבדה במבחן ה־ מעשה.

סכנת התמוטטות

בחודשי החורף, כשגוברים ה־ גשמים והדליפות נפגעות בקירות בתים, קיימת במרבית המב־ נים הבלתי־חוקיים סכנה מו־ חשית של התמוטטות, ומה גם שהוכח, כי „הבניה ה־ מהתרוגית" נעשית ברוב ה־ מקרים בצורה לא מושלמת ו־ מסוכנת. קבלן מקצועי לא יסכן את מעמדו בבניה מעין זו, והוא חייב בדרך כלל להסתמך על אי־ שורי הבניה מטעם המוסדות ה־ נוגעים בדבר.

לכן חוזרים אנשי העיריה ו־ קובעים לצידקת מעשיהם: „חיי־ בים אנו בכל מחיר להרוס מב־ נים בלתי־חוקיים, למרות שאין הדבר קל כלל וכלל".

מבצעי הצווים נתקלים לא אחת בסירוב אלים מצד בעל הבית, הטוען כי רק „על גופתי" יעשו זאת. לצידו ניצבים בדרך כלל השכנים ובני המשפחה, ולפעמים „כל השכונה" ומאיימים בהתנגדות בכוח. במקרים רבים אף מימשו איומיהם ולאנשי הפיקוח ואף לשוטרי תל־אביב סיפורים אין ספור על דרך המלחמה במבצעי צווי ההריסה.

בצפון ובמרכז העיר „מס־ תדרים" קל יותר, בדרך כלל שולחים התראה לאחר גילוי המבנה הבלתי חוקי, ובעל הבית עצמו מתבקש לסלק ולהרוס את המבנה. ואמנם, ברוב המקרים, הוא עושה זאת. אך לאחרונה חזרה תעודת ההריסה גם לשכו־ נה ובמקרה אחד, כשבאו לה־ רוס, הבטיח בעל הבית כי ביום הבחרות „לא יראו דבר". ואכן הוא עמד בהבטחתו, ומיד לאחר מכן הוזדרז ובא אל משרדי העי־ ריה להוציא האישור הנדרש, ו־ החל לבנות את המבנה מחדש...

ישן בצל חדש
למרות קצב הבנייה המזורז עדיין עומדים בתים רבים משנותיה הראשונות של ת"א ומחכים לפינויים.
בתמונה: בית ישן ומאחוריו בית מלון חדש ברח' הירקון.

תן לפסח
שי ושמו מסורת

הגש לידידיך ולעובדיך שי חגיגי:
מבחר מלהיב של יינות ומשקאות חריפים „כרמל מזרחי".
התאם את השי לטעמו של כל אחד מהם.
שי כזה הופך כל חג ל„חג שמח"!

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

שלח לקרוביך ולידידיך בחו"ל חבילות שי „כרמל מזרחי"
פנה אל „חבילות שי בע"מ", תל-אביב, טלפון 51823, רח' אחד העם 15

هكذا من الاصل

מסע בספרד

היש עתיד ליהודי ספרד?

מאת יעקב בלר

בחוגים ליבראליים מסויימים בספרד אפשר להבחין בהבעת רגש אשמה על הרעה שנעשתה על ידי ספרד ליהודים בתקופת האינקוויזיציה. רגש האשמה או החרטה הזה ראשיתו היתה עוד בזמן קיומה של האינקוויזיציה, אולם הוא כבר איבד את האופי המקורי שלו.

במאה השמונה עשרה עשו חוגים אינטלקטואליים מסויימים, בתוכם כמה מאנשי השלטון נסיון לבטל את גזירת הגירוש ואפילו הציעו שיכניסו שוב יהודים מסויימים. אולם בכל שהאינקוויזיציה היתה חלשה אז, היא היתה חזקה דיה כדי להתגבר וההתכניות עלתה בתוהו. בשנת 1847 עלתה שוב התחושה הזאת על פני השטח והופיעה בדפוס במספר ספרים של סופרים ספרדיים, כגון אדולפו די קאסטרו, קארו בא־רוייה, חבר האקדמיה המלכותית, פידל פיטו, סאלואדור דה מאדיר־ריאגה. כל הספרים האלה נכתבו בעמדה חיובית ליהודים, כולם מצ־ביעים על התרומה החשובה שיהו־דים תרמו בכל המובנים.

מחיקת הקלון והחרפה

כמה שנים אחרי הופעת הספרים הללו, בשנת 1854, הגיש הרב הגר־מני לודוויג פיליפסון ממאגדבורג — בזמן שחל שינוי בשטר בספרד — בקשה לערכאות הספרדיים, שתי־מחק החרפה הישנה של גירוש. הוא טען שאין לנו כוונה לדרוש להחזיר לנו את הנכסים הגנובים של אבות אבותינו או של ההיכלים שכיפותי־הם עדיין עומדות. מטרתנו היא רק מחיקת הקלון והחרפה של הגירוש המחריד".

בשנת 1903 נעשתה „תנועת החר־טה" בולטת עוד יותר בעת שלטונו של אלפונסו האחד־עשר. סינאטור בשם אנגל פולידו יצא בהצהרה מרשימה בסינאט, לתקן את העוול שנעשה ליהודים וביקש שהממשלה תפנה ליהודים שיחזרו מן הארצות שהסכילו להשתמש יותר טוב בספר־דיהם. הגיעה כבר השעה, אמר בסינאט, לנסות איזו התפייסות בין ספרד והיהודים. מאוחר יותר הוא כתב ספר „אספאנולס סין פאטריה" (ספרדים בלי מולדת), כך קרא לאו־תם הספרדים, שמאות בשנים לאחר שאבותיהם גורשו מספרד, עדיין שומרים את הלשון והתרבות הספר־דית הפיצו אותה לקצוי תבל הר־חוקים. בישראל ניטעה עכשיו חורשה על שמו ביער הרצל.

במרוץ מלחמת העולם הראשונה בשנת 1914, מצאו מקלט במאדריד אורחים אוסטריים והונגאריים רבים שגרו בצרפת, מפחד שלא ייאסרו כזרים ואויבים. ביניהם המנהיג הצ־יוני מאכס נורדוי, שהיה אז אורח הנגבארי. הם מצאו שם כבר את יהודים, נציגי חברות בינלאומיות זרות, אחד מהם יהודי בעל השקפה לאומית, איגנאצו באואר, הנציג של בית רוטשילד. הם התחילו בפעולות יהודיות מסויימות, אירגנו בית כנסת צנוע קטן בקומת מרתף בקאל פרינ־ציפ. בית המדרש אברבאנל עם איגנאציו באואר כנשיא.

בעת שביקרתי בספרד בשנת 1926 נכחתי בתפילות מנחה ומעריב ב־בית הכנסת הזה ומצאתי שם קבוצות יהודים מארצות רבות. המנהיג ה־רוחני שלהם, שהיה שוחט, חזן ו־מוהל, היה יהודי בולגארי בשם מל־מד. היותה אפילו הסתדרות ציונית בספרד, ולפני המהפכה הספרדית, בשנת 1935, היה איגנאציו באואר הציר הראשון מספרד בקונגרס ה־ציוני. באותה שנה ציינה ספרד את יובל ה־800 להולדתו של הרמב״ם. לטקס הוזמנו מלומדים יהודיים רבים וקראו על שמו רחוב בעיר הולדתו, קורדובה.

בביקורי השני, בשנת 1963, מצא־תי כבר בית כנסת אמיתי, אף הוא לא הוכר רשמית, בקאלה פיבארו. הצד החיצוני לא הראה שזהו בית־תפילה יהודי. היה שם לוח קטן ועליו המלים „בית ציון" באותיות לאטיניות. בבית הכנסת הזה היו גם סידורים לפעולות סוציאליות. פגשתי אז את מאקס מאזין, הנשיא של בית הכנסת, שהוא עתה הנשיא של מועצת הקהילה היהודית ב־ספרד.

ועד רצון טוב

הפגישה בין יהודים וקאתולים התחילה להתממש. ליבראלים בממ־שלה הספרדית והכנסיה התחברו יחד במאמץ להקל על הזכרון ממה שק־רה ליהודים הספרדיים. אירגון „יו־דיאו היספאניה" נתארגן ליצור ועד רצון טוב בקרב יהודים וקאתולים. הוועד קיים עדיין ומאקס מאזין, שעל פי יוזמתו נתארגן, הוא נשיאו.

לפי שמר מאזין סיפר לי, תוכנן כבר בית כנסת בגלל הזרם של יהו־דים ממארוקו, שהיו באים במספ־רים רבים לספרד, שם הם מרגישים היטב מבחינת המנטאליות והלשון ונתקבלו יפה מצד הממשלה הספ־רדית. בית הכנסת הקיים היה צר מהכיל את האוכלוסיה היהודית ה־גדלה. בפחות מעשר שנים הוכפל מספר היהודים ואף יותר מכך. בדצמבר 1968 נבנה בית הכנסת הרשמי הראשון החדש בספרד. לאחר 600 שנה ציינה ההכרה הזאת מצד ממשלת ספרד שגזירת האינ־קוויזיציה בוטלה רשמית. בחנוכת בית הכנסת החדש השתתפו נציגי ממשלת ספרד והכנסיה הקאתולית, ביניהם שר החוץ הספרדי הביסוף קאזימירו מורצבילי ממאדריד. ה־תהלוכה נוהלה בידי הרב שלמה גאון, הרב הראשי של הקהילות ה־ספרדיות בבריטניה. אחריו הלכו ה־רב דוד כהנא, הרב הראשי בארגנ־טינה, הרב הארולד גורדון, סגן הנשיא בפועל של מועצת הרבנים בניו יורק. ספר תורה, שארית מזמן האינקוויזיציה, שהיה שמור כל אותן השנים בבאיון, צרפת, חזר להז־דמנות הזאת למאדריד. בבית הכנסת הזה נמצאים עתה חמישה עשר ספ־רי תורה.

בית הכנסת החדש ומרכז הקהילה ממוקמים בקאלה ביולמס, רחוב צד־די סמוך למרכז העיר, ויש שם מקום לשבע מאות איש. בבניין המודרני הושקעו 150,000 דולאר, סכום גדול בתנאים של ספרד. הג׳וינט תרם מחצית מן הסכום.

הודי מסורתי

ביקרתי בבית הכנסת בליל שבת. משמר מזויין עמד בחזית. התפילות נערכו על־ידי הרב ברוך (בניסו) גארזון, יליד מארוקו. בתפילות נכחו למעלה ממאה איש, ביניהם פנים צעירות רבות. תפילותיהם היו ברובן בנוסח ספרד, בבקשות ובשירים הנוסטאלגיים הסנטימנטאליים שלהן שנמסרו מדור לדור במשך מאות בשנים. „לכה דודי" הושר תחילה סולו ואחרי כן במקהלה. ביציעים ישבו נשים בבגדים חגיגיים, צעיפי כשי שחורים מסביב לפניהן וצבע עורן כמו של זית. הם התפללו ברצינות ושרו את פרקי התהילים וההודעות בהתלהבות גדולה. בסוף התפילות חיבקו הצעירים ונישקו את הוריהם בברכת „שבת שלום".

הרב הראשי ברוך גרזון נואם בבית הכנסת במדריד

הקיר החיצוני של בית הכנסת הוא העתק של ביהכנ״ס של שמואל הלוי (אל טאנזיטו) בטולידו. הכתובת על הקיר בפנים פרק ק׳ בתהילים בדומה לזו של בית הכנסת בטולידו. על טבלה מיוחדת קראתי: „בית־התפילה הזה הוא הראשון שאנו בונים כאן במאדריד, ויהיה סמל וזכר לקהילה הקדושה שהיתה קיימת בארץ הזאת עד שנת ה׳ תרנ״ב ומכריז על תחיית החיים היהודיים בספרד".

נוסף לרב יש לקהילת מאדריד שוחט־חזן, בית ספר עברי הנקרא על שמו של אבן־גבירול, הוכר על־ידי שר החינוך, ולמעלה מ־120 תל־מידים לומדים בו. כמו כן יש שם גם מחנה ילדים במרחק של 25 מיל ממאדריד הנקרא על שמו של צ׳רלס ג׳ורדן, מנהל הג׳וינט שנרצח בפראג.

לפני זמן מה נערכה ועידת הנוער בחסותו של בית הכנסת. השתתפו ארבעים איש בכללם נוער מפורטו־גאל, בדיון על בעיות יהודיות. ה־ועידה ננעלה בבוקר בבית הכנסת בטולידו, שבשעתו נהפך לכנסייה של האינקוויזיציה, הוחזר לקדמותו על ידי הגנראל פראנקו, ועתה הוא מוכר כמוזיאון לאומי.

ברור, כי הנסיעה לטולידו היתה נסיון ללמד לבני נערים אלה פרק בהיסטוריה שלהם. קיימת אפילו מסעדה כשרה במרכז העיר. מ. שוק־רון, בעל המסעדה, אמר לי כי רוב הלקוחות הם לא יהודים. מוסלמים אדוקים מעדיפים לאכול שם, בהיר־תם בטוחים שלא יוגש להם בשר חזיר.

מועצת קהילות יהודיות

בספרד ישוב של 10 אלפים יהודים רובם בבארצלונה (3,500), במאדריד (2,500) והשאר במאלאגה, מארבלה, סוויל ואלגזירה, באיים הקנאריים, קאוטה ואליקאנטה. מועצת הקהילות היהודיות בספרד, שנתארגנה בשנת 1964 על ידי מאקס מאזין, הוא אירגון הגג של הקהילות היהודיות בספרד במטרה לרכז את הפעולות היהודיות. הן עזרו לקהילה היהודית במאלאגה להקים בית כנסת על שמו של רבי שלמה אבן גבירול, שנולד שם. ליד השדרות אחד החלקים המושכים ביותר של בארצלונה, המוקף פאר־קים. במספר 24 עומד הבניין בן חמש קומות של בית הכנסת, המת־בלט על ידי פארק קטן ושני שערי ברזל מאסיביים. שום דבר אינו מר־פיע בעברית בחזית הבניין. וכן שום סמל כמו מגן־דוד או מנורה. בית־הכנסת עומד מאחורי הרחוב, הרחוק מן הבניינים האחרים והוא מוקף בגן.

זה יותר מבית כנסת. זהו מעין מרכז קהילתי עם שני אולמות של תפילה — אחד בשביל ספרדים ושני בקומה השלישית, בשביל אשכנזים. בבית הכנסת הספרדי, שיש בו יציע לנשים, קיימות יומיום תפילות ואם נקלעים לבארצלונה ביום השנה אין לדאוג שמא יחסר מניין. למעלה, בחלק האשכנזי, מתקיימת תפילות רק בשבת.

הספרדים — רוב יהודי בארצילונה

הספרדים הם היום רוב יהודי בר־צלונה. לאחרונה הגיע מספר רב של יהודים ממארוקו. הספרדים אינם נתקלים במכשולים, הואיל והם נח־שבים אצל הממשלה כאזרחים ספר־דיים חוזרים. האשכנזים מוצאם מ־ארצות אירופה המזרחית והמרכזית, שהגיעו לספרד בזמן שתי המלחמות העולמיות. חלק מהם באו במשך מלחמת העולם הראשונה ונשארו. במלחמת העולם השניה ברחו רבים לספרד מצרפת כפליטים. מאלה נסעו רובם מאוחר יותר לארה״ב, אמריקה הלאטינית וישראל. מספר קטן נשאר בספרד.

בבניין היפה הזה יש גם מועדון לנוער, בית ספר לילדים ואולם לפגישות, הכל נוסח אמריקה. יש שם משרד הפתוח כל יום ואפילו ספריה.

בליל שבת נכחתי בתפילות שבת בבית התפילה הספרדי בקומה ה־תחתונה. הרב בן־שבת, יליד מא־רוקו, הוא המנהיג הדתי של קהילת בארצלונה. למחרת בבוקר הייתי (סוף בעמוד 8)

מארבע כנפות תבל

גובר הביקוש לעובדים מעל גיל ארבעים

הצעירים סובלים כיום בשוק הביקוש לכוח־אדם בכיר, מ„נקמתם" של המבוגרים יותר — כותב העתון הצרפתי „ליאקספרס". מחקר חברתי שנערך ע״י „אירוסורבי", אחד ממכוני המחקר הגדולים ביותר באירופה, קובע, כי גובר והולך הביקוש לכוח אדם מעל לגיל 40 בתפקידי מפתח. העתון כותב, שתופעה בלתי צפויה זו סות־רת את כל ההוויות המדעיות. עובדה היא, כי ישנה דרישה עצומה לעובדים מבוגרים, בעיקר לתפקידי מהנדסי־ייצור, לצוותות מחקר ולצוו־תות חשיבה בנושא עלות מחירים. הדרישה לכוח אדם זה, מזכירה את הבהלה לטכנאים שאחזה את צרפת בשנת 1964.

האמת היא, כותב העתון, שההיצע של כוח אדם בגיל זה הנא זעיר. זהו דור שנולד בשנים 1918 עד 1933, סבל משתי מלחמות עולם. ואם לפני עשר שנים היה לאנשים בגילים אלו קשה מאד להשיג עבודה, הרי שהפעם הם נחטפים ממש.

מנהל לשכת העבודה אלכסנדר טיק, מספר, „שבחודשי דצמבר, ינואר ופברואר, עברנו את כל השיאים הן באחוזים והן במספרים מוחלטים, בביקוש לכוח אדם".

אולם, המשכורות של העובדים הבכירים לא עלתה באותו יחס לעליית הדרישה ב־1973—65 על השכר בעשרה אחוזים בלבד — פחות מהעליה בשכר הפועלים בבתי החרושת, שאצלם עלה השכר ב־14 אחוז. העתון מתנחם בעובדה שב־בריטניה הולנד היתה עליית המשכורות של העובדים הבכירים רק שלשה אחוזים.

■ ✱ ■

מאו בכל ציור

תערוכת ציורים יוצאת דופן מתקיימת בימים אלו בפאריס. „זו התערוכה היפה ביותר המזורה ביותר שאנו בכירים מזה זמן רב" — כותב המבקר האמנותי אוטו האן. המדובר בתערוכת הציורים של הצייר האמריקאי הנודע בכנוון ה„פופ", אנדר ווארול, המתקיימת במוזיאון „הגליריה" בפאריס, ואשר נושאה הוא אחד — דיוקנו של מאו טסה טונג. התערוכה מתקיימת תחת חסותו של ראש עיריית פאריס.

אנדר ווארול, ידוע בציורי ה„פופ" שלו, ובעיקר בנטייה שלו לצייר „כוכבים" — אם זה בני אדם או מוצרים. כך גם צייר רבות את השחקנית מרלין מונרו ואליזבט טיילור או בקבוק „קוקה קולה". היה זה טבעי שיגיע בסופו של דבר אל מאו. הקשר אליו אינו פוליטי לדידו, מאו הוא „כוכב" וראוי ל„טיפול" שהוא נותן לכוכב קולנע או למוצר.

■ ✱ ■

שדה התעופה הגדול ביותר בעולם

ביום רביעי שעבר בבוקר, נחת מטוס „ט. וו. א." שהגיע מסאן פראנסיסקו, דרך ואשינגטון, וניו־יורק, בשדה התעופה החדש על שם דה־גול ברואסי, צפונית מזרחית לפאריס. היתה זו הנ־חיתה הראשונה בשדה התעופה, הנחשב כגדול ביותר בעולם, ותחילת הטיסות הסדירות בו.

קודם לכן נשא ראש הממשלה, פייר מסמר, את נאום חנוכת שדה התעופה, באשר הוא חולק שבחים לכל אלו שעמלו בהקמתו. לאחר הביקור יצאו ראש הממשלה ופמלייתו לסייר באגפי הבניין — הבנוי בצורת קונכיה ענק עגולה ומסביבה שבעה ביתנים דמויי קונכיות, שם מרוכזות כל חברות הטיסה הפועלות בפאריס.

בדרכו ראה גם דברים שאינם נעימים כל כך. כך, למשל, את מטוסי ה„קונקורד" ראה מקורקעים על המסלול מאין קונה, את מטוס ה„מרקיר" מבית התעשייה הצרפתי, ואת ה„אירובוס", מאותן מבניות מיוחדות, שבפאת מהסחר בקונים, באלה צה ממשלת צרפת למכור את הבעט שרצו לקנות בהשלומים.

אולם, תרף כל זאת, אין ספק כי שדה התעו־פה החדש שעלה למעלה כמיליארד וכמה מאות מיליון פרנק (כמיליארד וחצי לירות), היכול לספק שירותים לעשרה מיליון נוסעים בשנה, הוא שיא הכלול המודרני, כאשר כל המומחים גומ־רים עליו את ההלל.

ברם, לא כולם שותפים לשמחתם של המתכ־ננים. לרבים יגרום הדבר „באבי־ראש" רציניים. קודם כל, לרבע מיליון התושבים הגרים סביב שדה התעופה, שיהיו נאלצים לשמוע נחיתתם של 130 מטוסי ענק מידי יום (כל עשר דקות נחיתה הנמשכה ארבע דקות). גם לרשויות המ־קומיות שלא יכלו לבלום מבעוד מועד את הנהי־רה של אתרי הקרקעות — אנשי מסחר, להפוך את השטח הגדול הזה לשטח עירוני, דבר שמנע הכנת כבישי גישה נוחים ומספיקים לשדה ה־תעופה.

לא קל לעבור משדה תעופה למשהו. 500 עובדי „ט.וו.א.", יצאו לשדה התעופה „אורלי" לביתן החדש שלהם, והוצאות ההובלה וההסעה הגיעו לסכום של שני מיליון דולאר. כך גם לגבי כל חברות התעופה הפועלות בצרפת.

■ ✱ ■

השביתה האומללה

מוקפת שרשראות של שוטרים, נכנסת כל בוקר, עם עלות השחר, קבוצת הפועלים ה„חד־שים" לחצר בית החרושת „סטאנדארט אלקט־ריסה" במדריד. רובם של „החדשים" — כותב העתון הספרדי „קמביו" — עובדים כבר עשרות שנים במפעל, אולם הם מגיעים עתה כל בוקר למפעל כשבידם טופס בקשה לקבל עבודה. בזה אחורי זה, תחת עינם הפקוחה של שומרי ה־מפעל, צריכים לחתום על הבקשה לפני שהם עוברים את הסף. בפנים הם מראים את הטופס לאחראי, הנותן להם כרטיס זיהוי, אותו חייב כל פועל להציג כל בוקר ביחוד עם תעודת הזיהוי הממשלתית.

זוהי תוצאה של סכסוך שארך שבועיים. ה־דבר החל בפגישה משותפת עם הנהלת המפעל. באותה הזדמנות העלו הפועלים מספר תביעות, וכשסירבו להם — פתחו בשביתה. הנהלת המפעל החליטה לפטר את כל העובדים.

ב„סטנדארט אלקטריסה" עובדים כעשרים אלף פועלים. זהו מפעל המסונף למשרד הדואר של ספרד. מספר דוחים הצטרפו לשביתה של חבריהם, שהביאה לסכסוך שקיבל ממדים מיד־הדים: כמפעל ענק השולט ללא מצרים בעובדיו, שסירב לתת לעובדיו את הזכות הלגיטימית של מחאה או שביתה, ואף לא איפשר שביתת הזדהות.

באופן רשמי מתנהל עתה הכל כשורה. ה־פועלים הם „חדשים". מספר פועלים שהיו ברשי־מה השחורה של המפעל, לא אושרו בקשותיהם להתקבל לעבודה.

„קמביו" מסכם: שוב נראה עד כמה נחוץ שבספרד יקום איגוד מקצועי, במיוחד בתקופה זו כשהמדינה הולכת ומתעשת יותר. שוב נוכחנו בעובדה העצובה, כיצד פועלים הדכאו ביד חזקה כשאינם יכולים לנהל ויכוח הולם עם מעבידיהם.

■ ✱ ■

וואשינגטון משתעממת

אשתו של שר המשפטים לשעבר, הגברת מרטה מיטשל שוב בחדשות. הפעם יצאה קצפה על השעמום בעיר הבירה של ארה״ב. בראיון לשבועון האמריקאי „גאק־קאל־מגזין" אומרת גברת מיטשל: „חיי־החברה הגבוהה בתקופת כהונתו של ריצ׳ארד ניקסון משעממים עד מוות. אחרי ההצגה המבריקה שהגישה הבירה האמרי־קאית בתקופתו של הנשיא קנדי ואח״כ בתקופת ג׳ונסון, קיוויתי למשהו גדול יותר. מאוחר יותר הבנתי כי זה שבבית הלבן הוא הנותן את הטון. כאשר מביע נשיא חברותי, אזי כל וואשינגטון רוקדת, דבר שאינו בכוחה כלל וכלל הפעם. הזוג הנשיאותי בבית הלבן, הוא פורמליסט ושמרני — טוענת הגברת מיטשל. שבעבר כבר עוררה כמה שערוריות.

ליקט: ש. אלף

בעריכת שלמה קנדלשיין

עולים מרוסיה בראש האליפ...

העלייה המאורגנת מרוסיה הביאה עמה תרומה נכבדה לשחמט הישרא־לי. הוכחה משכנעת קבלנו באליפות הארץ, שבה בולטים העולים החדשים מרוסיה, הן בקרב הגברים והן בקרב הנשים.

רב אמן ולדימיר ליברזון, המו־ביל באליפות הגברים, מועמד כמעט ודאי לזכיה בכתר האליפות. יצחק רדשקוביץ שומר בעקביות על מקומו השני. גם אלוף הנוער דוד ברגש־טיין אינו „קוטל קנים" וזוכה בנצחו־נות נאים על ידיבו, ועף גילם ה־גבוה.

מבין ה„צברים" מצטיינים מצטיי־נים עד עתה ישראל גלפר, שמעון כגן, מלכיאל פרץ, ועוזי אורל, הפ־תעת האליפות. האמן הבינלאומי ה־ותיק משה צ׳רניאק, זקן המשתת־פים, נמצא גם הוא בצמרת.

גם באליפות הנשים מובילות עו־לות חדשות מרוסיה אולגה פודר־ז׳נסקה, ומריאנה שטיין. דולקת ב־עקבותיהן הצברית מפתח תקוה, אד־רלי קוסמן בת ה־13. עם כניסת מש־חקי האליפות לשלבי הסיום וודאי יח־ריף המאבק, בעיקר באליפות הגב־רים, שכן מצטייניו יימנו עם חברי הנבחרת לאולימפיאדה הקרובה בני־צה.

דירוג הצמרת באליפות הגברים לאחר הסיבוב התשיעי: ליברזון 8 נק׳, רדשוקוביץ 6, כגן 5½ (1), גל־פר 5½, צ׳רניאק 5 (2), אורסק 5 (1), פרץ 4½ (2) וכו׳. דירוג הצמ־רת באליפות הנשים לאחר הסיבוב השישי: פודרז׳נסקה, ושטיין 4½ נק׳ (1), קוסמן 3½, וכו׳.

משחקי הליגה — סיבוב 4

הסיבוב הרביעי בליגה הלאומית נדחה עקב השתתפות מרבית השח־קנים הבכירים באליפות הארץ. גם ב־ליגות המשנה נדחו מספר מפגשים מסיבות מלואים. להלן תוצאות המפ־גשים שהתקיימו.

ליגה א׳ מחוז הצפון: „בית גג־לר" קרית חיים — הפועל כפר סמריר א׳ 1:4 (1), מרכז הנוער ע״ש יד־חנן נתניה — ותיקי „הפועל" חיפה 1½:4½, „הפועל" נצרת־עילית א׳ — „הפועל" חיפה 2:4, „הפועל גליל עליון — הפועל עפולה/גלבוע א׳ 3½:2½. מובילים „הפועל" גליל על־יון, ומרכז הנוער ע״ש יוחנן נתניה 13½ נק׳. כ״א, „בית גגלר" קרית חיים 12½ (1), „הפועל" עפולה / גלבוע א׳ 12½, פתח תקוה 11½ (6) וכו׳.

ליגה א׳ מחוז הדרום: „הפועל" חולון — צעירי „הפועל" ירושלים 1½:4½, ביתר „מיכל" ת״א — מרכז הנוער ג׳ ת״א 2½:3½, ביתר „רסי" ת״א — והיקר רמת גן 5½:½, „אליצור־רשבסקי" ת״א — הפועל ראשון לציון 2:3 (1). מו־בילה ביתר מיכל ת״א 15½ נק׳, לפני „אליצור רשבסקי" א׳ ת״א 15 (1) „הפועל" חולון 14½ וכו׳.

מפעלי שחמט לנוער

בחג הפורים התקיימו בשכונה ב־תים ברחובי הארץ שלב שמינית הג־מר של אליפות ישראל לקבוצות נוער גילאי תיכון — 1974.

שמונה הקבוצות שהעפילו לרבע הגמר כמנצחות הבתים הן: ... הנוער" תל אביב, הדסים א׳, „הפועל" ראשון לציון, בית ספר ... באר שבע, „בית התלמיד" ... תקוה, תיכון „אחד העם" פתח ... נוער „הרצליה" חיפה, ועפולה.

✱

תחרות נוער קבוצתית שנתית לזכרו של זאב וילנר ז״ל התקיימה בראשון לציון. בבכורה הבנים ... נערי ראשון לציון שגברו ... לפני אשדוד, וקרית גת 6 נק׳, ... 1 נק׳.

✱

האליפות הקבוצתית של בתי ספר החקלאיים, ומוסדות עליית נוער — 1974 תערך השנה ב... בכפר הנוער הדסים. נרשמו ... 30 קבוצות.

תחרות חורף

במועדון ביתי״ר „רסי" תל ... הסתיימה תחרות חורף בה ... שמונה שחמטאים חברי המועדון התחרו ביניהם בסיבוב כפול. ... הראשון הגיע אבשלום ישעיה ... נק׳, לפני צינר 8½, סוחה 6½ ... 6½ וכו׳.

במועדון ביתי״ר „מיכל" תל ... נפתחה תחרות פנימית עם 6 ש... אים המתחרים ביניהם בסיבוב ...

לזכר שחמטאים שנפ...

חמישה שחמטאים פעילים ז״ל ... לו במלחמת יום הכיפורים. ה... אפרים הדר ישראלי (דגניה), לבנון (פלמחים), חנניה לוי (... היים), עפר רודלר (אשדוד). זכרם ברוך!

משחקים מאליפות הא...

סיבוב 2

הודית של המלך

אורסק — צ׳רניאק

[illegible]

גמביט המלכה

גלפר — דיר ...

[illegible]

בחוג המשפחה

מאת נעמי גוטקינד

אלמנות צעירות בישראל

אחת הבעיות הכאובות, הנוגעות לצערנו, לאלפי נשים צעירות במדינה, היא בעיית האלמנות. עם חלוקת כפר הלוחם הנעדרים — שבר בעיותיהן וקשייהן של נשים אלה להעמיק את הציבור, ואל לנו להתעלם מהן. אלמנה אחת, אשת חייל שנפל במלחמת ששת הימים, שביקשה לשמור על עילום שמה, עובדת סוציאלית במקצועה, כתבה לאחרונה מאמר בנושא האלמנות בשבועון לעניינים סוציאליים, „סעד", וכך היא כותבת:

נכתב כבר רבות על אבל, תהליכו ודרך עבודתו. אני רוצה להוסיף כמה נקודות ראות על תחושתה של הבחו־רה הצעירה שבעלה נפל במלחמה.

אופי התגובה על מות הבעל מותנה, כמובן, באישיותה של הבחורה, בקשריה לבעלה ה־מת, בחברה הסובבת אותה וכו׳. יחד עם זה, כשלדאבון הלב נוספו אלמנות רבות לטפול, אולי ניתן להבין כמה מהן טוב יותר בעזרת ההפ־רות הבאות.

1. מהזדהות עם הכלל — לתחושת הבדידות שבאסון

האם יש הבדל בין אשה שאיבדה את בעלה במחלה או בתאונת דרכים לאשה שבעלה נהרג במלחמה. נהלי מדינת ישראל מקנים קצת זכויות יתר לאלמנת המלחמה התגמולים שהיא קבלת גבו־הים יותר, היא מקבלת מת־נות בחגים ובמועדים, זוכה לבקורים ונראה ש„העם אסיר תודה על קורבנה". בו בזמן שאלמנה אחרת לא זוכה לכל זה.

האם נהגים חברתיים אלה עומדים במבחן ערכי הצדק הסוציאלי או לא? זו שאלה שלא כאן המקום לדון בה.

אני רואה הבדל בתחושתה של אלמנה זו מהסבה הבאה: בתקופת כוננות או מלחמה, יש תחושת שייכות חזקה במיוחד. קבוצת הבחורות ש־בעליהן בצבא, מרגישות שו־תפות ומחכשות אחת את רעו־תה. יש התכנסות של משפ־חות הקטנות למשפחה האם הגדולה — דבר אשר מגביר את תחושה היחוד.

אמרה לי חברה קבוץ שבע־לה שוחרר מן המלחמה: כש־אני רואה אותן (את אלה שבעליהן בצבא) יושבות יחד במועדון, איני מפזה לגבת ולשבת איתן. הן מצפות יחד לפריסת שלום, למכתב, לחזר־תו.

המצב המדיני והפעילות הצבאית מעסיקים גם את אלה שבקבוצה שלום לא היו מת־פנות לכך, יש הדחקה חזקה של הבעיות הפרטיות, כי הן אינן שוקלות לנוכח בעיית הכלל.

כל זה — עד שבא המודיע ואומר לה — „בעלך נפל".

באותו רגע, היא בהרבה מקרים חדלה להזדהות עם בעיות החברה ונתיצבת מוזהת יותר עם הקבוצה הקודמת. בודדה מול חברותיה שלהן זה לא קרה, מול החדשות, מול השמחה על הפסקת האש, מול כל השמחות סביבה על חזרי לים שבן שבו מן הקרב.

המעבר הזה מהיותך חלק מכלל חרד, מהדחקה חזקה של בעיותיך את לבדידות שבאסון לתחושה שהנה רק לך זה קרה, הוא חזק וקשה.

נראה, שגם החברה חשה בכך והיא משתדלת להמשיך ולעדייך את האלמנות אליה ע״י טקסים כלל־לאומיים של אבל. ביטויים כמו — „בזכו שנתנו נפשם" הם מקובלים מאד.

2. יחודיות האסון

אלמנה כתוצאה ממלחמה, הינה לגבי מטפלים, חלק מ־כלל אלמנות די גדול. תוך שבוע נהרגו כך וכך בחורים ונותרו כך וכך אלמנות.

גם אלה שאינן פונות לכך זוכות לבקורים קצרים של נציגי משרד הבטחון והמוס־דות הצבוריים.

בבקורים אלה, לא נוצר, ברוב המקרים קשר טיפולי של ממש, אלא קשר של מציע עזרה ואדם הפש לקבלה.

גם כאשר האלמנה היא אשה אינטליגנטית ועצמאית היא יהדעת בעצמה להתמודד במש־רדים ובמוסדות, היא מוכנה לקבל את העזרה, דבר שמי־עיד על הרגרסיה בה היא נתונה.

ההפש שלי הוא שאצל ה... מבקר אשר לא יצר עם האל־מנה, קשר טפולי (בקור אחרי שניים) ובמובן שלא קשר אי־שי, תהיה היא אחת מיני רבות.

אבל, אם כי בעלה הוא חלל צה״ל, אסונה הוא אסון הפרט. אבי ילדיה שלה, איננו אחד מחיילי צה״ל, אלא אישה שלה.

כל בקור אישי של חבר לקרב, של האדם שחלץ את גופת בעלה לבית החולים, של מישהו שיודע לספר לה משהו על בעיה שיאיר קוים באיש־יותר הוא חשוב, כי הוא עוזר לה לדעת שגם הוולת מבחין בגודלו היחודי של אסונה.

בקורים פורמליים של קצי־נים ולו בכירים שאינם יוד־עים בדיוק מי המת, עשויים אולי לחזק את תחושת הסטא־טוס של חלק מן האלמנות, אבל אינם יכולים לבוא במ־קום הביקור של הדרג שהכיר את המת אישית.

ההדגשה של צרת הרבים, אינה חצי נחמה ברוב המק־רים. כל חייל הוא עולם ובהי־הרגו נהרס עולם זה — אם כי הוא נהרג בעת ובעונה אחת עם רבים אחרים. חלק מן האלמנות מתפשות בגישת הקהל אליהן בטוי לתחושה זו.

3. ההודעה

הרבה מן האלמנות נושאות בזכרונן במשך שנים את אופי ההודעה על מות הבעל.

מנגנוני ההגנה, בעיקר של הנשים הצעירות, במשך המל־חמה הם חזקים מאד. הרבה מהן עדיין לא נפגשו במוות פנים אל פנים. הבעל הוא ברוב המקרים צעיר ובריא וחזק — והאפשרות למותו היא בלתי ריאלית.

התחושה של „לו זה לא יקרה בעצם", היא ביטוי ל־מנגנון הגנה הינה חזקה.

ופתאום — ההודעה. רעידת אדמה בחייה הבטוחים בהרבה מקרים, של האשה הצעירה.

„האיש המודיע, פניו, החורד־גו, התחושה שלך כשאת הר־לכת והוא מתקרב אליך והדצ־אחוך — זה הוא, סוף, אין יתיר".

נטיה לחזור ולדמיין חוויה זו של רגע ההודעה שוב ושוב. אחת משחזרת את ההודעה ע״י חלומות בהקיץ, ורעותה חולמת על כך בשנתה.

במפגשים עם אלמנות, כש־השיחה אינה קולחת, השאלה המשותפת: „איך הודיעו לך" פותחת לפעמים את סגור הלב.

בעל החולה תקופה ארוכה תודעת מותו הקרב הינה הד־רגתית. יש הסתגלות איטית של האשה לרעיון זה, מה שלא קורה, לדעתי, כשהבעל נהרג במלחמה. כאן המכה מתרכזת ברגע ההודעה, ויש לעבד ע״י חזרות רבות את התחושות שהאלמנה חשה אז.

4. האלמנה בסביבתה הטבעית

„החברה שלנו שופטת אלמנות בכלל, האלמנות מלחמה בפרט, על דרכי התנהגותן.

אבל הקריטריונים הנדר־שים הם בעצמם סותרים. מצד אחד היא צריכה להיות אבלה וכואבת. אלמנה שאחרי מל־חמת ששת הימים הצטרפה לחוג לרקודים ויצאה לטיולים לדוגמה, נתקלה בבקורת קשה.

מצד שני דורשים ממנה, בחברה המקיפה אותה, להמ־שיך ולהיות פעילה. מה שב־רור גם לה וגם לסביבה ש־עליה להמשיך ולטפל בילדיה.

מחד גיסא יש העדפה של האלמנה החזקה, המתגברת, אך מאידך גיסא רוצים שהיא המשיך להיות נר־זכרון לזכ־רו של המת.

וכאן שוב בא לידי ביטוי היותה חלק מקבוצה, היא שומעת הרבה — „פלונית, היא אלמנה כמותך, כבר עו־בדת מחוץ לבית ועשתה רש־יון נהיגה", ו„אלמונית — כבר עזבה מזמן את בית הו־ריה וחזרה לביתה".

ושוב — כמו שאסונה הוא יחודי, גם תגובתה היא יחו־דית, אופיינית לה, מבטאת את מערכה מנגנוני ההגנה שלה, כל השוואה מיותרת.

גם בתוך המשפחה נתונה האלמנה הצעירה בהרבה מק־רים במערכת יחסים קצת סבוכה. אם ברגע האסון ומיד לאחריו מתיצבת המשפחה יחד באבל, הרי בתקופה מאו־חרת יותר מתגלות פרצות. אולי גם לפני מות הבעל ה־צעיר היתה תחרות סמויה או מתיחות מסויימת בין האשה להוריה.

יש אמהות שאחרי מות בנן נוטות ל„להחזיר אותו אליהן".

על רקע תחושה זו אני רואה את הלחץ החזק לקבור את הבן במקום מגורי הוריו ולא במקום מגוריו הוא. יש כמה מקרים שאמהות הבחור החלל דוחפות את הצעירות לנישואין אין שנים. הבריתית — זו פעולה נבונה המעמידה את האם באור מבין וחיובי, יתכן שגם כאן בסתתר משהו מן הדרך „לקחת בחזרה" את המת.

לפעמים יש נסיונות לקשור את המעגל על ידי התקרבות הזקה מאד של סבתא לנכד, וגם על רקע זה עלולות להיר־ווצר אי־הבנות.

בתוך כל זה עומדת הבחו־רה הצעירה. מות בעלה הפר כל סדר ואיזון שהיה בחייה. היא לא יודעת איך תעביר את יומה ומה תעשה בזמנה. „בעוד שסדר היום בבית ה־הורים חוזר לתקנו, הרי ה־אשה נותרת לבדה בשעות בהן היתה רגילה לצפות לשו־בו של הבעל מן העבודה. ערביה הם ארוכים וריקים. פתאום היא ניצבת מול כמע של הזמן שאינה יודעת איך תמלא אותו.

רבות מן האלמנות נמצאות גם במאבק עם עצמן בקשר לדרכי התנהגותן. החזרה ל־הורים, בעיקר אם את אם לילד־דים, נראית כדחופה הכרחית. יחד עם זה אכולות, לפחות חלק מן הבחורות הללו, ברגשות אשם. „אם אני מסוגלת אחרי שהוא מת לאכול, לישון, לרקוד או להנות מסרט טוב. ולשמוח כל כך בילדי, אולי לא אהבתי את המת מספיק". רגשות האשם מלוות בכמה מקרים גם בחשיבה מגית.

האשה הצעירה, בכמה מק־רים שואלת את עצמה אולי יכלה למנוע את האסון, אולי הסבה למותו על הבעל נעוצה בכך שלא דאגה לו מספיק בעת שהותו בצבא.

לפעמים נושאת החשיבה המגית המתנה הפוכה. היא טו־ענת כלפי עצמה, הרי ידעתי, בסתר לבבי שהוא ימות ואולי הידיעה הזו שבתוכי היא שה־ביאה עלי את השואה.

אני מכירה אלמנה שקראה שירה בזמן המלחמה, ובין ה־יתר נתפסה לאחד משיריה של לאה גולדברג בו כתובה שורה: „את עוד הלכי לבדך וירעף בך הקטף". ואחרי שנודע לה על מות בע־לה נקרה בה המחשבה שלא היתה צריכה לקרוא בעת ה־מלחמה שורה זו — ואז אולי...

לית מאן דפליג שצורת עבוד האבל והדרכה מספיקה אח״כ על אפשרות שיקומה של האלמנה הצעירה.

לא נותר אלא לקוות שה־בחורות אשר נתאלמנו במל־חמת יום הכיפורים תהיינה אחרונות הנקלעות לסיטואציה קשה כזאת.

חליפה לאביב

פיטוריב (משמאל לבדך) ולנוצה עקבי הנעליים אותן נועלת ה־דוגמנית. [illegible]

[illegible]

רוצה להמשיך לקראת פנית חליפה אביבית ומהודרת? — התבונני בעליה מסביב — לפניך אחד הדגמים החדישים והנאים ביותר של קיץ 1974. עקרון החליפה מוכר מאז [illegible]

בעד התלתלים

אין להסתיר הלוהל שבטי של השיער — אדרבא, [illegible] שנות ה־50, [illegible]

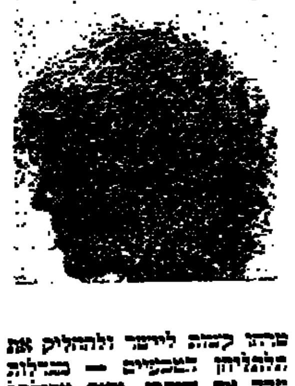

[illegible]

---

500 ילדים בתחרות „כחול-לבן"

במסגרת מאמצי המדינה לעודד את הציבור לצרוך מוצרים מקו־מיים הוכרזה בקיץ שעבר תח־רות חיבורים לילדים ובני־נוער. ילדים למאות נענו לאתגר — ולפני ימים אחדים חולקו פרסים לזוכים. מעניין, להדגים, שירה של ילדה בת שתים עשרה, גיל קשת שכתבה:

במה אוכל אני, אזרחית צעי־רה / לתרום לתעשייה הישר־אלית ולפתוח המדינה? / כך שאלתי את עצמי, בשעות בין הערביים / כשנשלחתי לחנות, לקנות לי זוג גרביים.

המוכרת היתה מאד חביבה / והראתה לי גרביים רבים ב־אדיבות רבה / אדומים וצהו־בים, ארוכים וקצרים / מגוון של צורות ומיכלול של צב־עים.

כמו כן היו שם, גרביים רבים מארצות אמריקה הרחוקות מיובאים / לא היה כל הבדל באיכות או בטיב / גם מראם לא היה יותר מרהיב.

רק אז הבנתי, במה אני יכו־לה / לתרום ולעזור בפתוח התעשייה / אם אקנה אך ורק מתוצרת המדינה / תיגדל ה־תפוקה ותתפתח התעשייה.

האילו נער אופטימי בן שש־עשרה, מבאר־שבע, תאר כך את התעשייה הישראלית בשנת ה־2000:

„בתאריך 1-4-2020 הוכיחה ממשלת ישראל התחשבות רבה במדינות אירופה, בכך שיצאה מרצונה הטוב ממסגרת השוק האירופי המשותף. צעד זה ה־אפשר למדינות אירופה ליצור חומת מכסי מגן למוצרי התע־שייה הישראלית. גם נבצר מהם להתחרות, הן במחיר והן בטיב, הצילה את כלכלתן של מדינות אלה.

אכן, מאז נכנסה ישראל בשנת 1984 לשוק האירופאי המשותף, כחברה חדשה בעלת חששות כב־דים מהתחרות עם מעצמות ה־תעשייה של אירופה, עד היום הזה, בו ישראל היא המעצמה התעשייתית השלישית בעולם, עברו רק 36 שנים, ובשנים אלו נשתנתה התעשייה בישראל ללא היכר. מאז הקמתה של מדינת ישראל ועד כניסתה לשוק האירופאי המשותף, ניכרה התפ־תחות מתמדת בתעשייה הישר־אלית. כמה ממוצרי התעשייה בישראל, זכו כבר להיות מיוצ־אים למדינות רבות בתבל, אולם מצב המלחמה המתמיד, חוסר המומחים בארץ ובעיקר חוסר באנשים אשר ענף התעשייה מו־שך אותם, ויש להם ידע רב בתחומי התעשייה מנעו מישראל אפשרות של התחרות מוצלחת בתעשייתן של מדינות אירופה.

אולם בתקופת זמן קצרה מאד חל המפנה!

אחד הגורמים החשובים אשר בגללו יכלה התעשייה הישרא־לית להתפתח במהירות, היה ה־שלום הבטוח שנכרת בין ישראל למדינות ערב, כשנתיים לאחר כניסתה לשוק האירופאי המשו־תף. כל מי שעדיין זוכר כמה מרץ, כח אדם וכסף דרשה ההגנה על המדינה, יבין כי ב־רגע שכל המרץ הזה הוא הרב יכול היה להתמקד לפתח ה־תעשייה יבין לבטח כי זה גורם מכריע בהתפתחות התעשייה ב־ישראל.

המדענים בעלי שעור־הקומה בישראל, ששקדו על מציאת דר־כים שונות לפתוח התעשייה ב־ארץ, קידמו אותה בהרבה. תגלי־תם הגדולה ביותר היתה בכך שמצאו פתרון, אשר איפשר להת־גבר על חוסר המחצבים והאנר־גיה החמורים במדינה. כבר לפני 60 שנה גילו כי כאשר מפצצים את גרעין האטום יכולים לקבל אטום שונה ממנו. המדענים ב־ישראל פתחו מאד את חקר פצוח הגרעין, והגיעו להגלית מרשי־מה, אשר איפשרה להפוך כמו־יות עצומות של חומר אחר, בשיטות תעשייה זולות. בעזרת שיטה זו יכלו התעשיינים להפוך חומרים זולים הנמצאים בארץ לחומרי גלם נדירים להם זקוקים בתעשייה. המדענים בארץ הצ־ליחו גם להגיע לשיא בנצול האנרגיה האטומית, שנעשה מופ־קת בהצלחה ובזול (הודות למא־מצי המדענים) כמעט מכל אטום שהוא מבלי לגרום לזיהום ה־סביבה.

הנפט, שהיה לפני זמן לא רב, חיוני כל כך לתעשייה, משמש כעת, בעיקר, לייצור בדים סינ־טטיים, פלסטיים ואף סוגי מזו־נות. כפי שהזכרתי קודם, השלום איפשר לאנשים רבים לפנות לתחום התעשייה. היות וישראל היתה בשנת 1980 מבוססת מאד מבחינה חקלאית ולא נדרשו חקל־אים רבים, ובגלל העודף באוכ־לוסיה בענפי המקצועות השו־נים, חל שיפור עצום ביחס הציבור בישראל למדעי התע־שיה. המגמות המקצועיות בבתי הספר התיכוניים התרחבו ללא הכר ורמתן השתפרה בהרבה. נפתחו גם בתי ספר גבוהים ל־תלמידים שהצטיינו בתיכון ב־מגמות המקצועיות.

שפור עצום זה ברמתם המקצ־ועית הגבוהה של האנשים ה־פונים לתחום התעשייה, בנוסף להכרח להתחרות בתעשייה ה־מפותחת של ארצות אירופה החל משנת 1984, עזר כמובן, להיקף התעשייה בארץ.

בימינו כוללת התעשייה ביש־ראל כל ענף תעשייתי שהוא, כשהענפים המפותחים הם: מו־צרי האלקטרוניקה ומוצרים מד־עיים (כמו איזוטופים ותרופות שונות) אשר הודות לרמה המדעית הגבוהה בתעשייה וכמו כן מוצרי מזון ותכסטיל שהם הענפים התעשייתיים הו־תיקים ביותר.

התעשייה בארץ מספקת את כל צרכי הפנים של המדינה, ואף משאירה עודף עצום ליצוא.

בסוד שליחות

מאת מאיר אוריין

הספרות צריכה לשמש את העם ואת עריכה.
(ח. נ. ביאליק)

(לאברהם קריב — עם קבלת פרס ביאליק)

אברהם קריב הוא חזיון נדיר בספרות העברית בת זמננו. הסוג אותו בין הנציגים של זרמים בספרות. שכן קריב הוא בפני עצמו ויש לו אפיק יהודי משלו. אמרנו בספרות ולא בית הספרות, משום שהביקורת במובן המוגדר, זו ה„מדעית", ההבזק הרגשי. עיקר עיסוקה בבחינת הצד הטכסטואלי ת היפה והצד הריתמי בשירה. ביקורת זו בת חלוף היא. מסותיו של קריב בעלות ערך קיים הן. וניצוצות הנשמה ן, לכן טעמם האסתטי־תוכני לא יפוג לאורך ימים.

ם קריב הוא אברהמי ביותר ר' ישראל. גם כשכולם הם אחד נתון הוא לבדו מעבר דעותיו עמו תמיד בסימן יתי' — כי נאבקת. תמיד ם דעות ועם בעלי דעות.

של יחיד

אל דעותיו של קריב בקרב לא היה יחס של אהדה. נים ראו בו סופר המתהלך אחורים. אמת נכון. הקורא דוח לשונו וצלילותה; הע־ יפי סגנונו יעשיר גיבוי, אף לדבריו. אך לא הקשיבו ל־ האמונה היוקדת — בביטוי של — „האמנה עילאית". קולו ב היה קולו של יחיד.

י קריב: מוסקווה היא עיר ד' מאות כנסיות ולכל כנסיה משלה. בתחילה מצלצל ב־ הכבד הפעמון הגדול של כנסיות, מיד באים אחריו ם של ארבע מאות פעמונים יותר, ומהדהדים בלי הרף רבה ובערבוביה בלי הרף. קורת ספרותית. פעמון של שוב אחד פוסק שקולו גדול יתים, הקול של אותו פלוני א פיהוק של נער, אך ליזון ן של המבקר החשוב צלצל, ים אחריו הפעמונים הקטנים ם ומהדהדים בים־בם, בים־ אחרי שמשוחרר שקט, כי הסופר שמסביבו ביתבם־ אלא „בן אלמוות לשעה"...

משירדו בקיעים בתוך עמודי בשערי ישראל נעמדו לפתע בה תוהו; כשספקות על צד־ נו לארץ הזאת החלו לכרסם ם של הדור הגדול בישראל שהיה פעם קולו של יחיד קול של מקהלת ציבור.

נוהגת, כי „פרס ביאליק" לקריב מבטא לא רק הוק־ יב האיש, אלא הערכה ל־ בשפוקה לתביעה המהדהדת זלמנו קריב לשנות דור — זק ו".

מאבקו של קריב איננו מ־ מגות ודעות שביהדות, אלא דמותו של העם היהודי בגר־ אבקה לתביעה המהדהדת ב־ למנו קריב לשנות דור — זק ו"

השכינה וגילוי העם

מאבקו של קריב איננו מד־ נות ודעות שביהדות, אלא דמותו של העם היהודי בגר־ ופרי ישראל הגילו בו דופי. מהרצאותיו אמר קריב: קיים נצחי: אורייתא, קודשא־ א וישראל. לפי שורש נש־ וגל אני לדבר רק על צלע המשולש — על עם ישר־ לי פתחון פה, אין לי הגזה קביה ועל אורייתא. בהי־ את הקצה דקל שבמשולש. בספרו „שבעת עמודי ה־ פרקי אבות הז"ל, וכן ב־ על אחד העם, ביאליק ו־ בסקי הוא מקבא את קבצת בהם מתבלם קריב כמסי־ המורשת של היהדות ואת וחן המוסר שלה. אך את נה קריב לא כמסביר היה־ כמגלה את הנשמה היהו־ תו על א. עבק (ב„מיתרים ') אומר קריב: „כשם שיש לגילוי שכינה כך יש מי גלוי העם, וקריב זכה ל־ ם.

של קריב יוצאים בו קסי־ הספרות החדשה. הנכון הוא מנה בין הסניגורים הגדו־ עם ישראל ומתוך הסניגור־ צמותה הקטיגוריה על מקטר־ ת קריב בנין הוא, ושלילתו ולא מתוך צרות אופק דבק ישתו. כמשורר מלידה, כל אנושי קרוב ללבו; כ־ מובהק הוא מייחס חשי־ של היצירה, אך האמת־ בה, לדעתו קנה־המידה ה־ ערכת יצירה. לדעת קריב, די המקטרג על העם היהודי את דמותה של העיירה יצירתו פגומה. כסופר הדו־ ת בעלת ערכים איננו רואה יחן שיש לסגוד אליו. ודאי נקן הגאה, עץ חשוב הימנו ש בדי. האצטלסיות שקריב היא לא זו שהיא תאווה אלא זו שנפש האדם מתאו־ ה.

נבוכה מצד ערכה האמ־ שמה ספרות, אך גרועה הספרות שפגיעתה רעה ורא. קריב שזכה ל„גילוי אה באהבת עם ישראל ב־ עליון והיא משמשת בידו כה לפיה מודד יצירתו של '. מכוח האהבה הזאת הוא שלו נגד סותרי המושכלה לדעתו, את פניס של בעיירה הגולה. ומכוחה לא ם אף לא לסופרי הבוטנת כבוד בפנתיאון הספרותי ישראל.

שמה בין מעריציו של זלמן שיא השלישי של מדינה מסה בשם „זלמן שזר ב־ ' עומד קריב על כך שעל היה ציוני כל ימיו (כל־ ורש ציוני), איננו חוזל על העבר הגלותי, הן על העיירה היהודית הנן על יחוק המופלג יותר. בכך ד, בניגוד למבשרי הפס־ שה, שבבואי להיות ציוני צורך להתמרד בגולה ר וירה אלא להיפך, העיירה היא היא לו מקור השראה ציון. ב„כוכבי בוקר" הע־ על גם לאו דוקא את עילוי על עיירתו שטיובץ, את יהודי־שבת יום־טוב, הוא הלל גם לנחותי דרגה, ל־ . אנשי־חיים־יהיה. ומשור כרוגו את אותם היהודים

משפשוטי העם, פונה אליהם: „מי זה העליל עליכם את עלילת הבטלה והפאראזיטיות? סלחו נא חברי, כי מרוב קנאתם להבראתנו הפריזו ועיוותו... ועליהם תכפר אהבתם על הגוזמותיהם".

בקריאה הזאת של שור מוצא קריב סיוע וחיזוק לגישתו בביקורת הספ־ רות. אם „המגינים צריכים כפרה" משמע שהכרעת דמותה של העיירה מצד שלשת הגדולים — ברנר, מנד־ לי ופרישמן — חטא הוא המצריך כפרה. יודע אני שאני בורסקאי —

סח לי פעם קריב — טוב יותר להיות נוקב מרגליות או בשמן. הייתי מיטיב לעשות אילו הייתי עוסק בשירה, או בספרות שמש. אילו הייתי מוצא אוצר שיעשה את מלאכתי, הייתי משמש בבית הכרוך"...

הקצה השמוט מהשלשלת

תפיסת עולמו של קריב היא פרי אינטואיטיבית־סוביקטיבית. א. קריב עצמו מודע בכך. בהקדמה ל„מיתרים ומערכות" הוא מודה, כי המאמרים הכלולים בכרך זה רובם כתובים מתוך זיקה שכלב..." עם זאת, אין תפיסת עולמו פרי הלך נפש של משורר יפה נפש, אלא מסקנה משי־ מה מרפקת, שמקורה בתחושת השלי־ חות המקננת בו.

קריב הוא מן יחידי הסגולה ש־ מספרם פוחת והולך המחוננים ב־ תודעה של שליחות ויעוד. התעוצמה הזאת היא המנוה את קריב האיש, והיא המושקעת את שלושת רבדי ה־ יצירה שלו — השירי, ההגותי, וה־ ביקורתי — ליצירה מקשית אחת.

השליחות שקריב הטיל על עצמו היא לעמוד בתפארה את ישראל לדו־ רותיו. (עטרה ליושנה!) ובשליחות זו התחיל לחוש לאו דוקא — כפי שסבורים כותבי תולדותיו — מאז שהודלקו הכבשנים ההוגו הנרצו על השבט היהודי במזרח אירופה. כבר בראשית דרכו של קריב בהיכל ה־ שירה, בימי עלומיו, בשנות ה־30

ברוסיה, כשהתהלך בודד ומיותם ב־ חוצות אודיסה המוסקבה, כבר או חש במעמקיו את תחושת השליחות. מעל במת הסופרים העבריים אמר פעם קריב: „בעולם הרוח אין כתב מינוי, אלא כיצד? אם ענין מן העניינים מהלך באדם ואומר אחזתיך ולא ארפנו — זהו המינוי, ואין מינוי גדול מזה".

איזה „ענין מן העניינים" אחז ב־ קריב? ומי בכל זאת העניק לו את כתב המינוי לתחושת השליחות? כ־ משורר בנהות, יצאה נפשו של קריב לשיר בימי נעוריו על טבע ונוף, על אילן וניר, על שדות ופרחים, אך — מספר קריב — או במוסקבה על משכבי ראיתי פעם אחת בחלומי יער של יהודים המחוזקים בשלשלת ארו־ כה, כשתחליה האחרונה שבה מגר־ תקת הימנה. מבין ההמונים ניגש אלי הבעש"ט ואמר לי: לך החזק בקצה השרשרת השמוט. כל היהו־ דים שמסביב התחילו אף מושיטים את ידיהם כנושים בי: קום ופסול מצבת לנו / חרות פרשתנו על לוח / ודובר שפתותינו אחרי בלותן.

אותם היהודים היו „אישפוזי הלי־ לה" שקריב ראה בחזונו ואשר להם הקדיש השיר הראשון בשם זה בספר שיריו „קול ובת קול" (בהוצאת „עם עובד", תשי"ב) — :על אותם אושפי־ זים פייט קריב:

בין כנפות פליטתהיכם הבלות
נצור יקר שלב
חיים ושהבם — מלם הגמור
שמונה.

אותם אישפוזי לילה העניקו לו את כתב המינוי של שליחות. „ואין מינוי גדול מזה". הם, המוני היהודים שנימחו בימים של ים ואש מלווים אותו בכל יצירותיו והוא משמש להם פה. באותו חזון לילה זכה קריב ל„גילוי העם". מאחורי הטליתות ה־ בלות ראה עינו הפנימית את היקר; מתוך הקדרות שהיתה עוטפת את העיירה היהודית היו עיניו רואות ניצוצי אור ומאז שזכה לגילוי העם נטל על עצמו את השליחות לגלות את הגילוי ההוא בפני אלה שלא זכו לכך. ואת השליחות הזאת מילא קריב במסירות של שליח נאמן.

מאלפות השורות הבאות שיצאו מעטו של קריב בשנת תשט"ו בויכוח עם אליעזר שטינמן שקינא את קנאת ד. פרישמן:

— — המסקנות שאליהן הגיע (הדברים כתובים בגוף שלישי) נב־ דקו בשבע בדיקות לבל יתגנב לתוכן שמץ של טעות. ועל כל שורה ממס־ קנות אלו הוא אחראי בפני כל בית דין — בין של מטה ובין של מע־ לה... ולא עוד, אלא אם ישאלוהו באותו בית דין עליון: עם זה שניתן בידך מה עשית בו? יענה ויאמר: דייני צדק, לא לי המשפט על ילדי עמי, אך בלב שוקט מנית אני לפני־ כם כל הדפים שכתבתי על אותם סופרים עבריים מדור עבר, כי באמת ובאמונה כתבתי אותם, ואם יש שלי־ חות לכל אדם עלי אדמות, עשיתי בזה מקצת שליחותי...

קריב מספר, כי באותו חזון הלי־ לה ציווה עליו הבעש"ט להחזיק בקצה השלשלת השמוט. היינו זה בקע בריציפות הדורות. והחוליה ה־ חדשה של עם ישראל, היא התחיה של תקומת ישראל מנותקת מההו־ ליות הקודמות של השלשלת הארו־ כה והוא חש בשליחות לרתק את החוליה בתוך השלשלת. שכן אליבא דקריב, כדי ליצור עם ישראל אחד לא די באיחוד הוריזונטלי בין השבט הישראלי לבין דור היהודים שלפניו בתפוצות הגולה, דרוש איחוד עם ששים־שבעים דורות יהודים שבאת־ רינו. אז או תהיה השלשלת שלימה.

עינוג אסתטי ורוח טהורה

נדמה לי כי השליחות של קריב נתמלאה לפתות בחלקה. מי יודע דרך הרוח? בשדה, באה הקצירה בזיגה באותו המקום שזורעים בדמ־ עה. לא כן בעולם הרוח. איש הרוח זורע את רעיונותיו במקום זה ו־ מלאכת הקצירה נעשית כעבור זמן רב במקום אחר. מי יודע כמה מ־ דעותיו של קריב מבצע את דעותיהם של שרים ומתגבים התרדים על דמותו הרוחנית־יהודית של הדור הצעיר ב־ ישראל.

במבוא ספרו האחרון „משלשום ועד היום" מותב קריב: מקץ שנים ניתן לקבוע, כי התוצאה לא כלה אכזב. תרף הקוף הזן שעוררו הדברים בקרב שלומי אמוני המסורה — לא יצאו לבטלה.

כיום שקוע קריב כל־כולו בעולמן של אגדות חז"ל (ב„קול ישראל" נשא קריב מאה ושלש הרצאות על נושא זה!) מהמסות שכבר פורסמו אנו למדים על נושאים שונים שבתחום האגדות הנותית־מוסרית שתהא נודעת לספר עם הופעתו, ויהיה זה הספר העשירי במספר.

הפרופ' אברהם יהושע השל הת־ בטא פעם בפני: קריב הכניס רוח טהרה בספרות ישראל, אף הלהט שלו טהור מכל פגם. ואכן המעיין בספרי קריב לא זו בלבד שהם מעני־ גים אותו עינוג אסתטי. הוא חש כאילו מתהלך על פיסגות הרים וגר־ שם לתוכו אויר מזכך.

לפרס ביאליק נתוסף נופך של חשיבות לאחר שאברהם קריב נמנה בין מקבליו.

לנבוכים אשר בארץ

מאת הרב מרדכי אילן

אין נבוכים אלא ממורדים שנ' נבוכו עדרי בקר (יואל א, יח), וע"י מכילתא בשלח יד — ועי' התרגום יב"ע שם).

אין בין מלחמת ששת הימים לבין מלחמת יום הכפורים אלא האמונה והאכזבות. האמונה הוא המרכיב הראשי בנינו של כל עם. ולא כל שכן בנינו של עם ישראל שאינה אומה אלא בתורותיה. האמונה והתורה הן המתחברות בכל הדורות אבנים פזורות ליחידה. אשר בליל של דעות ורעיונות מן החוץ מרחפים בחלל, הרי רק מעין האמונה בכחו לזקק את הסיבים שנטפלו במסלול הערוך של הצעדה הגלותית.

אחד מיסודי היהדות הוא לתחום תחומים למושגים בסיסיים של ה־ יהדות, להכניס סדר ובהירות בחשי־ בה, לסלק את הערפל, שהוא הסם המרדים לשעה כדי לא לחוש כאבי הזמן, כבר בתחילת היצירה נאמר „ויבדל", ועל האדם „להדמות ליוצ־ רו. כמובן שההבדלה — צריך דעה מוצקת, דעת תורה, שלא לבא לידי טשטוש ערכים ולא להאפיל על ה־ מבדיל בין האור לחושך. וזהו שנא־ מר: „אין שמחה כהתרת ספקות".

יש אם לאמונה ומסורת היהדות קשר אורגני בין הדורות במסלול בטוח שקצהו מגיע על הר סיני. שני הגורמים המיוחדים הללו הנביעו ב־ מלחמת ששת הימים רוממות נפש, גדלות הרוח, גאון והיהודים ביחס למצמתינו בתוך עם במינה זו של עולם זה השרוי בעידן של משב־ רים, משאבי פרץ של אמונה נגר־ זים בתוך הלבבות, פרצו בזרם החו־ צה, והטפיחו את פני הצומ־ דים בצדי דרכים, כיאה לעם סגולה, ושואבינו מסביב בחלו מפה נפש, ומבוכה ומהומה היו מנת חלקם. אשרי העם שככה לו, כששת הימים האלה מהווים דפים מזהירים בספר תולדות עם מקדשי שביעי.

המלחמה ותוצאותיה

חז"ל אומרים במס' ב"ב ט"ו: משה כתב ספרו וספר איוב, יש בכך רעיון עמוק ביחס לכח הרוחני של עם ישראל, תורת משה היא קו מנ־ חה לו, במבצעו המסובך והקלשו בין גאולה לגלות. הרי חוץ מספר הישר צמוד לו גם ספר איוב. „תול־ דותם נשפך דמם כמים" (בפיוט להפלת גשם) שפך הדם שנגר מאתנו בשנות דורות שאנו נמצאים בהם, היא חלק מתולדה שלנו, תקותנו,

שבשואה האיומה שבתקופתנו בשלם ספר זה, ונותרו בו רק עלים בודדים עד בוא גאולתנו השלמה.

בעקבתא דמשיחא היתה לנו גם מלחמת יום הכיפורים כיום דין ש־ נפתח לתקופה די ארוכה, מלחמת זאת הנביכה את העם היושב בארץ, הביאה לרפיון רוח, אולת יד מור־ גשת בכל השכבות ובכל התחומים, ערפל רעיוני עוטה את המדינה, קיימת החשרה במנהיגות במהולים בחוגים שהם בבחינת פסיק רישא לעם. פסקה האמונה והאמינות במנ־ הגה, ובמקום ההפעלה אל ההר כפי שההתנה בששת ימים הרי אנו במצ־ אים כעת בירידה ותר סברית מן ההר ההוא.

איה מוכיח בשער שיעמוד בפרץ, יקים מתומים בפני נסיגה רעיונית, וירידה התומית שאחריתה מי ישר־ רגה? העם אשר עומד כעת בפרשה דרכים גורלית זקוק למנוזרים רוחו־ ניים שיכונו את דרכו? יש לנו נוער פי שהוא הכח הערכי של העם הממית עצמו באהלה של תורה, או נוער הגלתם בחרוף נפש ביעדים שיועד לו. מקיים את ה„בכל נפשך" וכפי שדרשו חז"ל אפילו היא נוטל את נפשך ועד בבלל, למען קיום מצות „וירשת וישבת". נוער זה ער לבעית רציפות הרעיונית של הדורות, אך נראה שבשלבי התחתית של העולם עומדת מנהיגות שהיא נגד קביעה הלכתית של „מיהו יהודי".

מנהיגים מסויימים בארץ, שנפשם שגבה מלהביא את רעיון גיור כהל־ כה תקליטם שיצרו הוא סילוף של היהדות בכל הדורות. מנהיגים ב־ ישראל מתבהלים מאחינו הנדיבים באמריקה, שכאילו מאיימים בהפסקת תמיכתם לבנינה של הארץ אם יתוקן חוק השבות. ומאימתי נאמד מצפון היהדות בערך של כסף? הטובים שבהנהגה יודעים האמת על „מיהו יהודי" אלא שמודדים בו במתכוון או שלא במתכוון, אנו אומרים להם, הרפו ידיכם מזה!

אנו נלחמים למען השכינה שחסר־ רה כיום בישראל. היושבים על מדין בבתי הדין הם יודעים על המצב הקשה השורר כיום בישראל ובעולם בשטח קיום היהדות, המשפחה ב־ ישראל משקפת בזעיר אנפין את דמות העם. הנביא אינו מוכיח כל־ ליות ישראל, כי אם מוכיח בשער משפחות ישראל ובית ישראל. ה־ בתים והמשפחות הם תרמית העם והמדינה. כל הפועל לקיום המשפחה הישראלית פועל למען קיום העם. יש גורמות קבועות למסגרת המשפ־ חה הישראלית דפוסים מתקים לה, שאין להתעלם מהם.

ביחס להוות ההלכה בתודעת העם נאמר: „דברי חכמים כדרבנות וכ־ מסמרות נטועים" וגו' (קהלת יב) למה נמשלו דברי תורה לדרבן לומר לך מה דרבן זה מכוון את הפרה לתלמיה להוציא חיים לעולם אף דברי תורה מכוונים את לומדיהם מדרכי מיתה לדרכי חיים, אי מה דרבן זה מטלטל אף דברי תורה מטלטלים, תלמוד לומר מסמרות ר וכוי נטועים מה נטיעה זו פרה ורבה אף דברי תורה פרים ורבים (חגי־ גה ג: ועי' מהרש"א חידושי אג־ דות).

גדולי ישראל נותנים את נפשם בכל הדורות למצוא פתרון הלכתי ראוי ונפשם יוצאת עד שמצאו פתרון לסבל אשה עגונה לשחרר אותה מעגינותה, או להתיר ממבך בעיות אחרות. ההלכה מסבירה פנים לאלה הבאים אוזן קשבת לה' ואבגם הל־ כה־הליכות אלה יסודם בהררי קודש מימי בראשית העם. גם באברהם נאמר וישב אשל, "זה בנה בית בישראל לפי התכנים של מסמרות נטועים, הבית הזה נתן פריו המבו־ רך בכל הדורות.

אנו אומרים: „ד' צורי וגואלי". דעת ה' מוצקת כצור איתן, אין דו סטריות בהשקפה אין פגילה נפשית בחינת „ויפן כה וכה". האמונה היא כסלע איתן. כחם כול ד' צורי, וממילא יהיה גם גואלי.

הנוקשים כלפי הדת צמודים למוד חיים רוחני מיוחד כהמשך לתקופת ה„השכלה", שאנשיה השמיצו את גדולי ישראל, שמסרו את נפשם עבור בית ישראל. ידועה העלילה של „קוצו של יוד", שהפיכר מתכבנ הוא הנכח. השבנו שאלה הם כיום אסימוני ספרות, אנאכרוניזם שאבד עליהם כלח, לצערינו תלמידיהם נשאו ראש, ואם כי מולבשים צבעים כברום ב־ התאם לזמן ולמקום, הצד השוה ש־ ביניהם הוא שנאה קשה כשאול כלפי היקר והקודש לנו. ודוה ביותר הוא שכא־לו ניתנה להשקפה זאת הילה מיוחדת מצד הנהגת המדינה.

ועד כמה דרכינו משובשה בבעיות קדומות ביחס לנושאים השנויים ב־ מחלוקת יש להביא שתי עובדות — המטפחות על פניהם של הבלעיגים למיניהם — שהיינו עדים להם בבית דין בשבועות האחרונים, אחת בשטח הגיור, והשניה בשטח האישות. ב־ שתיהם הרבנות היא המותקפת, אך כנוגה יוצא צדקה.

שתי דוגמאות

א) מעשה בערבי אינטלקטואלי בר־ גר אוניברסיטה. בעל משרד של רואה חשבון בעיר גדולה בישראל, נפשו חשקה בבת ישראל. מתוך כך כנראה הגיש בקשה לגיור, הבקשה נידונה בבית הדין, יכרגיל, בעניינים אלה איננו בבחינת „צמא פוזיאר" המקדים נעשה עובר לנשכע, דחינו מספר פעמים כדי שיהיה למבקש הגיור מושג מה ודיעה ביהדות, המתעמד לגיור, סביר וקבל. גדולים וטובים מתרבנים של העיר שהבה ישראל נקשרה אליו, והמשרד הר מבשלה, הכמונים על כך ענו להיהיר להחזיר את מעשה הגיור. בינתיים פרצה המלחמה. ומואיש התגא לא היתה לביהייר כל ידיעה ופגיה על שיחו ושינו, עד שביום בהיר אחד הופיע אחד הרב של העיר ההוא ואמר בשם המועמד לגיור, מאחר שה־ יהודים מחזירים את השטחים, כלומר עם ישראל הוא בנסיגה ויד הערבים על העליונה, הריהו יזוחה את בקשתו לגיור. עד כאן עובדת הגיור, אשר מטפחת על פני האנשים והגופים הצבוריים אשר משמיצים בלי הרף את הרבנות המריינות על עמדתם ה־ קשוחה בעניני גיור. אפשר לתאר מה היה, לוא היינו פוזיים לקבלו כגר צדק.

יאמר ברורות: למרות הבקורת בית הדין לא יעבור על העקרון שקבע לעצמו ולא יתן אשראי מיבבל לאותם מבהורי ישראל אשר תרים בשוקי העולם אחר נבריות בבקום בנות ציון. בכן מי התובע כבוד בת ישר־ אל, הרבנים והדיינים או משמיציה לרבנה ארגונים שונים? במובן, שונה היא העליה ברוסיה עם הם בבחינת תינוקות שנשבו, ובית הדין דן בכל מקרה לחוד. כל הקבלה בגיור היא מיוחדת. בית הדין יודע היטב לכוון דרכו מתי לקרב ומתי גם לרחק.

(סוף בעמוד 8)

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

במסגרת המפעל התורני הגדול

מערכות חז"ל

משנתם ודבריהם של בעלי התלמוד — תנאים ואמוראים — בהלכה ובאגדה. מסודרים וערוכים לפי האישים והעניינים מעזבונו של

הרב ד"ר ישראל קאנוביץ ז"ל

הופיע כרך חדש בסידרת האמוראים

רב־שמואל

מאת הרב ד"ר ישראל קאנוביץ ז"ל
הרב יוסף ליפלאנד ז"ל

המחיר: —.25 ל"י

*

ניתן עדיין להשיג:

אביי ורבא (מאת הרב י. ל. הכהן מימון ז"ל). המחיר: —.26 ל"י;

רבי יוחנן — ריש לקיש, המחיר: —.22 ל"י.

משנת התנאים בשנים עשר כרכים.

המחיר: —.160 ל"י.

משרד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036

קרן שמש

מאת אהרן קוה

גלגל החמה המנסר ברקיע שאין בו, בהרבגי סוף קיץ, לא ענן ולא צל של ענן, מטיל לים בשעות אחר הצהרים, ברק של שיעמום, ונפש האדם נכספת אז לשינוי. לעננים, לגשם שמביא להתעוררות.

בא החורף ומראותיו. עננים מבשרי גשם עלו לרקיע. אורחים משמחי לב, שבאים מדי חורף להרוות את האדמה למען תתן פריה. רוח נשב, ענפי האילנות נעו, הרעידו עליהם ואופל פת־ אום היה, אופל בטרם גשם ראש־ שון המשווה נעימות לרחוב, ה־ נעימות של בית.

— גשם! — קראו ילדים בקול שמחה, בזמר, וגדולים, שלבם צייף מלהבה ואחוז פחד מלחמה חשו פחות. הם לא מיהרו לבקש מחסה, וטפיחות הטיפות הראשו־ נות על בדיהם היתה להם כמגע של ילדות.

לא בסופה ולא בסערה בא גשם ראשון זה אלא בטובה ונחת, רקכתו זעה כבציף של חסד ה' מביא רפאות. דומה שלא תקופת זמן של קיץ הפרידה בין גשם אחרון לפניו, לבין גשם ראשון זה אחריו, אלא עת רבת, רבה מאד, וקול צפור מסתור אילן נש־ מע גם הוא כאילו לא נשמע מ־ כבר.

אחרי ימים של גשמי מרובים באו ימי סגריר ללא גשם, ימים קרים, קודרים והשמים מכוסים היו עננים קפואים, אך התעוררת געגועים למאור הגדול שהסתתר מעל לעננים שלא המטירו, ש־ הושיבו את אור היום, והיו לא יום ולא לילה. האנשים שעברו במדרכה הקרה והאפורה, ויקנה קפצה עליהם, בפניהם ניכר היה שלא נוח להם, ומראיהם הזכיר את הכתוב בקהלת: „ענין רע נתן אלקים לבני האדם לענות בו".

*

לפתע היתה נהרה, חזר היום להאיר. העננים נתרחקו לפאתי ים. שם נשארו הקרעים כשרש־ רת הרים גבוהים והשמש שמא־ חוריהם רשמה על פסגותיהם את כתב זהבה, ענוה לבתים הגבו־ הים זר של אור, שהזכיר גם הוא פסוק בקהלת: „ומתוק האור ו־ טוב לעינים לראות את השמש".

*

גשם ירד ללא הפוגה, יצא במחול צועים על המדרכות, של הכבישים, הקיש בתפוה במרז־ בים, נפל לתוך שלוליות המים, מים מתוך מים. קול הגשם כבש את היקום.

הפועל הבלתי רגיל ביום ו' שחור המים לילה הצלו את זכר המבול.

בהשכמה, יצאו אנשי הפעל כבתיהם לתוך האופל הגשם, וכשבאו למקום עבודתם במפעל של שפת הים לא התחילו ב־ עבודות השגרתיות והזעקו ל־ גשור, שנשקפה לו סכנת התמוט־ טות מזרם המים הרבים בנחל.

הנחל ההולך לים, שבימי ה־ קיץ זרמו איננו ניכר לעין, רחב עשרות מונים. המים הרבים הש־ תפכו לים במהירות, שבו אל מקורם.

הים באת, הטיל בחשולים מעני קצף, שהגיעו מתוך האופל כיד־ בים מכורבלים.

דלים נראו האנשים מול האית־ נים המשתוללים. אחד כמעט נס־ חף בזרם העז של הנחל. בין ה־ פועלים לבין הממונים עליהם היתה קרבה שלא היתה עד כה. בעלי הרוח הנמוכה שבין הפוע־ לים מצאו עתה שעה כשרה לפ־ נות בדברים למנהליהם ואמרו:

— מבול.

— באמת מבול.

התשובה נאמרה כבקשת סלי־ חה. המנהל הראשי נתן הורא־ תיו אחרת מתמיד, דיבר כשוות אל שווים. נפלה המחיצה. לסכנה בידי שמים שווים הכל.

ביבשה נצטמצם הכל. גבעות החול נצטמקו, נתמעטו ושינו צורתם. בתי העיר הרחוקים רוד־ קו יותר ונראו צללים מבעד ל־ מסך הגשם.

בתוך השכת הענן היתה נהרה, נקרע חלון שמים, כעין הגפיה קטע קטן של שמים תכולים, אות לשכים חדשים, מטהרים ולשמש.

*

מנגב המים רקד ריקוד של חורף על השמשית מול עיני ה־ נהג. קילוחי מים נזלו על פני השמשות שעל יד מקומות היושי־ בה. לאחר שפסק הגשם הפוסף בשתקפו האילנות, שבצדי הדרך, עכומים בבביש הלח, הבין פירד־ כי, שלהבהיק בנוגה נוגה. המים עבדו בשדה שלוליות שלוליות, גשם דק, שלא היה ניכר באויר ־שם בהן עיגולים.

כזאת היתה באוטובוס וקדרות בלב האנשים. אחד עמד על יד אדם יושב מכורבל במעיל ישן ולראשו כובע גרב עם ציצית למעלה. אדם זה נדחק ועלה לפני האיש העומד ההבס את מקום ה־ ישיבה האחד שנותר. רגש לא טוב היה בלבו עליו ועל לבושו. מה ראה להבוש כובע יאה לילד. לנער? רגש זה העיק עליו ונבצר ממנו להתגבר.

בשעת הנסיעה הממושכת חלה תמורה בתוך. אור הוטל בהלל. קרן שמש בלתי צפויה האירה את פני היושבים, ושמחת פתאום ניתנה בלב האיש. הוא התכופף לראות את השמש מבעד לחלון והיא נראתה לו רעננה, צוהלת כמו לאחר טבילה. לבו הפך ל־ טובה ורגש הטינה נעקר מ־ תוכו.

*

הפועלים, שנסעו למקום עבודתם האחר מחוץ לעיר בסבר־ נית משא ומכוסה ברזנט, לא יכ־ לו לשבת על הספסלים הרטובים מזמת הגשם שירד בלילה וחדר מבעד לכיסוי, שהיה מנוקב פה ושם. הם עמדו והך שתיקה קד־ רות הכיסוי נוגע בראשם. תוך כדי נסיעה נתנו עיניהם בחומות הבתים הכהות, הספוגות מים, ב־ מדרכות האפורות והענומות, הד־ ריקות כמעט מאדם.

כלב הפקר עמד במדרכה, רעד מקור ולא ידע לאן יפנה. כשה־ גיעו אל מחוץ לעיר חשו בנשי־ בת המרחב הלחה, הרעננה, ב־ מקום מי גשם בכ..ת נשתקפו השמים המעוננים גם פס רקיע תכלת.

בתוך אפלת המכונית נראתה בהרת שמש קטנה, אור אדמדם ועליז, אור שמתיקות השמש בו. בהרת קטנה זו הרנינה את הלב־ בות, והשתיקה הקודרת הפכה ל־ היית בוקר ערבה, להלום ילדות. כך הדאי ראו אור שמש זה־ בוקר בעוד הם ילדים, והכיסוי שנגע בראשם דומה היה עליהם כטלית שהיתה בימי הילדות פרו־ שה על ראשי „כל הנערים" ב־ שמחת תורה.

*

יש ובחורף בא יום כמתנה, יום חם ומעורפל מעט, שיש בו מתוק זכרון הקיץ, והזכרון הוא מעניק ללב יותר מאשר הממשות עד כי צר הוא מהביל את הרג־ שת הקיץ שהורה במפתיע. רישו־ מו של השמש איננו ניכר בשום מקום והוא בכל מקום. נמוכים השמים ורועפים דממה ומזמזמים את האדמה והיא נותנת ריחה הטוב, ריח קיץ בעצם ימי החו־ רף. יום כזה בא לרוב בין שבט לבין סוף אדר ומבשר את בשו־ רת האביב.

שיחה עם הרב משה מאקס

מאת נעמי גוטקינד

יוקם גשר לבבות בין רבני ישראל ורבני ארה"ב

צורת דיבורו של הרב משה מקס, סגן נשיא לשעבר של הסתדרות הרבנים באמריקה, וממקי־ מיה בשנות הארבעים) המתגורר למעלה משבע שנים בשכונת בית וגן בירושלים, היא רכה, מתונה ואיטית.

אבל תוכן דבריו מלא חומר נפץ וביקורת קשה על מנגנון הרבנות הישראלית. ארבעים ואחת שנה שימש בכהונתו בקהילות הקטנות והגדולות של ארצות הברית ואת נסיונו העשיר חשב להע־ מיד לשרות רעיו בישראל, אולם כמרבית הרב־ נים העולים מן העולם האנגלוסכסי, גם הוא נדחה.

מדוע? מה מקשה על קליטתם של הרבנים מן הגולה? כיצד נראים היחסים שבין הציבור הישראלי ורבניו מזווית־הראיה של יהודי אמ־ ריקה?

על כך שוחחנו השבוע בביתו של בעל יובל השבעים, שעדיין הוא מלא מרץ ותוכניות לעתיד (אחת האקטואלית ביותר היא ייסוד אגודה של רבני ארה"ב, מהם ישנם בארץ כבר כמאה, שהיפגש עם שר הדתות החדש כדי לייעץ ולהציע סיוע).

אחד שנקלט

„מכל הרבנים שעלו לישראל — אינני מכיר אחד, פרט אולי לרב זולגין, שנשא רב בית הכנסת ברמת אשכול, שנקלט ברבנות. רובם עוסקים בעבודות פקידות ממשלתית במשרדים השונים או ממשיכים בענף המדעי שלהם. בתי הכנסת אינם מוכנים לקבלם. ידוע לי מקרה טיפוסי של רב ניו־יורקי מפורסם ביותר, שרצה לעלות לחיפה ולא הצליח להתקבל. הבעיה היא בפער הגדול בתפיסת התפקיד שבין ישראל לאמריקה. כאן הרבנים פוסקים לריב בד' אמות של הלכה. מהם תלמידי חכמים מובהקים ה־ מעוניינים בהפצת תורה, אבל מעוניינים פחות במצב החברתי של הקהילה. בארצות הברית הרב איננו רק תלמיד חכם ומורה הלכה, הוא מדריך ומייעץ בבעיות משפחתיות, כלכליות וחברתיות, הוא מקדיש הרבה זמן לשיחות עם נוער. לפ־ חות חצי מזמנו מוקדש לייעוץ וקשר עם אנשי סבי־ בתו.

ובישראל? באים אלי למשל, ישראלים עו־ לים חדשים מאמריקה, לשיחת התייעצות אפילו היום. כשאני שואלם, מדוע לא ניגשתם לרב שכונתכם לשיחה? הם עונים אין לו זמן, הוא לא מעוניין.

חוסר זמן

כאן מגיעים לבעיה קשה אחרת של רב ישראלי. לא רק שאיננו מוכן או מאומן לקשר עם אנשים, גם אין לו זמן. אקח לדוגמה את רב שכונתי: הוא גם מלמד במכללה, גם מורה בסמינר, בהיכון — ואת בלית ברירה, כי מש־ כורתו ממשרד הדתות אינה מספיקה לפרנסת משפחתו. בארה"ב — הרבנים עסוקים בעבודות מינהליות של ישיבות קטנות, אך מרבית זמנם בידם לשוחח ולקבל במשרדם אנשים.

הסיבה השלישית לחוסר קליטת רבנים עולים היא — סמכולים בידיעותיהם. שמעתי שב־ ישראל, מתייחסים אל רבני אמריקה כאילו היו מעין עובדים סוציאלים שאינם יודעים כלום בהלכה. זוהי שגיאה חמורה בהתנהגות. אם רו־ צים באמת לתקן את חיי הציבור בארץ על יסוד תורה ומסורת, אם רוצים גשרים אל לבבות ה־ ציבור שאינו שומר מצוות כדי יקרבו לבית הכנסת ולמסורת היהודית — צריכים ללמוד מרבני אמריקה כיצד עושים זאת".

בעיות אישיות וחינוכיות

שאלתי: האם יש לך הצעה בעיית גיוני תעשה „לפוזידי" מעין זו?

„הייתי ממנה לכל רב ישראלי כסגן — רב אמריקני, שיטפל בענייני הציבור ובבעיות אישיות של אנשי השכונה. רב כזה, יודע למשוך גם אנשים שנקראים חילוניים אל בית הכנסת ואולי ידע להשפיע עליהם לפחות לשלוח את הילדים לבי"ס דתי. אני לדוגמא, גר בשכונה דתית. ברחוב אחד אחרינו, כבר אין להרגיש אווירה של שבת. נוסעים שם במכוניות כאילו ביום חול. מדוע אין רב שיגש לשוחח עם האנשים הגרים שם? לא מינו סגן. מבין מאות הרבנים האמריקאים יודעי עברית, שאפשר היה למשוך לעלות לארץ־ישראל, הרי היה מקדיש עצמו למבצע כזה. מנסיוני אני יכול להעיד. בשנת 1949 עברנו לגור בשכונת פורסט־הילס ליד ניו־יורק. אותו זמן אמרו לי הראבייס הרפור־ מים בשכונה: „אצלנו, רק יהודים קונסרבטיביים ורפורמים — לא תמצא כאן מה לעשות". ובכל זאת — פעלתי. חיכיתי עד ראש השנה ויום־ כיפור. שאז באים הרבה מתפללים, מאלה שכל השנה אינם פוקדים את בית הכנסת. קיבלתי את שמות האנשים, צילצלתי לביתם, באתי לשיחה, וכך מבית לבית, ממשפחה למשפחה עברתי ושכ־ נעתי אנשים לשלוח את הילדים לתלמוד תורה האורתודוכסי שרציתי להקים.

בתלמוד תורה הרפורמי לומדו שלוש פעמים בשבוע שעה אחת. הצעתי שישלחו את הילדים אלי חמש פעמים בשבוע לשעה וחצי. נו. בהמשך הזמן הצלחתי גם להקים ישיבה קטנה, באו לשכונה צעירים אורתודוכסים נוספים שהשמעו שיש במקום מוסדות חינוך מתאימים להם — היום זו שכונה מסורתית מובהקת. ברור, לשם כך לא מספיק שהרב ישב בביתו או בבית המדרש ויחכה שיבואו אליו. לא מספיק שיארגן חברה ש"ס או לימוד משניות מבין אלה שבין כה מתפללים. עליו לצאת להתב, לבתים, לדבר גם עם חילוניים על עתיד ילדיהם — הנסיון באמ־ ריקה הוכיח שזו הדרך. ואם היה גשר לבבות בין רבני אמריקה וישראל — היינו יכולים להת־ חיל במבצע חשוב".

קשר בין הרב לקהילתו

בקרנו: רבני ישראל סבורים שהחינוך ה־ ישראלי הדתי איננו בהיר בלבבות דרך ארץ למורה ההלכה והתלמוד־חכם.

על כך עונה הרב מקס במפתיע: „לא רק החינוך אשם. הרבנים לא מדברים לציבור בתי הכנסת בבעיות המעסיקות ציבור זה. בשבת, למשל, הם אומרים דברי תורה. זה חשוב מאוד. יש להמשיך בכך. מאידך — אינם עוסקים ב־ בעיות השעה. הם מפרשים בדרשתם השבועית פסוק בחומש — אבל לא פסוק בחיים. ממילא אין קשר חוק בינם לבין המתפללים. לא שומעים מהרב דברים רלוונטיים — לכן לא מקבלים את פסקיו. מצב זה של חוסר קשר הוא העומד מאחורי המשבר שנוצר בין המפד"ל לרבנות בבעיה מיהו יהודי. לוא הרבנים היו דמויות ציבוריות מעורות בחיי האנשים היה מצב אחר..."

אשר לבעיית „מיהו יהודי" גופא, מסביר הרב מקס: „יתכן שישראלים לא כל כך תופסים את הסכנה. כי היא נוגעת למעטים מאוד בארץ ישראל. לא כן בתפוצות. הכיוונים איננו מתגיירו איש החרשים הם נישואי תערובת. אם לא ייקבע בחוק גיור לפי ההלכה, ימשיכו יהודים לשאת נוכריות בשקט — עם גושפנקא של החוק הישר־ ראלי.

כידוע, הרפורמים והקונסרבטיביים הם שלחצו על ממשלת ישראל, כדי שכך יקבלו חיזוק הא־ שור לגיורים וקידושין שלהם. אני מכיר את יהודי אמריקה מקרוב, הבעיה איננה מעסיקה את המו־ ניהם אלא רק את ה„ראבייס" שנפגעים בכבודם מכך שלא מכירים בגיורם. ומדוע שיכירו? הנה התפרסם השבוע מאמר בעתון אנגלי שיוצא בארץ, כתוב בידי נשיא הראביים הרפורמיים שקיימו כאן ועידתם. ומה הוא אומר שם: אני מכיר בהלכה, ועם זאת לא עולה על הדעת שכל הגרים שלנו בעשרים השנים האחרונות לא יתקבלו בעם ישראל... עניין של יוקרה. ממשלת ישראל נכנעת לראביים רפורמיים. חבל מאוד. במחלוקת פנימית בקהילה האמריקאית, נעשתה גורם בהרכבת ה־ ממשלה הישראלית".

בתוך העניינים

שאלנו: האם היה על המפד"ל, איפוא, לדעתך, להשאר בקואליציה?

„ר' משה חיים שפירא ז"ל אמר תמיד: מיטב להיות בתוך העניינים. להשאר בחוץ אינו עוזר לעצם העניין. בשביל מה ישבו באופו־ זיציה — כדי לשאת נאומים? בתוך הממשלה, לפחות. אפשר שוב לפעול ולתקן. מה שלא היה בסדר כמובן היתה ההבטחה שיקבלו את פסק הרבנים, כשפנו אליהם. זאת לא היו צריכים להבטיח אלא אם התכוונו לכך בכל מקרה ו־ מקרה..."

אין מקיימים הסכמים

אגב, חוסר כיבוד הסכמים והבטחות, לדעת הרב מקס, היא חסרון ישראלי מהותי, הפוגע לא רק באסתטיקה של חיי הציבור אלא גם בסיכויי העליה מארה"ב:

„מגיעים לארץ צעירים עם הבטחות בכתב ובעל־פה לדירה או למשרה, וכשהם נתקלים בפקידות הישראלית מתברר שכל ההבטחות — כקליפת השום. צעירים אלה יחזרו לארצות הברית, ובעקבותיהם נמנעים רבים אחרים מ־ לעלות. אפילו בי עצמי — הדברים אמורים. הנה קיבל התני הזה בכתב, בהיותו באמריקה, לפיו הוא מתמנה מרצה בכיר באוניברסיטת הנגב לשלוש שנים. בתום השנה הראשונה, הבהרר לפתע שמשכורתו איננה מובטחת אפילו לשנה השניה. הוא נדהם — לא יכול להבין כיצד של־ טונות אוניברסיטה אינם מכבדים את התחייבותם. שכנעתי אותו להשאר בכל זאת עד תום שלוש השנים — ונקווה שישאר, על אף הביורוקרטיה. כל עולה כמעט בהייאש בגלל חוסר היחס הה־ יסודים העוברים עליו כמעט בכל פגישה עם פקיד... לא לשוא נאמר שא"י נקנית ביסורין... אנוכים פה במשרדים מערימים קשיים בכל דבר — וללא הגיון.

צרות הביורוקרטיה

אפילו בבקרה שנערה אמריקאית, וזה קרה לי לא אחת. באה לרבנות להרשם לנישואין עם בחור ישראלי — ואין לה קרובים מכרים בארץ. ובכן, כידוע מבקשים ממנה עדים לרווקותה. אני מכיר את הנערה, נותן בידה מכתב עדות והפקיד ברבנות דוחה את המכתב: עלי לבוא בעצמי. נו טוב, טרחתי ובאתי למחרת היום למשרד. ושם, פקיד אחר, אומר: לשם מה טרח הרב? אנו מכירים אותו, ואת כתב ידו, ודי היה לנו במכתבו. מסתבר שכל פקיד — ומנהגיו, כל פקיד ונוהג כבעל שררה, וזה מביא להפקרות. מאידך אין מי שיושב לשוחח עם הזוג הצעיר על חייו לעתיד. לכלה נותנים ביד חוברת מודפסת וכמה רגעים של שיחה, והחתן נשאר לנפשו. באמריקה מקובל שכל זוג, בכה שיהיה חילוני, בא לבית הרב ושם יושבים עם שניהם שעות מדברים, מסבי־ רים... גם רבני ישראל או סגניהם, חייבים להת־ פנות לכך".

האם יש סיכוי שיתוקנו סדרי העליה בארץ — אין הרב מקס צופה עליה במהבשותיה מארה"ב?

„אל לנו להתייאש" הוא עונה באופטימיות. „בני ישיבות שבאים כעולים יודעים שמצווה גם לסבול ולהלחם למען אהבת א"י. יודעים שא"י נקנית ביסורים. מאז עלייתי — כבר באו עשרים תוכישה צעירים מפדיסל הילכ בעליב חדשים. וכוחם יבואו נוספים. כפי שאמרתי, אנחנו מייס־ דים עכשיו אגודה של רבני אמריקה. ואולי נשפר את המצב".

* יצא לאור *

— המכבים, מאת משה פרלמן, הוצאה ווידנפלד וניקולסון, ירוש־ לים, 254 ע' סיפור המכבים בתבנית אלבומית מעוטר צילומים.

— הפסיכולוגיה של הלא־מודע, מאת ק. ג. יונג, הוצאת דביר, ת"א, 115 עמודים.

— פסיכולוגיה חברתית, מקראה בעריכת ד"ר א. בר־עמי, החוג לסו־ ציולוגיה ולאנתרופולוגיה, אוניבר־ סיטת חיפה, ספריה אוניברסיטאית, עם־עובד, 320 עמ'.

14 כרכי

האנציקלופדיה התלמודית

שהופיעו עד כה

מכילים למעלה מ־1000 ערכים־ענינים, עד אות ח"ית, בכל שטחי ההלכה: ברכות והתפילות, זרעים ומועד, נשים ונזיקין, שופטים ומשפטים, ארץ ישראל והמקדש, טומאה וטהרה, איסור והיתר. תקנה וכהנים (ערכים ש"י—כ"ו בהכנה לדפוס).

במחיר כל כרך —.38 ל"י

ניתן להשיג כרך א' הישן במהדורה חדשה ומשולשת עם 80 עמודים חדשים, במחיר —.18 ל"י, רק אצל:

האנציקלופדיה התלמודית, ביתהן, ירושלים

מכירה ראשית לארץ:

חיים גיטלר, רחוב בודיין 4, תל־אביב

[illegible]

هكذا من الاحل

תגיעה בזוגות צעירים

מאת יצחק דוידש

בהצעת התקציב החדשה באה לידי ביטוי תכנית לצמצם את שטח הדירה של זוגות צעירים המקבלים סיוע ממשלתי לשיכון. כך סוף מצאה הממשלה מקור להסכון בתקציב בן ה־35 מיליארד. אלא שספק רב הוא אם אמנם הסכון זה צודק ומשיג מטרה חיובית.

על פי הנסיון הרב־שנתי עומדים להינשא השנה כ־28200 זוגות. במספר זה כלולים 3200 זוגות הנישאים בשנייה ועוד כ־3000 זוגות החיים בקיבוצים ומושבים. כ־22.000 זוגות צריכים להיכנס לדירות בערים ובעיירות. כרבע מבין הזוגות הללו מסתדרים בדיור בכוחות עצמם ובעזרת ההורים, או שמצבם הוא כזה שאין הם זכאים לעזרה מטעם המדינה. כ־16500 זוגות, שהם 75 אחוז מכלל הזוגות הצעירים (למעט הנשאים בשניה ובני קיבוצים ומושבים) זכאים לסיוע. סיוע זה ניתן, לפי שיטת ניקוד הקיים, בדרכים אלו: בנייה בתימון תקציבי, הלוואה מאמצעים בנקאיים וכספי אמיסיות.

במתן הסיוע נלקחו בחשבון המצב הכלכלי והסוציאלי של הזוג והמשפחה וכמו כן היו סייגים מסויימים לגבי מחיר הדירה. עידוד מיוחד ניתן בכל מקרה לזוגות שפנו לאיזורי פיתוח. בכל הנוגע לגודל הדירה הקריטריונים אינם ברורים במידה מספקת והוכרו גם דירות בנות שלושה חדרים.

התכנית החדשה אומרת כי הסיוע למשתכנים יינתן בדירות בנות שלושה חדרים ובמחיר מוגדר. בהתאם לכך יוקטן השטח של הדירות שבונות חברות שיכון ציבוריות עבור משרד השיכון לצורך זה. השטח יועמד על 55 ממ"ר במקום 64 ממ"ר עד כה.

התקציב ו„הנורמה"

היוזמה לתכנית מקורה במשרד האוצר. אם מכאן יצאה התורה הרי הסיבה העיקרית היא: הסכון בתקציב המדינה: מטרה כשרה לכשעצמה. אולם מוסיפים לכך נימוקים שונים. ראשית: אם המדינה נותנת סיוע לזוגות צעירים כדי לרכוש דירה בת שלושה חדרים — הרי בכך נקבע סטנדרט מינימום כי דירה לכל מי שמכבד את עצמו צריכה להיות בת שלושה חדרים לפחות. זהו, איפוא, תמריץ לדירות גדולות. שנית: כאשר מכירים בדירה בת שלושה חדרים לצרכי סיוע — הרי חוג הזכאים הולך וגדל. יצא כי לא רק 16500 זוגות יהיו זכאים לעזרת המדינה, אלא יותר. בכך אין הממשלה מעונינת. שלישית: „שיטת הניקוד" המזכה זוגות צעירים שקבלת סיוע היא מסורבכת. ברגע שהנורמה תהיה שני חדרים ניתן יהיה לפשט אותה. סביר להניח כי זוג הנכנס לדירה בגודל שכזה הוא הזכאי לדירה; כי שפונה לדירה גדולה יותר — חזקה שיש לו אמצעים לכך. ורביעית: מתן סיוע לדירות של שלושה חדרים מכביס את הזוגות הצעירים למעמסה כספית בתשלומים להחזרת החוב. הם מתקשים לעמוד בכך — ובסופו של דבר פונים לממשלה לסיוע נוסף בצורה זו או אחרת.

הצד השני של המטבע

אולם, עם כל המשקל שישנו לטיעונים האמורים, אין זו ראייה של הנושא לשני צדדיו.

מבנה הדיור הקיים בישראל הוא קשה. קשה לעבור מדירה לדירה. עומדות בעיות מיסוי, רישום, הפרשי אינפלציה גדולים ועוד כהנה. לכן רואים רבים ברכישת דירה ראשונה כעין דירה לכל החיים, או לפחות להרבה שנים. זוגות צעירים הנכנסים לדירות של שני חדרים — גוזרים עליהם כאילו משפחה קטנה, הימנעות מילודה מעל לילד הראשון או השני. דבר זה נוגד את הצרכים היהודיים, את הצרכים הדמוגרפיים של עם ישראל ואת האינטרסים הישירים של המדינה מכל הבחינות. אם ייערך חישוב כמה אנחנו מוכנים להוציא עבור כל עולה, ייראה הדבר כאבסורד שאנו חוסכים בשוליים של השיכון וגורמים לצמצום הילודה.

עניין אחר הוא בכך שדירות קטנות, בנות שני חדרים בשטח שסביב 55 ממ"ר, הופכות עד מהרה להיות משכנות עוני. תחילה מבקשים לעשות בהן שינויים והתאמה, עיגירת מרפסות, הוספת חדרון ועוד כהנה. בסופו של דבר הופכת הדירה להיות חלק מ„סלמס". ניתן היה להיווכח בכך בשיכונים שנבנו בשנים הראשונות להקמת המדינה. הניסיון הזה חייב ללמדנו.

ישנן הערכות שגם מבחינה כלכלית אין רעיון הצמצום משתלם. ביחידת השטח הבסיסית הושקעו ההוצאות לשירותים העיקריים של הדירה (מטבח, שירותים וכו'). הוספת השטח של חדר או חצי חדר היא הוצאה קטנה באופן יחסי.

ויסות משקי

אי אפשר להתעלם כליל מהגורמים המשקיים בעד צמצום השטח. אך בראייה כוללת של צרכי המדינה אי־אפשר לאמץ צמצום זה הפוגע בצרכים היסודיים יותר. לעומת זה יש מקום לבחון הסדרים פחות קשוחים שיבטיחו את צרכי הזוגות הצעירים וישמרו על הצרכים של המשק.

כך למשל יש מקום לבנות מספר מסויים של דירות קטנות — בתוך איזור שבו ישנן דירות בגדלים שונים וסוגים שונים — ולהעמידן לרשות הזוגות הצעירים בתנאי שכירות. בו בזמן יש להבטיח לזוגות הללו כי זכויותיהם לשיכון יישמרו כאשר יוולד להם הילד הראשון או השני. הם יכולים באותו זמן לשלם תשלומים ע"ח השיכון בעתיד. במידה ניכרת יוקל בחשבון גם את שכר הדירה שהם משלמים. התוצאה תהיה: בזמן הביניים הם יגורו בדירה קטנה — ולא ינצלו דירות גדולות שבהם מושקעים משאבים גדולים של המשק. רמת הדיור במדינה לא תוכה לדירבון כתוצאה מקביעת „סטנדרט" כי זוג צעיר גר בדירה בת שלושה חדרים. מצד אחר לא יימנעו הזוגות הצעירים מלהרחיב את המשפחה מחשש של „חוסר מקום". מספר הדירות הקטנות לא יצטרך לגדול, שכן הזוגות הצעירים יפנו אותן בעת שיעברו לשיכון הקבוע שלהם.

מכל מקום קיצוץ בגודל הדירה של הזוגות הצעירים בכלל קשה אין לקבלו, שכן הוא יפגע בריבוי הטבעי ויצור בעיות של איכות הסביבה.

דעת חברים

הוראת שעה

מאת הרב משה לוינגר

רבים השואלים איך אפשר לפעול ולהגיע להישגים מחוץ לממשלה, עמל של עשרות שנים ייהרס אם נצא מהממשלה. שאלה זו שאלה לעניין ואני מקוה להשיב עליה כהלכה.

אכן נכון הוא כי דרך ה„מזרחי" מאז היא לפעול מבפנים הן מהצד העקרוני — האמוני והן מהצד המעשי. מבחינה עקרונית אמונית „אנחנו" ו„הם" איננו שוים — אלא עם אחד.

הננו שוללים לחלוטין את דרך „האגודה" שבתת ההכרה של פעולתה, ובעיקר של חוסר פעולותיה, היתה תמיד חלוקה בין יהודים ליהודים, ולכן נטתה לשבת בחוץ. מבחינה מעשית — רק תוך שיתוף פעולה אפשר להגיע להישגים בחינוך ובתרבות, להקצבה ישיבות ובתי כנסת, לקליטת עולים למסגרת דתית ועוד ועוד.

*

אולם לכל כלל יש גם יוצא מהכלל. יש מושג הקרוי הוראת שעה. לשם הדגמה ניקח מקרה תיאורטי. אם מחר תחליט הממשלה חס ושלום על הריסת ביהכ"נ מסויים או ישיבה מסוימת — האם גם אז נמשיך לשבת בפנים? בודאי יאמרו כולם: לא, אסור לשבת בפנים בשעה זו. צריך לצאת מהממשלה ולהרעיש עולמות. כשהענין יתוקן, ויש סיכוי שיתוקן, נחזור לשבת בממשלה, זאת אומרת עקרונית ומעשית יש לפעול מבפנים אך לא בכל מחיר. יש הוראת שעה.

זאת אומרת, שיש מקרים יוצאי דופן ואכן כבר היו תופעות כאלה. לכן השאלה הנשאלת העומדת על סדר היום איננה האם יש לשבת בממשלה עקרונית אלא האם מקרה זה הינו חמור ביותר והדרך לשינוי היא פעולות כבחוץ, או שאיננו כל כך חמור ויש צורך לפעול מבפנים, כרגיל.

ועדת המו"ם של המפד"ל החליטה שאכן יש כאן שאלה ולכן ניגשת לשאול. הרבנות הראשית הבינה שאכן יש כאן שאלה והשיבה מה שהשיבה. הנהלת המפד"ל התנהגה בצורה מכובדת ביותר והלכה לראש הממשלה בראש מורם, כאומרת „היה ספק אם בהבאים כאלה ראוי לשבת ולהיאבק נגדכם מבפנים או מבחוץ. הספק היה שקול ולכן נגשו לרבנים והם הכריעו את הקו לכיוון המאבק מבחוץ. איננו עקרונית מבחוץ, אינו טורקים את הדלת. אך הכף נוטה שמאבק זה צריך להתנהל מבחוץ". זו היתה עמדה מכובדת ביותר של ועדת המו"ם. בודאי גם המעמד היה מכובד (דרך אגב, אין כל הבדל אם הכרעת הכף נבעה מתמת הלכה או מתמת עיצה).

עמדתה המכובדת של המפד"ל נהרסה לאחר ניצול הגורם הבטחוני שכידוע שימש גם רשיון כניסה לאחרים ואולי יש מי שיגיד „צרת רבים חצי נחמה". אך בימים האחרונים מנסים להתחמק מהשאלה אשר עמדה, ועדיין עומדת, ולקנות את דעת ולב החברים בתיאור העובדה כאילו עומדת כאן השאלה האם דרכנו היא דרך ה„אגודה" לפעול בבחוץ או להמשיך בדרך ה„מזרחי" לפעול בפנים.

הוצאת ציבור החברים הזו היתה חמורה ביותר מפני שהמרחק בין להמצא בדרך כלל בפנים או הכיר בבפנים אינו גדול וקל לבלבל. ולכן ניצול חוסר כושר אבחנה זה הינו במעשה הונאה הבור ביותר.

*

רבים השואלים אם היה מדובר מלכתחילה אולי היה עלינו ללכת בדרך אחרת אך עכשיו בדיעבד המצב שונה עלינו לזכור שכל התורה בנויה על הכלל של תשובה. משמעות התשובה היא שינוי הדרך כמו שכתוב „מודה ועוזב ירוחם".

הסאורות במסלה לאחר כל הביזיונות בתירוץ עכשיו מדובר בדיעבד היא בזיון הכבוד המתווסף לכל הביזיונות הקודמים כפני שמוכה בצליל ששוב מוצאים תירוץ לא לעזוב את השררה.

רק גבורה של „חטאתי העויתי עזבו את דרכי ואתחיל הכל מחדש" תוכל לטהר את המפלגה בשעה זו.

מלחמת יום הכיפורים במיקרופילם

ניו־יורק, (עטס"א) — חברה־בת של „ניו יורק טיימס" תצלם במיקרופילם יותר מאלף דפים של מסמכים על תגובת העולם היהודי למלחמת יום הכיפורים.

החומר יועמד לרשות חוקרים והיסטוריונים. בין היתר כוללים המסמכים הללו התרשמויות של עולים מבריה"מ ומארצות אחרות שהגיעו לישראל תוך כדי המלחמה ואחריה, מתנדבים מן הפרצות ותלמידי בתי־ספר.

לנבוכים

(סוף מעמוד 7)

קיימת הנחת־יסוד אחת, עם ישראל, דתו ולאומיותו אינו שטח הפקר, שכל בר בי רב, יכול לטפל בזה, לחוות דעה או לעוץ עצה לרבנים ודיינים.

לאור עובדה זו ואחרות, הנוסחה גיור כהלכה, הוא הכרחי בחוק זה. שכן למנוע סילופים היה צריך לכתוב בחוק מפורש כהלכה המקודשת מדור דור, אחרת כל זרם יראה עצמו חפשי לפרש את ההלכה כפי ראות עיניו ומחשבתו, בהיות ההלכה גמישה, לדעתו, לפירושים שונים. לבצוע מוכלם בחוק גיור כהלכה נהיה זקוקים לעין פקוחה, על כך תעיד העובדה המזעזעת שקרה בבית־הדין תוך שבוע מהמקרה, שנמסר לעיל.

מעשה באשה עלובה שבעלה נטשה זה כשר"ב שנים, ערק לגרמניה, משם לפרו, ומשם לניוארק. רבתי. ולא השאיר אחריו עקבות. הענין נמסר לאינטרפול ואין תושיה. האשה היא אלמנה חיה, וגם אין טרף לפיה ולשני ילדיה שבינתיים בגרו והגיעו לגיל העשרים. בינתיים נודע שהאיש השיג גט מקסיקני אזרחי, התחתן והקים משפחה חדשה, באשר השקה נפשו לבא לארץ נקי, מעבירות הכהונה שבידו. סידר גט, עובר לבואו לארץ שנעשה לכאורה „כדת משה וישראל". מצוייד בכל המסמכים הדרושים להוכיח שהוא גרוש, הגיע לארץ, האשה המתחקה אחרי עקבותיו הגישה בקשה לבית הדין להשיג מזונות מעינים עבורו, וגם מכאן להבא. האיש בהופיעו לבית הדין הציג את מסמכיו להוכיח שהוא גרוש והאשה מגורשת, וכי הוא פטור ממזונות האשה והילדים למפרע ולא כל שכן להבא. לפי פס"ד החתום ע"י רב ובית דינו. כשבית־דין בדק את המסמכים, נוכח לראות פסק דין חתום על־ידי בית דין „אורתודוקסי". מעשה שהיה כך היה. המבקש פנה, בהיותו במדינה מסויימת אצל „רבי" אחד שיסדר לו גט, הלה החותם בשם הרבנות האשכנזית „קבל" אמנם הגט בביתו כדי לשלוח לאשה, אך האשה אף פעם לא קבלה אותו. על אותו המסמך חותם „הרב" שהאשה מותרת לכל אדם כדת משה וישראל. תעודה זו חתומה בתאריך אדר הבכ"ה.

על יסוד אותו מסמך מזויף, כותב „הרב האורתודוקסי", שהבעל פטור במזונות האשה והילדים למפרע. זמן רב לא נחתי ולא שקטתי מרוגז השערוריה של זיוף דת משה וישראל בין בכסת האישות ובנפסת הממזרות לפי הפסיקה בש"ע אה"ע.

כל הענין נמסר למוסדות שיטפלו כהוגן במזייפי ההלכה עד כמה שידם מגעת לפחות מהבחינה הצבורית והדתית. הבאתי הדוגמא המאלפת הזאת, עד כמה גם המלה „כהלכה" טעונה שבע חקירות ובדיקות.

ונשאלת השאלה: אחרי רעידת אדמה שהביאה למפולת מכוימת של אמון ואמינות. כלום יתכן לחיות את החיים ולכוון את המדינה לפי אותם הצלילים ששמענו אותם עד עכשיו. הלא על כגון אלה אומר הנביא ישעיהו „החרשים שמעו והעורים הביטו לראות" משגות הצבר, ולפיכך עלינו לכוון את העתיד.

היש עתיד

(סוף מעמוד 6)

האורח של בית הכנסת האשכנזי. לפני התפילות קויימה שיחה ידידותית והוסבר לי שהאבסים הללו באו מגאליציה, פולין, הונגאריה וצ'כוסלובקיה. רובם היו שם כאו מלחמת העולם השניה. מסרו לי כי היו תכניות לבנות בית כנסת חדש, מפני שעם זרימת היהודים המארוקאנים היה עתה צר במקום הנוכחי. נודע לי כמו כן כי היה זה בזכות ועידת הכילומים שתרמה כסף מן השילומים ועלה בידם לייסד בניין קהילתי ומכובד.

שירים ישראליים

ביום השני כשנכנסתי לתוך הבניין הופתעתי לגמרי. עוד בהיותי בחוץ יכולתי לשמוע את הלחן של שירים ישראליים וכשנכנסתי לתוך מועדון הנוער וראיתי קבוצה גדולה שרים ורוקדים „הורה". הם אמרו כי זה נשף פרידה לקבוצה של 18 צעירים הנוסעים לביקור של חדשיים בישראל. כעבור חודש תהיה קבוצה נוספת כזו של 30 איש הנוסעים לישראל. האולם היה מקושט בדגל ספרד ובדגל ישראל. מן הקירות ניבטו תמונות של משה מונטיפיורי, חיים וייצמן, יצחק בן־צבי ודוד בן־גוריון. הוגשו מאכלים יהודיים ביתיים ומסורתיים, שהותקנו במסבה. אמרו לי שקיים מחנה לילדים במחוז יפה, במרחק של 25 קילומטר מבארצלונה, לשם הם יוצאים עם מדריכיהם בחדשי הקיץ.

(המשך יבוא)

אין אפשרות לסגירה הרמטית

(סוף מעמוד 5)

יש לחלק את הנושא לשניים — הכשרה למבוגרים ולצעירים. הדגש אצלנו הוא על הצעירים. המבוגר המגיע לבית הסוהר הוא בדרך כלל כבר בעל מקצוע, ובכל אופן, כאן הוא לא ילמד מקצוע. ברם, לצעירים הקמנו בתל־מונד מרכז שלם של הכשרה מקצועית, הכולל השכלה אלמנטארית. זהו יום לימודים ארוך, המתחיל ב־7.30 בבוקר ומסתיים ב־3.30 אחה"צ. כל המרכז הזה מנוהל ע"י המרכז להכשרה מקצועית של משרד העבודה, ולרשותו צוות של מורים ומדריכים. במרכז זה לומדים כיום 200 אסירים צעירים. כאן יכול כל אחד מהם לרכוש מקצוע מתוך 12 המקצועות הנלמדים, ולהתפרנס ממנו כאשר ישתחרר מהכלא.

גם צה"ל משקיע כיום הרבה בנוער זה. חלקו דרך הגדנ"ע וחלק דרך צה"ל. ישנם כאלו, שעד בואם לבית הסוהר, על אף גילם, לא חוילו מתוך סיבות שונות, וכאן מתחילים להעביר אותם במסגרת גדנ"ע ולאחר מכן לחייל רגיל. זה חלק מהמערכת השיקומית. זהו אחד הגורמים שבכלל זאת המועדות (חזרה לפשע) אצל הצעירים אינה עולה ונשארת ברמה קבועה פחות או יותר.

התנדבות במלחמת יום הכיפורים

ביקרת בעולם הגדול ועמדת על כל הסידורים הנעשים בבתי־סוהר למען הכשרתו של האסיר. האם אתה שבע רצון מהסידורים אצלנו?

מסתבר שאין רצפט קבוע. כל מקום והבעיות שלו. אולם, אם ניקח כמודד את ה„התנדבות" — אני יכול לומר, כי בעולם הגדול אין שומעים על התנדבות בבית־הסוהר, אפילו במדינות ותיקות ומסודרות.

אם ניקח לדוגמה, את מלחמת יום הכיפורים — הרי שהתנדבות היתה גבוהה ביותר. מכל בתי הסוהר היו מוכנים להתנדב לכל תפקיד. כולם היו מוכנים לתרום דם. מבין 300 הצעירים הנמצאים בבתי הסוהר — 220 תרמו דם. אחוז גדול רצה להתגייס לצבא. היו מוכנים ללכת לכל תפקיד. אמנם, חלק עשה את החשבון שבודאי זה ישפיע על מאסרם. אולם היו כאלו שבאו ואמרו במפורש, כי הם מבקשים שיקחו אותם לכל תפקיד, והם מוכנים שאת הזמן שישהו בהתנדבות לא ינכו מתקופת מאסרם. „כשנסיים את המלחמה נחזור לשבת — נשלם את החוב". — דבר כזה אינך פוגש בעולם. אולי שם לא זקוקים לכך.

פעם היה מושג „יידישע גנביבע". אפשר עדיין להשתמש בו כאן?

לא! זה היה פעם. לפני מספר שנים יכולת למצוא בדו"ח השנתי של המשטרה מקרים ספורים ביותר של שוד מזויין. היום הולך בחור לשדוד — אפילו מחלק דלק — עם רובה או תת־מקלע. הכל הפך אלים. אבל יחד עם זאת בהשוואה למה שנשמע בעולם, אנחנו יכולים להיות „מאושרים", אם כי באופן פנימי זה מדאיג מאד.

יותר על כן, לא רק מספר המקרים גדל, העובדה הקשה היא העמקת הפשע. היום הפשע הולך ומעמיק. יותר קשה, יותר אלים. שוב, יחסית כלפי העולם, אנחנו עדיין במצב לא רע, אבל לגבי עצמינו זה רע מאד, מדאיג מאד.

התארגנות מחבלים בין כתלי בתי הסוהר

שמענו על שביתות מחאה של מחבלים, על צורות התארגנות. היש להם אפשרות להתארגן בין כותלי בית הסוהר?

ללא ספק שישנה התארגנות כזו. הם יוצאי ארגונים שונים. חלק מכירים זה את זה. לפעמים הם נפגשים בבית הסוהר עם מפקדיהם האסירים, בבית המלאכה או בחצר. בבתי הסוהר שאין בהם מפקדים נוצרת מקרבם מנהיגות. יש גם השפעה של בני משפחות מכובדות, שהאחרים נשמעים להם.

התסיסה אינה באה מבפנים, רוב היושבים, גם בקרב המנהיגים, אינם ששים למחאות. זה בא מבחוץ. הם מקשיבים לרדיו, שומעים על הפגנות וצעדים נגד המדינה. הקרובים באים לבקרם ואומרים: „בחוץ יש הפגנות למענכם, ואתם יושבים בשקט ואוכלים תרנגולות". אז חלה איזו תסיסה קטנה.

עד עתה לא קרה אף מקרה מאז שש שנים היה רק מקרה שהיכו קצין בבית הסוהר בגלל מעון האמת, הוא משביתה בהגנות פאסיבית, של אי־יציאה לעבודה — תופעה שגם היא מהתסיסה שמבחוץ — אך לציין התנהגות רצה של בטחונים או עימות אתם.

עונש מוות על פשעים מיוחדים

כאחרונה התעוררה מה שאלה של עונש מוות, לגבי פשעים מיוחדים. מה דעתך על כך?

בדרך כלל אני נגד עונש. הבעייה התעוררה כלפי אנשים שפוטים למאסר עולם. האם שפוט למאסר עולם יודע שיעשה לא יוכל לקבל יותר? שהוא מרצה כעת. אם היו בכתלי הכלא חמישה מקרי ה... אנשי פה"ע — הם נעשו שמבצעיהם ידעו שלא יוכלו עונש גדול יותר. זה מעו... המחשבה שיש לבדוק את... לאחר אחד ממקרי הרצח שקרו בכלא, כאשר אחד מאנשי... נהרג ע"י חבריו, שהיו... השפוטים למאסר עולם, ... באו בעובדה שרצחו את ה... גם אמרו: „מה יש לנו... נקבל מאסר עולם שלישי... שניים שקיבלנו כבר די ל... למצוא פתרון מהיר.

גונדר אריה ניר, בעל ... מהיר, נראה בטוח בדבריו. ... קום המדינה לא בוצעו פסקי ... מוות בארץ — מאחר שבוטל ... עם קום המדינה. רק ... אחד של פסק דין מוות נגד ... מדינת ישראל ובוצע — גם ... של אייכמן. כשאנו שואלים ... הממונה על ביצוע גזר הדין ... האיש שביצע את גזר הדין, ... הממונה על שירות בתי ה... „בארץ נהגנו לפי השיטה ה... שצוות שלם מבצע את גזר ... כך גם נהגנו ביחס לאייכמן".

והאם גם אתה היית בצוות?

התשובה — חיובית.

מודעה של שטוק ארה"ב שפורסמה בעתונים בעתונות האמריקנית

Seductively priced at about $5. Let yourself be lured just once and discover how to enjoy imported brandy the way brandy lovers do. The taste of Stock '84 is pure 10-year-old luxury. An experience in pleasure whether straight, on-the-rocks, in your favorite cocktail or with soda.
Try Stock Imported Brandy today. It's luxury, Italian-style.
That's why it's the world's largest-selling brandy.

STOCK
IMPORTED BRANDY

STOCK '84 גם בארה"ב:* "תענוגות, בסגנון איטלקי"
אותו משקה באותו בקבוק ב־123 מדינות-וגם בישראל.
STOCK '84 הברנדי הנמכר ביותר בעולם.
ברנדי, וורמוט וליקרים STOCK
משקאות בינלאומיים המיוצרים גם בישראל.

© פרסום אל־רון בע"מ

המשביר המרכזי
חברה קואופרטיבית לאספקה של העובדים בישראל בע"מ

האגף למכולת
מחלקות: מזון, כלי בית ומטבח

תל־אביב
חיפה
ירושלים
באר־שבע
קרית־שמונה
אילת

ספק ראשי של כל צרכי מכולת
לקראת החג מספקים מצרכי מזון ומשקאות
כשרים לפסח

אם ברצונך
בשיא האיכות,
בליל הכשרות
ותכלית הטוהר —

יצהר

הצטיידי לקראת
חג הפסח הבעל"ט
במבחר מוצרי הנקיון והיופי
של
יצהר
הכשרים לפסח

שאין יד אדם נוגעת בהם בזמן עשייתם ואריזתם שמירה קפדנית על הכשרות לכל ימות השנה. הפרשת תרומות ומעשרות וקדושת שביעית.

שמנים: זית, בוטנים, חריע, סויה ועוד.
חמרי ניקוי „נס": משחה, נוזל, אבקה ו[illegible]
משחות שיניים: [illegible]

לחג הפסח
תעודת הכשר לכל דורש

קפה „עצמאות" חיפה
דרך העצמאות 63. ■ טלפון 523829

בית הקפה שלנו כשר לפסח
בהשגחת הרבנות הראשית — חיפה
ופתוח בכל ימי חול המועד

תולדות
האמונה
הישראלית
מאת
יחזקאל קויפמן
4 כרכים
במחיר מוזל -.88 ל"י
(במקום —.110)
רק עד 31.3.74
הוצאת דביר

חברת כבד — אווז שלומי
תוצרתנו כשרה לפסח
ונמצאת תחת השגחת הרב המקומי
הרב מסעוד ריווח שליט"א

בשדה הרפואה והבריאות

שינויים ארגוניים במיבנה קופת חולים

מאת ב. אילר

ועידה התשיעית של קופת חולים, שתיפתח השבוע בזכרון עתידה לשמש כועידת מיפנה לקופ"ח והיא מבשרת מספר מהותיים בעבודתה ובמיבנה שלה.

ה זו — מסביר יו"ר מרכז מר א. ידלין — עומדת ב־ וק ביטוח בריאות חובה, ש־ תוקף, לפי כל הסימנים, עוד עם הפעלת החוק יחולו שי־ מהותיים במיבנה של העזרה ת בארץ. בתי החולים יהיו לכל והם יופעלו על בסיס וכל בית חולים של קופ"ח גם חולים שאינם חברים — ולהיפך. שוב לא תהיה הזיקה הישנה בין קופ"ח ל־ בהסתדרות או ההסתדרויות ת עם קופ"ח — הפועל המז־ ועלי אגודת ישראל. קופ"ח חברים גם אלה שאינם חברים יות הנ"ל ולהיפך — חברים התחייך לקופות חולים אח־ היה, איפוא, תחרות בין קו־ חולים — מציין א. ידלין, כי הוא בטוח שקופ"ח תו־ וד בתחרות זו בשל הרמה שלה.

י במיבנה העזרה הרפואית תר שיתוף פעולה בין הגור־ שונים העוסקים בנושא זה. קופ"ח נכנסת לשותפות עם ה בהקמת בית החולים הגדול בתל־גבורים. השיתוף יביא השנים להתפתחויות מרחיקות מוסיף א. ידלין.

אי בקבוק במרפאות והמכונים

על הגשת העזרה הרפואית ת קופ"ח אומר א. ידלין, כי ורי בקבוק שיש צורך להתג־ ה. בין היתר הוא קובע כי לים באופן מלא את המרפאה שהיא יכולה לתת. הביקוש המרפאה הוא גדול והממוצע צלנו הביקוש הוא פי 2 מזה

שבאירופה, שבה נזקק אדם בממוצע ל־4.5 ביקורים לשנה, ואילו אצלנו מבקרים 9 פעמים בשנה. הסיבות לכך הן שונות ובין היתר חושבים שהדבר נובע מהמסורת היהודית של הזיקה לריפאים, קירבת המרפאה למקום המגורים ועוד. אולם, למרות הבקוש הרב למרפאות הן מנוצלות רק בחלקן ומספר השעות שהן פתוחות — כגון המעבדות, עם ציודן היקר, אינן מנוצלות במלואן ויש כפילות בעבודתן ובעבודת מכוני הרנטגן. (דוגמא: בית החולים אינו מקבל את צילומי הרנטגן שנעשו במכונים ועושה את הצילומים מחדש).

שינויים במבנה האירגוני

ועידת קופ"ח תיתן את דעתה לשינויים ארגוניים במיבנה קופ"ח התאמתו למיבנה מודרני. אולם השינויים החשובים הצפויים הוא ההפרדה בין הייצוג הפוליטי־ציבורי (הועד המפקח והמרכז) לבין ההנהלה המבצעת. האחרונה תהיה מצומצמת והייצוג בה יהיה על בסיס מקצועי. מספר היחידות של קופ"ח, המגיע כיום ל־54, יוקטן ויועמד תוך 7 שנים על 12־11 בלבד. ביטול היחידות כולל שילוב בתי חולים במחוזות.

בועידה תוצג תכנית פיתוח רבת היקף שתכפיל תוך שמונה שנים את מספר המיטות בבתי החולים של קופ"ח. זה יביא את הקופה לכך שתהיה גורם ראשי באישפוז של מחלה, ברזיבות וזיקנה ותחזק אותה בתחום אישפוז מחלות נפש. אין לנו תחרות עם הממשלה האינטרסים עמה הם משותפים — אמר א. ידלין, בציינו כי הממשלה מעוניינת שקופ"ח תהיה קבלן הבריאות הגדול במדינה.

קליטת רופאים חדשים

על התמורות הצפויות בשירותים הרפואיים אומר ד"ר ח. לוין, מ"מ יו"ר מרכז קופ"ח. הוא מציין כי חלק גדול מהמשבר במרפאות נובע מהמחסור ברופאים. עתה נמצאת קופ"ח בתהליך של קליטת רופאים עולים חדשים — בשנה האחרונה בלבד 400 ומחציתם מברה"מ. מהם הופנו 256 למרפאות. תוספת זו של רופאים למרפאות ישפיע באופן חיובי על המרפאות, שבהם עובדים רופאים שעברו כבר את גיל הפרישה.

השינויים במיבנה המרפאות יכללו רביזיה מקיפה ובין היתר יותר שלוב בין המרפאות לבתי חולים. הקיים רשת של ביקורי בית לבעיות סיעודית ומעקב אחרי החולה, שהמגמה היא להביא את העזרה הרפואית לבית החולה.

ההצבעה בועידת קופ"ח השמינית

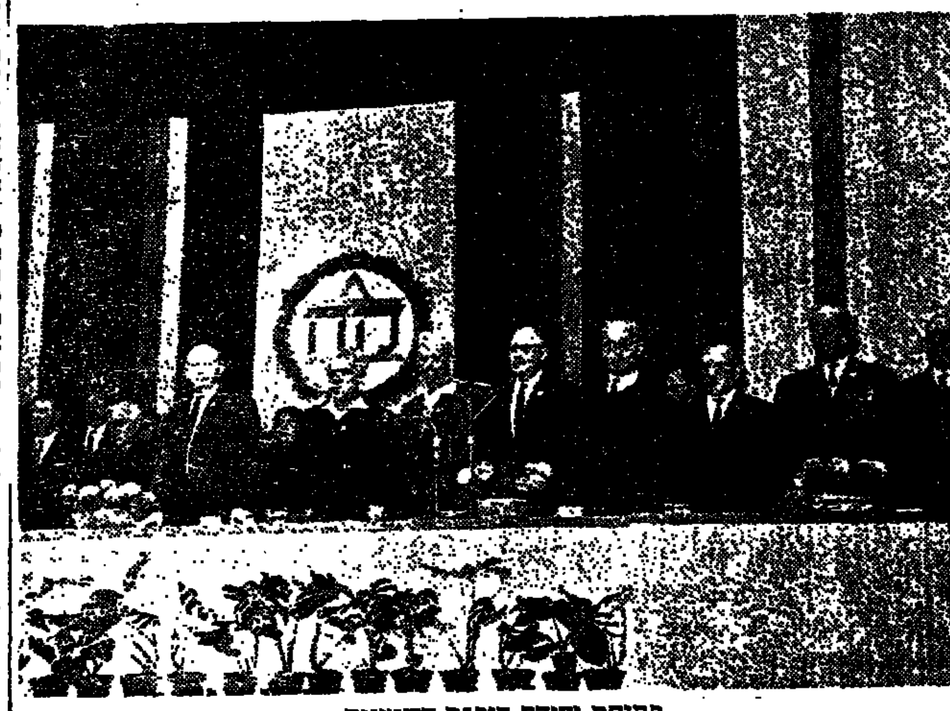

פתיחת ועידת קופ"ח השמינית

מה חדש בקופת חולים?

תחנות קשישים באור יהודה

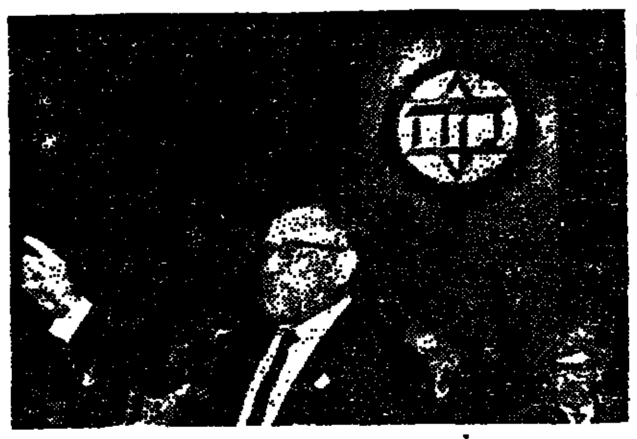

י. אליאש, נציג הפוה"מ"ז במרכז קופ"ח

הנהלת קופ"ח — אנשי ציבור ולא טכנוקרטים

מאת יחיאל אליאש

אחת הבעיות של הועידה התשיעית של קופת־חולים הצפויה לעסוק היא דרכי הניהול של קופת־חולים. בהתרחבותה והסתעפותה של קופת־חולים נוצרו בעיות אירגוניות־מינהליות הטעונה פתרון וישנן דעות שהגיע הזמן לשנות את היסוד הקיים שקופת־חולים שייכת להברים, מתנהלת ע"י הנהלה ציבורית הנבחרת ע"י החברים על כל שלל גווניהם הפוליטיים וכל שרותיה למען החברים.

שיוון בעזרה ובניהול

הקיים הנדון בקופת־חולים מתבטא קודם כל בבד הבוסרי של שוויון בעזרה לעני ולעשיר, למשלם המס בדרגה הגבוהה ביותר ולמשלם מס בדרגה הנמוכה ביותר, למשפחה ברוכת ילדים כלרווק או למשפחה הקטנה. גישה מוסרית זאת של קופת־חולים קבעה את דרכה בעבודה היום־יומית. אין זה מוסד עסקי לסיפוק שירותים רפואיים, אלא מוסד של עזרה הדדית, וזה ממריץ את קופת־חולים לדאוג לעזרה רפואית מלאה ומשוכללת לכפר ולספר ולתת להולה את העזרה הרפואית המירבית בעת חוליו ללא שקולים חישובים כספיים. בנוסף על כך קופת־חולים נותנת. עזרה לפנים משורת הדין של תקנון קופת־חולים לחברים הזקוקים לכך.

שיווין זה מתבטא גם בניהול. קופת־חולים מתנהלת בצורה דמוקרטית חברית. המוסדות שנבחרים כוללים כל גוני הציבורים המאורגנים בקופת־חולים. ההנהלה המעשית מורכבת מנציגי צבור הרואים את עצמם אחראים לצבור וחייבים לשרת אותו. החדות למבנה ניהול זה הגענו להשגינו הגדולים עד הלום.

גידול אוכלוסיית קופת־חולים והשנוי שחל בגיל חברי קופ"ח ורמת החיים הגבוהה במדינה שהתרגלנו לה קובעים צורך בשיפור שיטות וסדרי עבודה בקופת־חולים. ההנהלה חייבת להיות קשובה לדברי החברים ולשפר ולתקן את כל הטעון תקון ולהתקדם לפי רוח הזמן. אבל אין לשכוח את היסוד המוסרי שלנו, שקופת־חולים הינהו מוסד של עזרה הדדית — של החברים, עבור החברים, ואל־נא נחפש פתרונות קלים שנראים לכאורה כי על ידם תבוא הישועה אבל הם עלולים לרוקן את מתנה המוסרי של קופת־חולים.

קופת־חולים — מוסד משקי או סוציאלי?

ועידת קופת־חולים הקרובה תצטרך ללבן ולהבהיר היטב שקופת־חולים איננה חברה משקית—רווחית, שהשיקול בה הוא רק השגת רווחים אלא קופת־חולים היא מוסד סוציאלי למען צבור העובדים במדינת ישראל. השגיה ורווחיו הם רבוי העזרה הרפואית, הרמה הרפואית והעזרה לחבר בחולי, בכל הצורות שנזקק להם. נוסף לבתי החולים, שאנו הקימונו עד היום וממשיכים להקים גם בתי־חולים לסיעוד וגריאטריה ונגדיל את העזרה הניתנת ע"י קופת־חולים בצורה משופרת יותר, אדיבה יותר וחברית יותר.

רעיונות חדשים הנכנסו באחרונה כאילו קופת־חולים הנה חברה כלכלית־משקית ויש לנהלה דוגמת החברות הכלכליות ומציעים שההנהלה המעשית תהיה מורכבת מטכנוקרטים, אשר לפני עיניהם יהיו רק הנושאים של כדאיות וערכים כלכליים. צורת ניהול זאת עלולה לפגוע בנשמת קופת־חולים ובמיוחד שבה, אבל תועלת מעשית לא תהיה מכך, כי קופת־חולים איננה מוסד משקי־רווחי. לדוגמא: בית חולים או מרפאה של קופת־חולים, שתפקידם רק להוציא כספים וניהול יעיל הוא לבביהם הרחבת והעמקת העזרה וההוצאות חייבות לגדול לפי הצרכים הרפואיים בלבד ולא לפי הכדאיות הכלכליות, כי הרווח של בית החולים או המרפאה הוא הרמה הרפואית בצורה הסובבת.

עלינו לזכור שקופת־חולים איננה חברה כלכלית. אלא יש לדעת את המיוחד שבה ויש לשפר באופן מתמיד את הטעון שפור ולשמור על ניהול משקי טוב, ע"י אנשי ציבור האחראים לציבור בחוריהם, אשר בידם גם להוליכם ולהקנות את ההכרה לכל חברי קופת־חולים שהקופה מתנהלת ע"י חברים שהם בתוך בהם.

נשמור על היחוד שבקופת־חולים, נרחיב ונעמיק עת השוויון החברתי הציבורי לשפר שיטות ולשמור על היסודות המוסריים, החברתיים הציבוריים שלנו. נשמור על כך שלא יאמר איש או גוף ציבורי כי צר לי המקום בקופת־חולים. נמשיך ברוחב לב, פתוח האהבה האחוה, וקופת־חולים תשגשג.

תכנית חומש לפיתוח בי"ח „מאיר"

תכנית חומש לפיתוח בית החולים „מאיר" בכפר סבא הולכת ומבוצעת עתה ובמסגרתה ירחיב בית החולים, המשרת אוכלוסיה של רבע מליון איש, את היקפו ושירותיו.

בית החולים „מאיר" נוסד לפני עשר שנים כבית חולים לחולי ריאות, אך עם התגברות על מחלה זו הוא הפך בהדרגה לבית חולים כללי. מאז ייסודו — מסביר מנהלו, ד"ר עמיאל ינאי — הוא התפתח במהירות ובשנים האחרונות בלבד הוא גדל כ־250 ל־400 מיטות וכן 100 מיטות למחלקת יולדות. כיום עובדים בו 700 איש, כולל כמאה רופאים, ובשנה האחרונה אושפזו בו 15 אלף חולים ו־5000 חולים ביקרו במרפאות החוץ שלו. מספר ימי האישפוז הגיע ל־130 אלף.

מרפאות חוץ ומכונים

תכנית הפיתוח כוללת הקמת מרפאת חוץ גדולה, על שטח של 7000 מ"ר, שבה ישרתו 30 רופאים שיטפלו באלף חולים ביום. מרפאה זו תהיה מוכנה תוך 18 חודש. מכונים חדשים הם: איזוטופים, בדיקות מוח ולב. כמו־כן יוקם מכון למחקר בן 3 קומות. בבנין ספה למיבנים הקיימים מיועד ל־70 מיטות לילדים כזה 50 למקרים רגילים ו־20 לכירורגיה. לסטודנטים העושים בו את הסטז' שלהם יוקם מרכז להוראה.

גולת הכותרת של הפיתוח היא הקמתו של אגף חדש לבית החולים שבו יהיו 300 מיטות, עם הקמתו של אגף זה יופנו כמאה המיטות של בית החולים למחלות זיקנה. במסגרת זו יוקמו חדר מיון חדש ויחידה לטיפול נמרץ.

ההרחבה של בית החולים נחוצה כי כיום התפוסה בו מגיעה ל־110 אחוזים. בית החולים מתפאר בקליטה הגבוהה שלו של עולים חדשים, כשעשרים אחוז מהעובדים הם עולים, רובם מברה"מ ודרום אמריקה.

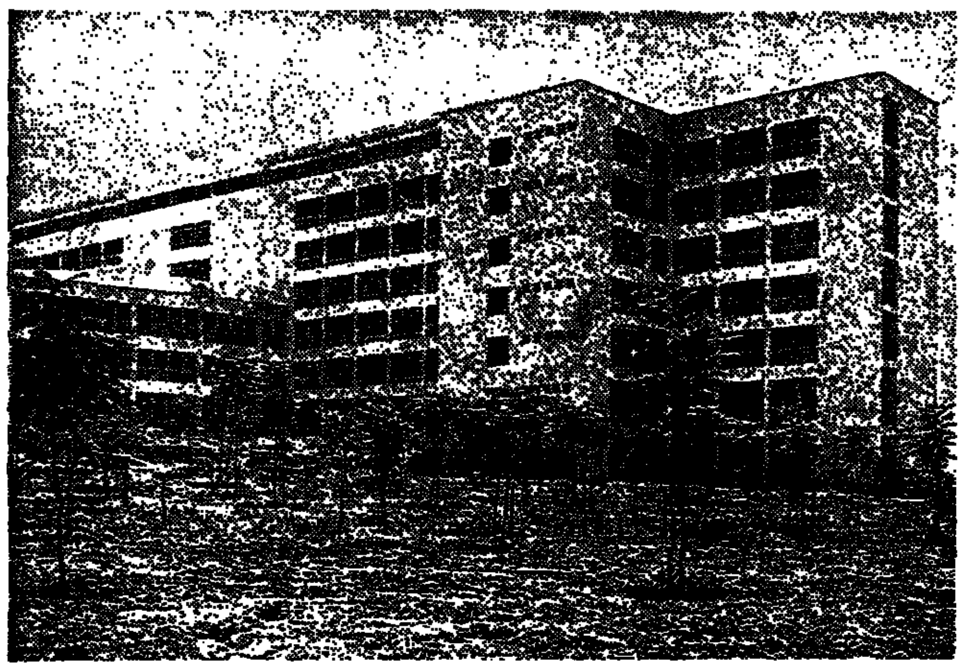

בית החולים „מאיר" בכפר סבא

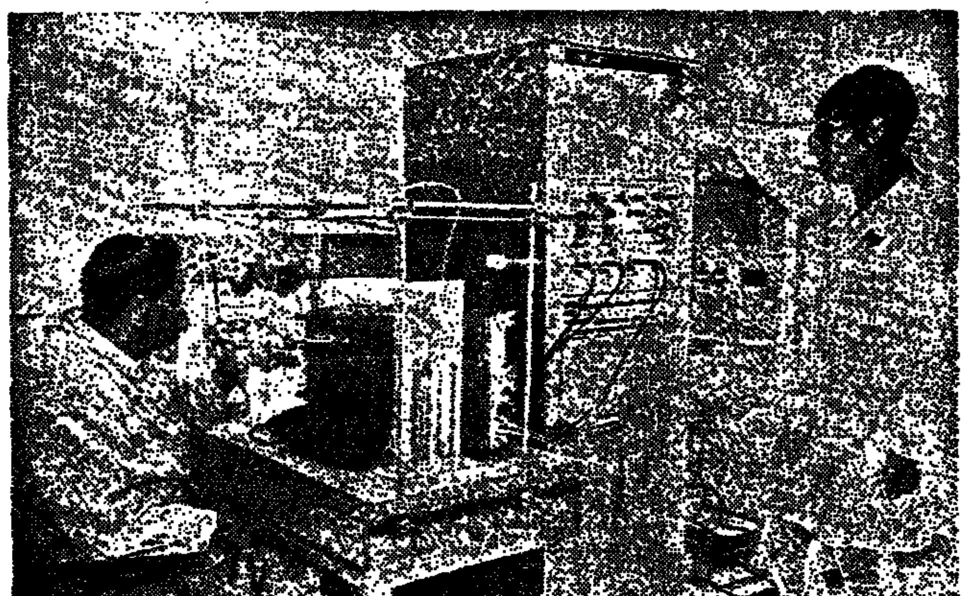

המחלקה לתיפקוד ריאה בבי"ח מאיר

פעילות גופנית למניעת מחלות

מאת מאיר בניהו

של הישוב בארץ לספורט הגוף לפני עשרות שנים ביל במסוק התנ"כי הנודע: א הנערים וישחקו לפנינו". מים היה זה בגדר הנסבל, לה הוא נהוגה בבתי ספר ושכמה צעירים נלהבים כדור, שכן דרכם של עולי־ ושי־מתח. לילך שולל אחרי שבאומות העולם שמעבר לם התפיסה לגבי פעילות מסודות. כהתעמלות לבני־ ורים, עוררת תחייה והמר־ י הש — למה לן?

הנריכה לעבודת כפיים

לפני שני דורות בתעלות כבים על ידי כמה כמהפיכ־ מדרגת דת. החקלאות לעב־ יבת האבנים, סלילת הכבישים, העבודה בבתי־המלאכה ובבניין — הכול נעשה בידיים ממש. פועלים אחוזי־התלהבות ראו את העבודה הגופנית כמהפכה בחיי היהודי, הנדך הגולה, האמון על פרנסות אוויר. בלב מלא תקוה ושמחת יצירה צעדו בני המושבה, הכורכב ב הקבוצות אחרי המחרשה, בשאפם מלוא ריאותיהם את אוויר הים, הפרדסים והשדות.

נקל להבין, שבאווירה זו נראו המשחק בכדור, למשל, או האתלטיקה כדברים היאים לתינוקות של בית רבן, או לכמה יושבי קרנות, מוכי שעמום בעת חוסר־עבודה, אבל לא כעיסוק לבני־אדם מן הישוב. ממילא נראתה או ההסברה על הנציל שבהתעמלות כמעשה־נערות, שאין דעת נבונים סובלתו.

מאז זרמו מים רבים בנחלי ארצנו. שינויים כבירים חלו בהפיכה, ביחס, בהערכה. הטכניקה הדוהרת לימדתנו, כי לאכול לחם אפשר גם בלי זיעת אפיים. המכונה נועדה לגאול את האדם מן העמל הגופני. היא הודיעה במהירות הבזק לכל נ"ע של אצבע, ומי יכחיש שהישיבה על הטרקטור קלה מן הדישדוש על רגבי האדמה והצחיחה בעקבות הפרידה המחרשה; שקל יותר ללחוץ ברגל על דוושת המכונית מאשר להלך מרחקים? ודאי שלא נתפנה איש להבחין מה בין אוויר השדות והפרדסים, הנשאף לריאות, לבין העשן המחניק של הדיזל.

כך הופקע האדם מאחד מעמדי־התווך שלו — התנועה הגופנית — ההכרחית, בגזירת הטבע, לבריאותו. לא ארכו הימים ונתגלה, שהמיכון, הנושא עמו בשורה גואלת וברכה לפריון העבודה, טומן בחובו גם קללה, והבורות שיחרור האדם מעמל הגוף — הוא מגיש לו חשבון לפרעון. הכפיר נוגע לעצם הבריאות והקיום.

תוך זמן קצר נתחוללה בתפיסת המושגים „בריאות" ו„מחלה" מהפכה מוזרה, שניתן להגדירה באימרה זו: „חולה הוא בגדר הנורמלי, בריא — אבנורמלי". עובדה מחרידה היא: בריאות שלימה היא בימינו תופעה בלתי שכיחה, וכנגדה פשתה תחלואה וממילא עלתה קרנו של הטיפול בחולות.

הקדמת רפואה למכה

מקום כבוד ברשימה הארוכה של החלאים ביצרה לה מחלת־הלב. כיום ליום נתחוורה האמת הפשוטה, שגוף האדם מחזר אחרי אבידתו — התנועה שניטלה ממנו ונמסרה למכונה. ומכיוון שכך, קנתה לה ההסמפה לכיון הפעילות הגופנית השיטתית אחיזה מסוימת בכלי התקשורת המכובדים, ואף בספרות הרפואה בוקע הזה. למרות הצלחתה הגיעה הסברה זו לאחר שהוכח, כי התנועה הגופנית המבוקרת נוזה בתוכה תקנה למחלה הנפוצה והקטלנית — מחלת הלב וכלי־הדם. לפתע הבזיקה האמת הישנה־נושנה. כעוגנת בספרותנו העתיקה: „אדם לעמל יולד", על כל פנים לא לחיי תפנוקים ובטלה גופנית.

העניין, שהתחיל להצטבר על־ידי כמה מחלוצי הרפואה בתחום זה, הן בעולם הרגיל והן בארצנו, נתן פרות. חולי־לב, שתחילה נואשו מסיכוי החלמה, חזרו למשפחתם, למשלח־ידם ולחברתם מכוח אורח־חיים מתוקן שבו קובעת לה התנועה הגופנית — ובעיקר ההתעמלות — מקום בראש.

אמנם תמורה זו בתודעתם של כמה אישי־רפואה דגולים עדיין אין בה כדי יציאה למרחב, והיא מחייבת המשכיות ותנופה. כאן נדרשת גזירה שווה לפי חוקי ההגיון: אם תנועת־גוף כזהה יפה להחזיר לאיתנו אדם שלקה בלבו — על אחת כמה וכמה יפה היא כתרופת־קסמים לאדם בטרם הגיעו לכלל מחלה. והרי ליה כאן דפליג, שהקדמת רפואה למכה יש בה בשום חסכון בריאות וממון גם יחד.

וכן הפרט אל הכלל. ברי לי כי נכון היום, שאילו שילבה הרפואה את תרבות־הגוף במיכלול טיפוליה בחולים־בפועל ובחולים־בכוח, היה נפתח פתח־תקוה לא למחלת־הלב בלבד, אלא גם לשאר החושים, כגון: פגמים בעמוד השדרה ו קצרות.

ומישאלה זו מצפה למילויה בתנופה הראויה לה.

לכאורה— הסוגיה פשוטה וממילא גם פתרון נכון לה, שהרי הפתגם „טוב קב אחד של מניעה מתשעה קבין של ריפוי" הוא מן המפורסמות בעולם הרפואה. אולם גדול החשש, שדווקא משום פשטותו של הפתרון עלול הוא להתמהמה. בנוהג שבעולם: לכיבוי שריפה מבהילים מכבי אש כחץ מקשת, ואילו למניעת שריפות אין מזדרזים, ותכיפות השריפות בארצנו תוכיח...

על כן ראויה לציון העובדה, שבזמן האחרון ביכרים במוסדות מוסמכים סימנים איתות לטובה. המבשרים התקדמות לקראת תיכנון לפעולות מניעה. כך, למשל, צץ רעיון הגביר (צעיר, בריא, רענן) להפצת הפעילות הגופנית באוכלוסיה; ושותפים מכובדים לו: משרד הבריאות, משרד החינוך והאוניברסיטה העברית בירושלים.

הרגלי חייב ומזון

כשהגענו לתיכנון — חובה להקדים ולזכור: אמת ויציב, הפעילות הגופנית — מקום־כבוד לה בתכנית המניעה, אבל לבדה אין די. ראיות מאלפות אינן חסרות. אפשר שיהא זה משום גילוי סדר לכך שאינו מצוי אצל תרבות הגוף בעולם ובארצנו אם ייאמר כאן, שרבים מאבירי האתלטיקה והספורט, לרבות אנשי החינוך הגופני — והללו ודאי אינם חסרים פעילות גופנית — עוד בטרם הגיעם אל סף ההזדקנות קופצת עליהם הזיקה על כל סימני־ההיכר שלה — משמנים וחלאים. סיבתה אינה לוטה במיסתורין: קיימים עוד שני יסודות בבריאות — הרגלי־חיים ומזון. כשמע, יכול אדם להתעמל לפי כל החוקים הדקדוקיים, אבל אם יוסיף כפות, למשל, להרגל העישון ולאכילה יתירה ולבילוי רוב שעותיו באוויר מעופש — לא תעמוד לו הפעילות הגופנית ביום דין.

אמור מעתה כי אליבא דאמת הדברים אמורים כאן באורח־חיים מתוקן, אשר הפעילות הגופנית היא בו אחד המעיפים העיקריים.

יש הרואים את הפתרון באירגון קבוצות מתעמלים שתפעלנה פעמיים בשבוע בהדרכת מורים ומדריכים. במקרים אלה המגילים הם רבים ומגוונים, אבל דרך זו — הפתרון הנבכם, הקפת המונים, הוא מבנה הולאה. קודם כל עלינו לשנות את ההשקפה הרווחת על מהות ההתעמלות להמונים. אין לראותה כפעולה לעת־מצוא, או כבידור גופני בציבור. יהא כלל זה נקוט בידנו: ההתעמלות היא חלק בלתי־נפרד של ההיגיינה האישית היומית. מכאן, שעליה להיפך להרגל של יום־יום. כשם שנוהגים בני אדם להתרחץ, להתלבש, לסעוד את ארוחתם — כך עליהם לעשות את תרגילי־התנוך יום־יום, איש איש בביתו, בשעה הנוחה לו, בלא להיזקק למכון או לכוצרין שבהם הפעילות היא בזמן קבוע וכפוי.

דברים יהבהו: האם אפשר להתעמל בלי בדרה ומדריך? והתשובה היא: אם רחיצה ולבישת הבגדים ואכילה הבעלים והאכילה הן בגדר האפשר ללא הוראה והדרכה יום־יום — על שום מה נחייב הדרכה כזו בהתעמלות, לאחר שנכללה בשגרה התאוגלים ההדריכיים?

מערך תרגילים קבוע

ליותר הסבר: הדברים אמורים לא בתרגילים המכתגים מפעם לפעם, כנהוג בבכוני־התעמלות ובקבוצות, אלא במערך של תרגילים בסיסיים, היאים לכל אדם, ללא הבדל מין וגיל, שכל אדם יוכל ללמוד לפי כמה הדרגות, בהתחשבותו, עד לבצעו לבדו. ציורי התרגילים יהיו לו לעזר עד שילמדם על פה.

לצורך זה לא די בהסברה בכתב, אלא יש „לרדת אל העם", להסמיך לה הסברה גם בעל פה, כלומר: בפגישה ישירה עם הציבור הבא במניין.

אם המדובר במערך קבוע, אין הכרח דווקא בכורים מוסמכים ובעלי תארים. קורס קצר יספיק להכשיר חבר מדריכים, שהעניין קרוב אל לבם, ועליהם יוטל להחדיר את רעיון ההתעמלות הביתית וללמד את הקהל איך לבצע את התרגילים. מובן, לכם הסברת הצורך והתועלת שבדבר ראוי להפתייע בהרצאות של רופאי ספורט ומומחים לדבר.

רבים ישאלו: הייתכן ליתן אותם תרגילים לצעירים, לזקנים ולנשים? התשובה היא: יתכן וייתכן! ההפרדה למינים ולגילים מיותרת. יתר על כן: אין היא נחוצה אף בהוראת הריצה או הצעידה. הצעיר ממילא ירוץ מהר, הקשיש — לאט, והאשה כפי יכולתה. כל אחד יעשה כפי יכולתו. העיקר — העשייה.

לבסוף: הדברים דלעיל אינם בחזקת הגהה בופשטת. יסודם לא בהשערה, אלא בהתבססות על נסיון של שנים רבות. ועם כל הרצון להימנע מליגרה דרישבא — יורשה לי לסיים בה: „רפה שעה אחת קודם!" („איתנים")

תרגילים במשקולת יד

קשישים במירוץ התבור

הרמת משקולות — גם לקשישים

هكذا من الاحل

هكذا من الاصل

● כשר לפסח תשל"ד ●

יעקב שטיגליץ
רב בכפר-מימון
ד. נ. הנגב

כ"ה, אדר תשל"ד

כשר לפסח

רצ"ב ענין מאשר שתוצרת "תפוד" (תפוזין ותפוחין) כשרה לפסח.

מותר לשתות את התוצרת הנ"ל לאוכלי בשר חלב ובפרט מאכל קטניות [illegible].

(התפוזין המיוצר מתפוחי אדמה שנקטפו אחרי חנוכה תשל"ד [illegible]. התפוזין [illegible] כ-5% [illegible] ט"ו ה.)

כפר מימון, שושן פורים תשל"ד

יעקב שטיגליץ
רב בכפר-מימון
ד. נ. הנגב

נסן

הוראות הרבנות הראשית

הבטחת כשרות התרופות לפסח

במסגרת פעולות הרבנות הראשית פנתה הרבנות השנה לכל הגורמים הרפואיים המרכזיים (משרד הברי־אות, הסתדרויות הרופאים והרוק־חים והתאחדות תעשיית הפרמצב־טית) והעמידה אותם על החובה הצורך להבטיח כשרות התרופות לפסח ע"י מתן הוראה ישירות לכל הגורמים שיכבעו בלהשתמש בימי הפסח בתרופות שיש בהן חמץ חשש של חמץ (אלכוהול כתריל, עמילן וכו') ושיציינו את התוליקים אשר אפשר להשתמש בהם בלי שום חשש. כידוע, עיקר החשש בתרופות בימי הפסח מהוות הטבליות (במי־דה העובדה שאין בתרופה עצמן שום תערובת של כהל מתו"ל היות וכידוע מיוצרות הטבליות בעמילן ורק מפעלים בודדים מכינים את הטבליות המיועדות לפסח על בסיס של עמילן — תירס, המיוצר ב־השגחת הרבנות. לכן, הזקוקים ל־טבליות רפואיות בפסח, עליהם לד־רוש מהרוקח, טבליות כשרות לפסח בבתי המרקחת אשר קבלו תעודה הכשר מהרבנות ובמידה ואין להשיג את הטבליות הכשרות לפסח, יש לדרוש את הרפואה הללו: — אב־קות במקום טבליות. ברור, שהאב־קות הללו צריכות להיות אורגינ־ליות ולא חלילה שהרוקח יכין מהטבליות...

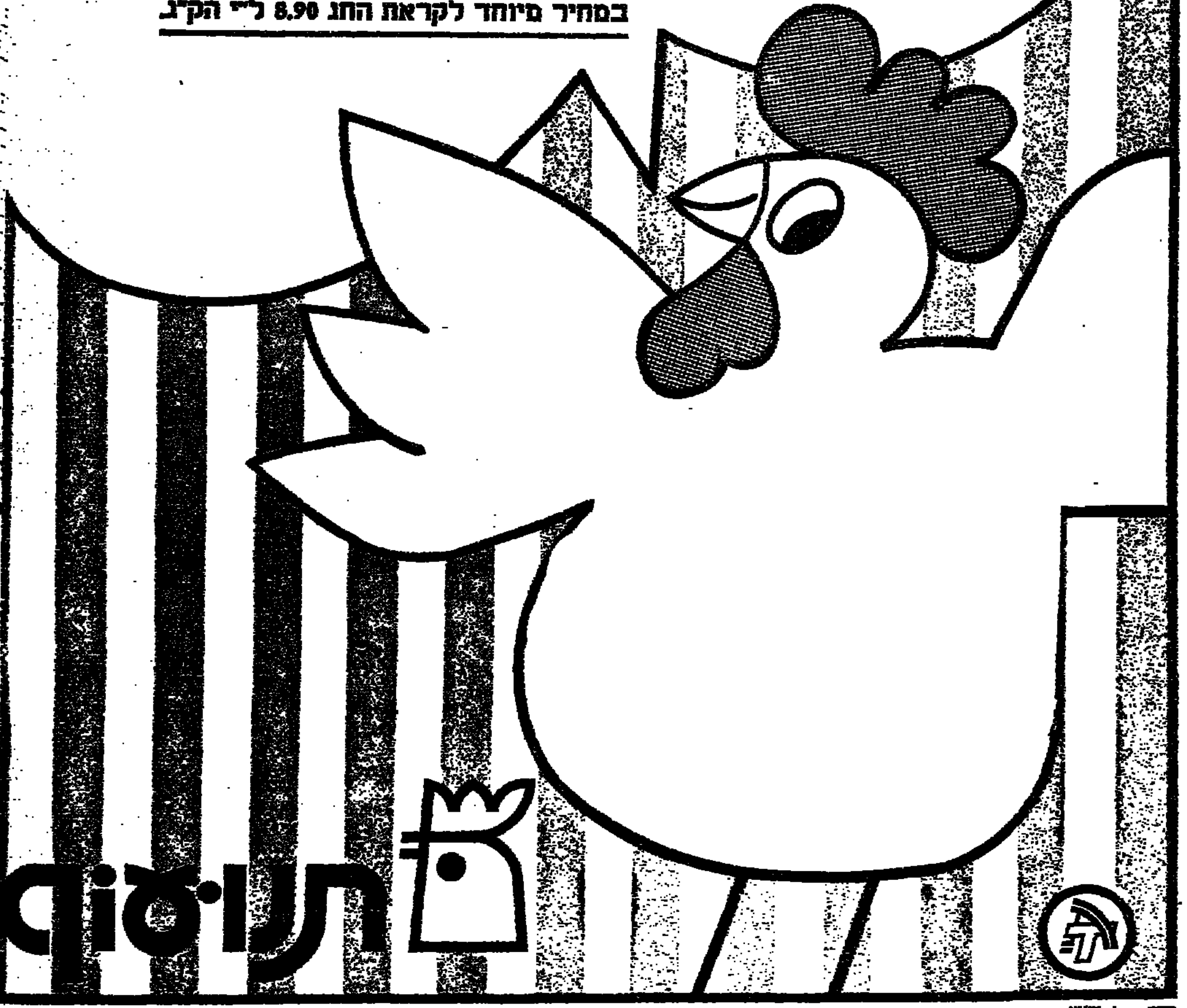

העוף הצעיר בשקית הכתומה

תעשוף זהו בשקית הכתומה החדשה של תנובה. סוף סוף, תוכלי גם את להשיג עוף צעיר מוקפא באיכות מעולה, גם בישראל.

תעשוף - עוף צעיר. אשר הוכן ועובד במפעלים מודרניים, באופן מסונן, תוך שמירה על כללי ההיגיינה ובפיקוח ומרידי של משרד החקלאות.

תעשוף - טרי תמיד. טריותו מוקפאת ונשמרת בצורה הטבעית והטובה ביותר מרגע הכנתו במפעל ועד להכנתו במטבחך.

תעשוף - נקי. דל שומן. מדוין. ללא ראש. רגליים או חלקי פנים. את מוציאה "תעשוף" מתא ההקפאה. פותחת את השקית. מפשירה - ויש לך עוף טרי. מוכן מיד לטיגון. לצליה. אפיה או בישול.

תעשוף -חסכוני. את משלמת רק עבור בשר עוף נקי לאכילה ולא עבור חלקים שאין לך צורך בהם. יחד עם זאת את יכולה להשיג חלקי עוף (כבדים. לבבות. קורקבנים. כנפיים ועוד) בנפרד.

כשר לפסח.

במחיר מיוחד לקראת החג 8.90 ל"י הק"ג.

תעשוף

דוף • ג. שניא

● תכשירי **REVLON** כשרים לפסח

לשכת הרבנות

ת ע ו ד ת ה כ ש ר

[illegible] Moondrops [illegible] Natural Wonder [illegible] Aquamarine [illegible] Intimate [illegible] Etherea [illegible] Colorsilk [illegible] Ultima II [illegible]

הרב ישראל אליעזר — רב העיר
הרב מרדכי אוללר — רב העיר

שתו

גולד קפה

המפורסם

יום יום טרי קלוי

כשר לפסח

בהשגחת הרבנות

ברכת חג שמח

לכל לקוחותינו

גולד־קפה, חיפה
רח' הקצאמות 45
טל. 662467, 663879

מבחר רב של

מצרכי מזון

כשר לפסח

בכל הסופרמרקטים של

צרכן חיפה

קרית טבעון
קרית אתא
נצרת עילית
עפולה

● מניעת פתיחת תבילות מזון בדאר, בימי החגים:

למניעת מכשולים בימי חול המו־עד פסח, פנתה הרבנות למשרד הדאר ובקשה להעביר בידי הוראה רחופה לכל משרדי הדואר בארץ: — לא לפתוח בימי חול המועד פסח חבילות מזון, היות וקיים חשש סביר שהם מכילות חמץ, אלא להשאיר אותן במחלקת החבילות עד לאחר החג. מנה"ב [illegible] הנ"ל לדאוג לכך שיבצעו את התוכן בכל משרדי הדאר באכצעות הרבנות המקומיות.

קפה

תקה Jeka

כשר לפסח

קו-אופ "זבולון"

סיפוח של קרית־חיים

רשת סופרמרקטים

בקרית-חיים, ק'-מוצקין, ק' ביאליק, ק' ים, עכו ונהרי׳

מברכת את צבור לקוחותיה

בברכת חג שמח

ומודיעה שכל המצרכים הנמכרים בסופרמרקטים של

כשרים לפסח

בהשגחת הרבנות בכל מקום ומקום

מוצרינו הכשרים לפסח

מוצרינו הכשרים
לפסח תשל"ד
בהשגחת הרבנות
הראשית חיפה.

הרבנות הראשית לחיפה והמחוז
THE CHIEF RABBINATE OF HAIFA & DISTRICT

תעודה - הכשר

[illegible]

מרגרינה „בלובנד"
קלורינה
מרגרינה עם חלב „טלדבנד"
מרגרינה למאפה
אמיקל
קצפת צמחית — תלמה
מיונז תלמה
מיונז עם מיץ לימון
ממרח סנדביץ
קוויל כופתאות מצה
מרק עוף
מרק בשר
מרק ירקות
מרק פטריות
מרק רבש
מרק זהב
מרק זך
בורשט — תמיצת סלק נמכ

תלמה בלו-בנד

משרד הדתות אזור תל־אביב והמרכז

מבצע פסח תשל"ד

יום עיון ולימוד למשמשים בקודש בהתיישבות באיזור תל־אביב והמרכז

יערך אי"ה ביום ראשון א' בניסן תשל"ד 24.3.74 בהשתתפות מרן הראשון לציון הגר"ע יוסף שליט"א, הרב הראשי לישראל והרבנים הראשיים לת"א יפו.

הכנס יתקיים באולם הכינוסים של הרוצות ה"א רח' אורי 1, ת"א. החל בשעה 8.30.

סדר היום:

הרצאה תמציתית על בדיקת חמץ וביעורו, שו"ע אורח חיים הל"ג הרב ש. צלה, רב נהד לאזור ת"א והמרכז.

הרצאה תורנית על הנושא: הגעלת כלים, הרב ש. עמר, רב מושב מגדים.

כשרות מצרכי מזון לפסח הרה"ג ב. פ. מבורס, שליט"א, חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל.

דיני הגעלת כלים, שו"ע אורח חיים הב"א, הרה"ג י. י. פרנקל שליט"א, הרב הראשי לת"א יפו.

ערב פסח שחל להיות בשבת, שו"ע אורח חיים תכ"ד ע"י הרה"ג ח. ד. הלוי שליט"א הרב הראשי לת"א—יפו.

שיעור בהלכות פסח מרן הראשון לציון הגר"ע יוסף שליט"א הרב הראשי לישראל.

שיעור תמציתי בדיני ליל הסדר, שו"ע אורח חיים תע"ה הרב ד. נשר, סגן מנהל המחלקה לרבנות במשרד הדתות.

שיעור בדיני מצות מצוה, שו"ע אורח חיים הב"א, ע"י הרב ש. בירון, מנהל האיזור.

דברי סיכום ע"י מנחה הכנס, מר ב. צ. מזרחי, מפקח איזורי.

[illegible]

כנס מפקחי כשרות ומטפלים בעניני דת בבתי חולים ממשלתיים וצבוריים באזור תל־אביב והמרכז

יערך אי"ה ביום שני, ב' ניסן תשל"ד (25.3.74) בשעה 09.30 בבוקר בבית החולים הממשלתי „אסף הרופא".

סדר היום:

א. פתיחה — הרב ש. בירון, מנהל האזור.

ב. ברכות — הרבנים הממלכתיים בבתי החולים. הנהלת בית החולים „אסף הרופא".

הרצאות ודיונים:

ג. ערב פסח שחל בשבת — הגרי"י פרנקל שליט"א הרב הראשי לת"א יפו.

ד. ליל הסדר בחולים — הגרח"ד הלוי שליט"א, הרב הראשי לת"א—יפו.

ה. הכשרת כלים לפסח — הרה"ג צ. ברקוביץ שליט"א, רבה של רמת־גן.

ו. כשרות המצרכים לפסח — הרה"ג ב. פ. מבורס שליט"א ראש המחלקה לכשרות ברבנות הראשית לת"א—יפו.

ז. ימי אבילות הספירה — הרה"ג ב. לוין, שליט"א רבה של גבעתיים.

ח. דברי סיכום — הרב ב. ידלביק ממונה על עניני הכשרות במחלקה לאיזורים.

כנס אזורי לרבנים וראשי מועצות

יערך אי"ה ביום שלישי ג' ניסן תשל"ד (26.3.74) בשעה 09.30 בבוקר במלון דבורה, רח' בן יהודה 87 תל־אביב.

סדר היום:

על מטרות הכנס — הרב ש. בירון, מנהל האיזור.

ברכות:

הגרי"י פרנקל שליט"א, הגרח"ד הלוי שליט"א, הרבנים הראשיים לת"א—יפו.

ח"כ מר פ. שינמן, ראש המועצה הדתית ת"א—יפו.

דברים:

ד"ר י. רפאל — שר הדתות

מרצאם:

מרן הגר"ש גורן שליט"א, הרב הראשי לישראל —

[illegible]

[illegible]

הכנס יימשך עד שעה 14.00.